

7-8/2014

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
JULIJ – MALI SRPAN
AVGUST – VELIKI SRPAN

19. mednarodni sejem

Lov Ribolov Natura Turizem

10.-12.10.2014. Varaždin, Hrvatska

Prijave na www.sajam-varazdin.com

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307

email: puskarstvo@siol.net

www.guns-spendal.si

Prodaja vrhunskih izdelkov

- Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Hawke ...
- Puške: Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...
- Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil ...
- Oblačila: Chevalier, Laksen

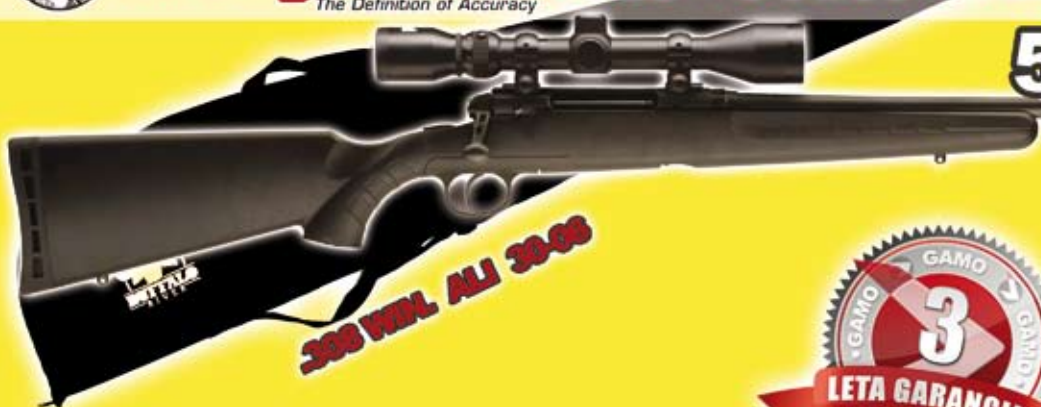
Izvajamo vsa puškarska dela

Savage Arms AXIS + 3-9x50 + TORBA

The Definition of Accuracy

579,00€

308 WIN. ALI 30-06

NA VOLJO V:

ROJAL - NOVO MESTO
07/3942-200

TRGOVINA TAJGA
- CELJE
03/8280-112

TRGOVINA AVANTURA
- POSTOJNA
05/7264-070

BOCK - KRANJ
04/2023-320

RR SPORT
- MURSKA SOBOTA
02/5211-590

PRAVI RIBIČ
- LJUBLJANA BTC
01/5851-617

GAMO
Precision Airguns

BIG CAT 1000 5,5 - 24J + NABOJI + TORBA

169,00

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCVII., št. 7-8
julij – mali srpan
avgust – veliki srpan

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: L. Skvarča

IZ VSEBINE:

L. Bradač:	Štejejo le rezultati – zgodilo pa se je malo!	356
IZ DNEVNEGA TISKA		358
J. Maurer Wernig:	Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezni pri divjih živalih v letu 2014	359
K. Flajšman, I. Jelenko, B. Pokorny:	Razmnoževalni potencial smjadi v Sloveniji	360
H. Poličnik, B. Pokorny:	Deseti svetovni kongres o divjem prašiču	366
B. Krže:	Kako omejiti poškodbe od divjih prašičev	367
J. Weber:	Storoslovanska lovska mitologija	372
T. Štivec:	IWA 2014 predstavila tudi novosti na optičnem področju	376
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	380
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		381
R. Gašperšič:	Spomini pokojnega lovca	381
LOVSKA ORGANIZACIJA		383
S. F. Kropce:	In vendar se vrtili ...	383
B. Leskovic, A. Köves:	Obmejno lovsko srečanje v Monostru	384
F. Rotar:	Proslava 50-letnice Kluba prijateljev lova - Celovec	385
B. Krže:	Pregled odstrela (2013) v lovskem okrožju Collio (Brda)	387
B. Krže:	Evropski red in mi	388
B. Krže:	Pregled upravljanja z divjadjo v Primorskem LUO	389
B. Krže:	Gorenjski lovski čuvaji na Notranjskem	390
S. Kapun:	Spomladanske delovne akcije	391
F. Rotar:	Dvanajsta generacija mladih koroških lovcev	391
V. Tomat:	Gorenjska je dobila osemindeset novih lovcev	392
M. Likar:	Slavnostna podelitev lovskih spričeval in lovskih izkaznic	394
M. Gselman:	Koncert rogistov LZ Maribor in zgoščenki	394
J. Vrdoljak:	Streliško prvenstvo ZLD Prekmurje	395
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkaznico!	396
JUBILANTI		397
MLADI IN LOVSTVO		399
R. Cverle Krajnc, I. Žibert:	Živali živijo z nami in okrog nas	399
LOVSKI OPRTNIK		400
B. Galjot:	Svetovni prvak letos postal še evropski prvak	400
B. Leskovic:	Predstavitev streliva, optičnih merkov, strelnih daljnogledov in daljinomerov	401
A. Verhovnik:	Salamijada 2014	402
M. Humski:	Petelin, ki je pel sredi belega dne	402
L. Jakomin:	Uplenjen kapitalni merjasec v LD Istra - Gračišče	403
B. Leskovic:	Prvi dokazani primer gnezditve sloke v Hrvaški Istri	403
F. Ekar:	Franc Jožef Smrtnik: lovec, posestnik, gozdar, župan	404
R. Gašperšič:	Kako sva z Rudijem lovila muflona	405
L. Števanec:	Nekontrolirano odtekanje urina	406
M. Koprivnikar:	Litijski lovci zgradili novo prežo	406
V. Rutar:	(2) Delovanje Zveze lovskih društev (ZLD)	407
V SPOMIN		411
LOVSKA KINOLOGIJA		412
F. Krnjak:	Preizkušnja psov ptičarjev v zanesljivosti prinašanja izgubljenega (PZPI)	412
J. Šumak:	Analiza iskanj za leto 2013	413
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	415

SLIKA NA NASLOVNICI:

Košuša s teletom – *Cervus elaphus*

Foto: J. Pap

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Bralce in sodelavce glasila Lovlec obveščamo, da bo pisarna uredništva od 1. do 29. julija 2014 zaprta zaradi rednega letnega dopusta.

Uredništvo glasila lovec

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuša, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuša in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Štejejo le rezultati – zgodilo pa se je malo!

V minulih dveh mesecih so potekali delni občni zbori v volilnih okoliših po Sloveniji. Takšno ureditev in način dela pred glavnim OZ imamo že kar nekaj časa. Tak način ima po dozdašnjih izkušnjah svoje prednosti pa tudi pomanjkljivosti. Način približa odločanje do starešin lovskih družin oziroma njihovih predstavnikov, obenem pa omogoči, da se na delnih občnih zbora izvoljeni delegati že prej seznani z gradivom, problematiko pa tudi večinskimi mnenji preostalih sodelujočih. Nekaj več kot sto izvoljenih predstavnikov je tako dobro informiranih in se lažje odločajo na občnem zboru. Na Zboru starešin, ki smo ga imeli nekdanj v Hotelu Mons, je bilo prisotnih 314 starešin. Na nov način, ki je že nekaj časa v uporabi, dosežemo, da je na občnem zboru manj predstavnikov, ki pa glasujejo v skladu z razpravo, napotki in sklepi delnega občnega zbora vsakega volilnega okoliša. Je pa zato prisotnih veliko več udeležencev na delnih občnih zbora v svojih okoljih. S problematiko in tekočimi zadevami je torej neposredno seznanjen širši krog lovcev, na občni zbor pa odide manj predstavnikov. Zame osebno, kot podpredsednika LZS, in za druge, ki odpiramo te delne občne zbornice, je takšen način precej naporen, saj moram obiskati npr. sedem delnih občnih zbora; preprosteje bi bilo oditi le na enega, ki pa bi verjetno trajal tudi veliko dlje. Po drugi strani pa na tak način pridem v stik s starešinami določenega volilnega okoliša in opažam, da je najzanimivejša in konstruktivna razprava vedno ob zaključku delnega občnega zbora.

Gradivo za občne zbornice je bilo vedno dobro pripravljeno, zato ni bilo veliko težav s pojasnjevanjem. Seveda pa pride na vsakem delnem občnem zboru do izraza določena (območna) problematika, ki jo nato združimo pod točko Pobude in predlogi.

Občni zbor LZS je po vsem opisanem v bistvu le ponovitev delnega občnega zbora, ki je najvišji organ odločanja, kjer na podlagi glasov predstavnikov dokončno odločimo o zadevah.

Letos je bil občni zbor 10. 6. 2014 pod Rožnikom na IGLS. S kulturnimi vložki so ga popestrili Domžalski rogisti in Lovski pevski zbor iz Medvod. Ni pa bilo vse tako odlično; slabo sta delovala ozvočenje in klimatsko hlajenje, ki v zelo vročem popoldnevu ni uspelo ustrezno ohladiti polne dvorane. Zato so udeleženci prosili, naj prihodnjič poiščemo ustrežnejšo prostorsko rešitev.

Če na kratko povzamem dnevni red, ugotovim, da je bilo soglasno potrjeno poročilo o delu Lovske zveze Slovenije za leto 2013, program dela za leto 2014, novela o Pravilih LZS in Pravilnik o Zelenem skladu. Menim, da bo odslej postalo bolj urejeno in pregledno zbiranje in razdeljevanje naše pomoči upravičencem. Določena so tudi natančnejša merila, komu in v kakšnih okoliščinah se lahko dodeli pomoč. Že zdaj smo pomagali našim članom organizirati dobrodelni koncert na Igu; toda sprejeta Pravila so še dodaten korak k urejanju in preglednosti takšne pomoči.

Občni zbor je soglasno potrdil tudi Pravila o izdajanju strokovno-znanstvene revije LZS Zlatorogov zbornik. Ker številke zbornika že izdajamo, je to le naslednji razumljiv in potreben korak. Poskrbeti moramo še za vpis zbornika v razvid medijev

in nadaljevati s strokovnim delom na tem področju, ki ga sicer pokriva Znanstvenostrokovni svet LZS.

Podobno je bil sprejet tudi sklep o sprejetju Društva slovenskih lovčev v članstvo LZS. Dejstvo je, da se v Evropi povečuje delež lovčev; tako je tudi v članstvu naših članic.

V času tega mandata je preminil član UO LZS lovski tovariš Franko Križman iz koprškega volilnega okoliša, zato je bil potreben postopek za izvedbo kandidacijskih postopkov, razpisane so bile nadomestne volitve v omenjenem volilnem okolišu. Tako na občnem zboru kot že prej na delnih občnih zbora je bil za člana UO LZS potrjen Vedran Prodan. Odločitev je po noveli Pravil prepuščena volilnemu okolišu, ki ga predstavlja njihov član v UO. Medtem se je postopek nadomestnih volitev poenostavil.

Na koncu občnega zbora LZS je vedno najzanimivejše dogajanje pri Pobudah in predlogih. Ponovno se je pojavila zahteva, naj bi LZS prevzela načrtovanje v lovstvu. Postavljeno je bilo vprašanje, kaj je s tem v zvezi naredila LZS, saj je bil na prejšnjem občnem zboru sprejet sklep, naj to zadevo začne ustrezno urejati vodstvo LZS. Ugotoviti moram, da smo lani na UO LZS temi načrtovanja namenili celotno sejo. O tem je razpravljala tudi strokovnoznanstveni svet. Pristojnemu ministru smo ponudili možnost prevzema več aktivnosti, med drugim tudi prevzem načrtovanja. Čeprav se je že delegat, ki je postavil to vprašanje, sam vprašal, ali smo sposobni in ustrezno organizirani za prevzem te zahtevne naloge, menimo, da znamo in zmremo načrtovati vsaj tako dobro, kot smo že načrtovali nekdanj. Če pa ministrstvo ne kaže interesa za morebitne prihranke ob tem, sta naš trud in dober namen zaman. Ob vsem tem se moramo vsi lovci zavedati, da bo povsem na koncu našega opravljenega dela pri načrtovanju o odstrelu še vedno odločal minister.

Nekatere stvari pa so se le spremenile; le malo je teh sprememb. Drugačne so usmeritve in urejanje odstrela divjih prašičev, ki v nekaterih območjih povzročajo veliko gospodarsko škodo. Upravljalcev lovišč mora plačati nastalo škodo od divjadi, zato morata biti temu primerno zagotovljena tudi njegov vpliv in vloga.

Naslednja pobuda, ki se prav tako pogosto vedno pojavlja na OZ, zadeva vlogo in pomen (status) območnih lovskih zvez, ki bi jih bilo treba urediti v zakonu ali kako drugače v naših internih pravilih. Pridružujem se mnenju predsednika LZS in predsedujočega na zadnjem OZ, da je to že urejeno v Pravilih LZS. Poznamo usposobljene članice, ki prejemajo določena sredstva za izvajanje poverjenih (prenesenih) jim nalog. Skupno se v ta del nameni 7,4 evra od vsake članarine. Osebno kot predsednik ene izmed območnih LZS menim, da je območna LZS odvisna od svojega dela. Če dobro deluje, ni nobenih težav in dokazali smo že, da še vedno delujemo, čeprav nismo zapisani v ZDLov-1.

Verjetno bo še najbolj odmevala obnovljena Pobuda za vrnitev odvzetih območij štirim LD za potrebe lovišča Ljubljanski vrh. Leta 1981 so takratnemu ministrstvu Ostercu posredovale skupno pobudo okoliških občin, naj se okrog 4000 ha veliko območje tega lovišča vrne prizadetim LD. Leta 2005 je LD Logatec posredovala pobudo MOP za vrnitev lovišča, prejeli pa

niso niti odgovora. Leto prej je takratno vodstvo LZS lovišče, ki ga je upravljalo do tedaj, vrnilo državi in GL Ljubljanski vrh je prevzel v upravljanje Zavod za gozdove Slovenije. Glede na raziskavo, ki je bila opravljena o državnih loviščih, bi kazalo predlog natančneje oblikovati, ga obrazložiti in v imenu LZS posredovati pristojnemu ministrstvu.

Ponovno je bila odprta pereča tema povračil za škodo od divjih prašičev. Posamezne lovske družine namreč preprosto niso več sposobne plačevati odškodnine. O tem smo govorili že na prejšnjem občnem zboru in sklep je jasen: škodo mora poravnati upravljavec lovišča, kot to določa zakon ZDLov-I. LZS je dosegla spremembo in sprostitev pri načrtovanju odstrela divjih prašičev. Lovski inšpektorat izdaja odločbe o izrednem odstrelu (ki so precej »širokogrudne«, tudi kar zadeva z zakonom določene omejitve, da o posledičnem opuščanju lovske etike niti ne razpravljamo).

Toliko z moje strani o občnem zboru; o tem bodo gotovo pisali tudi drugi. Ugotovimo lahko le eno: vse pobude in predlogi nas v glavnem pripeljejo do ministrstva za kmetijstvo in okolje.

Ko je bila direktorica Direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo MKO Anica Zavrl Bogataj, smo se na ministrstvu dobivali vsake tri mesece. Po njenem odhodu smo se z novim direktorjem dobili šele enkrat. V času mandata z ministrom Dejanom Židanom tudi enkrat, a se je takrat uresničil le ukrep za enostavnejši odstrel divjih prašičev oziroma omilitev škode od te vrste. Vse drugo je sicer kot politik, ki se bori za

priljubljenost, le sprejel v vednost. A štejejo le rezultati: zgodilo se ni veliko. Tako je dozdajšnji rezultat našega predloga Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob oziroma obseg sprejetih predlogov pičel oziroma zelo slab. V pomenu: »Nekaj malega bomo le dali lovcem in zgodbo končali!« Najmanj, kar pričakujemo, pa je, da bi za vsak naš strokovni predlog prejeli vsaj ustrezen in utemeljen odgovor. Dejstvo je, da ni težko predstaviti tudi s strokovnimi argumenti, kar smo že dokazali. Ne pristajamo pa na sprejemanje uredbe »na palec« in kar povprek, zgolj zaradi političnega interesa. Tudi vnaprej bomo temu ali drugemu ministru postavljali enake zahteve. Obenem pa predlagam, da povprašamo vse politične stranke, kaj si mislijo o lovstvu, trajnostnem upravljanju z divjadjo, kaj želijo ter kako bi lovstvo uredili v prihodnje. Končno naj odgovorijo, za kaj vse se porabi denar, ki je zbran iz koncesij za upravljanje lovišč. Dovolj nam je pavšalnih odgovorov, da gre denar v integralni proračun. LZS mora povprašati stranke, kaj bodo naredile na našem interesnem področju. Njihove odgovore bomo zbrali in jih posredovali lovcem, da se bodo lažje odločali na volitvah. V preteklosti so veliko obljubljali in prihaja čas, ko bomo lahko ocenili, kaj so dejansko uresničili. Le upam, da se boste na volitvah lažje odločali, če boste vedeli, kakšna stališča kdo zagovarja glede urejanja lovstva in varstva divjadi.

Mag. Lado Bradač,
podpredsednik LZS

Foto: M. Migos

Foto: M. Cerar – Diana

Gozdni jereb (*Bonasa bonasia*)

NAŠLI MLADEGA MEDVEDKA, KJE JE MAMICA, NI ZNANO

Slovenske novice, 13. 5. 2014, (P. J.) – Posebna intervencijska skupina je v ponedeljek popoldne na območju Gradišča nad Pijavo Gorico odlovila medvedjega mladiča in ga po opravljenih postopkih vrnila v naravno okolje v upanju, da se bo ponovno našel z materjo medvedko. V Triglavskem narodnem parku (TNP) pa opozarjajo na povečano možnost srečanja z rjavim medvedom.

Kot so sporočili z Zavoda za gozdove Slovenije, v okviru katerega deluje intervencijska skupina za primer težav z velikimi zvermi, so 7. maja na številko 112 v nekaj urah prejeli klice občanov iz zaselkov Gradišče in Vrh pri Gradišču, ki so večkrat opazili medvedjega mladiča, kako sam tava v okolici stanovanjskih in gospodarskih objektov in si išče hrano. Medvedka so našli, a se je uspešno umikal. Medtem so lokalno prebivalstvo seznanili glede primerne obnašanja in ravnanja, dogajanje se je nato ponovilo v ponedeljek. Intervencijska skupina je pridobila potrebno dovoljenje Agencije RS za okolje in medvedjega mladiča v ponedeljek popoldne ujela, uspavala, opravila izmere in ga označila. Nato je samčka, težkega šest kilogramov, prepeljala na krmišče za divjad v bližnjem lovišču. Medvedek

je po prebujanju uspešno odhlačal s krmišča, vsi pa so upali, da se bo kmalu srečal z materjo, ki je sicer ob reševalni akciji niso opazili v bližini. Po dogovoru s člani dveh lovskih druženj bodo ti spremljali pojavljanje medvedjega mladiča, so še zapisali na Zavodu za gozdove. O tem sta istega dne poročala tudi Slovenska tiskovna agencija (STA) in POP TV, naslednjega dne, to je 14. 5., pa tudi mariborski Večer.

V PETIH LETIH NA TRAVNIKIH ZA TRETJINO MANJ PTIC

Delo, 18. 4. (Dragica Jaksetič) – Ptica je vse manj ali izginja celo na območjih Natura 2000, za kar je po mnenju Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (Dopps) kriva predvsem škodljiva razporeditev kmetijskih subvencij. S pritožbo na evropsko komisijo želijo vplivati na odločanje o denarju za kmetijsko-okoljska in podnebna plačila v Sloveniji. Po podatkih Doppsa je koscev, poljskih škrlancev, velikih strnadov in drugih travniških ptic za tretjino manj kot leta 2008. Na Ljubljanskem barju se je populacija kosca zmanjšala celo za 60 odstotkov, populacija repaljščice pa se je od leta 1994 skrčila za več kot 80 odstotkov. Podobno je na Goričkem, kjer sta se populaciji velikega skovika in smrdokavre

zmanjšali za več kot 75 odstotkov. Ornitologi ocenjujejo, da sta vrtni strnad in veliki škurh pri nas na robu izumrtja. Dopps se je zaradi hitrega zmanjševanja populacij travniških ptic pritožil evropski komisiji (enako je storil tudi nemški BirdLife, partner Nabu). Da je to storil povsem upravičeno, meni tudi Barbara Zupanc, direktorica Krajinskega parka Ljubljansko barje. »Na problem izginevanja barjanskih travnikov že vrsto let opozarjamo in sestankujemo s pristojnimi, zdaj pa ima država priložnost, da to uredi.«

NA POMOČ OGROŽENIM PTICAM IN ČLOVEŠKI RIBICI

Delo, 3. 5. 2014, (Simona Fajfar) – Glavni namen projekta je ustavitev erozije oziroma uničevanja biodiverzitete, pravi Mirko Perušek, ornitolog in kočevski gozdar, ki sodeluje pri projektu Ohranjanje območij Natura 2000 Kočevsko - LIFE Kočevsko. Projekt bodo začeli izvajati septembra in bo trajal štiri leta. Prvi večji kočevski projekt varovanja narave je prijavila Občina Kočevje z Zavodom za gozdove Slovenije, Zavodom RS za varstvo narave in Ljudsko univerzo Kočevje. Vreden je 2,2 milijona evrov; 1,1 milijona evrov bodo zagotovili iz programa LIFE+, ministrstvo za kmetijstvo in okolje

pa bo prispevalo 680.000 evrov. Glavni namen obsežnega projekta so naravovarstvene akcije v gozdovih za zelo ogrožene gozdne ptice: divjega petelina, gozdnega jereba, triprstnega detla in belohrbtega detla ter za edini par orla belorepca na Kočevskem. »Vse te vrste so v slabem ohranitvenem stanju, saj njihovo število ni stabilno, prav tako se slabša njihov habitat,« pravi Mirko Perušek. V Sloveniji imamo pet oziroma šest gnezd orla belorepca, kakšne so razmere v preostalih štirih populacijah gozdnih ptic, ki so vključene v projekt, bo znano prihodnje leto, ko bodo opravili popis na območju kočevske Nature 2000. Vendar zdajšnje ocene niso optimistične, je dejal Perušek: »Včasih je bilo na območju 40 rastišč, kjer so se zadrževali divji petelini. Število rastišč je drastično upadlo, tako da jih je le še nekaj, posledično pa je manj divjih petelinov.« Za vsako vrsto ptic posebej načrtujejo konkretne ukrepe.

MED LOVOM USTRELIL PSA

Slovenske novice, 3. 5. 2014 (Oste Bakal) – Kot vse kaže, nedavni dogovor treh vodilnih članov domače zelene bratovščine s tožilstvom, da raje, kot da gredo na sodišče zaradi januarja odkritih nepravilnosti, plačajo določeni znesek v dobrodelne namene, še zdaleč ni rešil hudih zapletov v omenjeni organizaciji. Očitno so

bile takrat odkrite nepravilnosti – ko so podali kazensko ovadbo zoper starešino Mirka Škaliča, blagajnika Martina Hanca in zdaj že nekdanjega gospodarja Marjana Vučka –, samo začetek resnega spora med člani, saj v javnost še naprej prihajajo trditve o čedalje hujših nepravilnostih, ki nikar ne bi smele biti zamolčane in zakrite. Ena od zadnjih, ki so pricurjale v javnost, sporoča, da je Miroslav Škalič kot lovovodja 26. decembra zamolčal nesrečo na hajki v Črnem logu. Lov ni bil sklican uradno za vse člane družine enako, ampak so bili prisotni le tisti, ki podpirajo zdajšnje vodilne, med katerimi so največji kršitelji. Največji med njimi je na lovu ustrelil lovskega psa in ogrožal ljudi. Zato sta hotela Škalič in novi gospodar vsa zadeva pomesti pod preprogo in sta vsem zabičala, da ne smejo nikomur povedati za nesrečo. Vse naj zanikajo tudi policistom in inšpektorjem. »Zaradi Škaliča trpi vsa lovska družina, saj

bo morala plačati ogromne kazni, tega pa si ne zaslužimo,« je na uredništvo Slovenskih novic sporočil dobri poznavalec razmer v velikopolanski lovski organizaciji in pripisal, da se o verodostojnosti lahko prepričamo pri lovskem inšpektorju. O domnevno številnih nepravilnostih v LD Velika Polana je dobro, da se vse skupaj končuje le z besedami, hudo bi namreč bilo, če bi se dodatno zaostri, saj gre za akterje, ki imajo vsi po vrsti orožje. Zato bi bilo priporočljivo, če bi v spravo nekoliko ostreje posegli lovski inšpektorji in tudi vodstvo Lovske zveze Slovenije.

VOLKOVI SODRAŽIČANOM NAGNALI STRAH V KOSTI

Delo, 14. 5. 2014, (Simona Fajfar) – Ker so volkovi pred nedavnim napadli in po-

končali telico na Travnici gori, v soboto zjutraj pa je trop volkov v neposredni bližini vasi Sodražica uplenil srnjaka, je sodraški župan Blaž Milavec zahteval takojšnje ukrepanje države: »Število volkov se je povečalo in zdaj prihajajo tako rekoč do hiš. Ljudi je strah. Število volkov narašča in trop volkov je bistveno bolj nevaren za človeka kot posamezni volk,« je skrbelo sodraškega župana. A stroka temu oporeka. »Volkov je res nekaj več, a v Evropi že vrsto desetletij ni napadalnih volkov. V Sloveniji v stotih letih nismo imeli primera, da bi volk napadel človeka,« pravi Ivan Kos, ki je pri tem opozarjal na človekov prastrah pred volkovi in velikimi zvermi, kar je mogoče hitro izkoristiti za manipulacijo. Na ministrstvu za okolje so seznanjeni s pismom sodraškega župana in mu odgovarjajo, da prek Zavoda za gozdove Slovenije in agencije RS za okolje spremljajo »stanje glede velikih zveri in v tem trenutku ni zaznati izrednega povečanja škodnih dogodkov«.

sodelovanje lokalnega prebivalstva pri odločitvah o odvzemu velikih zveri iz narave,« so potem, ko se je trop volkov povsem približal Sodražici, poudarjali v kočevskem svetu Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS Kočevje). Po besedah Milana Bartola, vodje oddelka za gozdne živali in lovstvo na kočevskem zavodu za gozdove, letos ni več konfliktov z velikimi zvermi kot po navadi: »V zadnjih petih letih je bilo v prvih petih mesecih na območju našega zavoda v povprečju 58 škodnih primerov po zavarovanih vrstah, od tega je 19 škod naredil volk in 23 medved.« Letos so v nekoliko krajšem času odobrvali le 36 škod, od tega jih je enajst povzročil volk in osemnajst medved. Ivan Levstik, član kočevske KGZS pravi, da imajo glede na študije kmetije na tem območju tri težave: težke obdelovalne razmere, razdrobljenost kmetijskih površin in divjad. Država sledi visokim zahtevam Evrope glede varovanja velikih zveri in zagotavlja ukrepe, s katerimi pomaga pri varovanju čred, vendar so ti ukrepi po mnenju kmetov vse prej kot primerni.

ZA NAPAD MEDVEDKE KRIVI DRŽAVO

Dnevnik, 20. 5. 2014, (Mojca Furlan - Rus) – Lorena Božac Deležan je vložila tožbo proti Republiki Sloveniji, saj je prepričana, da je država odgovorna, da jo je poleti 2010 v bližini doma v Zapotoku na jugu Ljubljanske kotline napadla medvedka. Trdi, da država ni poskrbela za potrebno varstvo in nadzor nad medvedi ter s tem tudi ne za varnost ljudi in premoženja. »Na drugi strani vasi je opozorilna tabla, da so v gozdu medvedi. V gozd tudi nisem hodila, ker me je bilo strah. Na tej strani vasi, kjer sem bila napadena, pa ni nobene table. Tu ni gozda, tu je nekakšno vaško sprehajališče, otroci se vozijo s kolesi in podobno,« je včeraj na sodišču zatrnila 49-letna tožnica, ki zahteva nekaj več kot 25.900 evrov odškodnine. »V bolnišnici sem bila štiri dni, ves čas na infuzijah. Že takrat so mi povedali, da bom roko verjetno lahko uporabljala, a da bom imela težave pri fini motoriki,« je dejala. Tudi ko so jo odpustili iz bolnišnice, je bilo izjemno težko. Za nekaj tednov se je k njej preselila sestra, po poklicu medicinska sestra, ki ji je med drugim previjala rane.

Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezni pri divjih živalih v letu 2014

V letu 2014 so v okviru Odredbe o izvajanju sistematičnega spremljanja stanja bolezni in cepljenj živali v letu 2014 (Ur. l. RS, št. 100/13) predpisani naslednji ukrepi, ki jih je treba izvajati v populacijah divjih živali:

steklina:

- preiskave na prisotnost virusa stekline pri lisicah, uplenjenih v skladu s programom UVHVVR, ter vseh najdenih poginulih in povoženih lisicah, ki jih terja VHS;
- peroralno (prek ust) cepljenje lisic proti steklini;

klasična prašičja kuga (KPK) in afriška prašičja kuga (APK):

- preiskave vzorcev krvi odstreljenih divjih prašičev v skladu s programom UVHVVR.

Več informacij najdete na spletni strani VURS <http://www.uvhvvr.gov.si>.

Preiskave na steklino – prvo četrletje 2014

V prvem četrletju 2014 je bilo na preiskavo za steklino poslanih 377 živali z območja 126 občin v Republiki Sloveniji.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Preiskave na KPK v populaciji divjih prašičev – prvo četrletje 2014

V prvem četrletju 2014 je bilo z območja sedemnajstih lovskih družin in treh lovišč s posebnim namenom poslanih v preiskavo na klasično prašičjo kugo 47 vzorcev krvi divjih prašičev.

Rezultati vseh preiskav so bili negativni.

Na prisotnost klasične prašičje kuge so bili preiskani tudi organi treh povoženih oziroma najdenih poginulih divjih prašičev. *Rezultati preiskav so bili negativni.*

Jedrta MAURER WERNIG, dr. vet. med.

Sektor za zdravje in dobrobit živali

Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

STRELSKE VAJE OGROŽAJO MEDVEDE IN VODO?

MC RTV SLO, 6. 5.

M– Na osrednjem vadišču Slovenske vojske Postojna v teh dneh poteka skupno usposabljanje slovenskih in ameriških vojakov, ki pa ga je zaznamoval izreden odstrel medveda. Obласти so ob začetku tokratnih vaj ustrelile medvedjega mladiča, ki se je še pred začetkom vaj gibal okoli vojaškega tabora. Med ljudmi je odločitev sprožila ogorčenje in ugibanje, ali bo to v prihodnje postala običajna praksa. Vladimir Dekleva, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo postojnske enote Zavoda za gozdove, je pojasnil: »Naši vojaki so navajeni sobivanja z zvermi in tudi z divjadjo na tem območju. Tukaj so bile tuje oborožene sile, ki pa teh izkušenj nimajo in bi lahko uporabile strelno orožje.« Zato je okoljska agencija v zgolj enem dnevu, ko so se vaje že začele, izdala dovoljenje za odstrel medveda. Porajajo se dvomi, ali ni bila morda prenačlena odločitev.

»LOKALCI« HOČEJO VEČ BESEDE PRI ODSSTRELU ZVERI

Delo, 17. 5. 2014, (Simona Fajfar) – »Zahtevamo večje

Razmnoževalni potencial srnjadi v Sloveniji

Evropska srna oz. srnjad (*Capreolus capreolus* L.) je v Sloveniji in tudi drugod po Evropi najpomembnejša lovskoupravljaljska vrsta, zato je učinkovito upravljanje z njenimi populacijami, ki temelji na poznavanju biologije vrste in njenih odzivov na različne upravljaljske ukrepe, zelo pomembno. Eden najpomembnejših dejavnikov, ki jih je treba poznati in upoštevati pri ustrezni trajnostno naravnani rabi srnjadi kot obnovljivega naravnega vira, je razmnoževalni potencial vrste (tj. stopnja oplojenosti, število in spolno razmerje mladičev); poznati je treba tudi dejavnike, ki vplivajo nanj. Iz tujih raziskav je znano, da na razmnoževalni potencial srnjadi (in drugih vrst) vplivajo različni dejavniki, ki so lahko individualni (npr. velikost, telesna masa, kondicija in starost posameznega osebka), populacijski (populacijske gostote, socialni stres, genetske značilnosti) ter okoljski (kakovost življenjskega okolja, vremenske razmere, medvrstni odnosi itn.). V letu 2013 smo tudi v Sloveniji začeli z ugotavljanjem razmnoževalnega potenciala srnjadi, s poudarkom na ugotavljanju plodnosti samic (srn in mladic), potencialne velikosti legel (števila mladičev) ter najpomembnejših vplivnih dejavnikov nanj. V pričujočem prispevku predstavljamo temeljna izhodišča, potek dela in najpomembnejše ugotovitve prvega leta raziskave, ki poteka v sodelovanju Inštituta za ekološke raziskave ERICo Velenje, Gozdarskega inštituta Slovenije in več zainteresiranih upravljalcev lovišč ter posameznih lovcev.

Zbiranje vzorcev za raziskavo

Vzorci, ki jih potrebujemo za ugotavljanje razmnoževalnega potenciala srnjadi, so rodila srn in mladic, torej maternice skupaj z jajčniki (*slika 1*). Zbiranje vzorcev rodil je v letu 2013 potekalo v sklopu rednega odstrela oz. odvzema srn/mladic v Sloveniji, torej od začetka septembra do konca decembra. V tem obdobju so srne že oplojene, a v maternici zaradi pojava zadržane brejosti (t. i. *embrionalne diapavze*) še ni zarodkov. Določeni upravljalci lovišč so nam kasneje (v prvih mesecih leta 2014) posredovali tudi za izvedbo raziskave izjemno dragocene vzorce maternic povoženih srn iz obdobja aktivne brejosti (januar–maj), tako da smo lahko analizirali tudi nekaj vzorcev maternic, v katerih so že bili zarodki. Pri zbiranju vzorcev je sodelovalo 45 upravljalcev lovišč, od tega 37 lovskih družin in osem lovišč s posebnim namenom (*preglednica 1*). V raziskavo smo zajeli različna fitogeografska območja Slovenije, saj so sodelujoča lovišča v desetih lovskoupravljaljskih območjih.

Rodila srn je uplenitelj oz. odgovorni predstavnik lovišča odvzel takoj po uple-

nitvi živali. Vsak vzorec je bilo treba shraniti v plastično vrečko in označiti s podatki (bodisi na priloženi obrazec bodisi na prazen list papirja), ki zagotavljajo sledljivost vzorca. Želeni podatki so: ime lovišča, uplenitelj, datum in kraj (kvadrant) uplenitve, po možnosti tudi evidenčna številka iz podatkovne baze; dobrodošli so tudi podatki o ocenjeni starosti in telesni masi živali, pa tudi vsakršne opombe in morebitna opažanja. Odvzete in označene vzorce rodil smo globoko zamrznjene hranili do laboratorijskih analiz, ki smo jih opravili na inštitutu ERICo Velenje. V prvem letu raziskave je bilo skupaj zbranih kar 477 vzorcev rodil srn in mladice, od katerih je bila večina tudi ustrezno (sledljivo) označenih, kar je omogočilo vključitev v nadaljnje kabinetne analize oz. obdelavo podatkov.

Na kategorizacijskih pregledih smo januarja 2014 zbrali tudi vse leve spodnje čeljustnice v raziskavo vključenih živali, kar je omogočilo pridobitev potrebnih podatkov o starosti teh živali kot pomembnega vhodnega podatka za lažje razumevanje razmnoževalnega potenciala srn. Starost srn smo ugotavljali z okularnim (na oko) pregledom razvojne stopnje in obrabljenosti zob; glede na dobro znano dejstvo, da starosti srnjadi ni mogoče zanesljivo določati na leto natančno (Pokorny in sod., 2012), smo srne uvrstili v naslednje starostne kategorije: mladice, mlade (2- do 4-letne), srednje stare (5- do 7-letne), stare (8- do 10-letne) in prestore (10+) srne.

Analiza vzorcev v laboratoriju

S podrobnim pregledom maternic in jajčnikov lahko dobimo več različnih informacij o razmnoževalnem stanju posamezne srne oz. mladice. V laboratoriju najprej pregledamo notranjost maternice, ki jo sestavljata dva maternična rogova. Notranjost maternice pregledamo tako, da po dolgem prerežemo vsak posamezni rog. Zanimiva informacija, ki jo dobimo s pregledom notranjosti maternice, so sledi prejšnje brejosti. Značilen znak, po katerem lahko sklepamo, da je bila žival v prejšnjem letu breja, so strukture, preko katerih poteka izmenjava hranil med materjo in zarodkom, imenovane *karunkli* (slika 2). Karunkli so del posteljice (*placente*), ki med brejostjo obdaja zarodek. V literaturi navajajo (Hamilton in sod., 1960), da ima srna v maternici praviloma osem karunklov, v vsakem materničnem rogu po štiri. Med brejostjo so te strukture večje, po poleganju se začnejo postopoma manjšati. Dalj časa, kot je minilo od poleganja, slabše vidni so karunkli.

Drugi pomemben korak pri laboratorijskih analizah rodil srn je pregled

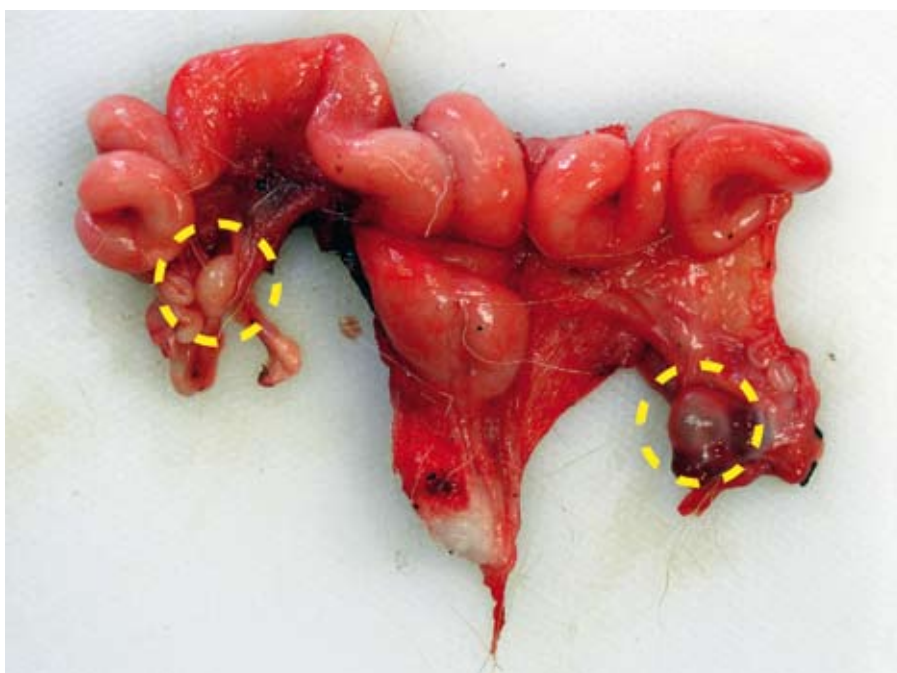
jajčnikov. Na podlagi pregleda jajčnikov in ugotavljanja prisotnosti struktur, ki jih imenujemo rumena telesca, lahko ugotovljamo plodnost srn (pri drugih živalskih vrstah, ki nimajo zadržane brejosti, pa celo oplojenost). Morda še pomembneje pa je, da lahko s štetjem rumenih telesc dobimo dragocen podatek o potencialni velikosti legla oziroma o največjem številu mladičev, ki bi jih lahko skotila posamezna srna.

Kaj so rumena telesca?

Rumena telesca nastanejo v jajčnikih po sprostitvi jajčne celice. V jajčnikih zorijo jajčne celice (proces *ovulacije*) v posebnih

dobimo podatek o potencialni velikosti legla oz. številu mladičev, ki bi jih lahko imela posamezna samica. Sicer je praviloma mladičev manj, saj niso vedno oplojene vse jajčne celice.

Če do oploditve ne pride, rumeno telesce v nekaj dneh propade oz. se spremeni v belo telesce. Vendar pri srnjadi razpad rumenega telesca (*luteoliza*) ne poteka tako kot pri večini drugih vrst. Rumena telesca namreč pri srnjadi tudi v primeru, ko žival ni bila oplojena, ne propadejo takoj, saj je za vrsto značilen pojav zadržane brejosti. V tem času (od prska pa do konca decembra) so samice praviloma sicer oplojene, a se zarodek kljub temu še ne razvija, temveč miruje v stanju le nekaj

Slika 1: Maternica srne z jajčnikoma (označena sta rumeno).

Slika 2: V maternici so strukture, preko katerih poteka izmenjava hranil med materjo in zarodkom – karunkli (rumene puščice). Prisotnost teh struktur dokazuje, da je bila žival v prejšnjem letu breja. Med brejostjo so karunkli zelo veliki (a), po poleganju se začno manjšati (b) in so proti koncu leta slabše opazni (c).

mehurčkah (*foliklih*). Ko jajčna celica dozori, se sprostí iz folikla in iz jajčnika potuje po jajcevodu proti maternici. Iz folikla, v katerem je bila prej jajčna celica, se v jajčniku oblikuje rumeno telesce. Če pride do oploditve sproščene jajčne celice, rumeno telesce dobi funkcijo izločanja hormonov, ki vzdržujejo brejost. Glede na število rumenih telesc v jajčnikih (za veliko živalskih vrst) ugotovimo, koliko jajčnih celic se je sprostilo iz jajčnika. Posledično lahko s štetjem rumenih telesc

celic. Tako pri brejih srnah kot tudi pri tistih, ki niso bile oplojene, so v celotnem obdobju *embrionalne diapavze* v jajčnikih rumena telesca. Nasprotno pri neplodnih srnah, pri katerih se proces zorenja jajčnih celic (*ovulacija*) ni zgodil, v jajčnikih ni rumenih telesc.

Analizo plodnosti srn in potencialne velikosti legla smo na podlagi pregleda jajčnikov in ugotavljanja prisotnosti ter štetja rumenih telesc opravili na vseh vzorcih rodil, kjer so bili prisotni jajčniki.

Preglednica 1: Seznam sodelujočih lovišč v raziskavi razmnoževalnega potenciala srnjadi v letu 2013

Lovišče	Lovskoupravljavsko območje	Število pridobljenih vzorcev
Gorenja vas	Gorenjsko	18
Jesenice	Gorenjsko	3
Krvavec	Gorenjsko	9
LPN Kozorog Kamnik	Gorenjsko	43
Mengeš	Gorenjsko	6
Železniki	Gorenjsko	1
Gornji Grad	Kamniško-Savinjsko	28
Ljubno	Kamniško-Savinjsko	2
Lukovica	Kamniško-Savinjsko	15
Mozirje	Kamniško-Savinjsko	5
Smrekovec	Kamniško-Savinjsko	8
Trojane - Ožbolt	Kamniško-Savinjsko	2
Velunja	Kamniško-Savinjsko	5
LPN Medved	Kočevsko-Belokranjsko	23
LPN Snežnik Kočevska Reka	Kočevsko-Belokranjsko	14
LPN Žitna gora	Kočevsko-Belokranjsko	5
Predgrad	Kočevsko-Belokranjsko	4
Brezovica	Notranjsko	1
LPN Jelen	Notranjsko	15
Rakovnik - Škofljica	Notranjsko	3
Tomišelj	Notranjsko	5
Hoče	Pohorsko	7
Kapla	Pohorsko	7
Libeliče	Pohorsko	14
LPN Pohorje	Pohorsko	15
Mislinja	Pohorsko	2
Oplotnica	Pohorsko	16
Puščava	Pohorsko	4
Slovenj Gradec	Pohorsko	1
Slovenska Bistrica	Pohorsko	6
Zreče	Pohorsko	18
Cankova	Pomursko	1
LPN Fazan Beltinci	Pomursko	28
LPN Kompas Peskovci	Pomursko	21
Tabor Sežana	Primorsko	5
Tabor - Dornberk Branik	Primorsko	3
Tomaž pri Ormožu	Ptujsko-Ormoško	9
Dramlje	Savinjsko-Kozjansko	21
Loče	Savinjsko-Kozjansko	9
Oljka - Šmartno ob Paki	Savinjsko-Kozjansko	24
Šentjur	Savinjsko-Kozjansko	18
Žalec	Savinjsko-Kozjansko	1
Kamnica	Slovenskogoriško	5
Pesnica-Jarenina	Slovenskogoriško	18
Starše	Slovenskogoriško	9

V nekaterih primerih je bil namreč vzorec nepopoln, saj se je v postopku jemanja le-tega izgubil eden ali oba jajčnika. Ker so za ugotavljanje razmnoževalnega potenciala srnjadi v lovni dobi na srne (tj. v času zadržane brejosti) jajčniki precej pomembnejši organ kot maternica, vse uplenitelje prosimo, naj v prihodnje pri jemanju vzorcev pazijo, da ob odvzemanju maternice po pomoti jajčnikov (okroglih

zatrdlin velikosti graha ali češnje) ne odrežejo stran.

Prisotnost rumenega telesca oz. rumenih telescev v jajčnikih je lahko prepoznati, saj so vidna s prostim očesom. V večini primerov so vidna že na površini jajčnika, in sicer kot pšenično zrno velika zatrdlina (*slika 3a*). Kljub temu smo zaradi večje natančnosti pregleda vse jajčnike prerezali in tako ugotovili točno število

rumenih telescev v posameznem jajčniku (*slika 3b*).

Plodnost in potencialna velikost legel srn/mladic

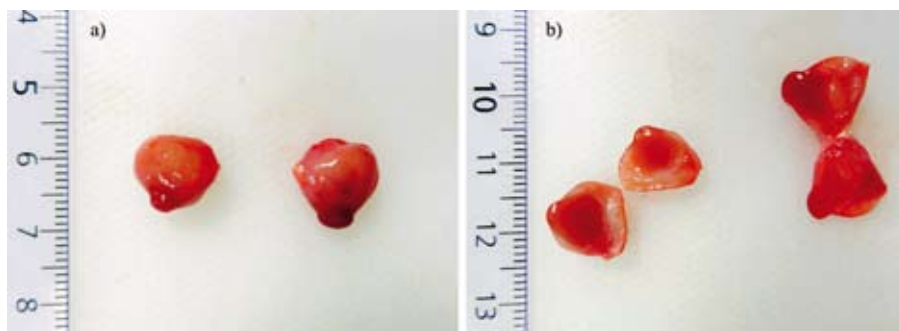
V večini populacij srnjadi v Evropi so plodne (tj. nastane ovulacija, v jajčnikih zorijo jajčne celice) skoraj vse samice, starejše od dveh let. Večje razlike se lahko pojavijo pri mladicah (enoletnih srnah). Podobno smo ugotovili tudi sami, saj so bile v našem vzorcu (*preglednica 1*) razmnoževalno sposobne skoraj vse dve- in večletne srne (2+); rumenih telescev nismo našli le pri dveh (telesno šibkih) srnah, kar je komaj 0,6 % vzorca. Nasprotno je bil v kategoriji mladic delež osebkov, ki še niso bili vključeni v razmnoževanje, precej večji (13 od 82 analiziranih živali); kljub temu je treba opozoriti, da je bilo razmnoževalno sposobnih (začetek ovulacije) kar 84,1 % mladic. Dejstvo, da se tudi mladice s pomembnim deležem vključujejo v razmnoževanje (prsk) in bodo že kot dveletne srne kotile mladiče,

Foto: M. Arnak - Grča

lovci namreč pogosto zanemarjamo pri našem odločanju o sestavi poseganja v ženski del populacije srnjadi. Številni med nami namreč povsem nesmiselno menijo, da je bolje »odstreliti kakšno mladico več in tako rešiti kakšno odraslo srno kot nosilko prirastka«.

Medtem ko zgolj ugotavljanje prisotnosti rumenih teles v jajčnikih nudi podatke o plodnosti srn, pa dobimo s štetjem rumenih teles pomembno informacijo o potencialni velikosti legla, torej o številu mladičev, ki jih lahko ima (oz. bi jih lahko

Slika 3: Celo (neprerezana) jajčnika z rumenimi telesci (a) in prerez jajčnikov z rumenimi telesci (b). V vsakem jajčniku je po eno rumeno telo.

Preglednica 2: Potencialne velikosti legel srn 2+ v nekaterih evropskih državah

Lokacija	Povprečno število rumenih teles v jajčnikih srn 2+	Vir
Slovenija	1,84	Flajšman in sod., 2014
Hrvaška	2,00	Nikolandić, 1970
Švica	2,12	Wandeler, 1975
Danska	1,98	Strandgaard, 1972
Belgija	1,92 ± 0,61	Wauters in sod., 1995
Italija	1,44 ± 0,10	Focardi in sod., 2002
Anglija in Wales	1,73	Macdonald in Johnson, 2008

imela) posamezna srna. Število rumenih teles v jajčnikih (tj. potencialna velikost legla) je praviloma večje od dejanske velikosti legla (tj. število plodov oz. zarodkov v maternici). Poleg samega števila jajčnih celic, ki so na voljo, so namreč pomembni tudi uspešen zaskok srnjaka, uspešna oploditev, po koncu obdobja zadržane brejosti pa tudi uspešen začetek razvoja zarodka. Vendar rezultati raziskav iz srednje Evrope kažejo na visoko stopnjo oplojenosti srnjadi, saj delež oplojenih samic znaša kar 90 % vseh spolno zrelih srn (Nikolandić in Degmečić, 2007).

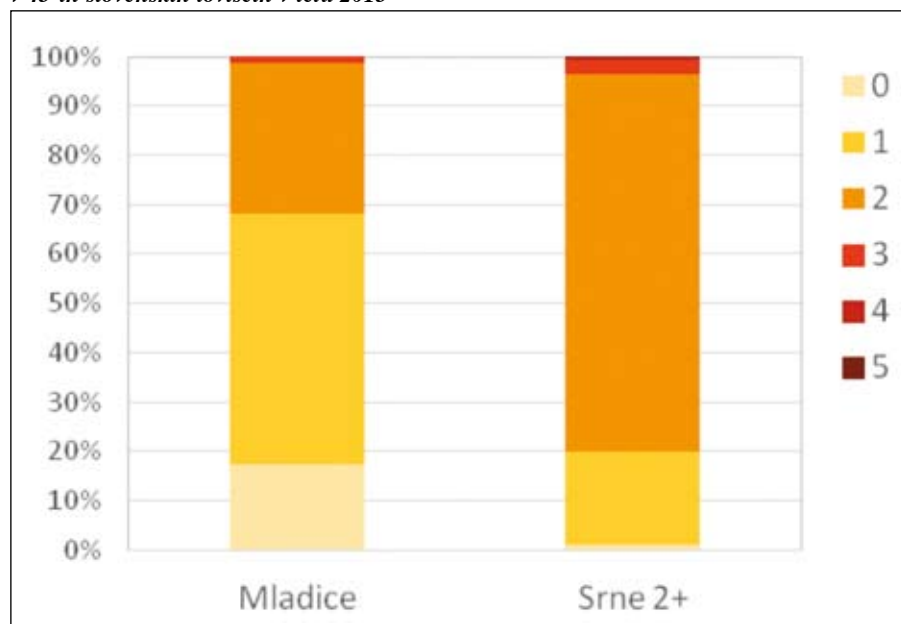
Na podlagi vseh analiziranih vzorcev (ne glede na območje in starost odraslih srn) smo ugotovili, da je bilo v Sloveniji v letu 2013 povprečno število rumenih teles v jajčnikih odraslih srn 1,84, v jajčnikih mladic pa 1,20; takšna je torej povprečna potencialna velikost legel za obe starostni kategoriji v letu 2014, ko bi v vzorec vključene srne polegale mladiče. Dobljene rezultate smo primerjali z rezultati raziskav iz nekaterih drugih evropskih držav (**preglednica 2**). Velikosti legel srnjadi se med različnimi območji zelo razlikujejo; znano je, da imajo populacije iz severnih območij (predvsem Skandinavije) praviloma bistveno večja legla kot populacije iz južnih območij.

Iz naših rezultatov je razvidno, da imajo mladičice manjši razmnoževalni potencial kot srne 2+ (**graf 1**). Največ mladic (50,7 %) je imelo v jajčnikih le eno rumeno telo, dve rumeni telesci je imelo 30,4 % mladic. V starostni kategoriji odraslih srn (2+) so s 76,5 % prevladovale tiste, ki so imele v jajčnikih dve rumeni telesci; 18,8 % jih je imelo le eno rumeno telo. Posamezne odrasle srne so imele v jajčnikih po tri (osem primerov), štiri (en primer) in celo pet (en primer; srna iz lovišča Jesenice) rumenih teles. Tri rumena telesa smo našli tudi pri eni mladici.

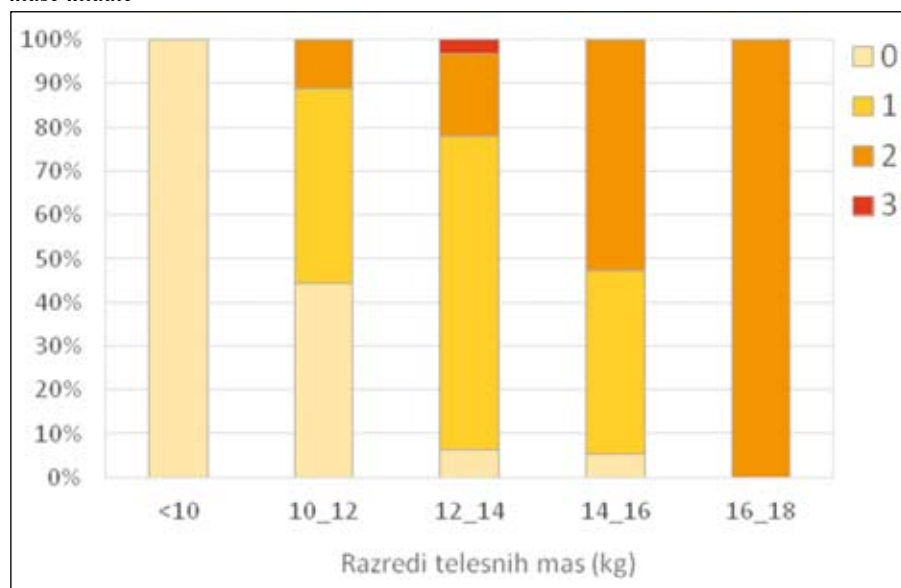
Vpliv telesne mase in starosti srn na velikost legla

Na potencialno velikost legla (število rumenih teles v jajčnikih) zelo vpliva telesna masa samic. V Veliki Britaniji

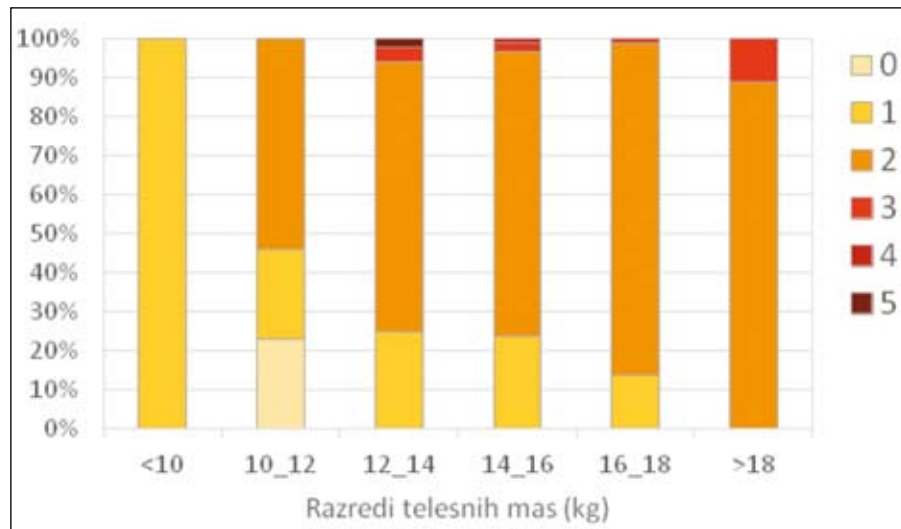
Graf 1: Frekvenčna porazdelitev števila rumenih telesc v jajčnikih srn in mladice, uplenjenih v 45-ih slovenskih loviščih v letu 2013

Graf 2: Frekvenčna porazdelitev števila rumenih telesc v jajčnikih v odvisnosti od telesne mase mladice

Graf 3: Frekvenčna porazdelitev števila rumenih telesc v jajčnikih v odvisnosti od telesne mase odraslih srn

so npr. ugotovili, da so težje samice bolj plodne in imajo v jajčnikih večinoma več kot eno rumeno telesce, medtem ko imajo lažje srne praviloma samo eno. V šestih od sedmih analiziranih populacij se je potencialna velikost legel povečala z naraščajočo telesno maso samic; ta vpliv je bil še posebno izrazit pri mladnicah (Hewison in Gaillard, 2001). Podobno so pokazali tudi naši rezultati. Srne smo glede na biološko telesno maso, torej maso z glavo in nogami, a brez notranjih organov, razdelili v šest masnih razredov. Vse mladice, ki glede na telesno maso sodijo v masni razred <10 kg, in skoraj polovica tistih iz masnega razreda 10–12 kg, še niso bile vključene v razmnoževanje (reprodukcijo), saj v jajčnikih teh živali nismo odkrili rumenih telesc. Z večanjem telesne mase se je pri mladnicah večala tudi potencialna velikost legla. Tako so v masnem razredu 12–14 kg prevladovala mladice z enim rumenim telescem, v masnih razredih 14–16 kg in 16–18 kg pa se je večal delež osebkov z dvema rumenima telescema v jajčnikih (**graf 2**).

Pri srnah 2+ se je prav tako kot pri mladnicah izkazalo, da je število rumenih telesc v jajčnikih prvenstveno odvisno od telesne mase srn (**graf 3**). Z večanjem telesne mase srn se je večalo tudi število rumenih telesc v jajčnikih, kar pomeni, da (lahko) imajo težje samice več mladičev kot lažje. Med odraslimi srnami sta bila samo dva primera (iz lovišč Jesenice in Lukovica), pri katerih v jajčnikih nismo našli rumenih telesc oz. ko srni (vsaj v letu 2013) nista bili sposobni oploditve. Dejstvo, da je šlo v obeh primerih za podpovprečno razviti srni oz. živali v slabi kondiciji (obe sta bili uvrščeni v masno kategorijo 10–12 kg), kaže, kako pomembna je z vidika razmnoževalnega potenciala vrste oz. določene populacije telesna masa posameznih osebkov, ki pri srnjadi odraža kakovost posameznih živali, poleg števila mladičev pa pomembno vpliva tudi na čas njihovega poleganja (Plard in sod., 2014). Pomen telesne mase na razmnoževalni potencial oz. prirastek srn nazorno prikazuje **graf 3**, iz katerega je razvidno, da imajo lahko zelo šibke srne (s telesno maso <10 kg) največ enega mladiča, z večanjem telesne mase pa se delež srn, ki lahko imajo dva ali celo več mladičev, vztrajno povečuje; tako lahko imajo prav vse srne s telesno maso >18 kg letno najmanj dva mladiča.

V populacijah, kjer se razmnoževalni potencial razlikuje glede na starost, je starostna sestava pomemben dejavnik, ki vpliva na populacijsko dinamiko populacije. Pri večini vrst sesalcev je razmnoževanje (*reprodukcija*) pri mladih živalih manjše kot pri odraslih, v nekaterih primerih pa je zmanjšanje mogoče zaznati s staranjem (*senescenco*) živali; ko se živali

približujejo svoji največji starosti, začne razmnoževalni potencial upadati (Hewison in Gaillard, 2001). Za srnjad v Sloveniji smo ugotovili, da je razmnoževalni potencial (prisotnost in število rumenih teles v jajčnikih) nekoliko manjši pri mladiceh kot pri odraslih srnah, zmanjšanja razmnoževalne sposobnosti z večanjem starosti odraslih srn pa na podlagi pregledanih vzorcev nismo zaznali. Razlike v deležu za razmnoževanje nesposobnih samic med različno starimi srnami (mladice in srne 2+) so predvsem posledica razlik v njihovih telesnih masah. Pri mladiceh telesna masa 10–11 kg pomeni mejno vrednost, pod katero še niso spolno zrele oz. ne morejo imeti mladičev.

Pomen ugotovitev za upravljanje s srnjadjo

Na razmnoževalni potencial srn pomembno vplivata njihova starost (ugotovljene razlike med mladice in odraslimi srnami, ne pa tudi med različnimi

Slika 4: Zarodka (levo – samček, desno – samička), najdena v maternici srne, povožene 15. 4. 2014 v lovišču LD Tomišelj.

ALI STE VEDELI?

Večina slovenskih lovcev je verjetno prepričana, da lahko srne v določenem letu skotijo največ dva, zelo izjemoma tri mladiče. Vendar temu ni tako; znano je namreč, da v Skandinaviji, kjer dosegajo srne bistveno večje telesne mase, le-te skotijo praviloma po tri, lahko tudi štiri mladiče. Brskanje po zaprašenih izvodih našega glasila pa nas je razveselilo s spoznanjem, da je bil tudi pri nas zabeležen primer srne s štirimi mladiči. **Franc Mišmaš**, tedanji gospodar LD Suha krajina, je namreč v 5. številki *Lovca*, letnik XXXV, iz leta 1952, poročal, da je 23. februarja 1952 potepuški pes v vasi Višnje pri Ambrusu pokončal srno, ki je bila predhodno obstreljena s šibrami, in je nosila štiri zarodke, po dva obeh spolov. Prispevek kaže, kako pomembno je objavljati vsa nenavadna opažanja, ki so lahko za vse nas izjemno dragocena tudi po več kot šestdesetih letih. Zato vse, ki imate podobne podatke, prosimo, da jih sporočite uredništvu ali članom raziskovalne skupine.

starostnimi kategorijami odraslih srn) in še zlasti telesna masa (izrazito večanje števila rumenih teles v jajčnik z naraščajočo telesno maso mladic in odraslih srn). Spremenljivost (variabilnost) v razmnoževalnem potencialu je večja pri mladiceh kot pri odraslih srnah, zato so zlasti mladice tista starostna skupina, ki ima največji vpliv na prirastek srnjadi. Slednje je treba upoštevati tudi pri upravljaljskih odločitvah. S selektivnim poseganjem z odstrelom, zlasti med telesno šibke mladice in varovanjem močnejših mladic, lahko namreč pomembno vplivamo na prirastek srnjadi v prihodnjem letu. Odstrel šibkih osebkov (z biološko

telesno maso <11 kg) namreč sploh ne vpliva na prirastek srnjadi v naslednjem letu, saj po ugotovitvah takšne mladice še ne sodelujejo pri razmnoževanju; dolgoročno je relativno majhen tudi njihov vseživljenjski razmnoževalni potencial zaradi pričakovane manjše telesne mase v kasnejših letih. Nasprotno lahko s čezmernim poseganjem z odstrelom med telesno močne mladice, ki imajo v tekočem letu enak razmnoževalni potencial kot odrasle srne, dolgoročno pa zaradi daljše pričakovane življenjske dobe še precej večjega od odraslih srn s primerljivo telesno maso, negativno vplivamo na prirastek srnjadi, s tem pa tudi na upravljavski uspeh z vrsto oz. na lovskoupravljaljski užitek.

Še več pomembnih informacij o razmnoževalnem potencialu srnjadi bi dobili, če bi v raziskavo lahko vključili čim več vzorcev rodil srn, ki so izgubile življenje (npr. zaradi povoza) v obdobju aktivne brejosti, tj. v obdobju januar–maj v različnih območjih Slovenije. Takrat bi lahko, zaradi prisotnosti zarodkov v maternicah (*slika 4*), ugotovili tudi dejansko oplojenost in dejanski prirastek srnjadi,

Foto: J. Pap

V raziskovalni skupini se zavedamo, da raziskave divjadi lahko postanejo same sebi namen, če informacije o njihovem poteku, zlasti pa dobljenih rezultatih niso pravočasno prenesene končnim uporabnikom, tj. lovcem oz. bralcem revije *Lovec*. Zato bomo tudi v prihodnje najpomembnejše rezultate sproti objavljali v našem glasilu in se tudi na takšen način **skušali zahvaliti lovski organizaciji in posameznim lovcem za zelo pomembno, pravzaprav ključno vlogo pri izvedbi te raziskave in podobnih.**

Vsem, ki ste sodelovali z nami in prispevali vzorce za raziskavo, se iskreno zahvaljujemo za ves trud in pomoč, hkrati pa si želimo nadaljnega sodelovanja in pri tem še razširiti nabor lovišč ter sodelavcev. Vsak sodeluje po svojih zmožnostih, zato nikakor ni pomembno število vzorcev, ki jih lahko pridobite; dobrodošel je namreč sleherni vzorec. Predstavnike lovišč, ki bi se v izvedbo raziskave želeli vključiti tudi v letu 2014 (za nadomestilo za zbiranje vzorcev imamo zagotovljena tudi finančna sredstva, in sicer prek programa *Komisije za upravljanje z divjadjo LZS* ter usposabljanja mlade raziskovalke), prosimo, da to **sporočite prvi avtorici prispevka (Katarina, katarina.flajsman@gozdis.si, tel.: 040 574 718).**

hkrati pa bi z analizo zarodkov dobili tudi pomemben podatek o primarnem spolnem razmerju mladičev, ki je lahko odločilnega pomena za načrtovanje pravilne spolne sestave odzema. Zavedamo se sicer, da zajemanje vzorcev povoženih srn ni vedno mogoče in je tudi težavnejše, a vendar bi bilo zelo dobrodošlo. Da je tudi takšne vzorce vendarle mogoče dobiti, potrjuje pripravljenost posameznih upravljalcev lovišč, ki so nekaj vzorcev maternic z zarodki zbrali v prvih mesecih leta 2014, za kar se še posebej zahvaljujemo lovski kolegici **Barbari Ložar** (LD Tomišelj) in kolegoma **Janezu Bizjaku** (LD Oljka - Šmartno ob Paki) ter **Andreju Sili** (LD Tabor - Sežana).

**Katarina Flajšman^{(1)*}, dr. Ida Jelenko⁽²⁾,
doc. dr. Boštjan Pokornj^(1,2,3)**

⁽¹⁾ Gozdarski inštitut Slovenije

⁽²⁾ ERICO Velenje, Inštitut za ekološke raziskave, d.o.o.

⁽³⁾ Visoka šola za varstvo okolja Velenje

*Seznam navedenih virov in druge informacije so na voljo pri prvi avtorici prispevka (katarina.flajsman@gozdis.si).

VABILO

ERICo Velenje, Inštitut za ekološke raziskave, bo v sodelovanju z Visoko šolo za varstvo okolja, Gozdarskim inštitutom Slovenije, Zavodom za gozdove Slovenije in Lovsko zvezo Slovenije organiziral jubilejni,

10. SVETOVNI KONGRES O DIVJEM PRAŠIČU (10th International Symposium on Wild Boar and other Suids)

Kongres bo od 1. do 5. septembra 2014 v Velenju.

Podrobnejše informacije o kongresu (vsebine, urnik, seznam predavateljev, možnosti in pogoji udeležbe itn.) lahko najdete na spletni strani kongresa (<http://www.erico.si/divjad>) oz. na spletni strani Lovske zveze Slovenije (<http://www.lovska-zveza.si>).

Vse zainteresirane prosimo, da zaradi lažje koordinacije udeležbo **predhodno prijavite** na tel. št. 03/898-1975 (Helena) ali prek elektronske pošte (helena.policnik@erico.si).

Vljudno vabljeni!

*Za organizatorje:
doc. dr. Helena Poličnik
doc. dr. Boštjan Pokornj*

Kako omejiti poškodbe od divjih prašičev

Divji prašiči ne povzročajo zgolj poškodb v kmetijstvu, ampak marsikje tudi v mestnih območjih, na vrtovih, športnih površinah, pa tudi na pokopališčih in igriščih za golf. V nekaterih državah se ta problematika širi na obširnejše površine vse pomembnejšega zelenega »bioenergenta« – koruze. Klasične poškodbe niso zgolj poškodbe na žitih in okopavinah, pač pa vse obsežnejše razritine travniške ruše, ki so posledično še večje zaradi bogate ponudbe želoda, žira in kostanja, ki ob tolikšnih količinah škroba v organizmih divjih prašičev povečuje potrebo po ustrezni izravnavi z živalskimi beljakovinami. Tovrstna odvisnost in potreba divjih prašičev se še pospeši s pretiranim dodatnim krmljenjem z žiti. Divji prašiči sicer rijejo tudi v gozdovih, kar v tleh pospešuje nastajanje humusa in izboljšuje razmere za kalivost semen, hkrati pa uživajo deževnike, mišja gnezda z zalego in žuželke, katerih del življenja in razvoja poteka na zemlji ali v njej, pod travno rušo. Ritje travnikov ni vedno

povezano le z iskanjem živalskih beljakovin, pač pa je namenjeno tudi iskanju korenin, korenin in čebulic rastlin. Prehransko privlačen je npr. regrat, in sicer njegovi zeleni in podzemni deli. Največji obseg ritja sovpada z jesenjo in pomladjo. Največji obseg razritin je ugotovljen na svežih, namočenih površinah, domnevno tudi zaradi večje raznovrstnosti nad- in podzemne ponudbe, in manj na suhih, izsušenih legah. Intenzivnost – globina in obseg ritja – je odvisna od več vzrokov. Poškodbe neposredno zmanjšujejo donos, finančno zahtevnejše pa je popraviljanje takih površin. Površine je namreč treba poravnati, včasih tudi ponovno navoziti zemljo in jo zasejati. Ravnanje svežih in vlažnih razritin je veliko uspešnejše, kot če so že presušene. Na govejih pašnikih so manjše razritine po navadi mozaično razporejene. K intenzivnejšemu ritju prašiče spodbujajo kravjeki, v katerih in pod katerimi so pogostejši deževniki, hrošči, manjše žuželke in polži.

Razritine predvsem spomladi in jeseni

Foto: J. Pop

Bilo bi prelepo, če bi poznali in imeli sredstvo za zanesljivo preprečevanje ritja travnikov in pašnikov. Nekdaj so bili zanesljivi »dobavitelji« živalskih beljakovin tudi odvržena drobovina od domačih zakolov in poginov, marsikje tudi medvedja mrhovišča. Takrat se ni še nihče zavedal nevarnosti svinjske kuge. Pogosto, odvisno od ponudbe, divji prašiči zaužijejo več živalskih beljakovin, kot jih nujno potrebujejo, pa kljub temu rijejo. V zadnjih letih se je na trgu pojavil krmni dodatek, ki bistveno zmanjšuje obseg ritja, a le v promocijskih besedilih izdelovalcev tega sredstva in trgovcev. Tudi če bi bilo to res, pa si v teh časih hitrega večanja številčnosti divjih prašičev, povečanih stroškov krmljenja in dodatkov preprosto ne bi mogli privoščiti.

Kot omenjeno, obsežnejše poškodbe zaradi ritja travnikov in pašnikov nastajajo predvsem spomladi in jeseni. Tako kot obseg poškodb z ritjem je tudi obseg posledic na žitih in okopavinah odvisen od oddaljenosti take površine od gozdnega roba. Daluge (2009) je pri raziskavah v nemški pokrajini Oberschwaben (Gornješvabsko) ugotovil, da 62 % poškodb nastane v 50-metrski oddaljenosti od gozdnega roba. Več kot 250 metrov od gozdnega roba poškodb ni bilo. Avtor je največji obseg tovrstnih poškodb ugotavljal v času paritve deževnikov (*Lumbricus sp.*) spomladi in jeseni. V paritvenem času, zlasti ob namočenosti zemlji in temperaturi od 5 do 15 stopinj, so deževniki še posebno aktivni takoj pod travno rušo in na površini.

Kaj vse vpliva na ritje

Poškodbe na žitih, okopavinah in stročnicah je mogoče učinkovito preprečevati z električnimi pastirji. Na travnikih ali pašnikih pa je tak način preprečevanja škode praktično neuporaben. Prvi razlog je, da tolikšnih površin z električnim

pastirjem ne moremo nadzorovati skoraj vse leto. Drugi, še pomembnejši, pa je, da sta kraj in čas teh poškodb nepredvidljiva dejavnika, poleg tega so te poškodbe, z razliko od koruze, prostorsko razpršene. Najnevarnejše obdobje za stročnice in žita je v tem pogledu čas pred dozoritvijo, travniki in pašniki pa so v uporabi vse leto (odkos, siliranje, seno, paša). Kemična sredstva za odvrčanje divjih prašičev se doslej niso izkazala. Z nekaterimi lahko celo »zasmradimo« pridelek, za večino pa velja, da se jih divji prašiči tudi hitro privadijo. Bili smo priča žolčnim razpravam, ali je škoda moogče preprečiti z apnjenjem tal. Toda iz povzetkov raziskav na enem od nemških raziskovalnih institucij v Aulendorfu niso potrdili

pozitivnosti rezultatov takega ukrepa.

Naslednje poglavje reševanja tovrstne problematike so okoliščine, ki spodbudijo in pospešijo obseg škode (Daluge 2009), in sicer:

- površinski ostanki košnje
- poškodovanost ruše in tal s kmetijskimi stroji
- gnojenje z mineralnimi gnojili
- neenakomerna pognojenost s hlevskim gnojem
- krmljenje na travniku ali pašniku
- krmljenje in/ali/ postavljanje čohališč na gozdnem robu

Na travnikih in pašnik je obseg poškodb od divjih prašičev mnogo težje objektivno oceniti kot na njivah. Donos na tako obiskovanih površinah je ob skoraj nevidnih poškodbah

nedvomno manjši, kar prizade temu kmetu povečuje stroške proizvodnje, še zlasti, če v okolici ni razpoložljivih tržnih viškov. Intenzivnejšemu gnojenju po navadi sledi tudi večji obseg tovrstnih poškodb.

Najpogosteje so škodno prizadete površine manjše od 0,5 ha, še večkrat pa razpršene na več manjših razritih delov, kar še poveča zahtevnost popravila ruše. Ob tem je ročno delo nenadomestljivo, za kate-rega pa kmetje nimajo časa in ga nadomeščajo z brananjem, prekopavanjem, setvijo in valjanjem. Popravilo večjih priritih površin je vezano na setev. Na več manjših razritinah je bolj kot strojno ravnanje, cenejše in učinkovitejše ročno. Branje ravnice je učinkovitejše kot na razgibanih površinah. Kadar prašiči rijejo globinsko

za mišmi in njihovimi gnezdi, pokrajina spominja že na mesečevo, s kraterji posejano površino.

Hitro večanje obsegov in problematike zaradi ritja na aktivnih kmetijskih površinah so v nekaterih državah spodbudile tudi človeško inovativnost in razvoj tehničnih pripomočkov, zlasti traktor-skih priključkov, namenjenih poravnavanju razritin, mletju rastlinskih ostankov, pripravi tal in setvi. Informativna cena za tovrstno napravo z dvometrsko delovno širino je okrog 5.000 evrov.

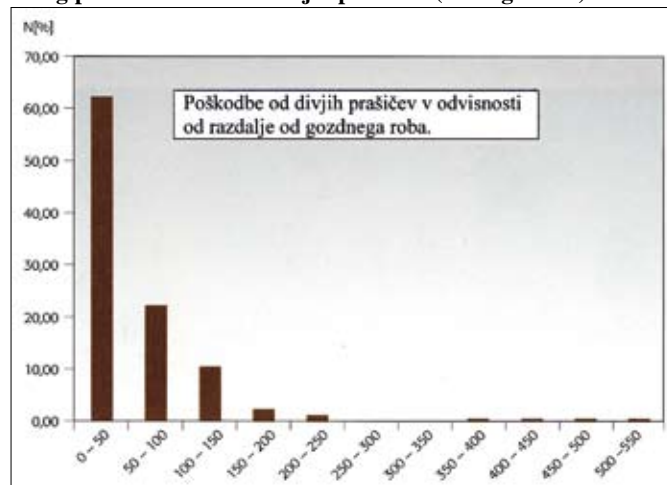
Koruza privlačnejša šele, ko ima čvrstejše in sočnejše steblo

Po setvi so ogrožene vse vrste kultur, posejanih na površini, ki so bile v prejšnjem letu namenjene koruzi. Ostanke storžev in zrnja lahko spodbudijo obsežnejše ritje. Povsem enako velja za lanska krompirišča.

Največkrat prašiči rižejo za ostanki lanskega pridelka in zaradi živalske hrane, razkuženo pomladansko seme pa jih ne zanima ali le mimogrede. Koruza do višine okrog 10 cm je prehransko nezanemljiva oziroma postane privlačna šele, ko ima čvrstejše, sočnejše steblo in seveda z mlečnostjo. Obsežnejše poškodbe pa lahko nastanejo tam in takrat, ko si divji prašiči predel odrasčajoče koruze izberejo za dnevno bivanje. Zgodilo se je tudi, da so bile površine zavarovane z električnim pastirjem prepazno oziroma šele po preselitvi prašičev v »poletno stanišče«. V takem primeru poškodbe ne nastanejo zgolj zaradi hranjenja, ampak predvsem zaradi paničnega iskanja izhoda.

Preostale vrste žit so za divje prašiče zanimive le v času svoje mlečnosti. To velja za vse vrste pšenice, še najmanj za stare sorte z resami, za oves in v manjši meri za ječmen. Med značilna pomladanska dogajanja na območjih z divjimi prašiči sodijo poškodbe na krompiriščih, ki jih divji prašiči pogosto obiščejo že prvo noč po zasaditvi in ve-

Čim bližje gozdnega roba je kmetijska površina, večji je morebitni obseg poškodb kultur od divjih prašičev. (Deluege 2009)

Pogostost poškodb od divjih prašičev po letnih časih in temperaturah (srednje dnevne temperature v °C) v okrožju Ravensburg v letu 2006 (Deluege 2006)

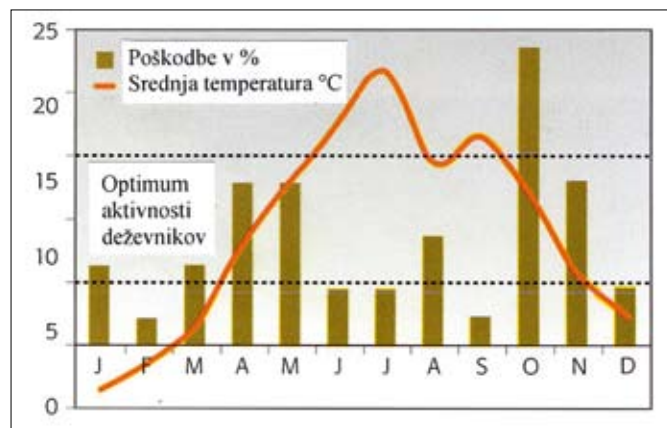

Foto: W. Nögel

čino semenskega krompirja tudi použijejo. Sicer je krompir ogrožen ves čas, zlasti semenski gomolji, ki pridobivajo na sladkosti. Poškodovana mesta, ki nastanejo pred cvetenjem, je priporočljivo ponovno okopati, s čimer se krompir obraste. Po cvetenju prašiči na razritih krompirjevih grmičih pogrizejo večino nedoraslih, na koreninice priraslih gomoljčkov. Tako poškodovane rastline se sicer bujno razrastejo, pridelka pa je bolj malo. Najobčutnejše poškodbe se lahko pojavljajo v zadnjem mesecu pred izkopavanjem. Marsikje se divji prašiči lotevajo tudi različnih vrst pese: od krmne, sladkorne pa do rdeče. Uživajo listje in podzemni del. Obiskanost takih površin in sočnih rastlin je razumljivo največja v sušnih obdobjih.

Vedno pogostejša škoda tudi v vinogradih

V klasično vinogradniških območjih nekdanj sploh niso poznali divjih prašičev. Razmere pa so se, ponekod tudi dramatično, spremenile. V vinogradniških območjih dandanes pri nas divji prašiči živijo že stalno, enako kot tudi v pomembnih in ranljivih vinogradniških območjih številnih evropskih držav. Tudi nekateri vinogradi navkljub majhnosti in mestni legi niso več varni pred to divjadjo. Glavni prehranski motiv je seveda grozdje, ki ga pogosto odtrgajo skupaj s »šparonom«, kar še povečuje obseg poškodb in dodatnih vinogradnikovih del. Marsikje so nekateri nekdanji in zdaj opuščeni, gosto zarasli vinogradi prava prašičja remiza. Za odganjanje nadležnih jat škorcev iz vinogradov so v uporabi tudi plinski, časovno programirani »topovi«, katerim pa se hitro prilagodijo škorci in tudi prašiči. Še več, domnevajo, da po intenzivnosti pokanja divji prašiči celo sklepajo, kje je najokusnejše grozdje. Na južnih legah so v mesečini vinogradi dobro pregledni največ dve uri. Ponekod lovci obvladajo in odhajajo na nočni vinogradniški zalaz. Ni učinkovitejšega prepreče-

valnega načina, kot je odstrel živali iz tropa. Še v prejšnjem stoletju so se vinogradniki v ukrepih zoper škorce povezovali in najemali lovce, ki so morali biti v kritičnih dnevih v vinogradih od zore do mraka. Takrat je bilo dovoljeno tudi streljanje škorcev, za kar bi dandanes le težko dobili večinsko podporo. Vendar bi s podobnim načinom lahko razbremenili pritisk divjih prašičev na vinograde, ki je postal izjemno problematičen npr. tudi v srednji in južni Italiji, Franciji, Španiji in Nemčiji.

Škoda od divjadi je domnevno stara kot človeštvo. Večina kmetov želi žeti tisto, kar so posejali. Spremenile so se vrste in obseg poškodb, ki nimajo zgolj finančne vsebine, pač pa vsebujejo tudi določen čustveni naboj tistega, ki je navezan na delo svojih rok, čeprav je, pravno gledano, odmero za višino odškodnine mogoče izraziti le v denarju. Interes

za dobro sodelovanje upravljavca lovišča s kmeti seveda ne sme biti zgolj deklarativno leporečje, pač pa udejanjeno z obojestranskim poštenim in pravičnim odnosom. Res pa je tudi, da imajo nekateri, sicer redki kmetje pričakovane odškodnine vračunane že v načrte vsakoletnih prihodkov. Zato ne kažejo pretiranega navdušenja za – četudi vsaj pasivno – sodelovanje pri ukrepih za omejitev tovrstnih poškodb.

Izzivanje škode s setvijo določenih kultur ob gozdnem robu

Saditev koruze ali krompirja ali setev drugih vrst žit, celo jagod in sočivja na njivah, obdanih z gozdom ali tik ob gozdnem robu, je lahko posledica neznanja, naivnosti ali pa zgolj izzvani in vnaprej predvideni konflikt. Prav bi bilo, da v takih primerih velja načelo

lastne (objektivne) odgovornosti in ne lovske! Tudi sicer je v takšnih razmerah dosti težje doseči učinkovitost zaščitnih ukrepov. Poleg tega naj bi lokacija problematične kulture zagotavljala lego za morebitno preprečevanje z lovom, za kar mora biti zagotovljen dovolj širok »lovni pas« med gozdom in njivo. V praksi se je pokazalo tudi, da se poškodbe od zavarovanih dlakastih vrst, na primer medveda, ali pernatih živali zaradi neznanja pa tudi drugih razlogov podtakne divjim prašičem.

Marsikje bi obseg poškodb divjih prašičev brez uporabe električnih pastirjev krepko presešel mejo finančne in družbene vzdržnosti. Zanesljivost in učinkovitost električnih pastirjev pa je spet zagotovljena le z brezhibnostjo pravilne postavitve, vključno z ozemljitvijo, stalnim nadzorom in takojšnjim ukrepanjem. Kljub temu moramo vedeti, da

divji prašiči nenehno iščejo in tudi takoj izkoristijo vsako šibkost in pomanjkljivost na ograji. Dobro vedo, da za kratkim bolečim električnim sunkom leži »prašičja Indija Koromandija« v prehranskem in bivalnem pomenu. V takem, kot tudi v že omenjenih primerih, je delovanje električnega pastirja tudi protislovno. Strah pred ponovnim srečanjem s pastirjem ob vrnitvi divje prašiče domnevno prepriča, da je tudi čez dan varneje ostati sredi »zelenega morja«. Seveda pa nekateri kritični dogodki in izkušnje ne smejo biti razlog za opustitev uporabe tega še najučinkovitejšega tehničnega pripomočka. Preprosto rečeno: brez električnih pastirjev ni učinkovitega varovanja najpomembnejših kmetijskih površin! Res pa je tudi, da število in razdrobljenost ogroženih površin včasih ne dovoljujeta, da bi bili električni pastirji postavljeni prav povsod.

Najučinkovitejši ustrezno postavljeni in nadzorovani električni pastirji

Najboljše učinke dosega-
jo s pastirji, priključenimi na
omrežje, kar je le redko mo-
goče, zato jih moramo nado-
mestno napajati s suhimi ali
mokrimi baterijami. Slednje
imajo 12-voltno zmogljivost in
s tem večjo moč kot 9-voltna
suhe baterije. Mokre oziroma
akumulatorske baterije je mo-
goče polniti tudi s pomočjo
sončnih kolektorjev tako, da
jih ni treba občasno nositi na
polnjenje iz omrežja. 9-voltna
baterije so cenejše, vendar
povsem ustrezne za napaja-
nje krajših, dobro vzdrževanih
ograj. Velja tudi, da so moč-
nejše baterije manj občutljive
za izgube zaradi dotikanja žic
z rastlinstvom. Za silo zado-
šča, da na ograji dosežemo
2000-voltni udarec, švicarske
izkušnje pa pričajo o najmanj
4000 voltih na ograji. Povsem

enake so moje lastne izkušnje
iz sistemov električnih pastir-
jev v Suhi krajini. Z ustreznimi
agregati, priključenimi na
omrežje, z dobro ozemljitvijo
in rednim odstranjevanjem za-
rasti pod stremeni smo dose-
gali tudi več kot učinkovitih
6000 voltov. To pa ni edini
odločujoči podatek. Voltažo
lahko brez nevarnosti pove-
čamo ob skromnejši energiji,
ki jo merimo v joulih. Ločiti
moramo tudi med polnilno in
»praznilno« energijo. Polnilna
energija prehaja iz omrežja ali
baterije na ograjno omrežje.
Podatek le malo pove o ener-
giji, oddani ob stiku živali z
ograj. Tega merimo v ohmih.
Približno 500 ohmov je upor
teles divjadi, s tem da ne sme
biti prekoračena vrednost 5
joulov.

Napetost mora zagotavljati
zadosten preboj energije skozi
naravno izolacijo, kot so po-
gosto s kalužanjem okrepljene
ščetine. Nekateri imajo dobre
izkušnje tudi, če za srednje
streme uporabijo bodečo žico,
in to predvsem na mestih pri-

čakovanega največjega »pri-
tiska«. Na ograji poskušamo
omejiti vse tiste vplive, ki
zmanjšujejo vrednosti oziro-
ma pričakovano in potrebno
moč. Za stremena so večino-
ma v uporabi pleteni trakovi
z bakrenim jedrom. Tako sta
zagotovljeni vidnost in opti-
malna prevodnost. Čim daljša
je ograja z električnim pastir-
jem, toliko nižja je vrednost v
ohmih. Pri krajših, na primer
do 1000 metrov dolgih ograjah,
dobimo zadovoljivo moč tudi
z nekoliko slabšim materia-
lom za stremena. Smiselno je
tudi, če ob vrhnjem stremenu,
zaradi vidnosti, napnemo še
plastični trak, ki ga uporabljajo
za varovanje na gradbiščih, a
ga jeseni tudi pospravimo.

Kljub zagotovitvi izdelo-
valcev pastirjev rastline, ki
so v stiku z ograjo, občutno
vplivajo na njeno pričakovano
vrednost. Zato na več mestih
ograj učvrstimo tudi z ver-
tikalno povezavo stremen, v
okviru možnosti pa preprečuj-
mo množično vraščanje rastlin
v stremena. Uporabo herbici-
dov odsvetujem, saj so pravo
nasprotje sonaravnosti, na ka-
tero prisegamo lovci. Spodnje
streme naj bi bilo nameščeno v
višini od 10 do 15 cm, srednje
v višini okrog 40 cm in gornje
v višini 70 do 80 centimetrov.
Za varovanje pred vpadi divjih
prašičev je to povsem dovolj,
saj za razliko od srnjadi ali je-
lenjadi ta vrsta parkljarja res ne
velja za uspešnega skakalca v
višino. Za optimalno delovanje
električne ograje je vsekakor
zelo pomembna ozemljitev.
Zanjo uporabimo več pove-
zanih pocinkanih cevi ali pa
pocinkan trak (valjanec), ki
se uporablja za ozemljitev
elektrovodov in strelovodov.
Še boljši so tovrstni izdelki
iz bakra. Ozemljitev po mož-
nosti namestimo na prevla-
dujoče vlažno zemljišče, ob
močni suši pa jo je primerno
tudi zalivati, sicer se zelena
učinkovitost hitro zmanjšuje.
Brez ustreznih merilnih in-
strumentov za nadzor ograje
in rezervnih pastirjev tudi ne
gre. Izpadi pa so največkrat
posledica neurij.

Tako imenovani »krajevni
načini« varovanja so bolj del
romantične preteklosti kot

zdajšnje realnosti. Zanimive so
izkušnje enega od nemških za-
kupnikov. V kritičnem obdobju
je prve štiri dni divje prašiče
»odganjal« z vrečami od krmil,
naslednje štiri dni z oblačili,
štiri dni z ležišči iz pesjaka, na-
slednje štiri dni z utripajočimi
lučmi in enako dolgo s kupi
človeških las, ki mu jih je za-
gotovil prijatelj - frizer. Sledili
so štirje dnevi prekinjajočega
radijskega programa. V za-
ključnem obdobju je varovano
površino prevlekel še z dro-
bovino uplenjenega prašiča,
ki so jo po nekaj dneh divji
prašiči – požrli. Ne glede na to
je divje prašiče priporočljivo
loviti povsod tam, kjer lahko
pričakujemo njihovo zadrže-
vanje in povzročanje škode. V
več kot dvajsetletnem vodenju
nekdanjega in dandanes pred-
vsem pri neposrednih sosedih
pogrešanega GL LZS - Žitna
gora, smo proti prašičji »nadlo-
gi« uporabili in preskusili vse
znane in manj znane načine. V
Suhi krajini so nekateri kmet-
je v času mlečnosti spali na
zasilnih ležiščih sredi bornih
koruznih njiv. V enem od takih
primerov je kmet iz okolice
Hinjs na izzivalno prašičje kru-
ljenje prešernih vaških fantov,
ki so se pozno vračali iz vaške
gostilne, zagnal malo sekirico,
imenovano »frlanka«, in dom-
nevemu ščetinarju ob robu
koruzne njive kirurško odbil
uhelj tik ob lobanji. Na sodišču
je bil oproščen. Privezani psi
so koruzo varovali le, do koder
je segla veriga. Razna pršila,
luči, zvočni posnetki cviljenja
ranjenih prašičev, plinski poki,
posipanje karbida ali WC-toa-
letnih kamnov... vse to so
zgodbe za nekaj dni. Osebo
menim, da je tako prav. Tudi v
naravi bodo prihodnost krojili
le prilagodljivi.

Blaž Krže

sloka.bk@gmail.com

Viri:

Schwarzwildseminar; zbirka
referatov na Wildforschungstelled
esLandesBaden – Wuerttemberg,
2011

Hespeler Bruno, Schwarzwild-
heute, BLV 2011

Hahn/Niels, Raumnutzungun
dErnaehrungvonSchwarzwild;
BayerischeLandesanstaltfuerWil
dundForstwirtschaft 2011

Staroslovanska lovška mitologija

V primerjavi z drugimi slovanskimi narodi smo Slovenci ohranili nekatere posebnosti in starosvetnosti v jeziku in lovski kulturi, ki so bile predvsem posledica mejne lege našega ozemlja na stičišču romanskega, germanskega in madžarskega kulturnega prostora. Raziskave so pokazale, da takšna obrobna okolja skrbno varujejo tradicijo in s tem identiteto, medtem ko spremembe doživljajo zlasti osrednji predeli. V slovenskem primeru so etnične meje na vseh straneh oklepale dokaj majhno območje, njegova središča pa so bila šibka in delno potujčena. Ne more nas torej presenetiti, da so na Slovenskem v ljudskem pripovedništvu in pesništvu, povezanem z lovstvom, številne pokrajinske in krajevne razlike. To velja tudi za lovske mite in legende, na čelu z mitom o pri nas malo znani staroslovanski lovski boginji Devani.

prvotno boginjo, podobno Devani, je na slovanskih območjih navzoče že dolgo in ga je nemogoče časovno določiti. Na Balkanu so se ljudje na primer klanjali gozdni materi, gospodarici gozda, lovišč in gozdnih bitij. Prav Diana in Devana pa sta gozdni boginji, zaščitnici divjih živali in boginji lova. Če proučujemo Devano z vidika vrhovne boginje poganov, ki se skozi tri faze mesecev in tri faze v življenju žene pojavlja kot Devica, Mama in Starka, pridemo do zaključka, da Devani vsekakor pripada prvi vidik, vidik Device.

Samo ime Devana ima te značilnosti, saj je Devana deva (v sanskrtu termin deva označuje boga ali božanstvo, devi

Vlovskih mitih je opaziti preplet vzporednic in nasprotij. Mit je pomensko večplasten in je v sledju stoletij doživel sporazume, krivovertva in preganjanja. Zdaj nam je, kot ugotavlja Zmago Šmitek, to »mitopoetično« izročilo v svoji razdrobljenosti težko razumljivo in celo protislovno. V mitih je neumestno iskati sledove zgodovinskih dogodkov, kar je poskušala nemška filološka šola. Lovski mit je po svojem značaju drugačen od zgodovine, čeprav je nastajal v zgodovinskem času in se je po svoje odzival nanj. Nedvomno je bil tesno povezan z obredjem, religijo in družbenim ustrojem Slovanov in zatem Slovencev. Dandanes le še živetari, pogosto neprepoznaven, v pravljicah, povedkah (znane so številne povedke iz obdobja po kristjanizaciji, ki namigujejo na sv. Huberta in njemu podobne junake) in v ljudskih pesmih z lovsko tematiko.

Devana

Lovska mitologija je slabo raziskana in tako se v Sloveniji zdaj prvič srečujemo z Devano, hčerko boga gromovnika Peruna in staroslovanske boginje dežja Dodole (Perperune ali Preperuše). Devana je bila slovanska boginja, ki je po svoji vlogi najbolj podobna grški Afroditi in rimski boginji svetlobe, lova in plodnosti Diani. Glede na to, da sta si imeni Devana in Diana (po latinsko in v starejši obliki *diviana* 'sijoča') zelo podobni, obstaja pričeanje, da so Slovani to božanstvo sprejeli od Rimljanov. Njeno drugo ime *Dziewona* (ali *Dziewanna*, *Dzievvauna*, *Dzievonia*) oziroma *Dzevana*, kot so ji rekli Poljaki, še bolj spominja na ime rimske boginje lova, kar je še en argument več v prid teoriji, da Devana sploh ni izvorno slovansko lovsko božanstvo. Slovenski etnolog **Damjan J. Ovsec** v Devani in

Artemida – grška predhodnica romanske Diane (neznani avtor)

Diani vidi eno deviško boginjo, ki so jo častile ženske. Devana pa je ime izrazito arijskega (indogermanskega) izvora, zato obstaja možnost, da sta Devana in Diana pravzaprav res samo različici istega imena. Stari Ariji, ki so veliko pozornosti namenjali lovu, so verjeli v Devase, ki so bili sinovi očeta neba Dajusa in s tem sami bogovi. Iz sanskrt (staroindijskega knjižnega jezika) in njegovega termina *devo* izhajata besedi *deus* in *teos*, ki tudi označujejo Boga. Imena številnih bogov imajo korenine v tem terminu: Dioniz (Dionysos), Zevs (Zeus), Diona (Dione), Dana (keltska vrhovna boginja) in omenjeni Diana in Devana, ki bi potemtakem označevali prvobitno vrhovno boginjo lova, ki je pozneje izgubila svojo moč in postala ena od bogov. Verovanje v

pa je boginja), devica in mlado dekle. Boginja gozda in lova vsekakor označuje ženo, ki ima v sebi še nekaj divjega in neobzdanega in se še ni predala moškemu. Takšna oblika trimorfne boginje pri Slovanih ne obstaja, vsaj ne v izvorni obliki, zato se kot ena izmed morebitnih poti za raziskavo zdi, če slovanski sistem dopolnimo s keltskim in povlečemo nekatere vzporednice med obema vrstama poganizma. Ostanke tega imamo še vedno ohranjene v slovanskih jezikih. Zastarela slovenska beseda *deva* pomeni 'doraslo mlado žensko, ki še ni poročena'; *deve* so včasih tudi bajna ženska bitja, podobna vilam; sicer pa se *deva* pojavlja tudi v slovenski pravljici, kjer ima opraviti s psoglavci. *Div* je v hrvaščini in srbsčini velikan, omeniti pa velja tudi turški in

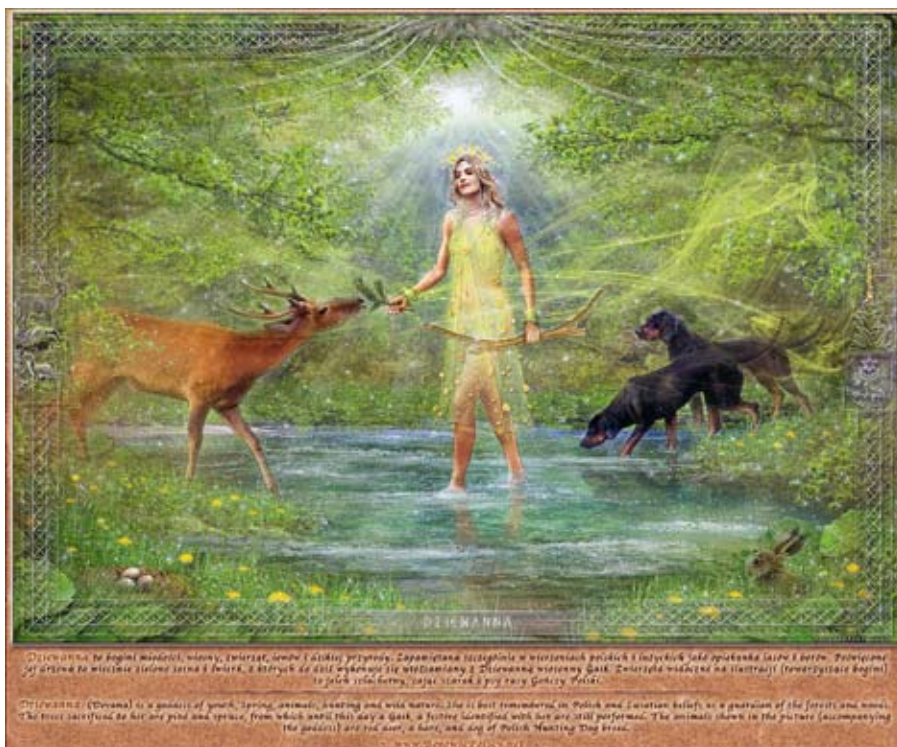

Boginja Diana (avtor skulpture: Paulanship)

perzijski izraz za velikana, ki se glasi *dev*. Vsekakor gre za mitološko bitje, ki bi bilo lahko po jezikovni strani povezano z boginjo lova Devano. Na ozemlju, poseljenem s Slovenci, nad Trstom leži Devin. Nekateri avtorji menijo, da gre tu za enega od posebnih mest, ki so bila v predstavah ali praksah naših poganskih prednikov kakor koli mitično ali kulturno povezana z ženskim božanstvom (navadno je bilo takšno mesto skalno, pečevje ali skalnata vzpetina). V povezavi z devami, ženskimi božanstvi pa naj bi bil tudi slovenski izraz *devica* (drugi menijo, da so izrazi *deva*, *devica*, *deček*, *deklica* ali vsaj nekateri od njih nastali iz indoevropskega korena *dhei*, ki pomeni doiti, sesati). Z besedami *div*, *deva* in *divus* lahko povežemo zastarelo slovensko besedo *diven*, ki pomeni sijajen, čudovit; *divota* pomeni čudovitost, lepota, tu pa je še pridevnik *divoten*, ki ga razumemo kot čudovit, sijajen. Še več takšnih izrazov zasledimo v drugih slovanskih jezikih. Ime Deva je bilo zapisano že v 9. stoletju kot *Dieuua* in na Moravskem v 13. stoletju v pravilni obliki. Predvsem med češkimi strokovnjaki za lovsko mitologijo je bilo veliko zanimanja za toponim Devin blizu Prage. Devana je v glavnem zastopana v rabi in kultih zahodnih Slovanov, zato so pri njih bolj zastopani tovrstni toponimi. Na Češkem in Slovaškem lahko najdemo vrsto toponimov z imenom Devin in eden je pri Bratislavi, kjer se Morava zliva v Donavo. Nekateri poljski mitologi celo pišejo, da so različna slovanska plemena

besede *dób*, ki je vrsta hrasta; po starih zapisih pa iz iste osnove izhaja tudi ime Debenec. Glavna težava za raziskovalce religije starih Slovanov je pomanjkanje tako imenovanih prvotnih virov, tj. opisov verovanj, lovskih šeg in mitov iz stare dobe. Ta težava je drugačna od na primer grške mitološke tradicije, v kateri je veliko prvotnih virov, ki natančno opisujejo mitološki in religijski sistem starih grških lovcev. **Brückner** navaja, da so bile lovske boginje pri Slovanih že v petnajstem stoletju navzoče zgolj kot pesniške figure in da je mogoče, da ime Devana pravzaprav izvira iz botanike oziroma, da je Devana dobila ime po rastlini ali celo obratno.

Zgodovinar **Hermegild Jireček** je v povezavi z izrazom Devana pokazal na zvezo s sanskrtskim teonimom Deva, s čimer se je strinjal tudi **Václav Tille**, ki je menil, da je bil Devin kraj čaščenja naravnih kultov. Z jezikovno (lingvistično) analizo ga je podprl germanist **Joef Janko**, ki je predvidel razvoj besede *deva* prek **deiuos* > **divin*? > *děvin*? Poimenovanja imajo vsekakor določeno težo, čeprav jih moramo obravnavati z določenim pridržkom, na kar opozarja tudi sloven-

Boginja Devana v sodobni uprizoritvi (avtor: K. Perkowski)

drugače imenovala Devano in Slovenci naj bi ji tako rekli Debenena, kar nas takoj pripelje na slovenska toponima Debenec (pri Mirni in Trebnjem) in Debeni (pri Škofji Loki in Gorenji vasi). Stari mitologi bi v tem primeru nemudoma sklepali, da je bila Debenena oz. Devana kot boginja lova navzoča tudi na našem ozemlju. **Snoj** krajevno ime Dobêno izpelje iz

ski znanstvenik **Zmago Šmitek**, ki je prepričan, da slovensko poganstvo izhaja iz praslovanskega. Potemtakem naj bi bil zaznaven tudi vpliv le-tega in tako lahko razumemo pomen toponima *Devin*, ki lahko priča o nekdanji navzočnosti lovke Devane na slovanskih območjih in torej tudi pri nas. Dubrovniški benediktinski opat **Mavro Orbini** (1550–1610) je leta

1601 izdal monumentalno zgodovino južnih Slovanov z naslovom *Kraljestvo Slovanov*; po ukazi ruskega carja Petra I. je **Sava Vladisavić** iz Dubrovnika prevedel to delo v ruščino. Spremenil je pisavo nekaterih bogov in Diana ali Artemis je postala Zevana ali Zevonia, kar naj bi bil še en dokaz več, da so Slovani boginjo lova povzeli po Rimljanih in da Devana ni izvirna slovanska lovska boginja. Omeniti velja, da je bilo kolo najprej dolgo lunarni simbol, v nekem obdobju povezan z Izido (egiptovsko boginjo zemlje in neizčrpne in plodnega obnavljanja življenja) in Diano, kar priča, da so bili stari verski sistemi lunarni.¹

Če govorimo o Devani, velja omeniti tudi germanskega in slovanskega boga, borca in lovca Wodana, ki je imel tri lovske pse hrte. Ni jasno, ali so ga Slovani povzeli po Germanih ali nasprotno. Sveta žival boginje Devane je kobila in ona sama se kaže kot boginja kobila. Na vzhodnosrbski planini Devici, ki je očitno povezana z Devanom, so našli kamen s podobo kobile, kar je bil eden pomembnejših (materialnih) dokazov o tej povezavi. **Bajićeva** meni, da se Devana v srbskih epskih pesmih pojavlja kot mama Miloša Obilića, za katerega priimek velja, da izhaja iz priimka Kobilić. Sam Miloš bi potemtakem predstavljal Jarila oziroma sina Devane in boga živine, bogastva, poezije, glasbe in podzemnega sveta – Velesa. Italijanski mitolog **Vittore Pisani** piše, da je bilo ime Jarovit kot vzdevek sončnega boga razširjeno v velikem delu slovanskega sveta, če kajpak naziv Jarilo iz ljudskega izročila pomeni njegovo pomanjševalnico. Mitologi so se pogosto spraševali, kakšen je bil zakon Devane in Velesa? Na začetku naj bi se Devana zakonu upirala, a jo je Velesu uspelo pregovoriti. Spremenil se je v cvet bazilike in tako umiril nekoliko divjo Devano. Devana se kot soproga Velesa v ruskih bajkah pojavlja kot Vasilisa, prelepa in modra ženska, ki svojemu možu pomaga

¹ Ovsec navaja, da je pri slovanskih narodih razširjeno tudi verovanje, da imajo volkovi svojega gospodarja zaščitnika v enem od krščanskih svetnikov (Miklavž, Sava, Martin, Jurij in arhangel Mihael). Bolgari imenujejo novembrske volčje praznike tudi arhangelovi prazniki, katerih zadnji dan pa imenujejo volčja bogorodica (božja porodnica), kar kaže, po Kulišičevem mnenju, neposredno na neko žensko, najverjetneje lunarno božanstvo divjadi, ustrežajoče Zevsovi in Letojini hčerki ter Apolonovi dvojčici Artemidi ali Diani. Obe boginji imata atributa puščico in lok in enak izvor kot hčere staroazijškega in sredozemskega boštva Matere Zemlje, gospodarice rastlinja in zveri, boginje plodnosti, rojstva in smrti. Artemida in Diana (Ovsec meni, da je Diana le romanizirana Artemida) sta hkrati povezani tudi z mesecem. Tako kot bolgarska predstava o volčji bogorodici kaže na božanstvo tega tipa, tako tudi vse to pojmovanje vnovič potrjuje, da je mitični beli volk, kot ga poznamo iz slovanske tradicije, prvotno imel lunarni pomen, ki ni bil povezan z nebesnim bogom.

Ruska uprizoritev Devane iz leta 1995 (avtor: V. Ladev Kodolkov)

premagati številne izzive. Poleg tega, da je Devana v glavnem gozdna in lovska boginja, je vezana tudi na plodnost in nenazadnje na reke in jezera, kar bi lahko pomenilo, da so se k njej zatekali tudi sladkovodni ribiči. Vendar nam zaenkrat ni uspelo najti dokazov za smiselnost takšne domneve.²

Devana ima dve drevesi, in sicer lesko in vrbo. Praznik zgodnje pomladi *vrbo-puc* je posvečen tej boginji lova, in sicer mitolog **Spasoje Vasiljev** šteje Devano prav za boginjo pomladi, zaradi česar jo lahko obravnavamo kot podobno ali celo identično vilinskemu bitju Vesni.³ Če vas zanimajo podrobnosti o slovanski vrhovni boginji in njenim morebitnim trojnim vidikom, vam v branje priporočamo knjigo **Aleksandre Bajić Velika Boginja Slovena**. Pomembno pa je tudi pisanje Jacoba Grimma, ki opeva Devano v epohalnem delu *Deutsche Mythologie* in piše o njeni navzočnosti v germanskem svetu (str. 543).

Po mnenju nekaterih folkloristov sta si

² Krščanski zavetnik ribičev je sv. Peter ključar, vprašanje pa je, če so stari Slovani imeli tudi predkrščansko ribiško boginjo. Ribič je v našem okolju v primerjavi z lovcom domov prinesel manj hrane, zato v družbi verjetno ni imel tako velikega pomena kot lovec. Lahko se tudi motimo, posebno če govorimo o Primorju in krajih s sladkovodnim ribolovom, kjer so bile ribe pomemben del prehrane.

³ Dvome o obstoju Devane kot slovanske boginje je nekoliko omilil češki slavist in antropolog Niederle, ki je v ljudskih obrednih pesmih našel dokaz, da je bila neka slovanska boginja podobna Diani in da se je morda imenovala Siva - Ziva, kot jo omenjajo viri o baltskih Slovanih oziroma Pomorjancih. O Devani ni veliko podatkov, zato jo po eni strani lahko štejejo le za žensko mitično bitje, ki gospodari nad gozdom, svetimi gaji in divjimi živalmi, podobno kot gozdni demoni. Vsekakor pa je tesno povezana z lovci.

Devana in Diana podobni le površinsko. Devano so častili od Baltskega morja do Balkana, staro italško boginjo Diano pa so kmalu po prvih raziskavah istovetili z grško Artemido. V Rim naj bi jo vpeljal legendarni kralj Servij Tulij. Mitologi menijo, da so Rimljani zgodbe o Diani brez dvoma prevzeli iz grških mitov. Pripovedujejo, da je Orest iz Tavride pripeljal Artemido v Italijo, v bližino mesta Aricije (zdaj Nemi). Blizu tega lacijskega mesta so bili namreč jezero, sveti gaj in Dianin tempelj. Boginji v čast so darovali človeške žrtve. Vsak svečenik je moral ubiti svojega predhodnika, da ga je lahko nasledil. Pripovedovali so tudi, da je Artemida ugrabila Hipolita, ki ga je znova oživil Asklepij, in ga odpeljala v Italijo, kjer je dobil ime Virbius, da bi se potem popolnoma posvetil čaščenju božanske ugrabiteljice. Vendar Diana za Rimljane ni bila pomembna kot boginja lova, čeprav je od Artemide prevzela tul za puščice in lok, večjo vlogo je imela kot Apolonova sestra, torej deviška boginja svetlobe, zlasti mesečine, boginja svobodne narave, divjadi in lova, zaščitnica žena in poroda ter državna boginja Latinov. Njen praznik, 13. avgust, so obhajali kot

Zavetnik vzhodnopравoslavni lovcev – sv. Trifon, še dandanes priljubljen v Rusiji (neznani avtor upodobitve).

praznik sužnjev. Vulkansko jezero pri Nemiju (30 km južno od Rima) imenujejo Dianino ogledalo.⁴

Rimljani so torej Artemido imenovali Diana. Bila je Zevsova in Letojina hči in se je rodila na otoku Delosu istega dne kot njen brat dvojček Apolon, čigar značajske poteze in lastnosti je pogosto privzela. Kot

⁴ Tudi dandanašnje čaščenje Diane kot boginje lova – njeno drevo je bukev –, je torej vsaj deloma neumestno in nima povsem trdnih temeljev, posebno če govorimo o mitološkem izročilu Rimljanov. V dominikanskem bogoslužnem koledarju je 8. junija blažena Diana Andolò, ki je leta 1223 zgradila samostan St. Agnes v Bologni in v njem uvedla dominikanski ženski red.

lovka je bila oborožena s puščicami in je neusmiljeno pobijala tiste, ki so si na ta ali oni način upali žaliti njeno božansko osebo ali njeno mater. Nsploh je bila povzročiteljica nenadne smrti, njene puščice pa so bile vedno smrtonosne. Kot Apolon je bila tudi ona na strani Trojancev proti Grkom in je prisilila Agamemnona, ki se je hvalil, da jo prekaša v lokostrelstvu, da mu žrtvuje Ifigenijo, a jo je v zadnjem trenutku rešila. Bila je lepa, čista devica, nezaupljiva in ljubosumna na svoj lovski dar. Lovca Aktajona, ki je trdil, da jo prekaša v lovu, je za kazen spremenila v jelena in ga dala raztrgati psom. V antičnem svetu so pravzaprav poznali več Artemid, vendar je grška Artemida (ime razlagajo iz grškega pridevnika *artemes*, ki pomeni svež, zdrav ali nepoškodovan) kljub mešanju vseh različic lovka in devica, ki se pojavlja v večini zgodb prav v tej podobi in s temi atributi.

Spasoje Vasiljev se je že leta 1928 spraševal o avtentičnosti slovanske mitologije.⁵ Zapisal je, da se je predstava o določenih slovanskih lovskih božanstvih tako nespremenjena ohranila do danes zaradi dveh dejavnikov: najprej zaradi popustljivosti Bizanca in nato še zaradi predolgega procesa pokristjanjevanja vseh Slovanov, ki je trajalo od 7. do 12. stoletja. Rivalstvu med Carigradom in Rimom se velja zahvaliti, da so se ohranili stari običaji in obredi, ki so posebno zaznavni pri Slovanih, ki so prevzeli vzhodno pravoslavno vero. Številni rituali in celo nekatera božanstva so se ohranili skorajda neprilagojeno; dali so jim le krščanska imena.

Če boste za začetek preverjali na ruskem spletnem iskalniku Yandexu in v knjigah, boste opazili, da imajo v Rusiji Diano oziroma Devano, vendar ni edina boginja lova. V pripravi tega članka smo klicali na vsrusko združenje lovcev in ribičev in povzročili precejšnjo zadrego, saj nam

⁵ Na vsem slovanskem ozemlju zasledimo tudi kult jelena, in sicer poleg stare grške in rimsko-ilirske tradicije najdemo na Balkanu kult jelena že v predzgodovinskih kulturah. Pozneje naletimo tudi na prikaze jelena, ki ga simbolično spravljajo v povezavo z luno in podzemnim svetom, medtem ko ga izročilo povezuje s posameznimi boštvi in svetniki, kot so Artemida, Diana, Apolon in sv. Jurij. Sledovi starogrške kolonizacije in njenega pojmovanja lova so zaznavni na več območjih in Šmitek piše, da so še vedno opazni pri majhnem plemenu Kodavov v Kerali. Njihovo božanstvo lova, Sartavu, ponoči blodi po gozdovih s tropom svojih psov. To je prispodoba grške Artemide, ki jo spremljajo nimfe na čelu s Kalisto, ki je prelomila zaobljubo čistosti in jo je Artemida spremenila v medvedko. Podobna usoda je doletela tudi lovca Aktajona, vnuka tebanskega kralja, ki je golo Artemido opazoval pri kopanju v jezeru sredi gozda in ga je ta, ko so jo nanj opozorile nimfe, spremenila v jelena, ki so ga nato raztrgali njegovi lastni lovski psi. Artemidin lovski tovariš je bil mogočni lovec iz Beocije Orion. O pomenu grške boginje lova priča tudi podatek, da je bilo Artemidino svetišče v Efezu z večprsnim kulturnim kipom največje v antiki in hkrati eno izmed sedmih svetovnih čudes.

niso mogli takoj postreči z odgovorom na vprašanje, kako je z lovskimi mitološkimi bitji v Rusiji. S tem vprašanjem se je potem ukvarjalo več ljudi. V njihovem lovskem in ribiškem muzeju so nam na posled povedali, da lovci sicer častijo tudi Devano, a da imajo različna območja Rusije različne zavetnike in eden glavnih v večini regij/območij je sveti Trifon, ki ga upodablja s sokolom – lovcem. Čukotka in Kamčatka, kjer živijo prvobitni prebivalci, imata sploh povsem svoje zavetnike. Stari Slovani so jih imeli več in med njimi sta bila Jarilo in Volh (oz.

Grška boginja Artemida (neznani avtor in datum)

po slovansko Volk), ki je bil mitično bitje, bog volkodlak oz. zemeljski bog. Sicer pa je v slovanski mitologiji tudi boginja lova Devana, žena boga gozdov Svetobora. Je lepota, odeta v plašč iz krzna kuncev, obrobljen s krznom verice. Nosi lok in puščice. Lovci še vedno Devano prosijo za uspeh pri lovu, je pa patriarh Aleksej II na prošnjo Ruskega lovskega kluba leta 2005 blagoslovil pisanje ikone, posvečene lovcem in ribičem. Na njej so upodobljene ikone Matere Božje, ruski svetniki, knezi, mučeniki, arhiepiskopi in apostoli. Lovci in ribiči molijo tudi k tej ikoni.

Če se vrnemo domov, spoznamo, da je pomemben lik slovenske lovske mitologije Zlatorog, beli gams z zlatimi rogovi, ki prebiva v triglavskem pogorju, v kraljestvu belih žena. Lovec, ki si drzne sprožiti strel proti njemu, omahne v prepad, Zlatorogu pa se rana zaraste, ko poje čudežno zel, ki zraste iz kaplje njegove krvi. Različica, ki jo poznamo slovenski lovci, je sicer literarna priredba, ki pa se naslanja na avtentične ljudske pripovedi. Z Zlatorogom je sorodno tudi koroško in štajersko ljudsko izročilo o gamsih z zlatimi parklji in o planinskih belih

konjih. Vzorednice slovenskim predstavam najdemo tudi na širšem evropskem območju od Grčije in Albanije do Rusije, germanskih dežel in Indije. Bela barva je obredna barva, povezana z nebom, soncem in onstranstvom, neumrljivi Zlatorog pa je simbol prorojevanja.⁶ Mitologi so opazili tudi številne podobe gospodarjev živali. Religiozna predstava o njih naj bi bila značilna za religiozno obnašanje peleo-litskih lovcev (peleolitik se je končal ok. 8000 let pr. n. št. z mezolitikom). Pri njih je ubijanje živali obred, kar predpostavlja verovanje, da Gospodar živali skrbno pazi, da lovec lovi samo za prehrano in ne po nepotrebnem zgolj za zabavo. Iz vsega napisanega lahko sklepamo, da bi bilo iz zornega kota lovske mitologije primerne-

Boginja lova Diana se pojavlja tudi v sodobnem kontekstu – skulptura iz Mexico Cityja (neznani avtor).

je, da slovenski lovci kot Slovani, kljub omenjenim dvomom in nejasnostim, bolj spoštujemo Devano kot Diano (četudi gre samo za spremenjeno ime) ali sv. Huberta. A naloga mitologov ni, da bi narekovali smernice oblikovanja sodobnih verovanj.

⁶ Nenazadnje velja omeniti še eno bajno bitje, ki ima določene povezave z Diano oz. Devano: to je strelec in lovec Čarostrelec ali Jarnik, ki mu rečejo tudi Jurij s puško. Ko Jarnik strelja na mitično sončno žival, ga ta pahne v prepad. Jarnik naj bi zahrbtno ubil brata Jarila ali Jurija. Analogno torej lovec ustrelj Zlatoroga. Strel na sončno žival Jarnik potrjuje kot lunarnega, nočnega in zimskega demona, ki pa je pomemben pri obnovi v življenjskem krogu. Predstave o Jarniku so se spojile z izročilom o divjem lovcu. Le-ta je v slovenskem izročilu obsojen na večni lov zaradi kršitve lova na mlado nedeljo (nedeljo po mlaju) ali v kvatrnih tednih, lahko pa tudi zaradi streljanja v razpelo z namenom, da bi njegovi strelj postali neizgledni. Pri tem bi hitro lahko prišli tudi do navezav z legendo o sv. Hubertu.

Le-ta gredo, tudi ko govorimo o lovskih ritualih in mitih, svojo pot.

Jane Weber, univ. dipl. etnolog in kulturni antropolog
(član LD Babno Polje)
weber@rtvslo.si

VIRI IN LITERATURA:

Bajić, Aleksandra, 2007: *Velika Boginja Slovena*
Baš, Angelos, 2004: *Slovenski Etnološki Leksikon*
Bellinger, Gerhard J., 1997: *Leksikon mitologije*
Brückner, Aleksander, 1985: *Mitologia slowi-anska i polska*
Grimm, Jacob, 1835: *Deutsche Mythologie*
Kakaševski, Vesna, 2013: *Devana na spletu*
www.starisloveni.com
Keber, Janez, 2008: *Leksikon imen – Onomastični kompendij*
Kelemina, Jakob, 1930: *Bajke in pripovedke slovenskega ljudstva*

Kropej, Monika, 2008: *Od Ajda do Zlatoroga: Slovenska bajeslovna bitja*
Kulišić, Špiro, 1979: *Stara slovenska religija u svijetlu novijih istraživanja, posebno balkanoloških*
Mencej, Mirjam, 2001: *Gospodar volkov v slovanski mitologiji*
Mikhailov, Nikolai, 1995: *Mitologia Slava*
Mikhailov, Nikolai, 2002: *Mythologia Slovenica – Poskus rekonstrukcije slovenskega poganskega izročila*
Niederle, Lubor, 1911 in 1934: *Slovanske starožitnosti*
Nodilo, Natko, 1885-1890 (1981): *Stara vjera Srba i Hrvata*
Ovsec, Damjan J., 1991: *Slovanska mitologija in verovanje*
Pisani, Vittore, 1939: *Il paganesimo balto-slavo*
Pisani, Vittore, 1950: *Le religioni dei Celti e dei Balto-Slavi nell'Europa precristiana*
Schmidt, Jöel, 1993: *Slovar grške in rimske mitologije*
Snoj, Marko, 2009: *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*

Šmitek, Zmago, 1998: *Kristalna gora: Mitološko izročilo Slovencev*
Šmitek, Zmago, 2004: *Mitološko izročilo Slovencev: Svetinje preteklosti*
Šmitek, Zmago, 2006: *Slovenske ljudske pripovedi: Miti in legende*
Šmitek, Zmago, 2012: *Poetika in logika slovenskih mitov: Ključi kraljestva*
Vasiljev, Spasoje, 1928 (1990): *Mitologija drevnih slovena*

VIRI FOTOGRAFIJ

v članku Staroslovanska lovska mitologija:

http://farm4.staticflickr.com/3028/2519587514_8c8053d42e_o.jpg
http://www.bogowiepolscy.net/gfx/image/14/Dziewanna_Wiosna.jpg
<http://russianculture.files.wordpress.com/2010/10/cc30d9d322fd.jpg>
<http://sfintisicoane.files.wordpress.com/2011/02/sf-mc-trifon-2.jpg>
<http://www.p-synd.com/mandi2big.jpg>
<http://www.richardseaman.com/Wallpaper/Travel/Mexico/DianaLovesAeroMexico.jpg>

IWA 2014 predstavila tudi novosti na optičnem področju

V zadnjih nekaj letih je opaziti težnjo, da bi vsi proizvajalci lovske in športne optike vse svoje novosti prvenstveno predstavljali predvsem na dveh svetovnih sejnih tovrstne opreme. Ameriški, japonski in kitajski proizvajalci svoje novosti po navadi prvič prikažejo vsako leto januarja na sejmu SHOT v Las Vegasu, evropski proizvajalci pa na vsakoletnem sejmu IWA v Nürnbergu. Tudi letos je bilo mogoče na sejmu IWA videti in otipati zelo veliko novosti ter hkrati zaznati usmeritve razvoja lovske optike v prihodnosti. Čeprav ima večina izdelkov s področja športne optike še vedno zelo dolgo življenjsko dobo, pa je opaziti, da proizvajalci vse pogostejše predstavljajo nove in nove izdelke. V svetu se spremembe dogajajo vedno hitreje in očitno se tudi na področju lovske opreme temu ni mogoče izogniti.

Zeiss predstavil najsvetlejši daljnogled doslej

IWA 2014 je postregla z nekoliko manj novostmi na področju opazovalnih daljnogledov kot v prejšnjih letih, a je bilo kljub temu mogoče videti kar nekaj izdelkov, vrednih ogleda. Swarovski Optik je postavil na pogled sicer že konec leta predstavljeno serijo daljnogledov SLC, tokrat že tretjo generacijo s tem imenom. S to serijo daljnogledov so pri Swarovskem dopolnili ponudbo prav na področjih, kjer

smo zadnjih nekaj let pogrešali bolj sveže modele daljnogledov. Tako serija SLC vključuje daljnoglede 8 x 56, 10 x 56 in 15 x 56 najvišjega cenovnega razreda in predvsem z namenom uporabe v mraku. Cenovno so ti daljnogledi uvrščeni v podoben razred kot najprestižnejša serija EL, le da ponujajo lažje objektivna s premerom 56 mm, ki jih serija EL ne vključuje. Pri manjših modelih SLC 8 x 42 in 10 x 42 pa so pri Swarovskem ubrali drugačno cenovno politiko, in sicer so te daljnoglede v primerjavi s prejšnjo generacijo bistveno pocenili. Daljnogleda SLC 8 x 42 in

10 x 42 sta skoraj 40 % cenejša od primerljivih daljnogledov Swarovski EL in sta lažje dosegljiv vstopni razred optike Swarovski. Na stojnici Leica je letos vladalo nekakšno zatišje po lanski predstavitvi skoraj revolucionarnega daljnogleda z vgrajenim laserskim daljinomerom, imenovanega Geovid HD-B. Letos so tako predstavili omejeno serijo daljnogledov Ultravid HD v zeleni barvi, namesto v običajni črni in nekoliko so tudi prenovili na trgu že nekaj let prisotne daljnoglede Geovid HD. V ime so jim dodali črko R in v laserski sklop dodali naprednejši balistični računalnik, ki pri izračunu balistične krivulje in popravkih pri streljih na daljše razdalje upošteva tudi naklon merjenja. Pri Leici tako zdaj ponujajo dve seriji daljnogledov z vgrajenim laserskim merilnikom ter balističnim računalnikom, in sicer cenejše Geovid HD-R in dražje Geovid HD-B. Tretji velik proizvajalec lovske optike iz prestižnega tria najboljših evropskih proizvajalcev daljnogledov pa je letošnjo IWO izkoristil za najbolj korenite spremembe v svoji prodajni ponudbi. Zeiss je tako letos predstavil največ novosti na tem področju in bil zato deležen največjega zanimanja na sejmu. Pri Zeissu so nekateri že nekaj časa ugibali, kdaj bodo predstavili daljnoglede z večjimi premeri objektivov iz serije Victory HT;

in letos smo jih dočakali. V nasprotju z vsemi drugimi proizvajalci so predstavili daljnogleda Zeiss Victory HT 8 x 54 in 10 x 54, ki imata premer leče objektiva 54 mm in ne 56 mm, kot je uveljavljeni standard (*slika 1*). Pri Zeissu sicer trdijo, da jim je zaradi uporabe stekla Schott HT z izjemno prepustnostjo svetlobe kljub temu uspelo izdelati od vseh tekmecev najsvetlejši daljnogled na svetu, in to s kar 20 % manjšo maso in merami. Kljub burnim splošnim razpravam, ki so jih ustvarili daljnogledi Victory HT 54, so pri Zeissu predstavili še nove modele v cenovno ugodni seriji Conquest HD, in sicer 8 x 56, 10 x 56 in 15 x 56. Letos so prav tako predstavili daljnogleda Terra ED 8 x 42 in 10 x 42, ki sta najugodnejša daljnogleda te znamke v vsej njeni zgodovini. Preostali proizvajalci so prav tako predstavljali precej novosti, in sicer so pri Minoxu razstavili popolnoma novo

serijo daljnogledov srednjega razreda, imenovano BL HD. Vsi daljnogledi te serije so izdelani v Nemčiji, kar pomeni, da sodijo med cenovno najugodnejše nemške daljnoglede. Serija daljnogledov Minox BL HD obsega kar sedem modelov, in sicer 8 x 33, 8 x 44, 10 x 44, 8 x 52, 10 x 52, 8 x 56 in 15 x 56. Steiner je kot letošnjo novost razstavil njihov prvi civilni daljnogled z laserskim merilnikom razdalje, in sicer Nighthunter 8 x 30 LRF (*slika 2*). Posebnost tega daljnogleda je predvsem zgradba s prizmo porro in zelo majhne velikosti za daljnogled z vgrajenim laserskim merilnikom. Docter je tudi letos razkazoval predvsem svoj nov model 8 x 56 ED/OH kot enega najcenejših daljnogledov s prizmo Abbe-Koenig. Ameriški in japonski izdelovalci so bili letos pri predstavljanju novosti nekoliko skromnejši, saj so nekaj novih daljnogledov predstavil le pri Vortexu (Kaibab HD 15 x 56 in 20 x 56), Bushnellu (Excursion HD 8 x 42 in 10 x 42) ter pri Leupoldu (McKinley 8 x 42 in 10 x 42). Tudi Kowa je predstavila novo serijo cenovno ugodnih daljnogledov BD XD, in sicer za začetek 8 x 42 ter 10 x 42.

Schmidt&Bender z devetimi in Minox s kar sedemnajstimi novimi strelnimi daljnogledi

V primerjavi z opazovalnimi daljnogledi so bile predstavitve novih strelnih daljnogledov precej pogostejše. Tudi število novih strelnih daljnogledov je bistveno presegalo število novih opazovalnih daljnogledov. Na področju lovskih strelnih daljnogledov je letos prav tako največ pozornosti pritegnil Zeissov razstaveni prostor. Zeiss je namreč predstavil popolnoma nove strelne daljnoglede Victory V8, in sicer 1.8–14 x 50 in 2.8–20 x 56 (*slika 3*). Oba se lahko pohvalita z velikim razponom povečav, zelo širokim vidnim poljem, najmanjšo osvetljeno točko v križu in najvišjo prepustnostjo svetlobe med vsemi strelnimi daljnogledi »super-zoom«. Novi strelni daljnogledi Victory V8 so sicer izstopali tudi zaradi dokaj

neobičajnega premera sredinske cevi, in sicer 36 mm. Zeiss je predstavil naslednike uspešne serije cenovno ugodnih daljnogledov Duralyt, in sicer Conquest DL. Novi strelni daljnogledi Conquest DL so svojim predhodnikom zelo podobni po tehnični strani, le da so črne barve in ne več sive ter da so dobili nove balistične kupole za strele na daljše razdalje. Pri Kahlesu so predstavili tretji daljnogled iz serije Helia 5, in sicer 1.6–8 x 42 (*slika 4*), prav tako so predstavili kar nekaj športnih strelnih daljnogledov, in sicer K15i (1–5x24) ter produkcijsko različico K1050 (10–50 x 56). Pri proizvajalcu Schmidt&Bender smo po lanski predstavitvi osmih novih strelnih daljnogledov menili, da bo letos nekoliko mirneje, a smo se očitno zelo motili. Letos so namreč predstavili kar devet novih strelnih daljnogledov, in sicer praktično vse iz serije PM II za športno in profesionalno rabo. Najbolj so izstopali lovski 1–8 x 24 Exos s tehnologijo osvetlitve FlashDot namerilnega križa in CC

nastavitvijo povečave, ki daje popolnoma enkratno povečavo in nastavev paralakse na 35 m. Ta daljnogled je bil kot prototip predstavljen že pred nekaj leti pod imenom Zenith, ampak je doslej doživel še nekaj izpopolnitev. Zdaj je tudi normalno dobavljiv in že na trgu. Zelo zanimiva je tudi nova serija Schmidt&Bender PM Ultra Short, in sicer model 5–20 x 50, ki je dolg manj kot 30 cm, a hkrati nudi vse lastnosti mnogo večjih taktičnih daljnogledov. Na vrhu njihove ponudbe še vedno ostaja lani predstavljeni 3–27 x 56 PM High Power, letos pa so pokazali

prototip tega modela z vgrajenim prosojnim zaslonom v vidnem polju, ki strelcu omogoča hiter pregled vseh balističnih dejavnikov. Ob pravljnji poplavi novih strelnih daljnogledov Schmidt&Bender v zadnjih treh ali štirih letih se še dodatno utrjujejo kot vodilni izdelovalec profesionalnih strelnih daljnogledov. Swarovski je predstavljal novo možnost za vse njihove uporabnike strelnih daljnogledov z balistično kupolo (BT), da barvne obročke nadomestijo s pokrovom kupole z napisanimi oznakami. Izdelavo Swarovski PBT kupole (Personalized Ballistic Cam) si namreč lahko vsak njihov uporabnik naroči posebej za svojo puško (*slika 5*), izbran kaliber in glede na vse druge vplivne dejavnike, tako da je popolnoma prilagojena uporabnikovim potrebam. Leica je prav tako kot novost predstavljala rešitev za njihovo balistično kupolo ASV na strelnih daljnogledih Magnus ter ERI, in sicer so ponudbo dopolnili z enajstimi različnimi obročki za to kupolo, ki ustrezajo balističnim krivuljam večine standardnih kalibrov. Tako lahko zdaj strelec le izbere primeren obroček za ASV kupolo in nato natančno strelja tudi na večje razdalje. Morda največje presenečenje letošnjega sejma

so pripravili pri Minoxu. Pred meseci so namreč kupili podjetje, ki je izdelovalo strelne daljnoglede Premier Reticles, in tako pridobili izkušnje in znanje na najvišjem nivoju. Na letošnjem sejmu IWA je bila sprememba občutna, saj so predstavili kar šest novih serij strelnih daljnogledov oziroma kar sedemnajst novih modelov (*slika 6*). Minox tako očitno namerava v prihodnosti precej bolj zavzeto tekmovali na trgu strelnih daljnogledov kot v preteklosti. Meopta je letos razkazovala nove modele strelnih daljnogledov MeoStar R2 z večjim razponom povečav, in sicer 1–6 x 24 ter 2.5–15 x 56, prav tako pa so napovedali tudi prihod modelov MeoStar R2 1.7–10 x 42 in 2–12 x 50, najverjetneje še v tem koledarskem letu. IOR je predstavil tri nove lovske strelne daljnoglede, in sicer 1/6 x 30, 1.5–8 x 30 ter 4–16 x 50. Prav tako so premierno na evropskih tleh pokazali novo generacijo taktičnih strelnih daljnogledov 9–36 x 44, 9–36 x 56, 4–28 x 50 in 5.8–40 x 56. Pri novih

strelnih daljnogledih IOR je zanimivo predvsem to, da imajo prav vsi paralakso nastavljivo na objektivu in s tem opuščajo uveljavljeno rešitev stranskega fokusa. Pri Docterju so razkazovali nov strelni daljnogled Basic 1.5–6 x 42 ter strelne daljnoglede Unipoint 3–12 x 56, ki ima kar na ohišju izdelano montažo za Docterjevo rdečo piko. Tako opremljenega vas ne more presenetiti nobena lovska situacija

od pogona do lova v mraku. Pri Kapsu so predstavili novo serijo daljnogledov Kaps TL (1–4 x 24, 1.5–6 x 42 in 3–12 x 56). Ti strelni daljnogledi imajo najvišjo svetlobno prepustnost in ostrino, med vsemi ki so doslej prišli iz podjetja Karl Kaps, nimajo pa osvetljenega namerilnega križa. Zelo veliko novosti so predstavili tudi na razstavnem prostoru poljskega podjetja Delta Optical, in sicer strelne daljnoglede 1–5.8 x 24 (*slika 7*), 3–24 x 56 ter prvič tudi refleksno optično piko. Predstavljeni modeli prihajajo z Japonske in ponujajo dober kompromis med ceno in kakovostjo. Vixen je sicer letos predstavljal le eno pravo novost med strelnimi daljnogledi, in sicer športni model 6–24 x 58. Na razstavnem prostoru velikega ameriškega proizvajalca Leupolda so bile tokratne novosti omejene na nekaj novih strelnih daljnogledov v znani seriji VX-6. Med njimi je največ pozornosti pritegnil 7–42 x 56, čeprav bosta v naših lovskih vrstah zagotovo bolj priljubljena 3–18 x 50 in 4–24 x 52. Nightforce je razstavljal njihovega novega BEAST 5–25 x 56, ki ima zelo zanimivo kupolo s preklopnim stikalom za velikost posameznega klika. Prav tako so razstavljali kar nekaj novih tekmovalnih modelov z zelo velikimi povečavami in lovski strelni daljnogled 4–14 x 56, ki je njihov najugodnejši izdelek doslej. Pri Sightronu so razstavljali nove strelne daljnoglede S-TAC 1–7 x 24 in 2.5–17.5 x 56, pri Vortexu pa nove strelne daljnoglede Razor HD druge generacije 1–6 x 24, 3–18 x 50 in 4.5–27 x 56. Bushnell je letos sicer imel nekoliko skromnejšo ponudbo novosti, in sicer je izstopal le novi lovski strelni daljnogled LRHS 3–12 x 44 z namerilnim križem v prvi goriščni ravnini. Pri Nikonu so letos predstavili dopolnitev njihove serije strelnih daljnogledov Monrach 7, in sicer zdaj za te strelne daljnoglede ponujajo možnost osvetlitve namerilnega križa.

opazovalnih daljnogledov (nekateri jih imenujejo dvogledov) počasi, a vztrajno prodira elektronika v vedno več modelov, ki omogočajo ocenjevanje oddaljenosti opazovanih objektov. V prihodnosti bodo takšen pripomoček morda ponujali prav vsi daljnogledi na trgu. Druga opazna sprememba je pomen uporabe posebnih stekel pri izdelavi daljnogledov in z njimi povezanega povečanja svetlobne prepustnosti. Za večino evropskih lovcev je prepustnost svetlobe daljnogleda v mraku njegova najpomembnejša lastnost. Razvoj premazov leč, ki zvišujejo raven svetlobne prepustnosti, je očitno že dosegel svoj vrhunec in tako je prišel na vrsto razvoj novih vrst stekel posebej za ta namen. Na področju strelnih daljnogledov je dogajanje še posebno zanimivo, saj bi lahko površno ocenili, da za vsak nov daljnogled izdelovalci pripravijo vsaj dva

Dentler predstavi revolucionarno montažo

Na področju preostale lovske in športne optike na letošnji IWI ni bilo mogoče videti prav veliko izjemnih novosti. Vsekakor je bilo opazno povečanje ponudbe na področju opreme za fotografiranje s spektivi in pametnimi telefoni. Kowa je za tako imenovano telefonsko digiskopijo pripravila res obsežno ponudbo opreme, prav tako je za Iphone 5 pametne telefone Swarovski predstavil adapter za digiskopijo z njihovimi spektivi. Leica je prav tako predstavljala zanimivo novost, in sicer adapter, ki omogoča kar 100 x povečavo na njihovih spektivih Televid HD.

Pri montažah je sicer že dalj časa zaznavno povečevanje ponudbe montaž tipa Picatinny in tudi letos so uveljavljeni nemški proizvajalci EAW, Recknagel, MAK predstavljali predvsem novosti s tega področja. Vsi omenjeni zdaj ponujajo široko paleto kakovostnih letev Picatinny ter zelo širok nabor montaž, ki omogočajo pritrditev vseh mogočih optičnih izdelkov na to letev. Podjetje Dentler je predstavilo montažno rešitev, ki uspešno kljubuje temu trendu, in sicer so predstavili snemljivo montažo Basis Vario (*slika 8*). Z omenjeno montažo je mogoče doseči pristrelitev strelnega daljnogleda na montaži, in to brez prestavljanja kupol na strelnem daljnogledu. Montažni element, ki je pritrjen na daljnogled, ostane vedno enak, montažni element na puški pa omogoča nastavljanje po smeri in višini. Pri Dentlerju trdijo, da le njihova montaža od vseh podobnih dejansko omogoča uporabo enega strelnega daljnogleda na več različnih puškah brez potrebe po kakršnih koli nastavitvah.

Sklepne ugotovitve

Glede predstavljenih letošnjih novosti lovske in športne optike, predstavljenih na sejmu IWA, je mogoče izpeljati nekaj domnev o prihodnosti te industrije. Zelo opazen je postal trend hitrejšega spreminjanja prodajnih programov večine podjetij s tega področja. V preteklosti so posamezne daljnogledne izdelovali nespremenjeno vsaj nekaj desetletij, zdaj pa je običajna proizvodna doba posameznih izdelkov nekje do deset let; redkokdaj tudi dlje. Temu primerno večina proizvajalcev priznava desetletne jamstvene (garancijske) dobe ali »doživljenjska« jamstva. Doživljenjsko jamstvo sicer še vedno mnogi zamenjujejo za dobo, dokler živi uporabnik, v resnici pa gre za jamstvo, ki velja, dokler izdelek izdelujejo. Torej velja vso življenjsko dobo izdelka (!). Ko pa opustijo njegovo izdelavo, ugasne tudi njegova jamstvena doba. Na področju

nova strelna daljnogleda. Novih strelnih daljnogledov je namreč skoraj vsako leto predstavljenih toliko, da je vsem novostim prav težko slediti. Najpomembnejši trendi na tem področju so vsekakor »superzoom« daljnogledi, ki se bližajo kar desetkratnemu razmerju med najmanjšo in največjo povečavo. Zelo pogosta novost so tudi različne balistične kupole, ki jih različne znamke ponujajo na svojih strelnih daljnogledih in tako omogočajo strele na daljše razdalje. Letos na sejmu ni bilo mogoče opaziti veliko novih spektivov, je pa bilo zato očitno, da se hitro večja priljubljenost fotografiranja s spektivi in pametnimi telefoni. Zato vse več proizvajalcev ponuja potrebno opremo za takšno digiskopijo. Ob zdajšnji hitrosti pojavljanja novosti se ni bati, da sejem IWA tudi naslednje leto ne bi bil zelo zanimiv in vreden obiska tudi s tega gledišča.

Teodor Štimec
teodor.stimec@gmail.com

Na kratko iz tujega tiska ...

Škotska: Kar nekaj vodilnih škotskih naravovarstvenih organizacij (*National Trust for Scotland, RSPB Scotland, Royal Zoological Society of Scotland*) je pozvalo lastnike zemljišč k drastičnemu zmanjšanju številčnosti jelenjadi. Po njihovem mnenju so namreč številčnosti bistveno prevelike. Predlagajo tudi, da če lastniki zemljišč ne bi sami poskrbeli za zmanjšanje, bi redukcijski odstrel na stroške lastnikov zemljišč opravila država. Lastniki zemljišč se s tem seveda ne strinjajo, kar so potrdili s podpisom posebne peticije, ki so jo izročili pristojnemu ministru za kmetijstvo. Njihov glavni argument je, da so letni prihodki, ki nastanejo iz naslova lova na Škotskem višanju in nižavju, ocenjeni na 105 milijonov funtov na leto. Samo lov na jelenjad naj bi zagotavljal 2.500 delovnih mest, poleg tega pa je Škotska že stoletja znana po velikih populacijskih gostotah jelenjadi, ki jih tamkajšnje okolje očitno trajno prenese. Po mnenju lastnikov zemljišč naj bi razmere v okolju dovoljevale gostoto približno 12 živali/100 ha, po drugi strani pa naravovarstveniki trdijo, da je ekološko sprejemljiva gostota le 1,2 živali/100 ha.

(Jagen Weltweit, 2/2014)

Češka: V lovišču Broumov, katerega površina znaša 1.670 ha in leži ob meji s Poljsko, je bil jeseni 2013 uplenjen sedemletni muflon, katerega rogovi so bili ocenjeni z 251 CIC točkami, kar je nov svetovni rekord. Podatek je še toliko zanimivejši, ker gre že za tretjega uplenjenega muflona iz istega lovišča, katerega rogovi so bili ocenjeni za svetovnega prvaka. Leta 2009 je bil v istem lovišču uplenjen muflon oven, katerega polži so bili ocenjeni z 247,4 CIC točke, leta 2012 pa oven, katerega rogovi so bili ocenjeni z 249,2 CIC točke.

(Jagen Weltweit, 2/2014)

Švica: Pred približno štiridesetimi leti je bilo na referendumu z zgolj 15 % udeležbo odločeno o prepovedi lova v kantonu Genf. Zadeva je navzven videti javnosti všečna, v resnici pa ni čisto tako. Dvanajst državnih uslužbencev, ki so v zadnjem letu uplenili približno petsto divjih prašičev, stanejo prebivalce kantona (t. j. približno 450.000 ljudi) na leto približno

Foto: W. Nagel

Muflon (*Ovis amon musimon*)

en milijon evrov. To praktično pomeni, da je vsak upleni divji prašič prebivalce kantona stal 2.000 evrov. »Mehko upravljanje z divjadjo brez lova« v resnici torej pomeni precej intenziven odstrel vrst, ki povzročajo težave v okolju. Navedeni odstrel petsto divjih prašičev v po površini sicer majhnem kantonu dejansko pomeni intenzivnost odstrela 1,8 divjega prašiča/100 ha.

(Jagen Weltweit, 2/2014)

Francija: Po podatkih francoske lovske zveze je bilo v tej državi v lovskem letu 2012/13 uplenjenih 55.925 jelenjadi, 1.315 damjakov, 234 sika jelenov, 544.960 srnjadi, 11.937 gamsov in 2.898 kozorogov. Še vedno izstopa odstrel pri divjih prašičih, kjer je bilo v omenjenem lovskem letu uplenjenih 599.749 živali, kar je torej več kot pa srnjadi. Hkrati to predstavlja intenzivnost odstrela 1,09 divjega prašiča/100 ha oz. 3,96 divjega prašiča/100 ha gozdne površine. V primerjavi z lovskim letom 2011/12 se je odstrel divjih prašičev torej povečal za 13,8 %.

(Jagen Weltweit, 2/2014)

Švica: Švicarski državni svet namerava prepovedati upo-

rabo fotopasti v lovske namene. Na pobudo državnega zbora je državni svet 12. februarja letos natančneje proučil »posebej močno razvijajočo se uporabo fotopasti v lovskih krogih, kar povzroča pristojnim organom skrbi, saj ne obstaja prav nikakršna možnost nadzora oziroma kontrole, ali je uporaba fotopasti skladno z zakonodajo«. Zato nameravajo ob naslednji spremembi lovskega zakona prepovedati uporabo fotopasti v lovske namene. Omenjeno sporočilo je dvignilo veliko prahu in nasprotovanja predvsem v lovskih krogih, uporabo fotopasti v lovske namene je podprlo tudi združenje kmetov.

(Wild und Hund, 8/2014)

Kenija: Svetovni sklad za varstvo narave (WWF) je sporočil, da nameravajo v sodelovanju s pristojnimi državnimi organi odloviti vse nosoroge (več kot 1.000 živali) in jim v rogove, ki so sicer glavni razlog za izjemno razvito in nedovoljeno mednarodno trgovino, vstaviti posebne čipe. Takoj po odlovu bodo v kost zavrtali luknjo, vstavili čip, luknjo pa prekrili s primernim lepilom. Ker bo čez rano rog ponovno zrasel, poseg ne bo lahko viden. Na tak način naj bi bistveno lažje

spremljali pot nedovoljene trgovine z zavarovanimi živalskimi vrstami in njihovimi deli ter tako zmanjšali tovrstno trgovino, ki je tudi glavni razlog za izjemno zmanjšanje številčnosti nosorogov v prosti naravi. Prve nosoroge so tako že odlovili in opremili s čipi. Odlovljenim živalim bo odvzet tudi genetski material, kar bo kasneje olajšalo odkrivanje in prepoznavo. Po podatkih WWF naj bi v Keniji sicer živelo še približno 400 belih in 630 črnih nosorogov, leta 2013 pa naj bi jih na črno ustrelili šetdeset.

(Wild und Hund, 8/2014)

Norveška: Na površinah, ki so v državni lasti (približno 21 % celotne površine oz. 27 milijonov ha), je bilo v letu 2013 uplenjenih 1.120 losov, kar je približno 200 več kot eno leto prej. Poleg tega je bilo uplenjenih še petdeset glav jelenjadi. Licence za lov na državni zemlji je kupilo približno 2.000 lovcev, vsa tako pridobljena sredstva in sredstva, ki jih pridobijo s prodajo mesa uplenjene divjadi, pa namenijo za vzdrževanje naravnega okolja.

(Pirsch, 8/2014)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Zanimanje za lov in divjad mi je že v otroških letih privzgojil oče **France (Franc Gašperšič - Jajta, 1887–1941)**, ki je bil zaprisežen lovski čuvaj pri zakupnikih kroparskega občinskega lovišča. Atov pomočnik pri čuvajski službi je bil dolga leta **Jože Lazar - Kositov**, ki je imel naziv pomožnega čuvaja. Spominjam se, da so bili izmenično zakupniki lovišča združeni Dobravci², nato **Kokalj - Ledarček**, v tej družini sta bila oba, oče in sin, lov-

Ata me je pogosto jemal na svoje obhode. Tudi mojega brata Milana (1923–1945), ki je bil še celo bolj navdušen nad lovom kot jaz. Ko pa sem nekoliko zrasel, sem kar sam pohajal po lovišču in zalezoval srnjake in gamse. Še dandanes se spominjam številnih doživljajev.

* * *

Bil sem še majhen. Odšli smo že zjutraj ob pol dveh: ata, Kosita in jaz. **Kositov Joža** je pri peku mimogrede vzel še pol pravkar spečene štruce be-

njaka. Meso sta si ata in Joža razdelila. Kakšna je bila trofeja, se ne spomnim. Oče trofej sploh ni imel veliko, pa še tiste so se vse porazgubile.

Brat Milan je še več lovil z atom kot jaz. Bil je, kot sem že omenil, »jagrski tip«. Ata mu je zaupal in mu zato dovolil, da gre lahko s puško kar sam v laze. Tam pa je nekega dne ustrelil župnikovega volčjaka. Ata je nerodno zadevo težko pomiril; bilo je okoli l. 1938. Bil je tudi kaznovan, ker je fantu posodil puško. Kaznoval ga je vojaški referent iz Radovljice, denarno in politično.

Spomini pokojnega lovca¹

ROK GAŠPERŠIČ

ca, in nazadnje **Ivan Magušar**, zadnji zakupnik pred vojno. Ata in Lazar sta bila čuvaja do začetka vojne, leta 1941.

Kroparsko lovišče je obsegalo vso okolico kroparske kotline do zgornjih robov. Takrat je bilo vse drugače kot danes. Lazi so bili večji in redno pokošeni, Plankarija je bila gola *frata*³, po strminah nad lazi ali v Kroparski gori so vodile številne dobro uhojene steze. Zdaj jih ni več, saj so jih zravnali plazovi.

Takrat in tudi še po vojni je bilo v Kropi veliko krivolova. Bil je določen krog ljudi, ki so si vedno razdelili, kar je kdo ustrelil ali ujel v zanko, rogovje pa so odvrgli v Kroparico; da ni bilo dokaza. Streljalo se je zaradi mesa. Seveda so soudeleženci o tem molčali. Zbirališče in delitev plena sta bila navadno v kovačnici pri Matičku. Na Vodiški planini in v njeni okolici pa so streljali Dobravci. Če je v Kroparski gori ali v lazih počilo, so tisti, ki so bili v tem krogu ljudi, odšli razdelit plen v Matičkovo kovačnico. S seboj so prinesli *škafčke*, kamor so nasolili meso. Tudi čuvaji so včasih streljali »na šverc«. Ata je o tem veliko vedel, toda ker je bil poleg tega tudi občinski tajnik v Kropi (1934–1937), lovišče pa je bilo občinsko, je bil v dokaj zapletenem položaju. Kroparjem seveda ni hotel škodovati, službo pa je tudi moral opravljati. Veliko je vedel. Domnevno je nekdo od vpletenih izkoristil vojno in ata leta 1941 iz maščevanja ustrelil.

¹ Po pripovedovanju **Franca Gašperšiča** je pripovedi zapisal sin Rok Gašperšič. Franc Gašperšič (1924–2007) je bil član LD Kropa od leta 1956 do smrti.

² **Janez Bohinjc** iz Mišač, **Franc Resman** z Dobrave in drugi

³ poseka

*Počitek na lovu na Vodica*h ...

lega kruha in ga do Žage že pojedel. Po strmi poti iz Žage mimo Špika smo prišli do Pastirčkove koče⁴ in na pot, ki se vije iz Laza po Markovi poti. Pri veliki smreki nad *frato* smo posedli. Prvi je zagledal srnjaka Joža. Z atom sta se začela prepirati, kdo bo streljal. No, streljal je ata, in to kar z **Magušarjevo** puško; Magušar je bil zakupnik lovišča. Srnjak strela ni nakazal, zato sta šla preverjat, ali je kje le kakšna sled krvi. Toda srnjak je bil v bližini, že mrtev.

Prvo nogo je imel krivo, z veliko zaraslo rano. Nekdo je nekoč že streljal nanj. Oče mi je zabičal, da ne smem nikomur povedati, da smo ustrelili sr-

⁴ Pastirčkova koča je stala v Plankariji pod Vodica

Politično tako, da ni smel biti v Kropi občinski tajnik. Za tajnika si ga je potem vzela kamnogoriška občina.

Enkrat sem pomagal poganjati v Gori⁵, leta 1937 ali 1938 je bilo. Zakupnik Magušar je na lov pripeljal tovarnarja Slamiča iz Ljubljane, ki je izdeloval konzerve. Atov lovskočuvajski pomočnik **Jože Lazar - Kositov** je bil zadolžen za gonjače. Zbirali smo se na Placu *pri znamenčku*. Plačali so nam kar takoj, še pred lovom. Streljali smo vse. Ata je ustrelil gamsovega mladiča, Milan pa gamsovega kozla. Milan je streljal s *šrotom*, kot je bilo pred vojno v navadi. Ko so iskali zadetek na telesu

⁵ Mišljena je Kroparska gora.

živali, ga niso našli. Nato so ga le odkrili tik pod rogljem. Videti je bilo, da je tisto mesto tako občutljivo, da je zadostoval že zadetek z eno šibro. Milan je gamsove roglje (trofejo) sam okoval in jih pritrdil na kovinsko podlago, da bi jo imel za spomin.⁶ Vso lovino s tistega lova je odpeljal Slamič; imel je velik kombi, na njem pa je bil naslikan velik rak.

Ivan Magušar (1894–1940) sam ni veliko lovil, ker je imel slabo srce. Po navadi so mu pripravili mesto v Dnu nad izvorom Kroparice in pognali tako, da so gamsi, srne ali lisice pritekli k njegovemu stojišču. Imel je zelo dobro boroveljsko puško, tako da bi lahko streljal tudi na Šimnačevo skalo. Sam divjačine ni jedel, zato je meso vedno prodajal gostom. Magušarji so se iz Kroepe preselili v Radovljico, kjer je leta 1922 mož ustanovil tovarno verig v Lescah. Nato se je preselil na Vrhniko, kjer je postal velik lesni trgovec in tovarnar. Njegov sin **Dušan** (1920–1955) je po očetovi smrti leta 1940 prevzel v zakup kroparska lovišča in po vojni za kratek čas tudi vstopil v LD Kropa. Magušarji so bili tudi ribiči.

Jamničani v kroparskem lovišču niso lovili, svojo *jago* je imel **Janez Gartner**.

Pomagači pri kroparskih pogonih so bili po navadi **Kovačov Joža**, **Flajsov Filče**, **Jurčkova Joža** in **Janez, Angelček** ali **Cvajarček (Praprotnik)**. Gonjači so bili dostikrat tudi *raubšici*, kar pa ni veljalo za Jurčkova. Za živali so bili še posebno navdušeni Jurčkovi, med njimi tudi Jaka. Jurčkov Janez pa je bil podoben divjemu možu z rdečo brado. Vedno je bil v gozdu in poznal je vsako stezo, vsako skalo in votlino, ni pa *jagal*; podobno tudi ne njegov brat Joža. Bil sem zraven, ko je na Vodica Joža v roko pičil gad; le-ta je zlezal v njegov nahrbtnik, kar je bilo usodno za pik. Dobro se še spominjam, kako so Joža spravljali v Kropo; obnašal se je kot bi bil pijan. Angelček je bil zanekar, strasten lovec. Lovil je vse živali. Kroparjem so bili za vzor krivolova *skrivači* med prvo svetovno vojno. V Kroparski gori so se preživljali z divjačino.

Potem je prišla vojna in do leta 1944 me ni bilo več v Kropo. Iz štaba IX. korpusa sem prišel iz Ljubljane na *kurirsko linijo*, to je bila vojaška postaja, ne terenska. Imeli smo svojo karavlo v Kroparski gori, kjer so bile tudi mnoge druge karavle. Med neko *hajko* smo sedeli na »ta zgornji skali« pri Zidani skali in oprezali po kroparski dolini. Kar naenkrat je zaropotalo; Nemci so iz Kroepe streljali na nas – in na srečo

⁶ Kasneje je lovčeva vdova roglje poklonila avtorju te knjige.

Take drvarske bajte so bile dobro zatočišče za lovce.

zgrešili. Sicer smo spali v oglarski bajti v Petrovcu, ki so jo kasneje požgali. Tisti, ki podnevi nismo imeli zadolžitve, smo se razkropili po gori in vsak si je našel neko zatočišče, *legar* smo rekli, in v njem prebil dan. Gamsi so bili ljudi navajeni. Cel trop se je pasel med nami. En se je pripasel do **Putovega Toneta** - Pavlova, skoraj na doseg roke. Uspelo mu je ga je ustreliti in za nekaj dni smo zopet imeli dovolj mesa. Roglje ima gotovo še vedno njegova sestra Barbka. Tisto leto (1944) se je divjadi veliko streljalo, za partizane. Praviijo, da je na Vodica **Finžgarjev Rudi** ustrelil nekaj srnjakov. Tam je bilo takrat precej srnjadi, saj so takoj na začetku vojne Nemci domačinom pobrali puške in lov med vojno ni bil dovoljen; prepovedan je bil tudi partizanom. Zato se je divjad laže namnožila. No, po vojni pa je bilo zopet veliko streljanja.

V mojih mladih letih v Kropi ni bilo veliko lovcev. Lovca in ribiča sta bila oče in sin **Lovro** in **Lovrenc Kokalj**. Nekaj časa je bil v mladih letih lovec **Franc Pesjak** - Petrov, ko pa je kupil avto in postal prevoznik za mnoge kroparske trgovčiče, je lov opustil. Lovci so bili tudi Kroparji, ki so se izselili, npr. brata **Ivan** in **Lenart Zupan**, **Peter Žmitek**, **Ivan Magušar**. Po vojni pa so bili kroparski lovci **Janez Tomaževič**, **Anton Šolar**, **Gabrijel Jeraša**, oba **Kokalja**, **Ludvik Šmitek**. Janez Tomaževič in Anton Šolar sta kmalu izstopila iz lovske družine.

Mene je leta 1956 za vstop v LD Kropa nagovoril Ludvik Šmitek. Jeraša in Šmitek nista bila lovca z dušo in telesom, lovila sta bila bolj zaradi takra-

tne lovske mode, nista znala hoditi ali ocenjevati divjadi. Šmitek je ustrelil le malo divjadi.

V začetku mi je lovsko puško posodil kar Šmitek. Kot član LD sem prvega srnjaka uplenil na Češnjici, na Kajžah v Cajhnovem žitu. Vedno sem kaj ustrelil, ko sem prišel domov v Kropo in se odpravil na lov. Priznam, da včasih tudi naskrivaj. Takrat sem meso razdelil večinoma med sorodnike pa tudi drugim kroparskim prijateljem sem dal kak kos. Nekoč je bilo med lovci več takih »legalnih« krivolovcev, zdaj jih je manj. Nekoč sem v Kroparski gori ustrelil težkega gamsa; tehtal je kar 30 kg. Navada je bila, da smo šli plen zapit v gostilno k Šolarju, in tako tudi tistega gamsa. Kroparji so si hodili ogledovat velikega gamsa, ki je visel v gostilni. Solovec **Tone Šolar** - Oglarjev, ki je bil v naši LD takrat tajnik, pa me je obtožil, da sem ustrelil kar dva, ker je zaslišal dva strela ...

Mojo prvo lovsko puško so mi izdelali v kranjski puškarni, in sicer so zanjo uporabili cev mojega brena (angleški lahki mitraljez), ki sem jo hranil v spomin na mojo partizanščino. S to puško sem potem vsa leta uspešno lovil. Po smrti jo bodo moji potomci izročili v zbirko Kovaškemu muzeju v Kropi. V naši družini je šla tradicija lova iz roda v rod, zdaj pa se je to ustavilo. Zdi se mi kar prav, da za spomin na nekdanje kroparske lovce, čuvaje in gonjače tudi jaz nekaj prispevam v zbirko našega muzeja.⁷

⁷ Vdova Franca Gašperšiča je moževo puško darovala Kovaškemu muzeju v Kropi in tako izpolnila njegovo željo.

PRESEDNIKOVA BESEDA

In vendar se vrtili ...

Ko preberemo naslov, nam misel uide na človeka, ki je umrl že zdavnaj (1642), **Galilea Galilea**; dočakal je 78 let, bil je fizik, matematik, filozof ... Ampak prav njegove besede so mi prišle na misel, ko sem po e-pošti dobil obvestilo, da MKO (Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo) organizira skupen sestanek z LZS, ZGS, lovsko inšpekcijo in Erico, d. o. o. Velenje. Besede sem nekoliko spremenil, saj je bila čez čas, po nekajkratnem usklajevanju, spremenjena ura sestanka. Res je tudi, da se mi je že malo kolcalo po **Anici Zavrl Bogataj**, ki je take sestanke znala organizirati pogosteje.

Vabilo, skrbno pripravljeno, je zajemalo naslednje točke:

1. Predstavitev osnutka Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob (in razprava).
2. Predstavitev osnutka o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v LUO (razprava).
3. Predstavitev osnutka Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o organizaciji lovskočuvajske službe, o vsebini in pogojih za opravljanje izpita za lovskega čuvaja ter obliki izkaznice in službenega znaka (razprava).
4. Predstavitev projekta WIBOR.
5. Razprava glede preklica veljavnosti lovske izkaznice in iskanje mogočih rešitev.
6. Obravnavanje morebitnih pobud za spremembo veljavnih predpisov.
7. Razno.

Na sestanku smo predstavniki LZS opozorili na nerešene zadeve, ki izhajajo iz zapisnika podobne seje, ki je bila 23. 10. 201, in se nanašajo predvsem na lovsko udejstvovanje članov naših članic (DSL - Doberdob, Klub prijateljev lova - Celovec), Uredbo o škodah, lov v KP Barje, sprememba Zakona o skladu kmetijskih zemljišč, strelišča ...

V nadaljevanju izpostavljam samo nekaj ključnih zadev, zapisnik pa bo, ko ga bomo prejeli, objavljen na članskih spletnih straneh in bo dostopen vsem članom.

Pri Uredbi o spremembah in dopolnitvah Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob je bilo iz gradiva razvidno, da gre za predlog sprememb lovnih dob pri divjadi posameznih vrst, da je med lovno divjad uvrščen tudi šakal, drugih sprememb pa v bistvu ni več. Predlog LZS je bil, da če se Uredba ... rešuje skoraj dve leti, potem ni nobenega razloga za naglico, da bi jo prav zdaj moral podpisati minister, ki opravlja tekoče posle. Po tolikem času lahko še mirno počaka do nove ekipe ministrstva, vsekakor pa

na LZS pred podpisom pričakujemo, da bomo dobili pisni odgovor, zakaj niso bili upoštevani naši argumenti.

Pri lovskočuvajski službi je v osnutku Pravilnika ... nastalo nekaj sprememb, tudi »kozmetičnih« popravkov. Ena izmed predlaganih sprememb, s katero se LZS ne strinja, je, da starešina (predsednik) LD in gospodar ne bi mogla biti pooblaščenca lovstva čuvaja s pogodbo v času, ko opravlja omenjeni funkciji. Po razpravi je bilo razvidno, da bo verjetno omejitev ostala za starešino.

Razprava je potekala tudi o postopku podaljševanja veljavnosti lovske izkaznice, zlasti glede zadev, kako in kaj mora upravljavec lovišča pred podaljšanjem veljavnosti preveriti in na podlagi katerih predpisov. Nejasen je 62. člen v zakonu ZDLov-1; Pravilnik o lovski izkaznici tega ne določa posebej, lovska inšpekcija pa je v posameznih primerih zaradi tega že ukrepala. Dogovorjeno je bilo, da se zaprosi za tolmačenje določb pravno službo Državnega zbora (poznamo pa trenutne razmere).

Glede pridobitve lovske izkaznice smo se ponovno pogovarjali tudi o članih naših članic (DSL - Doberdob in KPL - Celovec), kjer je bila predstavljena zelo ustrezna pobuda lovske inšpekcije za uvedbo t. i. *lovske dovolilnice*. Zaradi ureditve te zadeve bo še potekala razprava.

Pri predlogih za spremembo predpisov smo predstavili razmišljanje o pripravi Pravilnika o pooblastilih lovskega čuvaja in o pripravi strokovne literature s področja postopkov lovskega čuvaja. Pri predlogih smo ponovili neuresničene zadeve, sprejete na sestanku v letu 2012.

Le upam, da se bo kaj zavrtelo dalje!

Sicer pa smo letos dobili skupaj 581 novih članov, od tega 463 lovskih pripravnikov, njihova povprečna starost je 34 let. Članom smo podelili jubilejne značke za 40, 50 in 60 let članstva. Čestitke vsem prejemnikom! Prav je, da na tem mestu zapišem, da se je ideja o »jubilejnih značkah« porodila lovcu **Boštjanu Kmetiču** iz LD Fram. Zaživela je v nekoliko drugačni obliki, ampak odraža le dokaz, da so tudi ideje posameznih naših lovcev vedno dobrodošle in uresničljive.

V prvi polovici leta je bilo organiziranih veliko praznovanj obletnic naših članic, nekaj jih je načrtovanih še v drugi polovici leta. Potekajo tudi srečanja naših LD ob hrvaški meji s hrvaškimi. Eno takšnih srečanj je bilo v prostorih lovskega doma LD Velike Nedelje, kjer so se tradicionalno srečali LD Cestica iz R Hrvatske, LD Velika Nedelja in predstavniki Policijske postaje Ormož. Slednja je prejela tudi priznanje LZS za dobro sodelovanje z imenovano LD ob hrvaški meji (ob tej priložnosti je nastala skupinska fotografija udeležencev tega srečanja v LD Velika Nedelja).

Pa dober pogled!

Mag. Srečko F. Kroppe

Foto: S. F. Kroppe

Foto: W. Nagel

Obmejno lovsko srečanje v Monoštru

16. 5. 2014 – Monošter/Szent-gothárd. Predstavniki Železno-županijske Madžarske državne lovske zbornice, ki delujejo na obmejnem območju v Porabju, so povabili predstavnike Območne zveze lovskih druščin Prekmurje in uredništva Lovca na prijateljsko lovsko srečanje in pogovor o sodelovanju. Predstavniki obeh organizacij smo se sestali v Borhotelu v Monoštru/Szentgottardu in se v prisrčnem in prijateljskem vzdušju pogovorili o oživitvi sodelovanja madžarskih in slovenskih lovcev, kar naj še posebno velja v okviru čezmejnega lovskega sodelovanja pa tudi za sodelovanje uredništev madžarske lovske revije Nimrod in uredništva slovenskega Lovca, ki bosta redno spremljala ta dogajanja.

Pobudo za srečanje sta dala **Doncsesz Gábor**, podpredsednik Madžarske železno-županijske podružnice Madžarske lovske zbornice, pristojen za športni lov, in dr. **Arpad Kövesh**, predsednik ZLD Prekmurje in predsednik uredniškega odbora glasila Lovca, ko nas je Dioncsesz obiskal na sedežu ZLD Prekmurje v začetku letošnjega leta. Na srečanju v Monoštru nas je v uvodu pozdravil gostitelj **István Gagyí**, predsednik Madžarske železno-županijske podružnice Madžarske lovske zbornice in zaželel uspešno delo. Program je obsegal dogovor o okrepitevi stikov med uredništvoma lovske revije obeh držav, predstavitev delovanja Madžarske

lovske zbornice v Porabju, splošno predstavitev delovanja lovstva obeh držav in še posebno obmejnih lovske organizacij, ki delujejo ob slovensko-madžarski meji in ki se pri upravljanju z divjadjo in lovišči srečujejo s podobno problematiko. Pogovora so se z madžarske strani udeležili še direktorica Založništva Nimrod in navdušena lovka dr. **Edit Kun**, njen soprog, glavni sekretar Madžarske državne lovske zbornice (MDLZ) in generalni sekretar Madžarskega državnega lovskega združenja (MDLZD) dr. **János Pechtol**, predsednik komisije za pravne zadeve MDLZ in MDLZD dr. **István Székely** ter prevajalka in mlada lovka **Lilla Fasching**. Uredništvo Lovca sem poleg predsednika uredniškega odbora zastopal tudi podpisani kot odgovorni urednik Lovca.

Za pojasnilo slovenskim lovcom moramo zapisati, da glavna dejavnost Madžarske državne lovske zbornice poteka prek komisij, kot sta npr. Komisija za varstvo in upravljanje z divjadjo, Komisija za lovsko etiko, in druge, katere člani so posamezni lovci in ne lovske organizacije. Le-ta izdaja razne pravilnike in predpise za lovstvo, kamor sodi tudi etični kodeks. Pod njeno okrilje spadajo tudi izobraževanje madžarskih lovcev, lovski izpiti ter izdaja lovske dovolilnic. Po drugi strani pa imajo **Madžarsko državno lovsko združenje (MDLZD)**, ki je krovna organizacija Županijskih lovske zvez, članice le-teh pa so lovske organizacije, lovska društva ter preostale organizacije, katerih dejavnost je posredno ali neposredno povezana z lovstvom (npr.

gozdna gospodarstva, združenja lastnikov zemljišč ipd.). To je tudi najstarejša lovska organizacija na Madžarskem sploh, katere temeljno poslanstvo je zaščita interesov

kar bi podkrepili z večkratnimi srečanji, pogovori in družabnimi lovi. Zaradi slabega vremena mu je bilo žal, da že prvi sestanek ni bil povezan še z nočnim lovom ob luni na divje prašiče, kot so načrtovali. Še posebno si želijo tesnejšega sodelovanja na področju male divjadi, katere številčnost se zmanjšuje tudi pri njih. J. Pechtol je povedal, da so se povezali tudi z glavnim sekretarjem slovaške lovske organizacije in da pripravljajo posebno tematsko delovno srečanje na to temo. Zato bodo zelo veseli, če bi na tem sestanku sodelovali tudi slovenski strokovnjaki. Ker imajo v tem delu Porabja veliko povozov divjadi, jih je predvsem zanimalo, kako v Sloveniji ravnamo v takih primerih in seveda kako poravnavamo škodo od divjadi na vozilih. Pravnega strokovnjaka je zanimal tudi naš način preprečevanja in povračila škode na kmetijskih površinah in v gozdu.

Predsednik ZLD Prekmurje A. Kövesh je spregovoril o dosedanjem čezmejnem sodelovanju, ki je bilo vedno prijateljsko in je

Direktorica madžarskega Založništva Nimrod in navdušena lovka dr. Edit Kun

članic na področju lovstva, varstva prostoživečih živali in njihovih habitatov. Več o organiziranosti Madžarskega lovstva bomo objavili v eni izmed naslednjih števil glasila Lovca.

Glavni sekretar MDLZ je v uvodu povedal, da so bili stiki na državni ravni med obema lovskima organizacijama pred časom že tesnejši, nato pa so nekoliko zamrli. Čeprav stiki in srečanja na lokalni ravni med ZLD Prekmurje in obmejnimi lovskimi organizacijami na Madžarskem potekajo zadovoljivo, si želijo, da bi postali še tesnejši, in sicer na lokalni pa tudi na državni ravni,

zanj skrbel **Aleksander Beer**, ki pa je moral obisk žal zaradi neodločljivih družinskih razmer za ta sestanek opravičiti. Zagotovil je, da bo že na naslednjem srečanju zagotovo prisoten. V 80. letih je sodelovanje med ZLD Prekmurje in obmejnimi lovskimi organizacijami na Madžarskem potekalo pod nazivom Srečanja Panonija, na katerih so sodelovali tudi lovci iz Avstrije. Po osamosvojitvi Slovenije so sodelovali pri razgovorih glede reševanja problematike škode od divjadi, o načrtovanju odstrela v obmejnem območju in morebitnih izenačitvah lovnih dob divjadi nekaterih vrst. Glede

Foto: B. Leskovic

Sestanek madžarskih in slovenskih lovcev v Monoštru

tega je bil dogovorjen tudi način iskanja obstreljene velike divjadi v obmejnem območju; tako so si izmenjali podatke odgovornih lovcev iz sosednjih mejnih lovišč. Nadalje so soglašali, da je treba pri vseh dejavnostih lovcev spoštovati etična načela lova.

Po društveni strani so sodelovanje krepili razgovori na županijskih lovskih dnevih, najprej v Županiji Zala, kjer so prvotni aktivni stik vzdrževali predvsem *Prekmurški lovski rogisti* s svojimi nastopi. Na Madžarskem v tistem času še niso imeli skupin lovskih rogistov. Pozneje se je sodelovanje razširilo na obe obmejni županiji, županijo Zala in Železno županijo. Zdaj se predstavniki ZLD Prekmurje redno udeležujejo lovskih dni obeh županij, sodelujejo tudi na preglednih razstavah rogovij uplenjenih trofejnih jelenov, ki so organizirani v oktobru. Omenjene prireditve redno obiskujejo tudi številni prekmurški lovci. Prav tako so madžarski lovci vabljeni na lovske prireditve v Prekmurju.

Osrednja tema razgovorov tistega dne pa je bila poživitev sodelovanja uredništev obeh lovskih glasil, kjer smo imeli glavno besedo uredniki. Glavna direktorica E. Kun je predstavila revijo *Nimrod*, ki izhaja kot mesečnik že od leta 1913 in ima naklado 24.000 izvodov (vsakič številka obsega 68–72 strani in prilogo *Safari*) in jo je mogoče kupiti v prosti prodaji. Od 60.000 madžarskih lovcev revijo *Nimrod* kupuje le tretjina, s čimer seveda niso zadovoljni. Trudijo se, da bi s privlačnejšo vsebino in drugimi akcijami povečali naklado. Zelo radi bi, da bi bila naročnina na revijo vračunana v letno lovsko članarino, kot je bilo to pri njih nekdaj že urejeno. Dokaj visoke stroške tiska in trženja glasila v prosti prodaji skušajo blažiti s povečanim oglaševanjem. Poleg revije *Nimrod*, ki je uradno glasilo Madžarske lovske organizacije, v njihovi državi izhaja še ena lovska revija, *Vadazslap*, ki ima 5.000 naročnikov in je uradnemu glasilu določena konkurenca. V

uredništvu *Nimroda* deluje deset novinarjev, ki hodijo po terenu in pišejo članke in fotografirajo za revijo. Temeljna vsebinska zasnova revije je zelo podobna naši, saj imajo zastopane domala vse rubrike tako kot v *Lovcu*. Z razliko od našega *Lovca* pa v *Nimrod* manj pišejo in pošiljajo svoje prispevke madžarski lovci. O vseh glavnih dogodkih v glavnem pišejo novinarji založniške hiše *Nimrod*, o strokovnih zadevah pa strokovnjaki z različnih področij.

Oba predstavnika uredništva *Lovca* sva madžarskim kolegom izčrpno opisala naše glasilo, opisala dolgo zgodovino *Lovca*, naklado, sistem naročanja in plačila revije ter predstavila tudi drugo založniško dejavnost LZS. Vsem za mizo sva izročila nekaj primerkov naših tiskanih edicij.

V nadaljevanju razgovora smo se domenili za izmenjavo revij in določenih prispevkov ter informacij z obmejnega območja, pa tudi, da jim bomo z vednostjo in privolitvijo avtorjev člankov pošiljali zanimive opise lova na divjad, ki je na Madžarskem nimajo (npr. o lovu na gamsa, svizca, medveda ipd.). Zelo zainteresirani so za poročanje s področja naše lovske kulture (lovski pevski zbori in skupine rogistov) in še posebno za predstavitev slovenskih lovcev – likovnih ustvarjalcev, slikarjev, kiparjev, rezbarjev ... Zanima jih tudi naša nacionalna divjačinska kulinarika, naš sistem zbiranja uplenjene divjadi, kako poteka lovsko pregledništvo divjačine v družinskih zbiralnicah, naš način in izkušnje pri trženju uplenjene divjadi (za lovce in odkupne organizacije). Kunova je povedala, da pri njih pravkar poteka velika akcija ozaveščanja prebivalstva o visoki kulinariki in zdravstveni vrednosti divjačine in sploh o vsem, kar je povezano z željo, da bi na Madžarskem še povečali uporabo tega mesa v vsakdanji kuhinji. Zelo bi jih tudi veselilo, če bi se LZS morda že v prihodnjih letih s svojim razstavnim paviljonom in izbranimi lovskimi trofejami predstavila tudi na njihovem vsakoletnem ferbruarskem lovskem sejmu v Budimpešti.

Uredništvo *Lovca* pa je madžarske kolege prosilo za njihova povezana poročila o širjenju tujerodnih invazivnih živalskih in rastlinskih vrst (rakuna, rakunastega psa) in prav tako o širjenju šakala v obmejnem območju. Zainteresirani smo tudi za informacije, povezane z raziskavami pri jelenjadi in divjih prašičih (nevarnost ameriškega velikega metljaja pri jelenjadi in

pojava afriške svinjske kuge). Obljubili smo jim, da bomo njihovo željo po našem sodelovanju na področju male divjadi posredovali našim strokovnjakom oz. naši Komisiji LZS za divjad, ki se bo lahko povezala z njimi.

Na koncu prijateljskega razgovora, po skupnem kosilu, so nas madžarski lovci iz Porabja povabili na njihov lovski dan, ki bo 30. 8. 2014 v Sarvarju, in nam zagotovili, da bomo pri njih zelo dobrodošli in nas bodo lepo sprejeli.

B. Leskovic in dr. A. Köveš

Proslava 50-letnice Kluba prijateljev lova - Celovec

Kulturni dom v Pliberku, ki nosi tudi slovenski napis, že vrsto let uspešno povezuje ljudi s te in one strani Pece, saj se v njem dogajajo vse najpomembnejše tamkajšnje občinske in kulturne prireditve, ki se jih radi udeležujejo tudi mnogi iz Slovenije. Zelo radi se v njem družijo tamkajšnji »jagri«, člani LGB Pliberk in Kluba prijateljev lova Celovec. V gostinskem lokalu imajo celo svoj lovski kot, ki ga krasi tudi nekaj lovskih trofejev lovcev in fotografij. Od lanske jeseni visi tudi relief (batist), ki so ga naši severni lovski rojaki dobili v dar od območne LZ Maribor za 45 let uspešnega čezmejnega sodelovanja. Nasploh tamkajšnji kulturni hram večkrat na leto gosti lovske kulturne prireditve. Tako je LGB Pliberk že zgodaj spomladi v njem postavil lovsko razstavo, ki je bila na ogled ves teden.

Še posebno slavnostno lovsko okrašen je bil tamkajšnji kulturni dom v nedeljo, 1. junija, ko je Kljub prijateljev lova iz Celovca pripravil slavnostno prireditev v počastitev petdesetletnice delovanja. Enaintridesetega maja 1964 so namreč naši pokončni in neomajni severni lovski rojaki, na čelu katerih je bil tedaj znani koroški partizan **Karel Pušnik - Gašper**, ustanovili svoj **Kljub prijateljev lova - Celovec (KPL)**. Za tedanje čase je bilo to nadvse pogumno in odločno dejanje, ki je povežalo tamkaj živeče slovenske lovce in obenem postavilo tudi trden most čezmejnega lovskega sodelovanja z lovci iz matične domovine Slovenije (Jugoslavije). Velik narodnjak in zagovornik slovenstva in lovski funkcionar onstran severne meje **Mirko (Fric) Kumer - Črčej**, ustanovni član KPL, ki

ga po Prušnikovi smrti vodi že 44 let, rad poudari: »Ustanovitev KPL ni pomenila zmagoslavja samo za nas koroške slovenske lovce, temveč tudi za celotno slovensko narodno gibanje na avstrijskem Koroškem.«

Prva junijska nedelja ni bila sončna in topla, a je bilo vsem udeležencem vseeno toplo pri srcu. Ponovno snidenje s starimi lovskimi prijatelji je vedno posebno doživetje, ki polni duha in privabi smeh na lice. Že prisrčen sprejem pred kulturnim domov je bil svojevrsten in je nakazoval, da bo v pliberškem kulturnem hramu še en zgodovinski lovski dogodek, podoben tistemu izpred nekaj let, ko so naši severni lovski rojaki organizirali proslavo ob vstopu Slovenije v Evropsko skupnost za lovce iz matične domovine, ki so jim dobrodošlico izkazali tudi predstavniki avstrijske Koroške LZ (Kärntner Jägerschaft). A četudi je organizacijski odbor za slavnostno prireditev najprej načrtoval skromnejšo prireditev, ki bi bila primerna zdajšnjim gmotnim razmeram, je bila drugačna. Lovska prireditev in druženje, ki sta bila tudi medijsko odmevna, je v mestno občino Pliberk privabila mnoge člane in častne člane KPL, ljubitelje in podpornike slovenskega lovstva s te in one strani severne in zahodne meje ter ljudi tamkajšnjega javnega življenja.

Brez dvoma lahko zapišemo, da bosta petdesetletni jubilej in slavnostna prireditev KPL z velikimi črkami zapisana v zgodovino slovenskega lovstva na avstrijskem Koroškem in v Sloveniji. KPL - Celovec že desetletja tradicionalno odlično sodeluje z LZ Slovenije, četudi člani KPL še vedno ne morejo postati člani LD v LZ Slovenije in dobiti lovske izkaznice, kar je njihova dolgoletna želja. Njihov jubilej bo primerno mesto dobil tudi v bogati pisni in slikovni zbirki Lovca, ki že desetletja z veliko naklonjenostjo in občutkom spremlja lovsko dejavnost in dogodke KPL - Celovec. Zlasti dobro sodelujejo z odgovornim urednikom Lovca in častnim članom KPL **Borisom Leskovicem**, ki s člani uredniškega odbora in rednimi dopisniki (**Brankom Vaso**, **Edom Krašno**, **Vojkom Rutarjem**, **Francem Wakounigom**, **Blažem Kržetom**, **Francem Rotarjem** in drugimi) redno skrbijo za poročanje o delu KPL - Celovec.

V Pliberk so prišli mnogi ljubitelji slovenskega lovstva, da bi počastili jubilej svojih pokončnih lovskih rojakov in potrdili dolgoletno lovsko prijateljstvo. Na čelu

Skupina lovskih rogistov Jagdhornbläsergruppe Petzen iz Pliberka je začela slavnostno prireditev ob petdesetletnici KPL Celovec.

domaćih članov KPL - Celovec – zdaj jih je 98 in vsi govorijo slovensko, mnogi s ponosom nosijo tudi slovenski lovski krog in klobuk –, je bil priljubljeni in spoštovan predsednik **Mirko Kumer - Fric** s svojimi ožjimi sodelavci podpredsedniki **Francem Hirmom**, **Mariom Fratschkom** in **Foltom Hartmanom** ter prizadevnim tajnikom **Jurijem Mandlom** in člani UO. Avstrijsko Koroško lovsko zvezo je zastopal glavni lovski mojster dr. **Ferdinand Gorton**. Mestno občino Pliberk je zastopal mestni svetnik **Markos Trampuš**, Občino Železna Kapla - Bela pa **Franc Jožef Smrtnik**.

Praznovanje naših severnih lovskih rojakov so v pliberškem hramu kulture počastili številni člani zelene bratovščine in povabljeni gostje (z desne): mag. Srečko F. Krobe, Boris Mušič, starešina LD Boč na Kozjaku, Franc Jarc in Stane Gabrijel iz ZLD Novo mesto, Blaž Kordež, član KPL Celovec, in dr. Ferdinand Gorton v družbi Mirka Kumra.

Združeni lovski pevci so z odličnim in ubranim petjem dali piko na slavnostni prireditvi v Pliberku na avstrijskem Koroškem.

Tamkajšnje kmečko prebivalstvo je zastopal **Štefan Domej**, zastopnik v Deželni kmetijski zbornici. Povabilu sta se odzvala tudi lovski mojster za okraj Velikovec **Franc Koschuttnig** in mag. **Franc Tšshernko**, predsednik LGB Pliberk. Še največ povabljenih lovcev je prišlo iz matične domovine. Na čelu delegacije LZ Slovenije je bil predsednik LZS mag. **Srečko F. Krobe**. Območno Koroško lovsko zvezo je zastopal predsednik **Dušan Leskovec**.

Prišli so tudi predstavniki LD iz Mežiške doline in LD Dravograd, ki tesno sodelujejo s KPL. Na čelu delegacije LZ Maribor je bil predsednik **Marjan Gselman**. ZLD Novo mesto je s svojimi sodelavci predstavljal **Franc Jarc**. Delegacijo ZLD Notranjske in Notranjske lovske rogiste je vodil **Edvard Lenarčič**. Še najbolj številna je bila delegacija iz Tržaške pokrajine iz Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob, ki jo je vodil

nekdanji predsednik dr. **Egon Malalan**, saj so jo spremljali tudi pevci Lovskega pevskega zbora Doberdob. Povabilu so se odzvali tudi predstavniki LD Sabotin iz Goriških brd, LD Petišovci, LD Boč na Kozjaku in drugi. Med množico znanih slovenskih lovcev smo opazili tudi nekaj častnih članov KPL, **Dušana Jukiča**, člana LD Jamnica - Prevalje, ki je že več kot štiri desetletja vezni člen čezmejnega lovskega sodelovanja in spremljevalec KPL, **Eda Krašno**, ki je prireditev posnel tudi za lovsko oddajo *Dober pogled*, štajerskega lovca **Branko Vaso**, dolenjskega lovca **Blaža Kržeta**, notranjskega

lovca **Franca Koščaka**, prekmurska lovca **Antona Benso** in **Aleksandra Mariča**, iz Goriških brd **Vojka Rutarja**, iz zamejske Italije pa **Karla Furlana**.

Pliberški hram kulture je spet združil preproste lovce, funkcionarje in druge ljudi z obeh strani Pece in Košute. Začetek slavnostne prireditve so prijetno oznanili zvoki lovskih rogov Jagdhornbläsergruppe Petzen in pesem *Pozdravljeni nam lovci vsi*, neuradna himna slovenskih lovcev, ki so jo odločno in lepo zapeli pevci Zbora KPL - Celovec. Nasploh je bil kulturni program proslave bogat in pester. Tokratni slavnostni lovski glasbeni koktajl so »zmiksali«, zaigrali in zapeli Notranjski lovski rogisti, Lovski pevski zbor Železna Kapla in Lovski pevski zbor Doberdob. Lovski pevci so za konec združeni odločno in ubrano še zapeli lovsko Halo, halo. Melodije lovskih rogov, domače ljudske in lovske pesmi so vidno polnile duha obiskovalcem. Prireditev je bila zanimiva tudi zaradi večšega voditelja **Jureta Mandla**.

Predsednik **Mirko Kumer** je petdesetletno pot KPL opisal zelo doživeto; na trenutke tudi čustve-

no, ko je omenjal svoje dolgoletne lovske prijatelje, ki so nekateri žal že pokojni in s katerimi je skupaj oral ledino slovenskega lovstva na avstrijskem Koroškem. Od takratnih ustanovnih članov živijo poleg njega samo še: **Franci Pasterk, Tonči Haderlap, Marica Pradetto, Vladimir Prušnik in Jakob Potočnik**. Spomniti tudi velja, da je KPL z vso odgovornostjo sodeloval tudi pri urensničenju nekaterih lovske projektov, ki so slovensko lovstvo povezovali tudi z avstrijskim; npr. *Karavanški sporazum* o skupni gojitvi jelenjadi, gamsov, gozdnih kur in planinskega zajca na obmejnih območjih. Leta 2007 je KPL v sodelovanju s številnimi lovskimi, jezikovnimi in pravnimi strokovnjaki iz Slovenije, Italije in Avstrije uspelo izdati tudi *Trijezični slovar lovskega izrazo-*

slovja. Prav tako imajo urejeno zgledno lovsko sodelovanje, ki ga vsako leto še utrjujejo na skupnih jesenskih lovih, ki jih za člane KPL - Celovec, ta namreč nima lastnega lovišča, tradicionalno organizirajo štajerski, prekmurski, prleški, dolenski, notranjski in primorski lovci. Lovi v Goriških brdih, vzorni lovi Frata, petišovski lovi v Murskih šumah, lovi na Boču na Kozjanskem, v Poljčanah, Račah, Vurberku, mednarodni lov na polhe na Kočevskem, lovi na alpskega svizca na avstrijskem Koroškem in tudi srečanje na Košuti, vožnja s splavom po koroškem delu Drave, kulturna in pevska srečanja zagotovo plemenitijo in utrjujejo čezmejno lovsko sodelovanje s te in one strani Pece in Košute. O petdesetletnem uspešnem delu KPL je slovenske lovce sproti obveščal tudi Lovec.

Ob petdesetletnem jubileju KPL iz Celovca je še kako prav, da je **LZ Slovenije kar 28 zaslužnim članom podelila svoja lovska odlikovanja in priznanja**. Čeprav so člani KPL že petdeset let v trdni navezi z LZ Slovenije in so odmevni ambasadorji slovenstva in slovenskega lovstva na avstrijskem Koroškem, v preteklosti priznanj in odlikovanj skoraj niso mogli dobiti. Predvsem zaradi ozkih določil v Pravilniku o podeljevanju lovske odlikovanja in priznanj LZS. Tokrat so jim odlikovanja in priznanja podelili v skladu s 15. členom (protokolarne podelitve) Pravilnika po predhodni odobritvi UO LZS na 17. dopisni seji 22. maja 2012. Predsednik LZS mag. **Srečko F. Krobe** je imel prijetno dolžnost, da je nekaterim izbranim članom KPL tudi za leta nazaj izročil odlikovanja in priznanja, ki jih bodo zagotovo s ponosom nosili.

Red za lovske zasluge I. stopnje LZS sta Marici Pradetto, ustanovni članici KPL – Celovec, izročila predsednik LZS mag. Srečko F. Krobe in predsednik KPL Mirko Kumer.

Red za lovske zasluge I. stopnje LZS je prejela Marica Pradetto. Red za lovske zasluge II. stopnje LZS so prejeli: Jurij in Konrad Mandl, Mirko Kelih in Franc Hirm. Red za lovske zasluge III. stopnje LZS: Alojz Možina, Beno Kraut, Valentin Božič in Miha Antonitsch. Plaketo za lovsko kulturo II. stopnje LZS je prejel Tonči Haderlap; plaketo za lovsko kulturo III. stopnje LZS Erni Županc. Zlati znak za lovske zasluge LZS so prejeli: Franc Wakounig, Franc Jožef Smrtnik, Claudia Schieman, Danijel Pasterk, Tone Olip, Tomaž in Tomi Ogris, Kristijan Maurel, Hubert in Blaž Kordež, Janez Kaiser, dr. Valentin Kakl, Valentin Hartmann, Hanzi Gabriel in Mario Fratschko. Znak za lovske zasluge LZS sta prejela Leopold Prutej in Herman Merva.

F. Rotar

ČASTNI ČLANI KPL - Celovec

Članstvo 50-letnega KPL - Celovec šteje 98 članov, med katerimi je tudi **28 častnih članov**:

Dane Namestnik, Litija, **Karlo Furlan**, Tržaška krajina (Italija), **Zoran Lešnik**, Pesnica, **Vojko Rutar**, Goriška Brda, **Edo Krašna**, Vipava, **Blaž Krže**, Ljubljana, **Bogdan Krivec**, Nova Gorica, **Dušan Jukič**, Prevalje, **Aleksander Marič**, Lendava, **Janez Steržaj**, Rakek, **Borislav Leskovic**, Ljubljana, **Janko Razpet**, Tolmin, **Franc Koščak**, Postojna, **Vinko Otoničar**, Begunje pri Cerknici, **Branko Vasa**, Zgornja Poljskava, **Dušan Leskovec** Mislinja, dr. **Marjan Toš**, Lenart, **Edvard Lenarčič**, Cerknica; **Gregor Simčič**, Dobrovo, **Anton Bensa**, Lendava in **Edi Sirk**, Dobrovo.

Povsem razumljivo je, da so gostje želeli javno pozdraviti jubilarne, se jim zahvaliti za sodelovanje in lovsko poslanstvo in jim zaželeli uspešno delo tudi v prihodnje ter jim v znamenje prijateljstva izročiti spominska darila. Tako se je KPL - Celovec za uspešno čezmejno lovsko sodelovanje zahvalil predsednik LZS mag. Srečko Krobe. V imenu avstrijske koroške LZ je to storil glavni lovski mojster dr. Ferdinand Gorton, ki je v prisotnosti lovskega mojstra Franca Koschutnigga predsedniku Mirku Kumru izročil najvišje odlikovanje avstrijske Koroške zveze - zlati znak. Za vse, kar sta KPL in Kumer osebno storila za slovensko lovstvo na avstrijskem Koroškem in za uspešno čezmejno sodelovanje, sta se v imenu Koroške LZ in LZ Maribor zahvalila Dušan Leskovec in Marjan Gselman. Zahvalne nagovore so imeli tudi nekateri predstavniki tamkajšnjih organizacij in LD iz matične domovine.

Ob svojem »abrahamu« KPL - Celovec ni pozabila na svoje

člane in dolgoletne lovske prijatelje. Vsem, ki so se udeležili prireditve, in tudi za tiste, ki so bili povabljeni, pa niso mogli priti v Pliberk, so pripravili spominsko brošuro in jubilejno značko ob petdesetletnici KPL.

Franc Rotar

Pregled odstrela (2013) v lovskem okrožju Collio (Brda)

Omenjeno lovsko okrožje na vsega 9.400 hektarjih povezuje dvajset lovišč, od katerih sta dve v zasebni lasti, s preostalimi pa upravljajo lovske družine po modelu, podobnemu našemu. Javna predstavitev upravljanja z divjadjo, v tem primeru predvsem z divjim prašičem in srnjadjo, je postala zakonska obveznost in del smotrnejšega upravljanja z divjadjo v Furlaniji. Moram zapisati, da jim to dobro uspeva. Še več, ne morem se znebiti vtisa, da je učenec v marsičem boljši od učitelja, kar je slovenska lovska organizacija nekoč bila.

Lovsko okrožje (sinonim za lovskoupravljavsko območje) je po naravnih značilnostih podaljšani del Brd, ki se zložno in postopno iztekajo v ravninska, izrazito kmetijska območja Furlanije. Zgodovina širjenja parkljaste divjadi, sprva predvsem iz slovenske strani, je razmeroma kratka, sami rezultati po merilu intenzivnosti odstrela pa so ne le osupljivi, pač pa tudi velik izziv za doseganje in vzdrževanje čim bolj uravnoteženega odnosa med divjadjo na tem kmetijsko, predvsem vinogradniško izjemno pomembnem območju s svetovno znanimi vrhunskimi vini. Lani sem po podobni prireditvi v Števerjanu, ki je veliko bližji osrednjim Brdom, napisal, da pokrajina predstavlja pravo remizno poezijo. Ker pa je letošnja prireditev gostovala južno od Krmna (Cormons) na veleposestvu Angoris, kjer pridelujejo tudi vrhunska vina po vrhunskih cenah, je treba več pozornosti in dejanj namenjati mogočim vzrokom za konflikte med vinogradništvom in lovstvom. Po pogovorih z lokalnimi lovci sem ocenil, da jim ta naloga dobro uspeva.

Poleg številčnih podatkov je dvodnevna predstavitev 10. in 11. maja potekala s prikazom rogovja ter čeljustnic lani uplenjene srnjadi obeh spolov in starosti ter predvsem s čekani divjih prašičev, vključno z ozimci, in to ločeno za vsako lovišče posebej na panojih.

Razstavni pano lovišča Sv. Florjan

Z leve: Valerio Pitueli, vodja Gojitvenega območja Trbiž (Tarvisio) in Mario Leopoldi, vodja območja Brda (Collio) v letih 2000–2010

Ob tako intenzivnem odstrelu in veliki številčnosti so vrhunske trofeje redke in zgolj naključne.

Po moji oceni in sklepanju iz udeležbe na odprtju je v tem delu zamejstva delež slovensko govorečih lovcev v manjšini. Prireditev, ki je bila obogatena tudi z natečajem za najboljše naravovarstvene fotografije in fotografije divjadi, je odprl predsednik lovskega okrožja **Roberto Castellan**, s pozdravnimi besedami se je pridružila predstavica za vprašanja lovstva pristojnih služb goriškega okraja.

V lovskem okrožju Brda (Collio) so v letu 2011 odstrelili 387

divjih prašičev in 246 glav srnjadi, v letu 2012 618 divjih prašičev in 234 glav srnjadi, v letu 2013 546 divjih prašičev in 560 glav srnjadi, pa tudi 2000 fazanov in 810 zajcev.

Blaž Krže

Evropski red in mi

Ob 10-letnici članstva Slovenije v EU

V letu desetletnice od sprejema in obeleževanja uspehov pa tudi neuspehov in neizpolnjenih pričakovanj od članstva v

Evropski skupnosti se mi zdi prav, da se spomnimo nekaterih aktivnosti, ki jih je Lovska zveza Slovenije namenjala pridobivanju evropske finančne podpore za zdravljenje posledic gradnje, zlasti avtocest v Sloveniji. Spomin mi seže še dlje ob misli in spominih na napore, vložene v prepričevanje države in investitorjev v času gradnje prvih avtocest v Sloveniji, da jih je treba zaradi varnosti prometa, zlasti skozi sklenjene visokokraške gozdove med Vrhniko in Postojno, ograditi in zavaruovati po takrat že uveljavljenih evropskih standardih. Omenjeno prepričevanje je bilo učinkovitejše tudi zaradi takrat politično visokega položaja predsednika LZS **Lojzeta Briškija**.

Sicer je Lovska zveza Slovenije medveda kot našo slovensko naravovarstveno »blagovno znamko« uspešno »tržila« tudi na Generalni skupščini Mednarodnega sveta za lovstvo in varstvo divjadi – CIC, maja 2001 v Portorožu, ki jo dolgoletni funkcionarji te organizacije štejejo po vsebinski in izvedbeni strani med najuspešnejše do takrat.

V času pridružitvenih pogajanj za sprejem Slovenije v Evropsko skupnost je bila pri nas na delovnem obisku takratna evropska komisarka za okolje **Margot Walstroem**, po narodnosti Švedinja. Po evropskem protokolu se je dopolnje sestala z vladnimi organizacijami s tega področja, popoldne pa z nevladnimi. Kot predstavnik LZS sem priložnost izkoristil za predstavitev naših težav, s poudarkom na potrebi po izgradnji »zelenih mostov« na selitvenih poteh divjadi, zlasti medveda, in tudi poudaril naša pričakovanja za finančno pomoč evropskih skladov, kar vse naj bi omogočilo ohranitev velikih zveri kot pomembnega dela vseevropske naravne dediščine. Po nekaterih splošnih naravovarstvenih vprašanjih s področja vodnega gospodarstva, kmetijstva in urbanističnih težav je »medvedja problematika« vzbudila veliko pozornost evropske komisarke. Po končanih razgovorih me je vprašala, ali sem pripravljen o tem, v sicer časovno omejenem predavanju, spregovoriti tudi poslancem Evropskega parlamenta, kar sem seveda sprejel. Nekaj tednov kasneje sem dobil vabilo za predavanje na zasedanju Evropskega parlamenta v Strasbourgu, na voljo pa so mi odobrili 15 minut, z razpravo vred. Enako in zaradi sorodnih težav tudi Slovaški. Nekaj stoglava množica poslancev na zasedanju

skupščine je nedvomno razlog za že adrenalinsko pripravo in kaj šele na govor v živo. Razpoložljivi čas sem poskušal porabiti za nekoliko čustven nagovor avditorija in pridobitev simpatij do »finančne evropeizacije« razmer za ohranitev medveda, ki je sicer za večino, tudi odraslih ljudi, simpatična žival še iz otroških let. V kratki in časovno omejeni razpravi me je ena od poslank pozvala, naj širitev medveda pospešimo s prenehanjem lova nanj. Na to sem ji dejal, da so za evropsko širitev pomembni enotni čustveni, finančni in urejeni »zeleni mostovi«. Po aplavzu sodeč je parlament obravnaval eno od prijetnejših tem in prvi korak je bil uspešno storjen, o čemer sem poročal tudi nadrejenim na Župančičevi 9. Ob ponovnem branju omenjenega nagovora tudi v današnjih časih ne bi ničesar odzvel ali dodal, in lahko ga, sicer v angleščini, posredujem vsakomur, ki ga zanima.

Sicer so v delovanju Evropskega parlamenta uveljavljene tudi druge oblike neformalnega delovanja po interesnih, nepolitičnih skupinah. Ena od takih je medresorska delovna skupina za področje lovstva, ribištva in okolja, ki jo je pred dobrim desetletjem in še kasneje vodil dr. **Michl Ebner**, sicer Južni Tirolec, poslanec Italije, ki je bil tudi predsednik delegacije za predpridružitvena pogajanja med EU in Slovenijo. Spoznal sem ga kot človeka z veliko začetnico, kot lovca in osebo z veliko naklonjenostjo do naših že omenjenih težav. »Seveda pa morate na teh vprašanjih delovati morate naloge opraviti sami,« je poudaril, kar pomeni, da bi morala 25 % sredstev za investicijo v »zeleno infrastrukturo« zagotoviti Slovenija sama. Lovska zveza Slovenije je s posebnim pismom slovenske poslance prejšnjega sklica v Evropskem parlamentu obvestila o delovanju omenjenega medresorskega delovnega telesa in priporočila sodelovanje, vendar brez omembe vrednega odziva. Ob neki priložnosti sem del naših poslancev po seji delovne skupine, ki se je po navadi sestajala v Strasbourgu, ko je bila na voljo vsa logistika, vključno s prevajalci, naletel v – kje drugeje kot – v bifeju. Ko sem jim nekoliko slabe volje očital, da moram težave slovenskih medvedov reševati sam, sem dobil odgovor, vreden nagovora, »da je njihov interes predvsem zunanja politika«.

Ob vsaj takrat izraženi podpori k predlogu, da so »medvedji zeleni mostovi« tudi v širšem evropskem interesu, kar bi omogočalo tudi

75 % financiranje iz evropskih skladov, smo se lotili »domače naloge«. Skrajšano in povzeto rečeno se je potrdilo splošno znano pravilo, da smo Slovenci sami sebi največji nasprotnik. Lovska zveza Slovenije ni mogla storiti več in tudi ne more, saj bi morala vlogo nosilca projekta, v tem primeru dveh zelenih mostov, in to pri Logatcu in na Jasnici pri Kočevju, prevzeti država in prek resnega ministrstva zagotoviti 25 % sredstev, kar po laičnih ocenah pomeni okrog 3 milijone evrov. V povezavi s tem so bili organizirani številni, očitno brezploдни sestanki različnih delovnih skupin v okviru ministrstva za okolje. Imel sem občutek, da nekateri ministri o tem sploh niso seznanjeni, pa tudi, da so se nekateri visoki uslužbenci zelo trudili, da pobuda ne bi bila uresničena.

V novejšem sklicu Evropskega parlamenta, ko je M. Ebnerju na njegovo željo prenehala funkcija evroposlanca, na kateri je bil vse od začetka delovanja, se je med poslanci pojavilo ime Veronique Mathieu, ki je prevzela tudi vodenje medresorske delovne skupine za lovstvo, ribištvo in okolje. Ocenil sem pomembnost njenega mnenja in vpliva na odločitve delovnih teles in parlamenta sploh ter jo, po soglasju s predsednikom LZS, povabil na obisk v Slovenijo. Vlogo gostitelja za kratek tridnevni obisk sva prevzela skupaj z direktorjem LZS **Srečkom Žerjavom**. Vodstvo Triglavskega narodnega parka je razumelo pomen obiska z vidika potrebne in pomembne lobistične podpore k predlogom Slovenije za sofinanciranje »zelenih infrastrukture«. Svoje je prispevala tudi narava, saj je v času načrtovanega in uspešnega lova na gamsa prenehalo deževati v skoraj vedno deževnem Bohinju. Po delovni večerji z vodstvom LZS brazgotinica od udarca strelnega daljnogleda na uplenitljčinem nosu ni bila moteča. Naslednji dan po obisku Snežnika, muzeja in Ministrstva za kmetijstvo smo ocenili, da gospa Mathieu podpira in pričakuje ustrezno pripravljen predlog Slovenije za sofinanciranje omenjenih zelenih mostov. Zaman, vsaj doslej! Ob vsakem kasnejšem srečanju z V. Mathieu ali v Bruslju ali Strasbourgu, ko je bila še polna čustev po uspešnem lovu na gamsa in obisku Slovenije, na njeno vsakokratno vprašanje o prošnji Slovenije za sofinanciranje zelene infrastrukture nisem imel odgovora. Sicer mi je eden od najmanj posrečenih okoljskih ministrov v Sloveniji, **Roko Žarnić**,

dal vedeti, da v državi, ki nima denarja niti za socialo, tudi denarja za medvede ne bo! Tako minister Žarnić! »*Sancta simplicitas*,« je vse, kar lahko dodam na to!

Blaž Krže

Pregled upravljanja z divjadjo v Primorskem LUO

Primorsko lovskoupravljavsko območje – od Pirana preko Istre, Brkinov in Krasa seže do Goriške –, povezuje trideset lovskih družin oz. lovišč, ki skupno upravljajo 133.678 hektarjev lovnih površin, je letošnji pregled upravljanja z divjadjo (v letu 2013) za lovsko in splošno javnost pripravilo od 16. do 18.

prepričljivejšega in učinkovitejšega ugleda v javnosti, ki lovstvo, čeprav postopno in ponekod prepočasno, sprejema kot pomemben del naravovarstvenih ukrepov.

Letošnja »gostiteljica«, to je bila **Lovska družina Raša – Štorje**,

3.281. Zlasti med jeleni in merjasci je bil delež trofejno in biološko nezrelih živali v odstrelu občutno prevelik. Kljub temu je splošen vtis pohvalen in spodbuden pri hitrejšem odpravljanju nekaterih slabosti. Jamstvo temu je skoraj

Množica zrelega pa tudi zelenega »žita« ...

Merjasec sodi med adrenalinske predstavnike svoje vrste.

maja v prostorih Kulturnega doma v Štorjah. Urejenost odnosov med živalstvom in drugimi uporabniki prostora ter spoštovanje evropske in naše zavezanosti ohranitvi celovitosti naravnih sistemov so del pristne narodove identitete o kulturnih vidikih varstva narave kot nedeljive celote.

Vsaka taka in podobna prireditev ni zgolj prikazovanje samopodobe lovstva, pač pa tudi pridobivanje

je bila za delovni prispevek k postavitvi pregleda javno pohvaljena; temu bi dodal še pohvalo na račun upravljavcev lovišč in komisije, imenovane za pregled odstrela. Sicer je lani število odstrela in izgub srnjadi znašalo 1.168 glav, v letu 2012 pa 1.145 glav. Jelenjadi je bilo odstreljenih 145 glav, leto prej pa 141. Odstreljenih je bilo tudi 2.706 divjih prašičev, leta 2012 pa kar

Predsednik IO OZUL Vojko Lazar, župan Sežane Davorin Terčon, predstavnik OE ZGS Andrej Sila in predstavnik gostiteljice letošnje prireditve LD Raša - Štorje Danimir Rebec

Leta prispevajo k zrelosti in trofejni moči.

zgodno sodelovanje med načrtovalcem, to je ZGS OE Sežana, beri **Andrejem Silo**, in Izvršnim odborom OZUL-a, beri **Vojkom Lazarjem**. Seveda ne smemo spregledati vseh vodilnih ljudi v nekdanjih in zdajšnjih organih Obalno-Kraške ZLD Koper.

Blaž Krže

Gorenjska in novogoriška generacija lovskih čuvajev pred lovsko hišo na Mašunu letnika 2014

Gorenjski lovski čuvaji na Notranjskem

Po večmesečni bolezenski odsotnosti mi je povabilo za vodenje končne strokovne ekskurzije letošnje (2014) generacije lovskih čuvajev, 26. aprila, tokrat z območja LZ Gorenjske, pomenilo tudi psihološko možnost in priznanje za ponovno vključitev v izobraževalne programe LZS, v katerih sicer sodelujem že več

ve avtoceste v vitalni življenjski prostor velikih zveri in jelenjadi na visokem Krasu. Zanimive so tudi ugotovitve že pred desetletji opravljenih raziskav o ekologiji medveda, divjih prašičev in jelenjadi, ki so bile opravljene na območju takratnega Gojitvenega lovišča LZS – Ljubljanski vrh in v nekaterih sosednjih loviščih lovskih družin.

Že pred Postojno, še zlasti pa med Prestrankom, Pivko in Knežakom, kjer smo zavili proti Mašunu, smo se v živo sooči-

Zanimivemu predavanju vodje LPN Jelen Snežnik so čuvaji prisluhnili z velikim zanimanjem.

desetletij, in s tem za ponovno vključitev v normalno vsakdanje in lovsko življenje.

Programi končnih ekskurzij vsakoletnih generacij lovskih čuvajev so vsebinsko rutinski in časovno zahtevni. Med avtobusno vožnjo iz Ljubljane proti Postojni se ekskurzija vedno začne s predstavitvijo značilnosti Ljubljanskega barja, nadaljuje pa z znanimi in manj znanimi posledicami umestit-

li s katastrofalnimi posledicami žledoloma v bogatih notranjskih gozdovih v upanju, da se tovrstne katastrofe ne bodo ponavljale preveč pogosto, čeprav je res, da gre v teh pojavih nedvomno tudi za neizogibne posledice podnebnih sprememb. Temne misli nam je razgnal prihod na Mašun, kjer so nas že pričakovali »sošolci« iz novogoriške območne lovske zveze in vodja LPN Jelen - Snežnik

pogorja, izjemnega habitata za velike zveri in jelenjad. V okviru možnosti in ob zavedanju poslanstva takšnega lovišča veliko časa namenjajo raziskovalnim nalogam pa tudi vsebinam. O zgodovini gozdarstva in lovstva v tem delu Slovenije je poznavalsko spregovoril strokovni delavec LZS **Gregor Bolčina**, katerega oče je bil, vse do prerane tragične smrti, lovski čuvaj prav na Mašunu.

Po programu je sledila enourna vožnja skozi bogate, vendar zaradi omenjene ujme ponekod globoko ranjene notranjske jelovo-bukove gozdove vse do gradu Snežnik. Nekoč je bil v lasti bogatih nemških gozdnih veleposestnikov in je skoraj čudežno preživel vojna in povojna ropanja, dandanes pa je, obnovljen tudi s pomočjo evropskih sredstev, eno od večjih muzejskih in turističnih zanimivosti Slovenije. Razdeljeni na več manjših skupin smo si najprej izmenoma v zanimivem vodenju

Tone Marinčič, Gregor Bolčina in Jure Pagon

Tone Marinčič, ki nam je v naslednjih dveh urah na zanimiv in slikovit način predstavil delovanje lovišča, ki zajema skoraj 30.000 hektarjev osrednjega snežniškega

simpatične vodičke Špele ogledali bogato notranjost gradu, drugi pa polharsko zbirko in muzej. Sledila je zanimiva predstavitev oponašanja jelenjega rukanja pod

Nekaj močnih jelenjih rogovij iz Notranjskega LUO

Vse foto: B. Krže

vodstvom mojstra **Jožeta Grila**, nato pa še prikaz dela s psom krvosledcem po krvni sledi, za kar je teoretični in praktični del zagotovil, lahko rečem, legendarni **Jure Pagon** s pomočjo mlajšega vodnika psa krvosledca **Damjana Kožlakarja** (LD Tuhinj).

»Jagoda na torti« skoraj celodnevne programa pa so bili odprtje, predstavitev pa tudi vsebina pregleda odstrela jelenjadi in gamsa, ne odzema (!), v Notranjskem LUO v letu 2013. Po pozdravnem nagovoru predsednika IO Notranjskega OZUL **Marka Udoviča** in predstavnika Zavoda za gozdove Slovenije **Marka Jonozoviča** je nekaj uvodnih in pozdravnih besed spregovoril tudi predsednik LZS mag. **Srečko F. Krobe**. Slavnostni dogodek je dopolnila slavnostna podelitev spričeval letošnji generaciji lovskih čuvajev LZ Gorenjske, kar je opravil predsednik te zveze **Peter Belhar**. V kulturnem delu odprtja pregleda odstrela so sodelovali tudi *Notranjski rogisti* in lovski pevski zbor.

Blaz Krže

Spomladanske delovne akcije

Aprila in maja je v lovskih družinah čas, ko organiziramo razna biotehnična dela v lovišču in skupne delovne akcije. Pri tem poskušamo popraviti nastalo škodo, ki jo je povzročila zima ali pa poskrbimo za boljše življenjske razmere divjadi in drugih pristoživečih živali.

V višje ležečih loviščih je zima nasula obilo snega. Zaradi takih razmer lovske aktivnosti na takih višinah niso mogoče oz. še niso povsem varne. Večji del države se rešuje po uničujočem žledu. V visokogorju pa se lovci mučimo s polomljenim in podrtim drevjem, ki so ga za seboj pustili debela snežna odeja in plazovi. Zato bomo imeli v lovskih družinah Gornjega Posočja letos še veliko dela in preglavic, da bomo uredili lovske steze in poti do lovskih koč in bivakov. Višje ležeče solnice še sploh niso dostopne ali pa so pod plazovi.

V tem času sploh še ni mogoče oceniti nastale škode in predvideti potrebnega števila delovnih ur, ki bodo potrebne za sanacijo poti. Ker pa je delo v lovišču treba opraviti tudi v okolici lovskih domov, krmišč, prež in na krmnih njivah, moramo lovci zavahati rokave in opraviti tudi ta del nujno potrebnega dela v lovišču.

Vsi vemo, da divjad ne pozna

Visoka snežna odeja na mejnem prehodu Predel in pogled na Mangrt

meja lovišč in nekatere vrste se, bolj kot verjamemo, širijo tudi v naša lovišča. V Posočju je bilo pred leti jelenjadi za vzorec, zdaj pa z njo zelo resno in odgovorno upravljamo. Težko je razumeti, pa vendar je ta divjad v tem delu države še vedno zelo neprilagojena. Pogosto jo vidimo v strminah brez izhodov na visokih nadmorskih višinah, beležimo tudi velik delež pogina pri prečkanju plazov, slapov, še posebno pozimi, ko le-ti poledenijo. Zato moramo lovci s svojimi aktivnostmi in biotehničnimi deli poskrbeti za boljše življenjske razmere jelenjadi v nižje ležečih predelih lovišča.

V LD Log pod Mangrtom smo pred leti poleg rednega zimskega

Spravilo traktorja in orodja preko Koritnice

Velik plaz je odnesel bukov gozdič in lovsko stezo.

Foto: S. Kapun

krmljenja začeli urejati krmne njive po vsem lovišču, kjer je bilo to mogoče. Tako smo želeli jelenjad zadržati v dolinah oz. na terenih, ki bi ji omogočili normalno preživetje. Od začetka so bila naša prizadevanja in ukrepi v očeh nekaterih lovcev bolj ali manj nepotrebno delo. Zdaj v bližini krmnih njiv ali pa na njih vidimo več manjših tropov jelenjadi,

ki se med letom zelo spreminjajo številčno in po sestavi. Tudi večina lovcev je že spremenila svoje prepričanje in podpira načrtane ukrepe LD. Jelenjad zelo rada izstopa na omenjene krmne njive, saj so zorane na večjih pašnikih, kjer jelenjad poleg posevkov najde tudi dovolj druge ustrezne hrane. V bližini njiv so vodni viri, solnice in prepotrebno kritje. Praksa, ki

se je v teh letih pokazala kot zelo uspešna, je, da del krmnih njiv ogradimo za jesen in zimo, del pa pustimo divjadi dosegljivih za sprotno pašo. V zadnjih letih sta pri jelenjadi pokazala najboljše rezultate repa in krmni ohrovt, v jeseni krmna pesa, od poletja do zime pa detelja, lucerna in krmna ogrščica.

Ker so naša lovišča in tudi krmne njive na težko dostopnih območjih, imamo lovci veliko težav, da dobro služijo svojemu namenu. Pri potrebnih opravilih je treba spraviti traktor, orodje in vse potrebno preko močnih vodotokov, brežin in strmih klanecv; včasih pri tem izpostavljamo tudi svojo osebno varnost.

Ob pogledu na dosežene rezultate v preteklosti so nam postavljeni cilji v ponos. Ko bomo vsi lovci v Posočju spoznali, da se vloženi trud obrestuje, bomo lažje razpravljali o nadaljnjem pravilnem načrtovanju in načinu odstrela jelenjadi. V naših lovskih družinah sta odstrel jelenjadi in odprodaja divjačine zelo pomemben vir dohodka, zato ne moremo dopustiti, da bi plemenita in gospodarsko pomembna divjad poginjala v ledenih strugah ali končala pod plazovi.

Stanko Kapun

LD Log pod Mangrtom

Dvanajsta generacija mladih koroških lovcev

Trinajstletna **Koroška lovška zveza (KLZ)** se tudi letos ne bo izneverila svoji tradiciji. Vsako leto namreč organizira kar dve zelo pomembni lovski prireditvi. V spomladanskem času je vsa pozornost namenjena izobraže-

vanju novih (večinoma mladih) koroških lovcev, v jesenskem obdobju pa je v ospredju tradicionalno srečanje koroških lovskih oktetov in rogistov z gosti, ki je največja koroška lovska kulturna prireditev. Komisija za izobraževanje, kulturo, odlikovanja in stike z javnostjo (IKOS), ki jo vodi **Boštjan Verdinek**, je s svojim predavateljskim timom pravočasno organizirala izobraževanje za lovske pripravnike. Dvanajsta generacija je štela štirindvajset lovskih pripravnikov iz trinajstih koroških LD, med katerimi so bile tudi tri lovke. Povprečna starost tečajnikov je bila trideset let. Tudi letošnji tečajniki so imeli vsa predavanja in izpite iz posameznih tem (vsak petek v tednu) v učilnici Koroške lovske zveze v Pamečah pri Slovenj Gradcu. Glavni zaključni lovski izpit so opravljali 17. maja pred državno izpitno komisijo, v kateri so bili kot predsednik **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ, člana pa **Blaž Štumpf**, predsednik komisije disciplinskega razsodišča, **Zdravko Miklašič**, član UO KLZ ter vodja tečaja, upokojeni učitelj **Rihard Kozjak**.

Koroška LZ šteje 1.186 članov. Povprečna starost članstva je 53 let. Strokovni tajnik zveze **Franc Praznik** nam je zaupal, da je tudi v nekaterih koroških LD, ki delujejo v Mislinjski, Mežiški in Zgornji Dravski dolini zadnjih nekaj let zaznati rahlo zmanjševanje števila članstva, čeprav vsako leto lovski izpit opravi povprečno okrog šestindvajset novih mladih koroških lovcev. Dvanajstletno samostojno koroško lovsko izobraževanje, še zlasti izobraževanje mladih lovcev, ves čas pozorno spremlja tudi glasilo Lovec. Tako lahko odkrito in pohvalno zapišemo, da je izobraževanje tamkajšnjih mladih lovcev uspešno tudi zaradi odgovornega dela izobraževalne komisije, prizadevnih in strokovnih koroških lovskih predavateljev, strokovnega tajnika Praznika, vodje tečaja Kozjaka in zaradi vedno bolj odgovornih LD, njihovih mentorjev in namestnikov. Kozjak je ob zaključku izobraževanja povedal: »Koroški lovski predavateljski tim, v njem je osem lovcev z dolgoletno lovsko prakso, strokovnim znanjem in opravljenim andragoškim državnim izpitom, je tečajnike tudi letos odlično pripravili za lovski izpit. A kar je najbolj pohvalno; mentorji v LD so z leti spoznali, da so prav oni prvi odgovorni za pravilen postopek izobraževanja mladih lovcev. Njihovo izobraževanje se namreč začne s spoznavanjem

divjadi in prstoživečih živali, lovišča, lovske kulture, kinologije, strelstva in ne nazadnje lovskih šeg in navad, ki so več stoletni vezni člen slovenskega lovstva. Končno so bili dnevniki lovskih pripravnikov urejeni vzorno, saj so vendarle ogledalo praktičnega dela in znanja slehernega lovskega pripravnika,« je navdušen dejal Kozjak.

Dvanajsta generacija je nasploh bila daleč najuspešnejša, saj je dosegla povprečno oceno **4,41** in imela 97 % udeležbo na predavanjih. Lanska, ki je doslej veljala za najuspešnejšo, je dosegla povprečno oceno 4,40 %. Letošnja generacija je imela kar dvanajst odličnih tečajnikov, vsi drugi so lovski izpit opravili s prav dobrim uspehom. S povprečno

Dvanajsta generacija mladih koroških lovcev s predavatelji

oceno znanja 5,00 sta bila najuspešnejša tečajnika **Uroš Sušec** iz LD Golavabuka in **Vinko Krušič** iz LD Slovenj Gradec. Z odličnim povprečnim znanjem 4,92 se lahko pohvalita tudi **Blaž Hovnik** iz LD Libeliče in **Tadeja Sušec** iz LD Slovenj Gradec. Pri streljanju z MK-puško, pištolo in šibrenico so največ strelskega znanja in strelskih sposobnosti pokazali **Peter Kogelnik** (LD Libeliče), **Andrej Ruprecht** (LD Orlica) in **Vinko Krušič** (LD Slovenj Gradec). Najboljšim strelcem je medalje in pisne pohvale izročil član Komisije za strelstvo in predavatelj pri KLZ **Otokar Praper** iz LD Dravograd.

Koroška komisija za izobraževanje že nekaj let tradicionalno organizira strokovno ekskurzijo v Posočje. Tam so si mladi koroški lovci, njihovi mentorji, starešine, predsednik komisije, Praznik in Kozjak, ki sta vodila ekskurzijo, z velikim zanimanjem ogledali biološko učilnico OŠ Dušana Muniha v Mostu na Soči, kjer sta jih sprejela nekdanji in zdaj-

Foto: F. Praznik

*Vožnja z rečno ladjo po jezeru hidroelektrarne Most na Soči sta popestrila tudi harmonikarja (z desne) **Marko Adamič** iz LD Bistra in **Vinko Krušič** iz LD Slovenj Gradec.*

ku Komisije IKOS, **Bojanu Kotniku**, lovskega inšpektorja, **Mirku Kumru**, predsedniku, in **Hermanu Mervi** iz Kluba prijateljev lova iz Celovca so dobrodošlico ubrano zapeli pevci Lovskega okteta LD Prežihovo. Sproščeno lovsko druženje sta z vsečnim povezovanjem popestrila mlada slovenjgraška lovka **Tadeja Sušec** in Franc Praznik. Letošnji generaciji so lovska spričevala razdelili **Dušan Leskovec**, Janez Šumak in Janez Skarlovnik. Novi koroški lovci se bodo radi spomnili pohvalnih, spodbudnih in tudi opozorilnih besed Leskovca, Šumaka, Praznika, Kumra in še posebno mentorja **Stanka Grla**, člana LD Peca - Mežica, ki je mladim lovcom posredoval kar nekaj zelo pomembnih napotkov za uspešno lovsko poslanstvo.

Franc Rotar

Gorenjska je dobila osemintrideset novih lovcev

V petek, 9. maja 2014, popoldne sta bila na Gorenjskem Pr' Jagru v Krnici v lepem okolju Zatrnika, kjer so pozimi lepa smučišča, v maju pa travniki polni pomladanskega cvetja, slavnostna podelitev potrdil o opravljenem lovskem izpitu in podpis Zaprisege.

Tečaj za lovske pripravnike, ki ga je, po pooblastilu LZS, pripravila Komisija ZLD Gorenjske za izobraževanje, kulturo, priznanja in odlikovanja, potrdil pa UO ZLD Gorenjske, se je praktično začel že septembra lani, ko so pripravniki poslušali predavanja

šnji ravnatelj **Branko Loncer** in **Ciril Makovec**, sicer predsednik LZ Gornje Posočje. Za Korošce, ki se doma lahko peljejo samo s splavom po Dravi, jih je navdušila tudi vožnja z rečno ladjo po jezeru hidroelektrarne Most na Soči. Za dobro vzdušje sta poskrbela harmonikarja **Marko Adamič** iz LD Bistra in **Vinko Krušič**. Manj prešerne volje so bili pri ogledu zasebne zbirke predmetov s soške fronte.

Tudi letošnja generacija se bo posebno rada spomnila svečane razdelitve lovskih spričeval in podpisa Zaprisege slovenskega lovca, ki je bila 24. maja v Gostišču Kovač v Podgorju. Slavnostno lovsko druženje je bilo res dobro organizirano, za kar velja zahvala neutrudnemu tajniku zveze. Mladim koroškim lovcom, njihovim mentorjem, starešinam, predstavnikom KLZ, na čelu katerih je bil predsednik D. Leskovec, predavateljem in gostom **Janezu Šumaku**, predstavniku LZ Slovenije, **Janezu Skarlovniku**, podpredsedni-

o varnem ravnanju z orožjem in opravljali praktični preizkus. 17. januarja 2014 se je začel teoretični del izobraževanja v predavalnici v Naklem, Kranjska cesta 2, kjer je tudi uradni sedež **ZLD Gorenjske**.

Vodja tečaja je bil **Drago Goričan** ml., sicer tajnik ZLD Gorenjske, predsednica državne izpitne komisije **Sely de Brea Šubic**, predsednica Komisije za izobraževanje pri ZLD G, člana pa **Anton Šubic** in **Miran Hafner** – vsi trije pooblaščen s strani pristojnega ministrstva.

Vseh devetintrideset prijavljenih tečajnikov je prejelo Katalog znanj za lovske pripravnike, ki so ga dobili od LZS prek Lisjaka. Poleg tega so dobili praktično vsa potrebna učna gradiva in napotke tudi neposredno od predavateljev. Od prijavljenih tečajnikov sta bila dva gozdarja, ki ju je verificirala pristojna komisija pri LZS, tako da je predavanje obiskovalo sedemintrideset pripravnikov.

Tečaj je potekal od 17. januarja vsako soboto od 24. januarja naprej z začetkom ob 8. uri, vsak petek pa je bilo preverjanje znanja iz posameznih predmetov. Za drugi rok oziroma popravne izpite iz posamezne teme, ki jih je bilo, kljub redkim opravičenim izostankom in skrbnemu poslušanju predavanj, vseeno nekaj, so se pripravniki posebej dogovorili s predavatelji.

V soboto, 12. marca, so vsi udeleženci tečaja odšli na strokovno ekskurzijo. V Šentjerneju so si ogledali proizvodnje obrate firme AREX, d. o. o., ki med drugim razvija prvo slovensko pištolo REX Zero 1. Pištola je rezultat domačega znanja, na naš trg pa bo prišla v jeseni in bo za lovce na voljo tudi v lovski zeleni barvi. Po krajšem ogledu samostana Pleterje so se tečajniki po izdatnem kosilu pogovarjali o pripravah za zaključni izpit.

K zaključnemu izpitu se je prijavilo šestintrideset pripravnikov, ki so predhodno že opravili praktični izpit pred komisijo matične LD. To je bilo razvidno tudi iz Dnevnika lovskega pripravnika, kjer je bila veljavnost potrjena z žigom LD in podpisi članov komisije. Prav tako so morali prej tudi uspešno opraviti izpit za ravnanje z orožjem, imeti so morali potrdila o obisku kinoloških prireditev in tudi opravljena vsa preverjanja znanja iz teoretičnih predmetov pri posameznih predavateljih. Šele po vsem tem so kandidati stopili pred omenjeno komisijo, ki jo je imenovalo ministrstvo.

K izpitu ni pristopil le en te-

čajnik. Lovski izpit je z odlično oceno opravilo osem pripravnikov, enaindvajset s prav dobro in sedem z dobrim uspehom.

V lepem sončnem popoldnevu so se 9. maja začeli zbirati mladi lovci in njihovi mentorji ter vabljeni gosti, med katerimi so bili vsi prisotni še posebno veseli, ko sta prišla predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Srečko Felix Kroppe** in predsednik ZLD **Peter Belhar**. Prišli so tudi nekateri člani organov ZLD G in *Bohinjski rogisti*.

Prav rogisti so s svojim nastopom pozdravili vse zbrane, med njimi še posebno mlade lovce, ki so bili zbrani v vrsti pred tribuno, kjer je plapolal tudi lovski prapor območne LZ in LZS.

Najprej so lovci skupaj na glas izrekli Zapisrego slovenskega lovca. Nato so posamič prihajali na tribuno, kjer sta jim bili vročeni listina o opravljenem izpitu in listina o prisegi, ki so jo podpisali pred vodjem tečaja. Listine

obraževalne komisije je posebej poudarila posebnost zadnje skupine slušateljev, ki jo je izredno navdušila, in sicer zaradi močnega kolektivnega duha in medsebojne pomoči pri delu, kar je vladalo ves čas izobraževanja. »*Ta kolektivni duh naj se širi tudi lovskih družinah kjer ste člani,*« je še posebej izpostavila.

Lepo je bilo videti nasmejane obraze, ko so odličnjaki prejeli spominska knjižna darila in še posebno, ko je lovec prejel darilo, za »fer play«, ker je na izletu na pomoč priskočil človeku, ki je imel težave, čeprav ni bil tečajnik.

Tudi ko je razrednik **Jure Gražar**, predsednik tečajnikov, predsednici komisije oziroma, kot so jo imenovali, »mami«, izročil šopek travniških rož, se je kot zahvala za njen trud zaslislalo gromko ploskanje. Sledilo je skupinsko fotografiranje in veselo druženje v pozne večerne ure.

Vilijem Tomat

P. S.:

Nekaj opažanj iz pripravniških dnevnikov

Vsi pripravniki obširno opisujejo lovišče svoje LD. Posebno obširni so zapisi o obhodih lovskih meja in spoznavanju sledi divjadi. Iz zapisov je razvidno, da so opravili zelo veliko delovnih ur pri gradnji lovskih objektov (solnic in visokih prež), precej manj pa pri krmnih njivah za divjad.

Žal imajo pripravniki veliko manj izkušenj o ravnanju z divjadjo po uplenitvi (iztrebljanje, pregled organov, oddaja s predpisanimi obrazci, hladilnica, priprava trofeje). Posebna težava je prav gotovo izkoževanje, ki jim ga praktično ne pokaže skoraj noben mentor. Tudi o varstvu ptic se v pripravniških dnevnikih le težko najde kakšen zapis. Enako velja za zapise o vsebini aktov LD. Največkrat beremo le, da so te akte prejeli. Prav tako redko naj-

Udeleženci podelitve lovskih spričeval novim gorenjskim lovcem z gosti

so novim lovcem izročali in jim obenem čestitali predsednik LZS, predsednik ZLD Gorenjske in predsednica Komisije za izobraževanje pri ZLD Gorenjske.

V zaključnem govoru je predsednik Belhar posebej opozoril na spoštovanje Zapisrege in Etičnega kodeksa slovenskih lovcev in poudaril, da je znanje nujnost za ohranitev narave in divjadi v njej. Predsednik LZS je med drugim dejal: »*Danes sta za vami dve stvari. Ena težka; to je opravljen izpit za lovca in druga, posebna, da ste v zelenih lovskih krojih. Bodite ponosni, da pripadate ljudem, ki skrbijo za naravo in življenje v njej.*« Predsednica iz-

Foto: V. Tomat

Na slavnostnem zaključku je bilo posebne pozornosti deležnih osem gorenjskih odličnjakov.

Tečajniki ZLD Ljubljana – novi lovci in lovke (2014)

demo zapise dogodkov, ki so jih pri spoznavanju lovišča pripravniki doživeli skupaj z mentorjem. Vsi po vrsti pa opisujejo, da so bili dobro seznanjeni z varno uporabo orožja in o ravnanju z njim. Toda o obisku strelskih prireditev je zapis spet redkost. Tudi obisk kinoloških prireditev je redno vpisan, da pa bi kdo sodeloval kot gledalec tudi pri iskanju obstreljene divjadi po krvni sledi (zunaj kinološke prireditve), pa sem zasledil zapis le enkrat. Tako je bil tudi en sam zapis, da je pripravnik poskrbel za varstvo ptic (postavljanje gnezdilnic).

Ne glede na osebne ugotovitve, dobljene pri branju dnevnikov, sem prepričan, da bi vsi po vrsti po končanem teoretičnem delu lovskega izpita svoje dnevnike pisali veliko obširneje in bolj pestro. Če bi bil mogoč zapis v elektronski obliki, pa sem prepričan, da bi našli veliko prijetnih lovskih zgodb, zanimivih tudi za širšo javnost.

V. T.

Slavnostna podelitev lovskih spričeval in lovskih izkaznic

Novi lovci (2014) – ZLD Ljubljana

ZLD Ljubljana že nekaj let organizira slavnostno podelitev lovskih spričeval »svežim« lovcom na Dolenjskem v gostilni Pr' Japu, ki premore primerno mesto za dogodke za večjo skupino ljudi. Tako me je letos lovski tovariš, do nedavne še moj pri-

pravnik, povabil na ta slavnost lovski dogodek. Ker smo v naši LD lani imeli tri pripravnike, ki so vsi uspešno opravili lovski izpit, nas je bilo z mentorji vred skoraj desetina. Zaradi lažjega in bolj sproščenega prevoza in doživljanja tega dogodka smo se na mesto prireditve odpeljali s kombijem, ki je že po poti omogočal živahno lovsko debato.

Spodobi se priti nekoliko prej in tudi mi smo med dolenjske gričke, prepredene z vinogradi in gozdovi, prispeli dovolj zgodaj, da smo se, vsaj večina, za mizami pod zunanjim nadstreškom osvežili s tradicionalnim cvičkom in se pozdravljali s preostalimi prihajajočimi lovskimi tovariši iz bolj ali manj sosednjih družin. Nekaterim je bilo še posebno všeč, da so bile med nami tudi pripadnice nežnejšega spola. Tudi one bodo odslej polnopravno nosile lovsko orožje in ga, verjamem, tudi lovsko pravično uporabljale.

Zvoki lovskih rogov so nas opomnili na protokolarni del dogodka. Odpravili smo se v objekt, pravzaprav zastekljen značilen dolenjski kozolec toplar in se skušali posesti za mizami. Ker je bila letošnja bera izprašanih pripravnikov obilna, se je del udeležencev moral posesti tudi za mize v nadstropju višje, na podu.

Kot je navada, so se predstavili tisti, ki so vodili in pripravili tečaj teoretičnega dela lovskega izpita in njegov zaključek. Tako smo slišali besede predsednika ZLD Ljubljana **Lada Bradarča**, tajnika in vodje tečaja **Milana Velkovrha** ter predsednika Komisije za izobraževanje pri ZLD Ljubljana **Boruta Bitenca**. Povedali so

Foto: M. Likar

Andreja Peček (LD Mokrc) je brala besedilo Zaprisege, ki so ga preostali glasno ponavljali za njo.

nekaj besed o izobraževanju, dodali še napotke novim lovcom in jim zaželeli lovsko pravično udejstvovanje.

Preden so novepečeni lovci v roke dobili lovsko izkaznico in spričevalo, so še družno ponavljali besedilo zaprisege določil Etičnega kodeksa in naposled tudi podpisali listino. V spomin na ta dogodek so dobili zeleno lovsko čepico, trije najboljši, ki so pokazali dobro znanje na izpitu, pa še lične praktične nagrade (ročno uro z lovskim motivom, lovski nož, CD Srnjad in knjigo). Letos so s svojim znanjem, ki so ga pokazali pripravniki, komisijo prepričale predvsem mične lovke, saj so bile od treh izbranih kar dve nežnejšega spola.

Po podelitvi spričeval in lovskih izkaznic smo počakali na zaslužen pogostitev: do nedavno

še pripravniki zaslužen, saj so uspešno prebrodili poplavo potrebnega znanja, mi mentorji pa zato, ker smo se z njimi bolj ali manj poučno tudi ukvarjali. Prav tako tudi zato, ker smo bili preprosto lačni in žejni.

Med krajšim čakanjem nam sicer ni bilo dolgčas, a smo kljub temu z zanimanjem prisluhnili krajšemu predavanju rušaškega mojstra **Jožeta Grila**, ki je povedal nekaj stavkov o jelenjadi in jelenjem roku in tudi nazorno oponašal jelenje rukanje.

Ker se za tak dogodek spodobi, da se ga zabeleži, so nas neke med vsem dogajanjem poklicali, naj se zberemo na dvorišču, kjer smo s fotoaparati ovekovčili našo prisotnost na dogodku. Res je ta podelitev nekakšen uraden dogodek; seveda slavnost, saj je za vsakega lovca enkrat. A obenem je poleg nekakšnega zaključka »šolskega« družjenja donedavno še pripravnikov tudi lepa priložnost za srečevanje z lovci iz bližnjih lovskih družin, za navezovanje novih stikov in za nas mentorje tudi utrjevanje že obstoječih. To je tudi priložnost za ponovno »lovsko poročanje« o resničnih lovskih dogodkih in da se poveselimo in sprostim, česar nam v teh časih še kako manjka.

Že pozno v noč smo zapustili lepe dolenjske kraje in se zadovoljni vračali proti domu; seveda so bili najbolj zadovoljni na novo pečeni lovci.

Marijan Likar

Koncert Rogistov LZ Maribor in zgoščenki

Rogisti LZ Maribor so začeli novo sezono – če smem uporabiti znan in zelo priljubljen stavek slovenskih estradnikov –, s predstavitvenim koncertom novega projekta, lastne zgoščenke.

Koncert, ki je trajal pol drugo uro, je bil 27. marca 2014 v gradu Rače. Bil je dobro obiskan, saj v kinodvorani raškega gradu, ki premore 220 sedežev, skoraj ni bilo prostega sedeža. Skupina rogistov LZ Maribor je predstavila skladbe s svoje prve zgoščenke, ki je izšla v prvih dneh decembra 2013. Na njej je posnetih petnajst pesmi, od tega dvanajst v izvedbi rogistov in tri pesmi v izvedbi harmonikarja **Tineta Volmajerja** in vokalistke **Franca Jeriča**. Večina skladb je nastala v zadnjih dveh letih in so avtorsko delo umetniškega vodje rogistov LZ Maribor **Marijana**

Prva zgoščenka Rogistov LZ Maribor in zgoščenka s posnetim koncertom, ki so ga skupaj z gosti pripravili konec marca v gradu Rače.

Foto: M. Gselman

S koncerta Rogistov LZ Maribor v Račah

Goloba. Posebno razveseljivo je dejstvo, da se je koncerta poleg članov zelene bratovščine udeležilo veliko obiskovalcev, ki niso povezani z lovstvom in so bili prvič na taki prireditvi.

Rogisti LZ Maribor so za popestritev koncerta povabili tudi goste iz bližnje in daljne okolice pa tudi iz zamejstva, ki gojijo lovsko kulturo. Tako so se predstavili *Prekumurski rogisti*, *Pohorski rogisti*, *Križevski rogisti*, katerih posebnost je izvedba skladb z ES rogi, kar daje skladbam poseben zven, *Pevski oktet LD Peca - Mežica*, *LPZ Kluba prijateljev lova iz Celovca* ter nepogrešljivi duet Tine Volmajer na diatonični harmoniki lastne izdelave in vokalist Franc Jerič, vsestranski glasbenik in pevec.

Poleg glasbenih gostov so se vabilu odzvali in s svojo prisotnostjo dali prireditvi poseben pečat še predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman**, ki je bil slavnostni govornik, predsednik LZS dr. **Srečko Felix Krobe**, predsednik KPL Celovec **Mirko Kumer**, župan Občine Starše **Bojan Kirbiš** in župan Občine Rače - Fram

Branko Ledinek, ki je imel prav tako pozdravni nagovor.

Po koncertu je bila pogostitev nastopajočih in vseh obiskovalcev. Vinogradnik **Tomo Kovačič**, član UO LZ Maribor in starešina LD Poljčane, je pripravil predstavitev lastnih vin. Ob pokušini njegovih vin in v tovariškem klepetu z lovskimi tovariši smo se zadržali dolgo v noč.

Da je prireditev več kot uspela, pričajo vse prejete pohvale takoj po končanem koncertu in veliko telefonskih klicev s pohvalnimi besedami v naslednjih dneh. Celotno prireditev smo posneli in izdali DVD, ki je skupaj z zgoščenko interesentom na voljo v pisarni LZ Maribor po simbolični ceni 5 evrov z vključenim DDV. Menim, da je bil koncert za vse prisotne prijetno presenečenje, k čemur sta zagotovo prispevala tudi enkratna notranjščina in zvočnost kinodvorane račkega gradu.

Na tem mestu bi se rad zahvalil vsem, ki so kakor koli pripomogli k izidu in predstavitvi zgoščenke Rogistov LZ Maribor, še posebno LZS, LZM, komisiji za kulturo pri LZS, Občini Rače - Fram,

vinogradniku Tomu Kovačiču, vsem gostujočim nastopajočim skupinam, strokovnemu vodji Marjanu Golobu, predvsem pa rogistom za njihov trud in čas, ki ju namenijo za lovsko glasbeno kulturo in njeno predstavitev.

Marjan Gselman

Strelsko prvenstvo ZLD Prekmurje

Lovski strelci so 11. 5. 2014 prihajali na strelišče pri Bú-dinskem mlinu v Rakičanu že pred 8. uro. Nekateri so bili zgodaj zjutraj že na lovu na srnjaka v svojem lovišču.

Dan prej, v soboto popoldne, smo ob pomoči lovskih pripravnikov opravili vse potrebno na strelišču za prvenstvo ZLD Prekmurje. Tudi trening je potekal v dobrih razmerah in z dobro udeležbo ter strelskimi uspehi. Dobre rezultate smo si želeli tisti dan.

in **Janez Ružič**. Komisijo za pri-tožbe so sestavljali: **Iztok Trček**, **Miran Horvat** in **Rado Šonaja**. Naboje je delil **Milan Ritlop**, podatke je urejala **Cvetka Lopert**, za dobro počutje so skrbeli člani LD Murska Sobota. Med strelci na glinaste golobe je bil favorit **Boštjan Maček**, ki se je nedavno vrnil s strelskega tekmovanja iz Amerike, toda ker se na strelskem prvenstvu ZLD Prekmurje vedno strelja v lovskem položaju, je bil zato rezultat drugačen.

Rezultati:

Golobi – ekipno:

1. LD Križevci	60 zadetkov
2. LD Prosenjakovci	54 zadetkov
3. LD Petišovci	51 zadetkov

Tarča srnjak – ekipno:

1. LD Tišina	204 krogov
2. LD Murska Sobota	156 krogov
3. LD Križevci	149 krogov

Kombinacija – ekipno:

1. LD Križevci	389 točk
----------------	----------

Ekipa s strelci LD Tišina je bila najuspešnejša.

Napoved se je uresničevala; izza oblakov se je sramežljivo pokazalo sonce, vendar smo morali pohiteti, ker je vremenska napoved za popoldne napovedovala že poslabšanje in prihod ledenih mož. Predstavniki ekip so prijavljali tekmovalce. Zbralo se je 59 strelcev in štirinajst ekip. V zadnjih nekaj letih je to razveseljivo velika udeležba. Vse je bilo nared – v pozdravnem govoru je dr. **Arpad Köves**, predsednik ZLD Prekmurje, zbranim zaželel prijetno počutje, tekmovalcem pa dobre rezultate. **Jožef Vrdoljak**, vodja tekmovanja, je na kratko prebral poslovnik tekmovanja, predstavil sodnike in ekipo, ki je skrbela za nemoten potek tekmovanja. Streljanje na golobe so sodili: **Franc Maček**, **Franc Vidonja** in **Franc Tomažič**, na tarčo srnjaka **Ivan Gregorn**, **Marjan Burjan**

2. LD Tišina	388 točk
3. LD Murska Sobota	324 točk

Golobi – posamezno:

1. Franc Vidonja	
LD Križevci	66 zadetkov
2. Boštjan Maček	
LD Radovci	60 zadetkov
3. Zoltan Polanec	
LD Prosenjakovci	59 zadetkov

Tarča srnjak – posamezno:

1. Vinko Bežan	LD Tišina
77 krogov	
2. Zlatko Dünde	LD Rankovci
71 krogov	
3. Ivan Gregorn	LD Tišina
69 krogov	

Kombinacija – posamezno:

1. Dejan Gomboc	
LD Križevci	148 točk
2. Vinko Bežan	
LD Tišina	145 točk

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanjem podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovske izkaznice, omogočili nakup lovskih potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovsko izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 16. 6. 2014

POGODBE ZA POPUSTE		
Podjetje	blago in storitve	% popusta
VONDA, d. o. o., Sečovlje 139, 6333 Sečovlje	Na sklenjeno pogodbo o računovodenju v PE Nova gorica in PE Ljubljana	10
ČEVLJAR, d. o. o., Mavčiče 59, 4211 Mavčiče	Vsi izdelki lastne proizvodnje in izdelki iz ponudbe na spletu in v trgovini	10
Kanali SG1, d. o. o., Gozdna pot 7, 2380 Slovenj Gradec	Ročno pranje v avtopralnici Rondo, PTC Katica Slovenj Gradec	15
Soboslikarstvo, Rok Jerič, s. p., Srednja vas 99, 4208 Šenčur	Notranja slikopleskarska dela	10
Sport Miks, turizem, d. o. o., trg Golobarskih žrtev 18, 5230 BOVEC	Rafting po Soči in Canyoning - soteskanje Sušec	20
	Hydrospeed po Soči in druge dejavnosti podjetja	15
Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Okna in vrata, lovsko pohištvo, oprema lovskih sob	10
Ebatt, d. o. o., PE BTC Ljubljana in PE Trzin	Prodajni programi Led Lenser, Gerber, Silva, Ansmann in Light My Fire	15
Zavod Dežela Kranjska, Dunajska 106, 1000 Ljubljana	Lovsko-ribiški slovar, faksimile in bibliofilska izdaja faksimila	10
PREPARATORSTVO, Sušec Miran, s. p., Podgorje 32, 2381 Podgorje	Preparatorske storitve	15
BHS hitri servis, Bojan Ovčjak, s. p., Vrhe 63, Slovenj Gradec	Storitve in material iz programa BHS	15
RTV SERVIS, Marjan Kapela, s. p., Kočevska cesta 13, Dolga vas, Kočevje	Baterijske svetilke Led Lenser, daljinski upravljalci	5
	Pašni aparati 12 V ali 220 V	8
	Baterijski vložki in akumulatorji, polnilci in usmerniki	5 do 15
	Tv-LCD, LED zasloni na 12V, DVBt in sat sprejemniki, antenski material, kabli	5
GOSTILNA AJDA David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitev in pijače	10
EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Striženje las	5
	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
BIFF KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtrni vložki)	8
KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Geodetske storitve	15
DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIEN ACANA IN K9JULIIS,	10
Trgovina za male živali FENIX v Tolminu in Novi Gorici	za plačilo v gotovini	
USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovskih oblačil in pripomočkov	10
POT USPEHA, izobraževanje Željko Hohnjec, s. p., Občice 25, Dolenjske Toplice	Odvajanje od kajenja in alkohola in drugih odvisnosti	15
GRAD-ART, d. o. o., Podmilščakova 11, 1000 Ljubljana	Projektiranje novogradenj, rekonstrukcij in sanacij objektov	15
	Svetovanje, nadzor in inženiring v gradnji	10
KARBO - Renata Kerec, s. p., Partizanska cesta 35, 2230 Lenart	Krovska in kleparska dela - prekrivanje streh in izdelava fasad s paneli	10
	Vsa gradbena in tesarska dela ter dobava in montaža stavbnega pohištva	10
DeCARNIS, d. o. o., Vipavska cesta 12, Nova Gorica	Pasja hrana adult, light, puppy in stone cricks plus	10
BORIS TERČIČ, s. p., Mehanika in keramika, Zagomila 1, 5210 Deskle	Servis in popravila traktorjev	15
	Storitve s kmetijsko in gozdno mehanizacijo	10
	Olja in rezervni deli za traktorje	5
SILVAPRODUKT, d. o. o., Dolenjska cesta 42, 1000 Ljubljana	Silvanolin	15
TAXI CENTER, Anna Majnik, s. p., Kromberk, Pod Škabrinelom 16, Nova Gorica	Avto taxi prevozi	20
VALDEK, d. o. o., Salon pohištva, Movže 37, 2382 Mislinja	Jogi vzmetnice in omarice za čevlje	10
	Kuhinje, sedežne garniture, regali, spalnice, gard. omare, mize, stoli, otroške sobe	5
VETERINARSKA AMBULANTA GABER, Kidričeva 1, Litija, Veterinarstvo Eva Lesjak, s. p.	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10
TURISTIČNA KMETIJA JELENOV BREG POD MATAJURJEM, Avsa 22, 5222 Kobarid	Nočitve in vstopnice za kobariški muzej 1. svetovne vojne	10
RAORA, d. o. o., Brezovica 1b, 4245 Kropa	Povečava fotografij, komplet magnetnih fotografij	10
	Magnetne tablice za opremo, tisk nalepk poljubnih oblik vozil	10

3. Simon Temlin
LD Brezovci 140 točk

Veterani – golobi

1. Zoltan Polanec
LD Prosenjakovci 22 zadetka
2. Janez Ružič
LD Ivanovci 18 zadetkov
3. Ludvik Nagy
LD Prosenjakovci 15 zadetkov

Veterani – tarča srnjak:

1. Ivan Gregorn
LD Tišina 96 krogov
2. Janez Ružič
LD Ivanovci 89 krogov

tuje pomoči ne bi mogel priti na strelišče, kjer je spodbujal strelce in popestril druženje lovcev pri dobro založenih mizah, za kar so poskrbeli vrli domačini.

Predsednik prekmurske območne lovske zveze je ob podelitvi pokalov zaželel ekipi strelcev, ki nas bo zastopala na državnem prvenstvu, več uspeha kot v prejšnjih letih. Z veseljem je ugotovil, da je dobra udeležba na strelskem prvenstvu spodbuda za naprej. Za tem se je vodja tekmovanja **Jožef Vrdoljak** zahvalil vsem, ki so zadnja leta prispevali, da

Ekipa LD Križevci je v kombinaciji zaostala za Tišino le za eno točko.

3. Miran Holcman
LD Tišina 89 krogov

Veterani – kombinacija:

1. Janez Ružič
LD Ivanovci 161 točk
2. Zoltan Polanec
LD Prosenjakovci 161 točk
3. Ivan Gregorn
LD Tišina 152 točk

V kombinaciji na prvih treh mestih ni bilo ekipe LD Prosenjakovci, lanskega zmagovalca. Letos so bili najuspešnejši strelci LD Tišina zgolj za točko pred LD Križevci. Pri glinastih golobih je **Franc Vidonja** ugnal **Boštjana Mačka**. Rezultati so za naše razmere solidni, najboljši so se uvrstili na strelsko državno prvenstvo, vendar z majhno možnostjo za vidnejše dosežke. V Prekmurju namreč nimamo možnosti treninga v disciplini kompak, zato smo po rezultatih v njej na repu ekip v Sloveniji.

Pred podelitvijo pokalov je dr. Arpad Köveš predal jubilejno priznanje dolgoletnemu članu LD Murska Sobota **Mirku Horvatu**, ki je vrsto let pomagal pri organizaciji tekmovanja, bil je tudi strelski sodnik, a ga je huda bolezen priklenila na posteljo. Zdaj se že počuti bolje, vendar brez

Franc Vidonja je ugnal Boštjana Mačka.

so v danih možnostih in razmerah tekmovanja potekala uspešno. Po stari prekmurski navadi bi se ob dobri kapljici druženje zavleklo do večera, če nas ne bi že po nekaj urah pregnal močan in hladen veter z nevihto. Kljub temu smo bili zadovoljni, ker je vreme vzdržalo, in si zaželeli še uspešnejše prireditve v prihodnjem letu.

Jožef Vrdoljak

Beera, ki je praznoval 80-letnico.

Rodil se je 12. 2. 1934 v Križevcih v Prekmurju. Leta 1962 je diplomiral na Gozdarski fakulteti v Ljubljani. Naslov njegove diplomske naloge je bil Lovstvo Pomurja. To pomeni, da se je že takrat tako rekoč skoraj poklicno predal lovstvu. Že leta 1965 je postal član LD Pečarovci. Kot diplomirani inženir gozdarstva je svojo poklicno pot opravljal v Odseku za izkoriščanje gozdov v okviru GLG Murska Sobota, kjer je bil najprej vodja odseka, za tem pa direktor. Od leta 1991 pa vse do upokojitve leta 2000 je opravljal dela in naloge inšpektorja za gozdove, lovstvo in ribištvo.

Aleksander je torej že od leta 1965 član zelene bratovščine. V matični LD Pečarovci je opravljal različne funkcije; tako je bil od leta 1965 do leta 2010 član OU LD, vmes je dva mandata opravljal funkcijo starešine (od leta 1982 do 1984 in od 1987 do 1989), tajnika (od leta 1967 do 1980) in blagajnika (od leta 2002 do 2006). Predvsem je bil aktiven pri uvajanju potrebnih aktivnosti pri urejanju lovišča z visokimi prežami in pri pridobitvi zemljišč za krmne njive.

Takoj po včlanitvi v LD je bil leta 1964 imenovan za člana komisije za izobraževanje in lovske izpite pri območni lovski zvezi ZLD Prekmurje, kjer je že vseskozi aktiven. Od leta 1974 je član UO ZLD Prekmurje in predsednik Komisije za upravljanje z divjadjo, v času od leta 1991 do 1997 je bil predsednik IO ZLD Prekmurje, od leta 2002 do leta 2006 pa predsednik ZLD Prekmurje.

Aktiven je bil tudi na ravni LZS, saj je bil od leta 1988 do 1993 član Komisije LZS za malo divjad, dva mandata član UO LZS (od leta 1993 do 1997 in od 2001 do 2005). V istem obdobju je bil tudi član Komisije za mednarodne odnose pri LZS, kjer je posebej zastopal področje odnosov s sosednjo Madžarsko.

Aleksander Beer je v svoji dosedanjí lovski karieri s svojim delom veliko prispeval ne samo lovstvu v Prekmurju, ampak tudi lovstvu na širšem slovenskem in tudi na mednarodnem področju. Njegova strokovnost, znanje in visoka moralno-etična načela so bile vedno glavne odlike našega slavljence.

Zaradi izjemnih zaslug v lovstvu je bil Beer tudi večkrat odlikovan. Prejel je znak LZS za lovske zasluge, in rede I., II. in III. stopnje. Marca letos je prejel tudi jubilejni znak za petdeset let lovskega udejstvovanja. Poleg omenjenih odlikovanj je prejel tudi več plaket in priznanj, med katerimi velja omeniti priznanje ob stoletnici delovanja Slovenske lovske organizacije.

Dandanes so problemi lovstva drugačni, kot so bili nekdaj, vendar se je naš jubilar Šanji (Aleksander), kot ga kličemo prijatelji, vedno pre-

udarno in razumno odzival na vse izzive časa. Prav takšnih likov kot je Šanji, »lovskih stebrov«, kot jim pravimo v prisposobi, nam dandanes kronično primanjkuje. Le takšni bi morali večkrat odločno in argumentirano povzdigniti glas na področju varstva narave, lovstva in upravljanja z divjadjo. Dragi Šanji, ob častljivem življenjskem jubileju ti želimo vse najboljše, veliko zdravja, dober pogled in še mnogo prijetnih dni med lovskimi tovariši.

ZLD Prekmurje – A. K.

Naš lovski tovariš **Ivan Skobir** je praznoval svojo 75-letnico. Rodil se je 4. 3. 1939 v kmečki družini na kmetiji Žnidar pri Sv. Duhu. Z lovstvom se je Ivan

(ali Žnidarjev Janko, kot ga poznamo in kličemo) seznanil že v ranem otroštvu, saj je bil lovec in soustanovitelj LD Podgorje tudi njegov oče. Ker je kot otrok odraščal in živel med lovci, se je po odsluženju vojaščini hitro odločil, da bo lovec postal tudi sam. V LD Podgorje pri Slovenj Gradcu se je vključil kot lovski pripravnik leta 1965, leta 1966 pa uspešno opravil lovski izpit. Ko se je poročil, se je preselil v Podgorje, kjer sta si z ženo zgradila dom. Čeprav je bilo veliko dela in skrbi z družino in gradnjo, je v svojem dolgoletnem članstvu Janko opravljal zelo pomembne funkcije v LD. Tako je bil od leta 1970 do 1997 revirni vodja, od leta 1974 do 1984 član UO LD, v letih od 1989 do 1992 in od 1997 do 2005 pa gospodar LD. Leta 2006 mu je bila zaupana tudi najodgovornejša funkcija v LD, starešine, ki jo je uspešno opravljal štiri leta. Poleg vseh naštetih funkcij, ki jih je vestno opravljal, je bil vseskozi tudi član raznih odborov in komisij v LD. Bil je član več gradbenih odborov pri gradnji in preureditvi lovske kočice ter komisij, kot so za ocenjevanje škode po divjadi, ocenjevanje trofejev in drugih. Zaradi svojega prizadevnega dela v LD in njegove želje po dodatnem znanju je leta 1985 opravil še lovskočuvarjski izpit in prevzel delo enega izmed lovskih čuvajev LD Podgorje, ki ga prostovoljno in vestno opravlja še dandanes. Ker pa ima Janko zelo dober posluš in močan bariton, vneto deluje tudi na področju glasbene kulture, še posebno lovskega petja, zato je bil pobudnik ustanovitve Lovskega okteta Podgorje, nato pa njegov vodja in gonilna sila. Tako je bil oktet LD Podgorje med prvimi lovskeimi zbori v Sloveniji, ki je sodeloval že na prvem srečanju lovske pevskih zborov in registrov v Globokem. Pod njegovim vodstvom je bila LD Podgorje organizatorica tudi dveh srečanj LPZ in registrov v Podgorju. V svojem dolgoletnem članstvu v LD Podgorje je bil Janko uspešen mentor marsikateremu mlademu lovcu, svoje znanje in izkušnje pa še vedno rad prenaša na mlajše. Za njegovo požrtvovalno in uspešno delo v lovstvu je leta 1977 prejel znak za zasluge III. stopnje, leta 2006 pa tudi red za lovske zasluge II. stopnje, s katerima

ga je odlikovala LZS. Več priznanj in odlikovanj je prejel tudi od Koroške lovske zveze in LD Podgorje. Prav tako je prejemnik jubilejnega znaka LZS za 40-letno članstvo v lovstvu.

Za tvoje delo v lovstvu smo ti, dragi Janko, lovci LD Podgorje iz srca hvaležni, ob 75-letnici pa ti kličemo na lovsko zdravje in ti želimo še veliko zdravih let, polnih lovskih užitkov in dober pogled v prepleti naravi Razborja in Uršlje gore.

LD Podgorje – M. K.

Svoj 70-letnico je praznoval naš lovec z najdaljšim članstvom v LD Podgorje, **Oto Sušec**. Rodil se je 20. 4. 1944 v Podgorju. Z lovstvom se je seznanil že v otroštvu, saj je bil lovec in soustanovitelj LD Podgorje tudi njegov stari oče, pri katerem je Oto preživel velik del svojega otroštva. Ker je že od malega odraščal med lovci, se je po izučitvi za tapetnika odločil, da bo postal lovec. V LD Podgorje pri Slovenj Gradcu se je vpisal kot lovski pripravnik leta 1962, vendar je vojaščina za osemnajst mesecev prekinila njegovo pripravništvo, ki ga je nadaljeval takoj po vrnitvi in leta 1966 uspešno opravil lovski izpit ter postal naš redni član. Čeprav je imel v življenju veliko dela in skrb za nastajajočo družino in gradnjo novega doma, je v svojem več kot 50-letnem lovskem članstvu vseskozi opravljal tudi pomembne funkcije in zadolžitve v LD. Tako je bil že od leta 1968 kar osem let član UO. Od 1968 do leta 1970 je bil strelski referent, od leta 1970 do 1974 član UO, od leta 1974 do 1976 pa kinološki referent. Od leta 1978 do 1980 je bil član NO. Leta 1986 je prevzel tudi delo revirnega vodje lovskega revirja Kavnikovo v sp. Razborju, ki ga je opravljal vse do leta 2009. Oto je bil aktiven na več področjih, zato je deloval v različnih komisijah in odborih LD Podgorje, saj si brez njega ni bilo mogoče zamisliti nobene prireditve ali delovne akcije v lovišču. Ker pa je poleg dela imel nadvse rad tudi lepo petje, je dolga leta deloval v našem lovskem oktetu, s katerim je sodeloval na srečanjih lovskih pevskih zborov in rogistov Slovenije. Bil je tudi eden izmed njegovih prvih ustanovnih članov. V vseh petdesetih letih članstva v LD Podgorje je bil poleg vseh zadolžitvev in naloženega dela, ki ga je vestno opravljal, tudi uspešen mentor marsikateremu pripravniku. Svoje bogato lovsko znanje in dolgoletne izkušnje še vedno rad prenaša na mlajše lovce s svojimi dobrohotnimi nasveti. Za njegovo požrtvovalno in uspešno delo v lovstvu je leta 2013 prejel priznanje območne Koroške lovske zveze III. stopnje, letos pa še jubilejni znak LZS za 50-letno članstvo v lovstvu. Več priznanj, povelj in nagrad za svoje predano delo je prejel tudi v LD Podgorje.

Dragi Oto, za tvoj prispevek, zavze-to delo v lovišču in tudi v društvu se ti vsi lovski prijatelji, lovci LD Podgorje iskreno zahvaljujemo, ob tvoji 70-let-

nici pa ti dvigamo kupico na lovsko zdravje ter ti želimo še veliko zdravih in aktivnih let med nami, na tvojih pohodih po lovišču pa veliko lovskih užitkov in dober pogled.

LD Podgorje – M. K.

Svoj 70-letni jubilej je **Mirko Štaleker** proslavil v družinskem krogu.

Rodil se je 7. 5. 1944 kot zadnji od petih otrok na Legnu pri Slovenj Gradcu na kmečki domačiji. Osnovno šolo je obiskoval v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Že v otroških letih so mu lepote okoliške narave segle do srca. Kljub želji, da bi opravljal poklic v naravi, mu to ni bilo dano. Starši so mu omogočili šolanje v bližnjem kraju Slovenj Gradec, kjer je bila poklicna šola za strojnega ključavničarja. Po uspešno končani šoli si je poiskal delo v Tovarni Meril v Slovenj Gradcu, kjer je delal do leta 1966. Po odsluženem vojaškem roku, leta 1968, se je zaposlil v podjetju Univerzal v Slovenj Gradcu. Med službovanjem si je zaželel še dodatno izobraževanje na delovodski šoli. Kmalu po končanem šolanju se je leta 1971 odločil za samostojno pot podjetnika. Z uspešnim delom in marljivostjo deluje še dandanes.

Zaradi veselja do narave in divjadi ter lepot pohorskih gozdov se je Mirko leta 1968 pridružil zeleni bratovščini LD Mislinja in leta 1971 opravil lovski izpit. Tako se je začela njegova lovska pot. Ker si je želel dodatno izobraževanje, je leta 1983 opravil lovskočuvajski izpit in leta 2001 izpit za strelskega sodnika. Kmalu po opravljenem lovskem izpitu smo mu lovci zaupali funkcije v IO, NO in raznih komisijah; nekatere opravlja še vedno. Tudi dela v lovskem domu in lovišču se ne ustraši. Od leta 1979 do 1985 je bil strelski referent, nato član NO LD, član disciplinske komisije in komisije za lovski dom, od leta 1997 do 2001 je bil namestnik predsednika disciplinske komisije, od leta 2001 član disciplinske komisije in od leta 2009 do 2014 predsednik disciplinske komisije. Mentor pripravnikom je od leta 2004, od leta 1914 je spet predsednik NO LD. Že od leta 2000 opravlja funkcijo lovskega čuvaja, je aktiven strelec in strelski sodnik v LD in zunaj nje. Aktiven je tudi na področju lovske kinologije.

Za aktivno delo v lovstvu je prejel znak LZS za lovske zasluge, zlati znak za lovske zasluge in jubilejni znak za štirideset let članstva. Veliko pohval je prejel od matične LD Mislinja in priznanj za delo in uspehe na strelskem področju v LD in širše. Kinološka zveza Slovenije ga je odlikovala s srebrnim znakom za zasluge.

Mirko, lovci ti želimo, da bi bil čim več časa med nami, da bi še naprej lahko nazdravljali tvojemu lovskemu blagru. Veliko nadaljnjih uspehov, predvsem pa zdravja in sreče ti želimo ob tvojem življenjskem jubileju.

LD Mislinja – J. S.

V JULIJU IN AVGUSTU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Stanko Kolbezen, LD Borovnica
Ferdinand Vode, LD Komenda

90-letnico

Jože Germek, LD Škofljica
Maks Holcman, LD Vurmat
Janez Jureš, LD Križevci pri Ljutomeru
Ivan Korošec, LD Bled
Anton Mlekuž, LD Log pod Mangrtom
Jožef Versolato, LD Prestranek
Jakob Zamernik, LD Luče
Milan Ždrnja, LD Jezero Komen

85-letnico

Emil Baša, LD Prem
Jožef Črtalič, LD Kostanjevica na Krki
Jožef Erzetič, LD Dekani
Vladimir Ferenc, LD Križevci pri Ljutomeru
Emerik Hanc, LD Murska Sobota
Dušan Hus, LD Tabor
Bernard Kunej, LD Oplotnica
Filip Lampe, LD Javornik
Janez Lenart, LD Mlinše
Miroslav Mahnič, LD Žabnik, Obrov
Ignac Merkač, LD Golavabuka
Vinko Miklavžina, LD Škale
Ivan Nečemar, LD Železniki
Fedja Presel, LD Kojnik, Podgorje
Stanislav Rukše, LD Mala Gora
Miroslav Spielmann, LD Remšnik
Ignacij Tomažič, LD Trbovlje
Ignac Velikonja, LD Trnovski gozd
Ciril Zakotnik, LD Križna gora
Milan Zupančič, LD Dobrič

80-letnico

Anton Ambrož, LD Remšnik
Angel Belingar, LD Gorica
Jožef Cigan, LD Petišovci
Jožef Demšar, LD Železniki
Mirko Ekart, LD Slovenj Gradec
Marta Gajšek, LD Polhov Gradec
Vinko Gobec, LD Kamnik
Bruno Grogli, LD Voličina
Marijan Habič, LD Čepovan
Armando Hrvatin, LD Šmarje
Ivan Imperl, LD Zabukovje
Viktor Janc, LD Dobrič
Renato Kocjančič, LD Rižana
Janez Kopše, LD Žetale
Viktor Kostevc, LD Pišce
Albin Ličer, LD Tolmin
Albin Medja, LD Podbrdo
Franc Meglič, LD Stol, Žirovnica
Anton Mihčič, LD Kozlek
Ivan Mihelič, LD Janžev Vrh
Ivan Mravljak, LD Orlica
Miro Ozmeč, LD Ormož
Janez Peklar, LD Muta
Dominik Pflaum, LD Plešivica, Žužemberk
Justin Podoreh, LD Podbrdo
Marcel Ražman, LD Istra, Gračišče
Janez Rojko, LD Trnovska vas
Jožef Rojko, LD Cankova
Oskar Schroll, LD Rečica pri Laškem
Aleksander Šabec, LD Hrenovce
Maks Šarman, LD Kamnica
Janez Šetina, LD Medvode
Stojan Valentincič, LD Anhovo
Jože Vester, LD Begunjščica
Jožef Vodopivec, LD Fajti hrib, Renče
Jože Vogrin, LD Negova

75-letnico

Franc Bevčič, LD Raša, Štorje
Oreste Bordon, LD Marežige
Jože Boštjančič, LD Prem
Štefan Božič, LD Nanos
Ivan Božič, LD Ljubinj
Vladimir Cetin, LD Slavniki, Materija
Jože Cvelbar, LD Škocjan
Marjan Črnac, LD Izola
Viktor Drvenkar, LD Mokrice
Ladislav Eržen, LD Begunjščica

Alojz Gajšek, LD Dol pri Hrastniku
Rene Glavnik, LD Jože Lacko, Ptuj
Karlo Grgič, LD Planina
Jernej Gričnik, LD Zreče
Anton Grizancič, LD Istra, Gračišče
Viljem Ludvik Grušovnik, LD Vurmat
Stanislav Habe, LD Loka
Rajko Hegler, LD Mala Gora
Franc Hribar, LD Mokronog
Ivan Hudrap, LD Libeliče
Albert Franc Jaklič, LD Predgrad
Jožef Jakljevič, LD Črnomelj
Alojz Jerak, LD Čatež ob Savi
Stanislav Kaluža, LD Prestranek
Alojz Karničnik, LD Zeleni Vrh, Vuzenica
Pavel Kastelec, LD Predgrad
Borut Končnik, LD Podvelka
Stanislav Koren, LD Kojnik, Podgorje
Vladimir Krajnc, LD Trnovska vas
Bogdan Kralj, LD Dobrova
Franc Lojze Omejc, LD Selca
Janez Pavlin, LD Lukovica
Marko Polutnik, LD Mokrc
Viktor Porenta, LD Križna gora
Karel Purgaj, LD Lenart v Slovenskih goricah
Stanislav Rešetič, LD Šentjernej
Jože Rojnik, LD Braslovče
Janez Skobe, LD Litija
Ivan Šoberl, LD Jesenice
Damjan Tepina, LD Bled
Niko Tičar, LD Lukovica
Ilija Todorovski, LD Loka
Teodor Trobec, LD Kras, Dutovlje
Anton Trpin, LD Toško Čelo
Svobodan Tuljak, LD Izola
Karel Verbič, LD Hum, Celje
Vincenc Vrhovec, LD Suha krajina
Anton Zupančič, LD Hum, Celje
Jože Zupančič, LD Dobropolje
Janez Žagar, LD Tabor
Rudolf Živic, LD Kras, Dutovlje
Silvester Žnidaršič, LD Brkini

70-letnico

Igor Arzenšek, LD Kungota
Zdravko Bahor, LD Dragatuš
Borut Romeo Bassin, LD Trebuša
Jože Božič, LD Trdinov vrh
Anton Bračun, LD Loka pri Žusmu
Bernard Drev, LD Gozdnik, Griže
Stane Ferjančič, LD Istra, Gračišče in LD Nanos
Matej Fink, LD Hum, Celje
Anton Flek, LD Loka
Stjepan Florjanovič, LD Pobrežje, Miklavž
Karel Fujs, LD Dolina
Friderik Harb, LD Malečnik, Košaki
Ludvik Hari, LD Mlajitinci
Jakob Kolman, LD Laško
Ivan Kompan, LD Zemon
Ivan Korenjak, LD Dobrovniki
Milan Kragelj, LD Smast
Štefan Kunstelj, LD Bled
Franc Lovrič, LD Gaj nad Mariborom
Anton Mravljak, LD Velenje
Janez Murko, LD Ruše
Stanislav Nanut, LD Anhovo
Jernej Osencič, LD Železniki
Jože Ovsenik, LD Storžič
Emiljan Pivk, LD Javornik
Franc Podplatan, LD Bojansko, Štore
Peter Poje, LD Loški Potok
Anton Rogale, LD Banja Loka, Kostel
Roman Smole, LD Pristava
Ludvik Suhadolnik, LD Rakitna
Bernard Šesek, LD Šmarna gora
Borislav Šimundič, LD Radenci
Ernest Škerlak, LD Krka, Goričko
Jakob Vajs, LD Radenci
Janez Verbič, LD Grahovo
Rajmund Verdenik, LD Makole
Gunter Verdovšek, LD Velka
Ivan Verzolac, LD Škale
Anton Vrh, LD Zemon
Simo Vrlinič, LD Adlešiči
Ignac Žabot, LD Dobrovniki
Leopold Žizek, LD Pesnica, Jarenina

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Lisica sklence premirje

Prvo mesto

Lisica je bila svoj čas izredno Lvita ter premetena in znala si je izmisliti najboljše spletke in zvižaje. Vse te svoje sposobnosti je s pridom uporabljala za lov na svoje najljubšo hrano – zajce.

Toda zajci so se navadili, da lisici ne gre več zaupati in lov ji ni več šel tako dobro. Vse do zime je tuhtala, kako bi le ujela še katerega od ubogih zajčkov. Nato je prišla zima in z njo je lisici v tistih časih zrasedel nov, bel zimski kožuh. Lisica pa, ki je znala vse obrniti v svoj prid, je izkoristila tudi to. Šla je k zajčkom in dejala:

»Glejte zajčki moji, dolgo sem vas lovila in jedla. Toda spoznala sem, da sem bila v strašni zmoti. Z vami bi rada sklenila premirje. V znamenje miru sem si nadela ta beli kožuh.« Zajci, ki jim je lisica do zdaj povzročala vlike težave, so mir z veseljem sprejeli. Vsi so prišli iz svojih lukenj in priredili pojedino.

Le neki mali zajček si je mislil: »Čemu bi vendar lisica želela skleniti mir z nami, ko pa smo mi njena najljubša hrana?« Toda nihče ga ni slišal, zato se je tiho izmuznil in odšel v gozd. Po gostiji so zajčki pospali kar po snegu. Tudi lisica se je delala, da spi, toda ko so bili globoko v snu že vsi zajčki, je vstala in jih enega za drugim pojedla.

Tisti mali zajček, ki se je izmuznil in čakal v grmovju, pa jo je zdaj jadrno pobrisal k zajčkom iz sosednjega gozda. Povedal jim je, kaj je naredila lisica. Šli so k njenemu brlogu, kjer je lisica po obilnem obroku spala, ter jo skupaj napadli.

Želja po maščevanju je bila tako velika, da so lisici spraskali vso zimsko belo barvo s kožuha. Zato je lisičji kožuh pozimi rjav in nikoli več bel.

NAUKA: Ne zaupaj nenadoma ponujenemu prijateljsstvu in Hudo se s hudim vrača.

Sara Blatnik, 6.

OŠ Dobrepolje

Videm 80

1312 Videm - Dobrepolje
Mentorica: Sonja Lenarčič

Pes in bolha

Drugo mesto

Nekoč je živel pes, ki ni maral bolh. Vsak dan se je umival in si gladil dlako.

Lepega dne je pes srečal bolho, ki je imela zlomljeno nogo.

Bolha je rekla: »O, o pozdravljen! A bi me vzel k sebi, da bom

Izid literarnega natečaja za mlade

Delovna skupina Mladi in lovstvo pri LZS je objavila drugi razpis za literarni natečaj za učence in učenke II. triade (4., 5. in 6. razred) osnovnih šol. Tehnika izražanja je bila basen. Razpis je trajal od 10. 11. do 10. 12. 2014. Do roka je prispelo 32 basni, ki jih je pregledala in ocenila komisija v sestavi: mag. Dolores Čarga (predsednica), Melita Vešner in Franc Černigoj. Enajst prispevkov je bilo izločenih, ker so bili učenci, ki so jih napisali, že v 7. razredu (III. triada). Pri ocenjevanju je komisija upoštevala: besedni zaklad, privlačnost, povezanost, rdečo nit, slovnicno in vsebinsko ustreznost.

Prva tri mesta so zasedle: prvo mesto: Sara Blatnik – OŠ Dobrepolje, drugo mesto: Lucija Novak – OŠ Mala Nedelja, tretje mesto: Tajda Lisec – OŠ Boštanj.

Nagrajenim posameznicam, mentorjem in njihovim OŠ je predsednik delovne skupine Mladi in lovstvo osebno izročil knjižne nagrade:

1. nagrada: knjige v vrednosti 450,00 evrov
2. nagrada: knjige v vrednosti 300,00 evrov
3. nagrada: knjige v vrednosti 150,00 evrov

Uredništvu Lovca se za sodelovanje in objavo nagrajenih basni najlepše zahvaljujemo.

lahko kje živel? Morda ti bom nekoč tudi jaz lahko pomagala.«

Pes se je nasmejal in rekel: »Res je, da ne maram bolh, a te bom vseeno vzel k sebi.«

Minevali so dnevi, napočil je hud mraz. Pes je hudo zbolel. Bolha, ki si je že opomogla, je šla iskat pomoč zanj. Nihče ji ni hotel pomagati.

Čez nekaj časa je naletela na pajka, ki ji je priskočil na pomoč. Iz slame in niti je naredil toplo odejo, ki jo je bolha košček za koščkom nesla psu, tako da je bil ves pokrit s toplo odejo. Pes se je zahvalil bolhi in kmalu ozdravel. Ostala sta nerazdružljiva prijatelja.

NAUK: Če pomagaš drugim, ti bodo tudi drugi nekoč pomagali.

Lucija Novak, 5. r.
OŠ Mala Nedelja

Tretje mesto

V starem drevesu je živel veverica. Bila je skromna in vsako jesen se je prizadevala, da si je nabrala dovolj ozimnice za zimo. Imela je ogromno gozdnih prijateljev in med seboj so si pomagali, da so lažje preživeli hladne zime.

To jesen pa si je veverica zaželela, da bi hitreje našla več lešnikov in da se ne bi več mučila z iskanjem hrane. Nekega dne je na jasi našla ogromno lešnikov. Bila je zelo vesela, saj je bilo lešnikov za dve zimi. Ko je želela poklicati gozdne prijatelje, si je premislila, saj ni hotela lešnikov deliti in tako bodo ostali njej. Veverica je lešnike odnesla domov. Mimo njenega

drevesa je priskakljala veveričina najboljša prijateljica oranžna veverica. Ko je videla koliko lešnikov ima njena prijateljica, jo je vprašala, če ji da kakšnega. A veverica ji je odgovorila: »NE, potem pa jih jaz ne bom imela, če bom vsakemu dala lešnik!« Mimo njenega drevesa so prišli tudi drugi veveričini prijatelji, jo prosili za lešnike, a vsem je odgovorila enako kakor oranžni veverici: »NE, potem pa jih jaz ne bom imela!« Vsi so se žalostni odpravili v svoje domove.

Veverica je v svoje drevo prinesla še zadnji lešnik. Ker je bilo drevo že zelo staro, se je notranjost drevesa pod težo lešnikov podrla. Drevo je bilo zelo blizu potoka in vsi lešniki so padli v vodo. Tudi veveričin dom se je uničil. Nov dom si je našla v duplini sosednjega drevesa, vendar

pa ni imela nič hrane. Odšla je do starih prijateljev ter jih prosila, če ji dajo kaj hrane. Prijatelji so jo zavrnili, zraven pa še rekli: »Sreča ni slepa, ampak celo oslepi tiste, ki jih je objela.« Veverica se je žalostna in lačna vrnila nazaj v svoj novi dom. Veveričini prijatelji so vedeli, da niso ravnali prav, zato so se posvetovali v živalskem svetu. Sklenili so, da ne smejo biti takšni kakor veverica; navsezadnje pa je veverica še vedno njihova prijateljica.

Gozdni prijatelji so se odpravili k veverici in vsak ji je prinesel nekaj ozimnice. Takrat je veverica spoznala, kako narobe je ravnala in kako dobre prijatelje ima. Vsem se je opravičila in skupaj so preživeli še eno hladno zimo.

Tajda Lisec, 4. b
OŠ Boštanj

Živali živijo z nami in okrog nas

Smo radovedneži, stari od 5 do 6 let iz Vrtca Šoštanj, enota Brina.

V aprilu smo se odločili, da bomo spoznavali živali. Spoznali smo domače živali, živali na kmetiji, travniške in gozdne živali.

Za pomoč pri spoznavanju gozdnih živali smo poprosili lovca, gospoda Milojka Kumra, ki je član LD Smrekovec. Predstavil nam je živali, lovčevu delo, pokazal lovsko obleko in opremo, ki jo vsak potrebuje, preden se odpravi na lov. Naučil nas je, kako se v gozdu obnašamo, kaj naredimo, če srečamo žival, in kako zanje skrbijo lovci. Ugotovili smo, da so živali pomembne, da potrebujejo svoj prostor in svobodo.

Romana Cverle Krajnc
in Irena Žibert

Milojko Kumer v Vrtcu Šoštanj

Svetovni prvak letos postal še evropski prvak

Nov uspeh preparatorja Leopolda Gerdeja

O mladem preparatorskem mojstru Leopoldu Gerdeju iz Spodnje Besnice pri Kranju in njegovih dveh zmagovitih nastopih na svetovnih prvenstvih preparatorjev živali smo v našem glasilu že pisali. Prvikrat leta 2008, ko se je prvič in kot prvi Slovenec nasploh udeležil svetovnega prvenstva v prepari-

ranju živali (*The World Taxidermy Championships*), ki je bilo v času spomladanskega lovskoribiškega sejma v avstrijskem Salzburgu. Tistega leta je bilo takšno prvenstvo organizirano sploh prvič tudi v Evropi, saj je bila do takrat organizacija tovrstnih šampionatov rezervirana za zgolj ameriške organizatorje. To je povsem razumljivo ob dejstvu, da v ZDA poklicno deluje okrog 25.000 (!) preparatorjev. Takrat je Leopold s preparatom divjega merjasca v kategoriji *doprnski preparati* presenetljivo zmagal. Pa ne samo to – vsi sodelujoči

preparatorji, 313 jih je bilo na prvenstvu, torej brez sodelovanja strokovne žirije, so vrhunsko izdelan preparat merjasca ocenili za najboljši izdelek na vsej razstavi ne glede na razred in kategorijo tekmovalca. Takrat je bilo na prvenstvu razstavljenih in ocenjenih več kot petsto eksponatov.

Štiri leta kasneje je bilo tovrstno svetovno prvenstvo, verjetno zaradi presenetljivo velike udeležbe evropskih preparatorjev in izkazanega zanimanja, ponovno v Salzburgu, spet v času že omenjenega sejma. Spet je bil Polde tam edini slovenski predstavnik.

Tokrat je tekmoval v najvišji tekmovalni kategoriji, v mojstrskem razredu (*Masters Division*), v katerem znanje in svojo ustvarjalnost lahko predstavijo le tisti, ki so na prejšnjih prvenstvih že kdaj dosegali pomembne uvrstitve oziroma tudi zmagovali. Več kot polovica tekmovalcev v mojstrskem razredu je poklicnih preparatorskih mojstrov iz najvidnejših evropskih in zlasti ameriških muzejev, ki za izdelavo vrhunskih muzejskih eksponatov namenjajo tudi veliko denarja. Za tokratno tekmovanje je Polde pripravil doprsna preparata muflonovega ovna in gamsjega

Foto: L. Gerdej

Na letošnjem evropskem prvenstvu v italijanskem Longaroneju so si obiskovalci z zanimanjem ogledovali razstavljene tekmovalne eksponate.

Foto: L. Gerdej

Nagrajeni doprnski preparat Gerdejevega divjega prašiča ozimca

kozla in z obema, tokrat že manj presenetljivo, uspel in dosegel zmagoviti uvrstitvi. Preparat muflonovega ovna je dosegel drugo mesto, preparat gamsjega kozla pa tretje v najvišji mojstrski kategoriji.

In ker pravi rek, da »gre v tretje rado«, se je letos Polde prijavil še na **Evropsko prvenstvo v preparatorstvu**, ki ga je tokrat že devet let pripravila Evropska preparatorska zveza (*European Taxidermy Federation*) v dneh od 22. do 27. aprila v italijanskem mestu Longarone. Kar 149 udeležencev tega prvenstva iz sedemnajstih evropskih držav je ocenjevalnim komisijam predstavilo okrog 250 eksponatov, predvsem sesalcev in ptic, v manjšem številu pa so bile zastopane tudi ribe, plazilci in celo žuželke. Polde je bil ponovno edini predstavnik naše države, presenetljivo veliko pa je bilo tokrat nemških in ruskih preparatorjev. Gerdej je pripravil dva izdelka: 25-kilogramskega divjega prašiča ozimčka in lisice. Oba je razstavil v kategoriji *doprnski preparati*, v

kateri nastopa večina sodelujočih preparatorjev. S svojimi izdelki je bil razporejen v najelitnejši tekmovalni *razred mojstrov*, ki je od treh tekmovalnih razredov, poleg mojstrskega razreda sta še *razreda novinci* ter *profesionalci*, najtežji, z najzahtevnejšo ocenjevalno komisijo. Da gre res za prestižni tekmovalni razred, priča tudi dejstvo, da za prvaštva v tem mojstrskem razredu ni sponzorskih nagrad, ki so jih zmagovalci deležni v obeh nižjih kategorijah, ampak zgolj čast in ugled. Zahtevna ocenjevalna komisija v tem razredu zahteva izdelek, pri katerem mora preparator za preparat izdelati prav vse sam, po lastni kreaciji in spretnosti, torej brez uporabe tovarniško izdelanih pripomočkov, kot so npr. poliuretanski modeli, umetne lobanje in zobovje, plastični jeziki ali ustne itn. Vsak tekmovalec te pripomočke sicer lahko uporablja, vendar jih mora v celoti in do podrobnosti izdelati samostojno. Zato mora tekmovalec v dokaz takšne izdelave preparata ocenjevalni

komisiji predložiti fotografsko dokumentacijo s posnetki dela (po fazah postopka) ob nastajanju tega izdelka. Dovoljena je zgolj vdelava že izdelanih umetnih oči v preparat, vse preostalo mora biti plod spretnosti mojstrovih rok in narave. Za tokratna preparata je Polde Gerdej sam izdelal tudi oči za oba preparata in jih tako naravno obarval, da je v zadrego spravil celo ocenjevalce, ki si niso znali pojasniti takšne kakovosti in še manj njihovega izvora, saj v Evropi oči izdelujejo le trije izdelovalci. Nič presenetljivega torej, da je Polde za izdelek ozimca prejel vrhunskih 98 točk, od stotih mogočih, in tako postal še **evropski prvak**. Dve odbitni točki, je povedal Polde, si je prislužil zaradi komaj otipljive kožne grbice na notranji, nevidni strani preparata. Odlično je bil ocenjen tudi njegov doprnski preparat lisice v zimski dlaki, ki je bil ocenjen s 87 točkami.

Poldetovo evropsko prvaštvo je odlična spodbuda in dobro izhodišče za udeležbo na naslednjem svetovnem prvenstvu preparatorjev, ki bo prihodnje leto v Ameriki.

Branko Galjot

Predstavitev streliva, optičnih merkov, strelnih daljnogledov in daljinomerov

Na vojaškem strelišču Crngrob pri Žabnici sta podjetji **Hamex, d. o. o.**, in **Group, 22, d. o. o.**, 24. 5. 2014 v sodelovanju z izdelovalcem kakovostnega streliva **RUAG Ammotec GMB**, proizvajalcem vrhunskih optičnih merkov **Aimpoint** in proizvajalcem strelnih daljnogledov **Leupold**, organizirala strokovno predstavitev s praktičnim prikazom in preskusom streliva in izdelkov. Dogodka se je udeležilo več kot štirideset zainteresiranih posameznikov, med njimi tudi povabljeni predstavniki Lovske zveze Slovenije in nekaj predstavnikov trgovskih hiš z lovsko opremo.

Za kakovostno predstavitev lovskega programa izdelkov so poskrbeli:

– **Barbara Ana Ham** iz podjetja Hamex, d. o. o., Vrhnika. Podjetje Hamex je predstavilo nemškega proizvajalca streliva

Od leve: Andreas Maly, Barbara Ana Ham in Matija Janc

Vse foto: B. Leskovic

Ene najboljših optičnih merkov švedskega proizvajalca Aimpoint je predstavil Cristoffer Söderberg.

Zainteresirani posamezniki so z zanimanjem spremljali predstavitev izdelkov.

RUAG Ammotec GMBH. Za predstavitev je poskrbel zastopnik športnega in lovskega programa **Andreas Maly**;

– **Tomaž Habinc** iz podjetja Group 22, d. o. o., Ljubljana. Podjetje Group 22 je s pomočjo območnega direktorja prodaje optičnih merkov **Cristofferja Söderberga** predstavilo prodajni program švedskega proizvajalca optičnih merkov Aimpoint (rdeča pika) ter s pomočjo **Matija Janca** predstavitev strelnih daljnogledov, daljnogledov in daljinomerov ameriškega proizvajalca Leupold.

Po daljšem predavanju predstavnikov omenjenih proizvajalcev, ki so izdelke predstavili v angleškem jeziku, sta sledila še praktični prikaz in preskušanje izdelkov na strelskem poligonu, kjer so udeleženci izdelke lahko preskusili tudi sami. Predstavljena je bila tudi prva slovenska pištola Rex Zero 1. Ker smo v Lovcu vse omenjene izdelke s pomočjo naših strokovnih sodelavcev že izčrpno predstavili v posebnih prispevkih zadnjih letnikov Lovca, naj na tem mestu le še zapišemo, kje najdete vsebino povedanega na predstavitvi (RUAG Ammotec v Lovcu, 1/2012, str. 8, in 2/2012, str. 73, o optičnih merkih pa v Lovcu, 11/2013, str. 567).

V lepem vremenu in prijetnem razpoloženju se je poučno-družaben dogodek končal s piknikom in razdelitvijo promocijskega gradiva ter kap z logotipi proizvajalcev opreme, ki so predstavili svoje novosti za lovce.

Vsi udeleženci smo bili s celotno predstavitvijo zelo zadovoljni, saj smo izvedeli tudi nekaj o najnovejših usmeritvah proizvodnih programov in novostih omenjenih proizvajalcev.

Boris Leskovic

Salamijada 2014

26. aprila 2014 je v organizaciji **LD Slovenj Gradec** na Strelišču Žančani potekala že četrta Salamijada. Na prireditvi so

v predstavili ocene salam, ki jih je prejšnji dan ocenila strokovna komisija v sestavi **Jože Temnik** (predsednik), **Marijana Štern**, **Zdenko Štern** in **Dino Katavič**. Komisija je ocenjevala vonj, okus, teksturo, barvo in sestavo na prerezu ter zunanji videz teh suhomesnatih izdelkov. Od dvajsetih mogočih točk, ki jih je predvideval ocenjevalni obrazec strokovne komisije, so prve tri salame zbrale kar devetnajst točk. Po mnenju strokovne komisije so bile za najboljše salame po vrsti izbrani izdelki **Davida Hlupiča**, **Darka Hlupiča**, **Mirana Grobelnika** in **Antona Rogine**.

Na Salamijadi so letos predstavili 38 salam, njihovi izdelovalci (tekmovalci) pa so izhajali iz Koroške in tudi Avstrije. Na podelitvi je zbrane pozdravil starešina LD Slovenj Gradec **Franjo Kuperti**, ki je povedal, da je Salamijada vedno bolj priljubljena in da prireditve vsako leto pritegne več tekmovalcev ter

napovedal, da bodo lovci tudi prihodnje leto poskušali pritegniti na tekmovanje še več tekmovalcev. Na podelitvi priznanj najboljšim izdelovalcem se je zbralo okrog petdeset udeležencev, ki so ob tovariškem druženju z zanimanjem poskusili najboljše salame.

Aljaž Verhovnik

Petelin, ki je pel sredi belega dne

Moj pokojni oče je bil lovec in planinec, zato sva tudi brat in jaz že od prvih korakov hodila po gorah. Doma na steni je viselo platno, na njem pa se je bohotil ruševce. Živim v neokrnjeni naravi na obrobju Dolenjske vasi, rodila sem se v Zasavju. Imam 5000 m² obdelovalne zemlje, pretežno klanec, kjer od leta 1979 pridelujem vse, kar raste pri nas. Živinske krme ne, ker imam trenutno samo muce. Na psa čakam, ker mi je angleškega koker španjela Brina zaradi oglušlosti povozil avto.

Edina ljubezen v mojem življenju, ki ni izgubila sijaja v vseh letih, je narava. Pravim: »Ljubim te, zeleno!« Rada imam vse, kar je lepega. Obožujem impresivne in grem dvakrat na leto na razstave le-teh. Lani v Milano in Genovo. Lepota mi ni tuja, pa naj si bo kakršna koli. Tudi potujem in raziskujem dežele. V Genovi sem videla veliko platno, 4 m x 1,5 m, Paula Gauguina. Naslov je bil: »Od kod prihajamo? Kdo smo? Kam gremo?«

Umetnino je posodil bostonski muzej, kar se je zgodilo štirikrat. Na ogled v Evropi je bila drugič. To je dogodek svetovnega formata, saj so iz vsega sveta trumoma prihajali ogledovat ta dragulj. Bilo je štirideset njegovih del, nekaj pa Monetovih. V eno smer smo naredili 630 km, da smo to videli.

Sprožitev takšnih čustev, kot jih je sprožil pri meni divji petelin, pa ni uspelo sprožiti še nobeni razstavi. Imam prijatelja, Staneta, ki je velik lovec in poznanstva ima po vsej Sloveniji in svetu. Na lovu je bil že na drugih celinah. V nedeljo je prišel na obisk in beseda je dala besedo. Pogovor je nanese na lov. Povedal mi je, da ga je klical prijatelj z Gorenjske in mu povedal, da imajo petelina, ki poje celo podnevi. Vedel pa je tudi za Stanetovo željo, da bi rad še enkrat v življenju slišal peti divjega petelina. Le enkrat ga je poslušal, ko je bil na lovu v Švici. Nekaj dni je hodil na rastišče – no, šele peti dan mu ga je uspelo videti in slišati. Dogodek je opisal kot

Strokovna komisija za ocenjevanje salam: **Jože Temnik**, **Marijana Štern** in **Dino Katavič**

Starešina **Franjo Kuperti** čestita zmagovalcu Salamijade **Davidu Hlupiču**.

Vse foto: D. Katavič

izjemen, ki ostane v spominu. Ker sem nekako imela v »krvi« – sliko ruševca, ki sem jo gledala vse otroštvo –, sem ga prosila, če me vzame s seboj. Tudi vedela sem, da je le redkim dano, da ga vidijo in slišijo. Ker je bil Stane osebno povabljen in o moji želji ni mogel sam odločiti, je poklical prijatelja in ga prosil še zame.

In stvar je stekla. Zgodaj zjutraj smo odšli; z nami so bili še drugi prijatelji, bilo nas je osem. Med njimi je bila tudi lovska strokovnjakinja lova Sely de Brea Šubic. Bila sem zelo počaščena, da sem jo spoznala, ker je človek izjemnega duha, z ogromnim znanjem in pozitivno energijo. Seveda tudi zaradi preostalih prijateljev in Staneta, saj so lovci velikega formata, z mnogimi trofejami z vsega sveta. Po krajšem razgovoru in kavici smo se odpravili v lovišče.

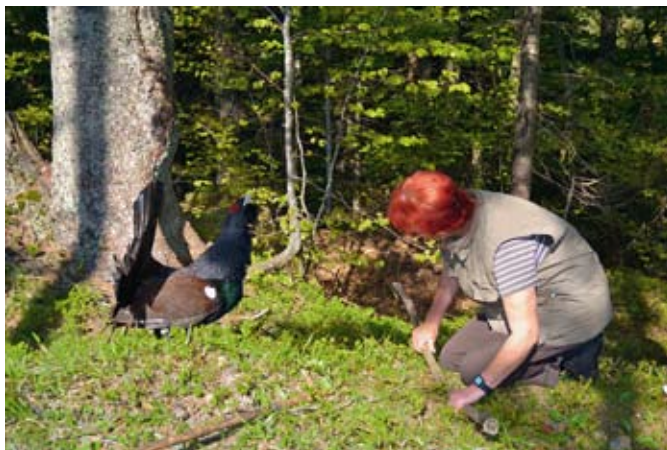
dvignjenim repom. Začel je klepati in peti. Kot da ni poleg nikogar na tej Zemljici razen njega – tedaj mu vse izgine izpred oči.

Ko se je spet zavedel okolice in opazil ljudi, je postal napadalen. Posebno do Sely, ki je imela verjetno polno modric po nogah, tako se ji je zaganjal pod noge in udarjal s perutmi, drugim pa v hlače in jih vlekel s kljunom; potem se je spravil na vezalke. Ja, je bil kar hud!

Jaz sem v gozdu pokleknila na tla in mu začela rahlo prigovarjati. Bil je povsem zmeden; kaj vendar pomeni to. Ogledoval me je in poslušal, se našopiril Sem se že zavedala, koliko je ura. Vzela sem palico, ki sem jo imela poleg sebe na tleh, in mu jo nastavila. Prišel je do nje in nič. Gledal je, jaz njega in ga ogovarjala. Očitno se je naveličal in se nato

Posebno do Sely, ki je imela verjetno polno modric po nogah, se je obnašal napadalno in jo po nogah udarjal s perutmi.

Pokleknila sem na tla in mu začela rahlo prigovarjati.

Prišli smo do prostora v gozdu, kjer so pojočega divjega petelina največkrat opazili in slišali. Vsi smo utihnili in prisluškovali. Zagledali smo ga ... Opazovali smo ga in se čudili njegovi eleganci in lepoti. Hodil je ves ponosen in našopirjen z visoko, v pahljačo

bahavo našopirjen odpravil spet k drugemu – seveda, spet napad. Moram reči, da smo se kar dobro nasmejali; bil je pravi borec in gizdalin.

Nato smo se odpravili v lovsko kočjo na klepet. Toda jaz nisem zdržala v družbi. Vzela sem aparat

Kapitalni čekani in brusilci aprila uplenjenega merjasca v LD Istra - Gračišče so bili neuradno ocenjeni s 134,84 CIC točke.

in odšla daleč stran, v samoto čudovitih planin. Jok izbruhne kot vulkan. Johannes Mario Simmel pravi: »Tudi jokati je užitek!«

Hvala Stanetu in njegovim prijateljem za izjemno, nepozabno doživetje.

Milena Humski

Uplenjen kapitalni merjasec v LD Istra - Gračišče

Naš lovec **Robert Franca** je 11. aprila 2014 v revirju Trebeše uplenil kapitalnega merjasca. Neuradno ocenjena trofeja merjaščevih čekanov in brusilcev je 134,84 CIC točke in zagotovo sodi med vrhunske čekane uplenjenih divjih prašičev v Sloveniji.

Za Roberta lahko rečemo, da pripada tisti skupini lovcev, ki pretežno del svojega prostega časa namenja lovu, divjadi in biotehničnim ukrepom v lovišču. Vzorno skrbi in obdeluje velike površine krmnih njiv in pasišč za divjad, ki jih v vseh letnih časih obiskujejo srnjad, jelenjad in divji prašiči. Posebno skrb namenja privabljanju krmišču za divje prašiče, ki ga nadzira vsak dan in primerno zalaga s krmo. Uplenjeni kapitalni merjasec je bil zagotovo prava nagrada za njegovo prizadevno delo in skrb za divjad.

LD Istra - Gračišče upravlja z divjadjo na 6.385 ha. lovne površine lovišča in šteje 86 članov, od tega sedem pripravnikov. V lovišču so prvenstveno prisotni srnjad, jelenjad in divji prašiči. Populacija srnjadi je stabilna. V zadnjih petih letih se odstrel giblje med 110 in 130 glavami. Opazamo, da se številčnost jelenjadi povečuje, a s tem tudi škoda od jelenjadi. Letni odstrel je od 7 do 9 glav. V zadnjih letih se je najbolj povečala

številčnost divjih prašičev. Pred petimi leti in več je bil odstrel od 50 do 90 prašičev, v zadnjih dveh letih pa se je povečal na 160 živali te vrste. Z velikim veseljem ugotavljamo, da je med uplenjenimi zreliimi merjasci vsako leto več čekanov za medalje.

Kljub povečanemu odstrelu divjih prašičev pa se škoda zaradi njih na kmetijskih površinah povečuje, kar je za LD veliko finančno breme. Zato veliko sredstev namenja preprečevanju le-te. V ta namen je LD v zadnjih treh letih nabavila trideset električnih pastirjev in jih dala v uporabo kmetom.

V LD Istra - Gračišče imamo dobro organiziran lovni turizem. V preteklosti so v lovišče prihajali pretežno italijanski gostje, ki so lovili prvenstveno srnjad. Ob povečanem številu divjih prašičev pa se je predvsem povečalo zanimanje domačih lovskih gostov iz notranjosti Slovenije, ki v zimskih mesecih prihajajo k nam na skupne pogone.

Dr. Livio Jakomin

Prvi dokazani primer gnezditve sloke v Hrvaški Istri

Hrvaško lovsko glasilo Lovački vjesnik je v 4. letošnji številki (str. 2014) objavilo senzacionalno vest avtorja **Mladena Belušića** (ob dokumentarnih fotografijah), da so 25. marca letos v istrskem lovišču Žminj (nedaleč od vasi Zagrići v predelu Zoratia), s katerim upravlja Lovačko društvo Zec, prvič na Hrvaškem odkrili valečo sloko – *Scolopax rusticola* (sloka je v preprostem gnezdu na tleh valila štiri jajca). Nanjo je slučajno naletel tamkajšnji lovec **Pino Peteh**. Povedal je, da je samica trdno sedela na jajcih in se

je dvignila šele, ko se ji je približal na en meter.

Da gre res za izjemen primer prvega dokumentiranega gnezdenja sloke na Hrvaškem, je potrdila tudi upravna Zavoda za ornitologijo Hrvaške akademije znanosti in umetnosti **Jelena Kralj**. Povedala je, da je to sploh prvi tako prepričljivo zabeležen in dokumentiran primer valjenja te ptice v Hrvaški Istri in da je to tudi izjemno redek primer za vso Hrvaško. Sloka (prej smo jo pri nas imenovali veliki kljunač, po lovsko pa »šnef«) na Hrvaškem velja za domačo gnezdilko, toda, kot je povedala Kraljeva, od začetka 20. stoletja niso imeli zanesljivih dokazov o dejanskem gnezdenju te ptice

tudi na Hrvaškem (glej: <http://www.dzpp.hr/publikacije/crvene-knjige/crvena-knjiga-ptica-hrvatske-1299.html>). Ornitologinja je lovcem in drugim naravovarstvenikom, ki so »poprijeli« za to vest in fotografske aparate, svetovala, naj se valeči ptici ne približujejo in naj jo pustijo dvajset dni, kolikor traja valjenje, da izleže svoj zarod.

B. Leskovic

Vir:

M. Belušić: Šljuke se gnezde u Istri! Lovački vjesnik; Vol.123, št. 4/2014, HLS Zagreb
www.hls.com.hr

Franc Jožef Smrtnik: lovec, posestnik, gozdar, župan

Marca letos, na jožefovo, je **Franc Jožef Smrtnik** praznoval svojih petdeset let v veliki družbi domačih, prijateljev, lovcev, županov iz domače doline pod »Obirskim«. Praznovanje je bilo pripravljeno v slovenski Gostilni Kovač, v znameniti soteski pod Kortami. Tam sta tudi njegova rojstna hiša in dom; v samotnem, idiličnem in prvobitnem zaselku na 950 m n.v. in 16 km od Železne Kaple. Okrog znamenitega zaselka se raztezajo mogočni gozdovi, obdani z visokimi gorami. Smrtnikov slovenski rod že vseskozi z enakim priimkom biva v tamkajšnjih krajih nepretrgano že skoraj pol tisočletja. Kolikor se lahko sogovornik spomni in ve, so bili moški iz te rodbine vedno tudi lovci na svojem posestvu, velikem 260 ha. Kot naprednega, uglednega, skrbnega in tradicionalno lovsko pravičnega se tudi lovca **Franca**, očeta zdajšnjega naslednika **Franca Jožefa**, slovenski lovci spominjamo z vso spoštljivostjo. Predvsem ga poznamo po izraziti slovenski zavednosti in ponosu na svojo narodnost. Skrbno in delavno je sodeloval pri nastajanju in uresničevanju mednarodnega »karavanškega sporazuma« o gojitvi, upravljanju in lovu jelenjadi, ki živi na obeh straneh državne meje. Sin **Franc Jožef** je bil in je z enakimi lastnostmi in nagnjenji navezan na kraj in lov, kot sta bila njegov oče in praded. Tudi slednjega se še spominja – po zglednih dejanjih v povezavi s slovensko narodnostjo.

Franc Jožef je postal lovec po opravljenem zahtevnem lovskem izpitu, ki ga je opravil leta 1981. Nato je opravil tudi t. i. »lovski praktikum« in tako izpolnil pogoje za opravljanje izpita za državnega lovskega čuvaja. Takoj ko je izpolnil vse pogoje za samostojnega lovca, je tudi uradno postal državni lovski čuvaj. Včlanil se je tudi v Klub prijateljev lova - Celovec, ki prav tako letos praznuje abrahama oziroma sklenjenih petdeset let aktivnega lovskega delovanja. Slovensko-koroški klub po lovski in kulturni dejavnosti že vseskozi tesno sodeluje s Slovenci v matični domovini in tudi s slovenskimi lovci na italijanskem Goriškem in v Furlaniji-Juljski krajini. **Franc Jožef Smrtnik** je izjemno ponosen tudi na Lovski pevski zbor v Železni Kapli, saj je bil njegov

oče med njegovimi ustanovitelji, seveda pa tudi odlični pevec zbor. Pevske sposobnosti in tovrstno kulturo nadaljujejo v zboru zdaj vsi Smrtniki, ki pojejo v kvintetu. V pevski obliki delujejo s slovensko vsebinsko domoljubnostjo in prav tako z veliko pevsko vmeno. Menijo, da tako najbolj izvirno ohranjajo in pospešujejo slovenstvo – z ljudskimi, lovskimi

stva na Koroškem. Na tak način je z objektivnega in realnega stališča predstavila trpljenje, vztrajnost, boj za narodni obstoj in ohranitev Slovencev na Koroškem. Predstavila je tudi lovstvo, koroškega lovca na Koroškem v preteklosti in sedanjosti. Njeno delo je po oceni in mnenju župana **Franc Jožefa Smrtnika** izjemno veliko prispevalo k izboljšanju so-

Foto: F. Elor

Franc Jožef Smrtnik – zaveden koroški Slovenec, lovec, državni lovski čuvaj, posestnik in župan v svojem okolju. V ozadju Košuta.

in času primernimi pesmimi in napevi.

Jubilant je odraščal na visokogorski domačiji v Kortah, kjer so bili med drugimi pomembnimi osebnostmi večkrat na obisku tudi ugledni koroški slovenski lovci, med njimi nič kolikokrat tudi legenda slovenskega koroškega lovstva **Karel Pušnik - Gašper**, ki se ga spoštljivo spominja.

Franc Jožef Smrtnik je v letu 2009 sestavil slovenski spisek imen za kandidiranje na lokalnih županskih volitvah. In zgodila sta se dva »rekorda«, presežka: prvič je na volitvah kandidiral in tudi uspela samostojna »slovenska lista« in drugič, da je na volitvah zmagal koroški Slovenec in bil izvoljen za župana Občine Železna Kapla, posestnik, gozdar in lovec – **Franc Jožef Smrtnik**.

Iz Občine Železna Kapla izhaja tudi vse bolj evropsko znana raziskovalka, pisateljica in promotorka slovenstva na avstrijskem Koroškem dr. **Maja Haderlap**, ki jo je občina oz. župan Železne Kaple **Franc Jožef** odlikoval ter razglasil za častno občanko Železne Kaple. Poleg drugih prizadevanj, da slovenstvo na Koroškem ne bi zašlo v pozabo, da slovenstva ne bi povsem »pogremanili«, je dr. Haderlapova izdala knjižno delo *Angel pozabe*, ki v nemščini opisuje življenje in trud naših rojakov za preživetje sloven-

žitja in spoštovanju med nemško govorečimi občani in slovenskimi Korošci. Svoje objektivno, pozitivno mesto in dobro oceno je pri tem dobilo tudi lovstvo, o čemer smo že pisali v Lovcu.

Ko **Franc Jožef** kot lovec govori o zdajšnjem času, v katerem se na svoj način »bori« za ohranjanje in zagotavljanje življenjskih razmer za prostoživečo divjad, se nikakor ne more strinjati, da »lovska stroka« ali znanost daje prednost zgolj statističnim »uradniškim« podlagam in metodologijam, na katerih temeljijo gojivne smernice za upravljanje s populacijami prostoživečih živali oz. divjadi in z lovišči. V svojem, »Smrtnikovem« lovišču, kjer pretežno živi jelenjad tudi v času zimovanja, so s preverjenimi ukrepi in delom skoraj odpravili škodo od jelenjadi v gozdu. Kot je povedal **Franc Jožef**, je vsa umetnost v tem, da so zagotovili primerno in skrbno nadzorovano zimsko krmljenje in jelenjadi zagotovili popoln mir. Še posebej pa poudarja, da bi pri upravljanju s prostoživečo jelenjadjo morali ponovno obnoviti skupno čezmejno usklajevanje pri načrtovanju med upravljalci lovišč pri pripravi letnih in večletnih lovskogospodarskih načrtov, kajti priča smo, da upravljam s skupno populacijo jelenjadi, ki redno prehaja slovensko-avstrijsko državno mejo

oziroma kroži iz enega lovišča v drugo. Čutiti pa je, meni, da je strokovnih lovskih srečevanj in druženj vse manj.

O prisotnosti oziroma pojavljanju medveda na Koroškem lovci in drugi Avstrijci nimajo slabih ali nasprotujočih si mnenj, saj se medved tamkaj občasno pojavlja že stoletja. Se pa zadnja tri leta redno pojavlja na koroških lovniških površinah tudi neposredno ob »kmetijah«. Država Avstrija je prepovedala lov oziroma odstrel medveda. Drugačno mnenje pa ima pri vprašanju ponovne razširitve in naseljevanja volka. »Volk pa bo zanesljivo zamenjal vlogo in delo lovca.« Volčje plenjenje divjadi zato pomeni tudi oškodovanje interesov lastnika in države (Franc Jožef je dejal, da med drugim plačuje (za njegovo lovno površino 260 ha) državi Avstriji lovski davek v višini 600 evrov na leto.

Njegovo mnenje o varovanju gorske narave, gozda, naravne dediščine je izjemno pozitivno in meni, da je varstvo nujno potrebno. Status regijskega parka v Avstriji v ničemer ne omejuje ne lova ne gospodarjenja z gozdom, ne kmetovanja, poljedelstva. Tak status omogoča celo izkoristiti strokovno pomoč, pridobiti nepovratna sredstva za varstvo okolja pa tudi, kar je zelo pomembno, da se na kar najprimernejši in popoln način zavaruje občutljivo naravo in varuje okolje ter ga ohranja v prvobitnosti (naravno in etnografsko). Kritičen je do projekta EU Natura 2000, ki za gospodarjenje na območjih Natura 2000 ni priprazen, še manj gospodaren in je nestimulativen.

Franc Jožef namreč izhaja iz tradicionalnega slovenskega kraja (okolja), iz družine, kjer se je bilo treba praktično vsak dan boriti z naravo za preživetje, obstoj in obstanek. Vse, kar dela in ustvari, je prežeto z izjemno voljo, vloženim znojem, lastnimi žulji in neomajnim domoljubjem. Te vrednote človeka hrabrij in zadržujejo, da vztraja in živi v svojem »gorskem paradižu« na skoraj 1.000 m nadmorske višine. Energijo in voljo do življenja črpa iz človeških in narodnih vrednot, vere, upanja, umetnosti, glasbe, pesmi, literature, likovne umetnosti. Za Franca Jožefa je še posebno pomembno ohranjanje in spoštovanje narodovih in lovskih vrednot, sedanjosti kot tradicije preteklosti. Opominja pa, da so vrednote lova in lovstva vse bolj na »prepihu«. Čas, v katerem živimo, namenja lovski tehnologiji, sodobni balistiki, optičnim novostim in

drugi opremljeni ter pripomočkom za lov izjemen napredek. Nesluten razvoj pa gre v škodo in pogubo prostoživeče lovne divjadi, ki se proti temu brani zgolj s svojimi naravnimi danostmi in sposobnostjo prilagajanja. Tudi lovske navade, obredi, oblačila in simboli lovske razpoznavnosti, ki »že na daleč« izdajajo pravega lovca – z dušo in srcem –, se vedno bolj oddaljujejo od pravih, v stoletjih zgrajenih lovskih zakonitostih in vrednotah. »Bomo novodobne negativnosti sposobni z odgovornostjo in lovsko zavestjo ter občutkom pripadnosti vsaj malo zaustaviti?« se sprašuje.

Francu Jožefu še na mnoga leta!

France Ekar

Kako sva z Rudijem lovila muflona

Drugo letošnje aprilsko nedeljo sem se zapeljal v Rovte, vas pod Malim vrhom, da bi mojemu starejšemu lovskemu tovarišu Rudiju čestital za njegov 90. rojstni dan. Rudi je član LD Kropa že od leta 1954, jaz pa od leta 1961. Veliko skupnega je že za nama. Začela sva obujati spomine. Ker je bilo na soncu že prijetno toplo, sva se iz kuhinje presedla na klop pred vhodom v starodavno kmečko hišo Turkove kmetije.

Pred nama se je dvigal gozdnat in skalovit hrib Mali vrh, ki je zaključek dolgega, skoraj vodoravnega grebena, ki s pobočja Jelovice sega daleč nad gorenjsko ravnino in ga imenujejo kar Gorenjski balkon. V pogovoru sva iz trenutno aktualnih tem, ki jih Rudi še vedno redno kritično spremlja, hitro prešla na spomine.

Rudi je kmet, nikoli ni bil v nobeni službi, tako kot predniki je tudi Rudijeva družina živela od gospodarjenja na svojem posestvu. Predniki so imeli tudi gostilno, saj hiša stoji ob starodavni tovarniški poti kroparskih žebjarjev, ki je bila najkrajša pot do Kranja in Ljubljane. Tod so se ustavljali za počitek tovarniki, pohodniki, lovci in predvsem kmečki gospodarji iz sosednjih vasi. Gostilno so Nemci zaprli leta 1942, Rudijev oče pa je po vojni zaradi neprijaznih časov do zasebnega podjetništva ni več odprl. V drugi svetovni vojni so Rudija mobilizirali Nemci; preden bi ga poslali na fronto je dobil dopust, prebil se je v Slovenijo in odšel v partizane.

Gledala sva v pobočja Malega vrha in se spominjala, kako smo bili lovci presenečeni, ko so se na ta hrib pred 45 leti priselili mufloni, ki so jih v sosednje lovišče naselili z Brionov. Mali vrh so izbrali za svojega in od tod

so se polagoma razširili vse do Brezovice. Za muflone na Malem vrhu sta skrbela Rudi in Ivo, tudi član LD Kropa. Hranim štirideset let stare barvne filmske posnetke, kako Rudi in Ivo pomagata konju, ki skozi globok sneg vleče v strmino nad hišo sani z veliko rjuho sena. Nato sta napolnila krmilnico in odšla v dolino. Jaz sem čakal skrit v gošči. Kmalu so se začeli s pobočja do krmišča spuščati mufloni. Zadnji je bil mogočen oven; nastali so odlični posnetki. Ker pa so takratne kamere še glasno brnele, jih je zvok zmotil in so se umaknili. Rudi je muflone pri krmišču navadno opazoval kar s klopi, kjer sva sedela tedaj.

Leta 1977 smo se v LD odločili, da bomo odstrelili prva ovna. Za vsakega smo izžrebali po dva lovca upravičenca. Izžrebana sva bila Rudi in jaz. Dogovorila sva se, da bova na lov hodila skupaj. Menili so, da bova lahko kar hitro prišla do strela. Pa smo se vsi

Lovci pred Turkovo gostilno leta 1938; Rudi čepi, za njim njegov oče.

Rudi in Rok pred Turkovo hišo s prvim muflonom, uplenjenim leta 1977.

zelo motili! Nismo pričakovali, da so mufloni tako previdni in da trop nemudoma zbeži in se dolgo ne ustavi, tako da tudi zalaz ni uspešen. Nama je uspešen strel uspel šele po desetem skupnem lovu. Na lov sva po navadi hodila popoldan, saj sem bil jaz dopoldan v službi. Vsak v svoji smeri sva vzporedno lazila po Malem vrhu, tako da bi morda eden drugemu potisnila trop.

Deseto popoldne se je Rudi vzpenjal mimo Turkove jame navzgor, mimo Partizanske tehnike in pod Griči proti Studencu, jaz pa sem se po vlaki počasi pomikal po dolinah vrh hriba od Jesenovca do Triangla. Ko sem prišel do studenca pod Špilo, sem za robom zagledal hrbta dveh muflonov; ovce

in dveletnega ovna. Previdno sem stopil naprej in opazil, da oven šepa. »Ta je pa tisti, na katerega je pred dnevi streljal Ludvik,« sem mislil. Odločil sem se za strel, da bi mu skrajšal muke. Pomeril sem, počilo je, živali sta zbežali, a vsaka v svojo smer, z njima pa trop, ki ga pred tem v plitvi kotanji nisem niti videl. Tudi trop se je razdelil; z zadetim ovnom je tekel tudi kapitalen oven z velikimi rogmi (polži), bili pa so svetle barve. Zbežali so v smer, od koder naj bi prišel Rudi. Skoraj bi ga podrl, ko so se hkrati znašli v skalni ožini. Odšla sva na nastrel, našla kri in tudi potrditev, kam je zadeti oven stekel. Ker je pobočje Malega vrha zahtevno za iskanje, se je Rudi odločil, da gre domov po psa. »Ti počakaj tu Na Prižnici,« mi je dejal. Nekaj časa sem čakal, nato pa sem se previdno odpravil po sledih bežečega tropa. Ko sem se prebijal čez skalni rob, sem v kotanji zagledal ležati ovna. Ni me opazil. Videl sem, da umira ... Po pobočju je tedaj prihajal tudi Rudi, pes na jermenu pa ga je že vlekel proti ovnu. Zažvižgal sem mu in mu nakazal, naj počaka na mestu. Kmalu je ovnu omahnila glava. Nato sta sledila zadnji grizljaj in čestitka k lovskega blagru. Nato sva želela še dognati vzrok šepanja. Imel je samo strelno rano od moje krogle, šepal pa je, ker je imel razjedene parklje – imel

je parkljevko. Nič mi ni bilo žal, da nisem uplenil trofejnega ovna, pomembno je bilo, da sem ga rešil muk.

Prvega uplenjenega ovna sem dal nagačiti, podaril pa sem ga moji LD in zdaj visi v sejni sobi našega lovskega doma. Od takrat so mufloni v naši LD kar pomembna divjad. Zaradi dobrih naravnih razmer in rednega krmjenja s kostanjem in senom se lahko pohvalimo tudi z močnimi trofeji; predvsem pa ni od njih nobene škode.

V kasnejših letih je Rudi ustrelil kar nekaj ovnov. Kljub visoki

starosti še vedno lovi; le bolj po domačem gozdu in na polju. Nikoli se ni gnal za trofejami, na skupnih lovih, če so se preveč zavlekli, pa je že pogledoval na uro, saj ga je doma čakalo veliko dela. Prvo puško je kupil, ko je postal lovec, in to je tudi njegova edina puška, s katero še vedno odlično zadane. Je pa ta puška nekaj posebnega: lahka dvocevna petelinka, kalibra 6,5 x 58 R - 16 x/70 (Böehler Biltz Stahl). V tridesetih letih prejšnjega stoletja je puško podaril podvinski graščak Prinz Kamilo de Polignac svojemu lovcu, kar je tudi vgravirano na

puški: »V spomin: MARQUIS DE CREQUI MONTEFOR.« Kako se je leta 1954 puška znašla pri njenem prodajalcu, Rudi ne ve. Tudi na letošnji pristrelitvi risanic in preizkusu strelskih sposobnosti naših članov je z njo zadel »desetko«. Letos bo moral ustreliti smnjaka, saj mu ga je za oba visoka jubileja, starostnega in lovskega, odobrila/podarila LD.

Kljub devetdesetim letom je Rudi še vedno aktiven: zjutraj v hlevu opravi vse on, še vedno vozi avto, z ženo hodita na izlete in redno spremlja politična in gospodarska dogajanja.

Upamo, da bo še dolga leta ostal tako čil, kot je zdaj, in da mu bo puška zvesto služila na njegovih lovih po poljih in gozdovih domačih Rovt.

Rok Gašperšič

Rudi Potočnik in predsednik LD Kropa Anton Bešter leta 2014

Litijski lovci zgradili novo prežo

Lovska družina Litija, katere lovišče meri 5.945 ha lovni površini, se razteza na desnem in levem bregu Save in sodi v Zasavsko lovskoupravljaljsko območje. Lepo in gričevnato lovišče je zaradi učinkovitega lova in upravljanja z divjadjo razdeljeno na osem lovskega revirjev. Lani je

Nekontrolirano odtekanje urina

Inkontinenca urina

Po podatkih, ki jih imam na voljo, je povprečna starost slovenskih lovcev med 55 in 60 let. Veliko jih je starejših kot 60 let. To so leta, ko se pri nekaterih pojavijo težave zaradi nekontroliranega uhajanja urina. Čeprav so to pogoste težave, ki zaznamujejo in zajamejo 30 % in več ljudi te starosti, bolniki neradi govorijo o tem med seboj, tudi z zdravnikom ne, pa je treba obzirno, rahločutno »vleči« tovrstno anamnezo iz njih.

Nekontrolirano uhajanje urina je nadloga, ki zelo vpliva na kakovost življenja, posega v človekovo počutje, vedenje, obnašanje, celo razmišljanje. Bolnike odvrča od dejavnosti, ki so doslej v mnogem izpolnjevale njihovo udejstvovanje in jih veselile. Začnejo se izogibati druženju s prijatelji, opuščajo lovske družabnosti in pogone, daljše čakanje na prežah,

obiskovanje gledaliških predstav, športnih prireditev in tekmovanj, ne da bi navajali vzrok izostankov. S časom se zato nekateri popolnoma osamijo.

Na srečo pa to ni stanje, s katerim bi morali živeti, ga prenašati in se mu podrežati, ker ga je mogoče ublažiti ali celo v celoti odpraviti. V lovske vrstah imamo več sto lovčev, zato moram napisati, da so te težave pri ženskah še veliko pogostejše kot pri moških. Razlika med spoloma v pozni starosti sicer izginja in se pri osemdesetih izenači.

Inkontinenca urina (strokovno izraz) nastane zaradi različnih vzrokov, ki jih lahko združimo v tri skupine, pojavljajo pa se posamezno ali mešano.

Najbolj znana pa tudi najpogostejša je tako imenovana **stresna inkontinenca**. Ta oblika povzroči nekontrolirano izločanje urina pri smejanju, kašljanju, kihanju, pri večjih telesnih naporih, med tekom. Najpogostejše prizadene ženske, ker je povezana s porodi in nosečnostjo, ko pogosto nastane

nejo poškodbe mišic medeničnega dna. A tudi moški niso izvzeti; pri njih je to ne tako redka posledica operacije prostate.

Druga najpogostejša oblika je **prelivna inkontinenca**, ki lahko nastane pri moških po šestdesetem letu starosti zaradi motenega odтока urina iz mehurja, ki ga povzroči hiperplazija prostate BPH (*benigna prostatična hiperplazija*). Ta pritiska na sečnico (ureter), jo stisne in onemogoči odtekanje urina iz mehurja. Urin se nabira v mehurju, pritisk se veča in začne nehoteno odtekati. To je najpogostejša težava moških v poznejših letih.

Naslednja oblika je **urgentna inkontinenca**, ki je lahko povezana z motnjami osrednjega (centralnega) živčnega sistema (CŽS), kot sta Alzheimerjeva in Parkinsonova bolezen, intelektualna nerazvitost ali kot posledica možganske kapi, pri ženskah je lahko povezana z izpadom (*prolapsom*) maternice, poškodbo hrbtenice, poškodbo medenice, vnetjem mehurja, rakom prostate, boleznijo ledvic.

Odpravljanje težav

Za odpravo težav lahko veliko stori bolnik sam z vajami in spremembo življenjskega sloga, kar je lahko veliko uspešnejše kot tisto, kar ponuja medicina: zdravila ali operacijo.

Pri stresni in urgentni inkontinenci so najuspešnejše vaje za krepitev mišic medeničnega dna po Keglu. Prizadeti lahko vaje opravljajo leže, sede, stoje kjer koli, ne da bi okolica to sploh vedela in opazila, npr. ko čakate pred blagajno, da pridete na vrsto ali kje drugje, kjer morate čakati. Torej tudi na visoki preži, npr.! Kako se lotiti vaj? Medenične mišice povlecite navzgor in jih stiskajte, kot bi hoteli preprečiti iztekanje urina ali uhajanje plinov. Pri tem štejejo do deset, se sprostimo in ponovimo, kar storimo desetkrat, čez dan pa vsaj trikrat, vedno, ko se spomnite in se ponudi priložnost.

Zdravnik ima več možnosti: svetuje operacijo, ponudi zdravila, obliže, katetre, plenice, posebne hlače itn., o čemer na tem mestu ne bi pisali. Povprašajte svojega

Lovci in njihove žene – organizatorke odprtja in piknika ob kresu pred prvomajskimi prazniki

uničujoč veter v revirju Grčanov hrib tako poškodovale prežo, ki je bila zgrajena na posestvu našega lovca **Braneta Hauptmana**, da

osebnega zdravnika in se posvetuje z njim. Med ukrepe, ki jih izvaja bolnik, štejemo pripravo urnika za uriniranje. V začetku na vsako uro, če je treba ali ne! Nato presledke podaljšujemo na dve uri, nato na tri ure itn.; gre za navajanje mehurja, da zadržuje urin.

Na voljo so posebni stoli, ki med sedenjem z električnimi impulzi aktivirajo medenične mišice, da se krčijo in tako krepijo.

Debelim priporočajo shujšati, kar mnogim tudi pomaga. Izključiti pa je treba pitje čaja, kofein, nikotin!

Za preprečitev nočnega uriniranja svetujejo, da dve uri pred spanjem bolniki ne pijejo več tekočine. Povsem naj opustijo pitje kave (kofein), ker je naravni diuretik. Kave naj ne pijejo vsaj popoldne in ne zvečer.

Če bolnik jemlje več vrst zdravil, je treba preveriti, ali ni med njimi katero, v sestavi katerega je diureticična sestavina, da teh tablet ne bo jemal zvečer.

Zgolj za informacijo navajamo nekaj simptomov, ki se pojavlja-

smo se letos pozimi odločili, da bomo zgradili popolnoma novo. Lovci na fotografiji so iz lastnih žepov prispevali vsa denarna in

jo pri moških na začetku BPH (*benigni protetični hiperplaziji*) in pozneje.

To je najpogostnejša težava moških poznejših let. Glavni simptom pri BPH je motnja pri uriniranju, ki nastane v treh fazah:

1. oteženo uriniranje posebej na začetku, kateremu sledi slab curek; pogosto uriniranje, večkrat na noč,

2. po končanem uriniranju ostane nekaj urina še vedno v mehurju, ki se počasi izceja,

3. zapora urina pri dolgotrajnem sedenju (na preži, na sestankih, ob računalniku) pri obilnem pitju tekočin, hladne noge; na koncu sledi popolna zapora urina.

Če s kateterizacijo po končanem uriniranju zdravnik ugotovi več kot 100–120 cm³ zastojnega urina, to terjaja kirurški poseg. Zastoj urina narekuje potrebo po zmanjšanju pitja tekočin, soli, ostrih začimb, izogibati se je treba dolgotrajnemu sedenju in skrbeti za redno odvajanje urina; ubogati je treba klic narave.

Primarij Lojze Števanec, dr. med.

materialna sredstva ter skupaj pri gradnji nove preže opravili 315 delovnih ur. Pri delu in postavitvi so nam pomagali tudi domačini: **Jože Tori, Vili Mandelj, Brane Rus in Miloš Drnovšek**. Lovsko prežo smo s pomočjo naših žena odprli ob kresu, na predvečer delavskega praznika. Še posebno se na tem mestu zahvaljujemo **Nuši Hauptman**, ki je tudi ob gradnji skrbela, da nismo bili ne žejni ne lačni.

Marjan Koprivnikar, gospodar LD Litija

Iz zgodovine slovenskega lovstva

(2) Delovanje Zveze lovskih društev (ZLD)

Delovanje pred vojno

Ze na ustanovnem občnem zboru leta 1907 so prisotni slovenski lovci med drugim izrazili tudi zahtevo po pripravi *lovskega katastra*, saj bi bila z njim ponujena podlaga za pripravo lovske statistike. Z njo bi bilo mogoče dokazati, kolikšen pomen ima lov za narodno gospodarstvo.

Slovenski lovski klub (SLK) se je na drugem občnem zboru 19. marca 1909 preimenoval v **Slovensko lovsko društvo (SLD)**, leta 1910 pa je SLD zaradi obveščanja, potreb vzgoje in izobraževanja začelo izdajati društveno glasilo *Lovec, list za lov in ribarstvo*. Hkrati je organiziralo v Ljubljani in tudi drugje po Sloveniji številna predavanja z lovske tematiko oziroma z različnih področij lovskega udejstvovanja.

Občni zbor SLD je 17. maja 1914 sprejel sklep o ustanovitvi podružnic z namenom, da poveže vsa lovska društva v takratni Sloveniji v organizacijsko celoto vseslovenskega lovstva. Zaradi prve svetovne vojne je bil sklep uresničen šele po letu 1918¹. Tako je SLD šele od leta 1921 ustanavljalo podružnice po vsej takratni Sloveniji do rapalske meje.

Po prizadevanju SLD je slovenska deželna vlada z ukazom (odredbo) z dne 6. decembra 1919 in z veljavnostjo od 1. januarja 1920 uvedla nove enotne lovske karte z veljavnostjo enega leta. Vse državne lovske karte, izdane na ozemlju Kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev, izdane

¹ F. Cvenkel, V. Varičak, *Zgodovina slovenskega lovstva na kratko, Lovec, november/december 1987*, str. 280.

zunaj Slovenije, so veljale tudi v Sloveniji².

Ob pomoči SLD je deželna vlada Slovenije z ukazom št. 64 v Uradnem listu³ št. 25 z 9. marcem 1921 razglasila *Varstvo redkih živali, rastlin in špilj* (jam) v Sloveniji. Ukaz (odredba) je začasno določal, da je prepovedano loviti, pokončevati, prodajati, ponujati v zakup in izvažati redke ali za Slovenijo značilne ter za znanstvo pomembne živali in rastline. Z ukazom so bili tako zaščiteni (zavarovani) alpski kozorog, velika uharica, rjavi orel, kraljevski in planinski orel, rjavi lunj⁴ itn. Ta rešitev je bila po zakonski poti uzakonjena v Uradnem listu Pokrajinske vlade za Slovenijo⁵.

Že leta 1920 so na občnem zboru SLD v okviru njenega gospodarskega odseka med drugim ustanovili poseben Odsek za organizacijo ureditve prodaje divjačine, kož in kožuhovine. Gospodarski odsek SLD je deloval do 15. junija 1924, ko je bila na njegovo pobudo ustanovljena *Lovska zadruha* s sedežem v Ljubljani⁶. Njen namen je bil predvsem varovanje koristi članov – združnikov, organizacija prodaje divjačine, nakupovanje raznih lovskega izdelkov in opreme od svojih članov in to nuditi tudi drugim, predvsem članom zadruge, ter oskrbovanje članov še z raznimi drugimi potrebščinami.

Znanje kandidatov za lovske čuvaje so sprva preverjala okrajna glavarstva, leta 1920 pa je Gozdarski odsek Pokrajinske vlade organiziral prvi tečaj za gozdne in lovske čuvaje v Kostonjavi na Krki. Že na seji SLD, ki je bila 12. decembra istega leta, je bil izvoljen poseben odsek, ki naj bi poskrbel za organizacijo strokovnih predavanj in tečajev za poklicne lovce in zaprisežene lovske čuvaje. Prvi tečaj naj bi bil predvidoma marca 1925⁷, vendar uresničitve ni bilo.

SLD je leta 1926 doseglo, da je Ministrstvo za šume in rudnike z ukazom (odredbo) št. 27.994 od 29. septembra 1926 odredilo, da se v soglasju z občinami med draž-

² Glasilo *Lovec*, december 1919, str. 191.

³ *Uradni list Deželne vlade za Slovenijo*, št. 25–64/21.

⁴ Glasilo *Lovec*, avgust 1921, str. 125.

⁵ *Uradni list Pokrajinske vlade za Slovenijo*, št. 115–377/22.

⁶ F. Cvenkel, V. Varičak, *Zgodovina slovenskega lovstva na kratko, Kronološko od 1887 do 1987*, *Lovec*, oktober/november 1987, str. 283.

⁷ Glasilo *Lovec*, januar 1925, str. 36/37.

bene pogoje za dražbo občinskih zakupnih lovišč doda tudi pogoj, da morajo zakupniki in sozakupniki biti osebe, ki so člani SLD. Na dražbah so se morali izkazati z izkaznicami SLD in dokazati, da so za obravnavano leto že plačali članarino⁸.

Leta 1931 je bila izdana banovinska odredba, s katero so bili zaradi pospeševanja lova kot pomembne panoge narodnega gospodarstva za območje vse Dravske banovine izenačeni predpisi o prepovedanem lovem času (lovopustu). Po banovinski odredbi⁹ so bile brakade (lov s psi goniči) dovoljene le v času od 15. septembra do 15. januarja naslednjega leta. Ban je posameznim lovskim upravičencem izjemoma lahko dovolil odstrel določenega števila divjadi posamezne vrste v določenem roku, tudi v lovopustu. Preden pa je izdal tako dovoljenje, je moral o tem pridobiti mnenje SLD.

V Službenem listu kraljevske banske uprave je bil 27. januarja 1932 »po milosti božji in narodni volji kralja Jugoslavije Aleksandra I.« objavlen *Zakon o lovu*¹⁰. Zakon so poleg kralja podpisali še minister za gozdove in rudnike, minister za pravosodje in minister za notranje zadeve. V prevodu Zakona o lovu iz leta 1931¹¹ so bili upoštevani tudi že popravki¹².

Zakon o lovu je v prvem poglavju obravnaval lovsko pravico, razdelitev divjadi v tri vrste¹³, lastna in občinska lovišča ter lovišča države, javnopravnih korporacij in društev, dajanje lovišč v zakup in kataster lovišč. V drugem poglavju je zakon obravnaval lovsko-policijske odredbe, t. j. izjeme lovopusta, nedovoljene načine lova, prodajo divjačine in potrdila o njenem izvoru, lovne karte, hojo s puško po tujem zemljišču, pogone na škodljivo divjad ter klateške pse in mačke. V tretjem

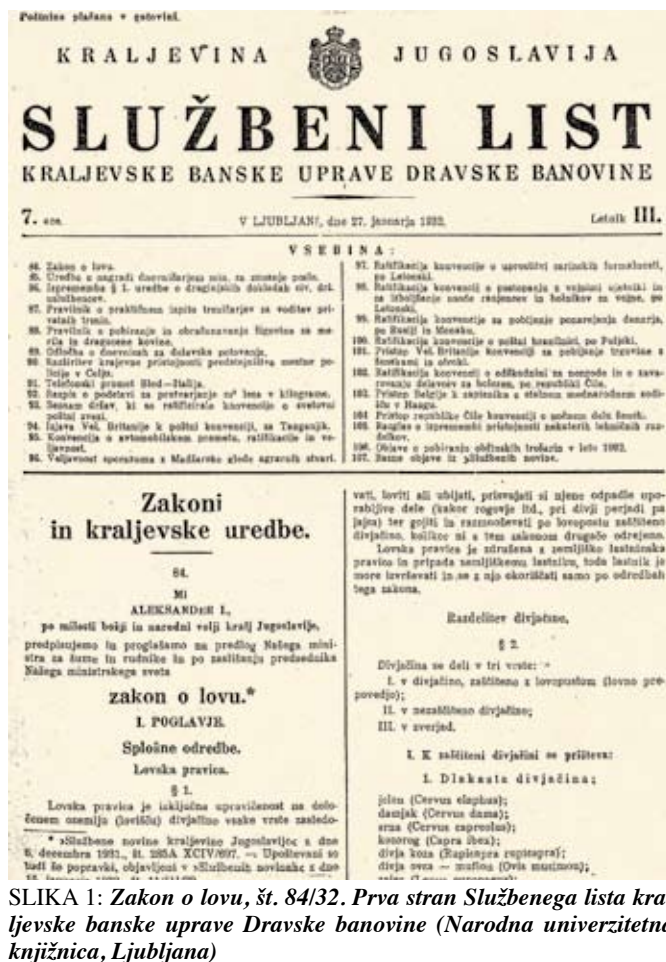
poglavju je zakon obravnaval javno nadzorstvo, zaščito lova in lovske čuvaje. Četrto poglavje je obravnavalo povračilo škode, ki nastane zaradi lova, in povračilo škode, ki jo povzroča divjad, ter odškodninsko razsodišče. V petem poglavju je zakon obravnaval pospeševanje lovstva, v katerega so sodili člani o lovskega društva, lovska statistika in lovski sklad. Lovski zakon je obravnaval še kazenske odredbe, med njimi kazni in odškodnine ter prehodne in ključne odredbe.

Leta 1935 je bila objavljena Banovinska uredba (*Banova uredba*) za izvrševanje Zakona o lovu¹⁴. Obravnavala je odredbe za izvedbo dražb občinskih in lastnih lovišč, število zakupnikov in podzakupnikov, varstvo ptic pevk in drugih, ki so koristne za kmetijstvo in gozdarsko gospodarstvo, zastupljanje nezaščitene/nezavarovane divjadi in zverjad (zveri), posebne predpise o hrambi divjačine v hladilnicah, o označevanju s plombo in oddajanje divjačine v promet, predpise za izvajanje pogonov na divje prašiče in zverjad, predpise o višini in izplačevanju nagrad za pokončevanje divjih prašičev in zverjadi, odredbe o ceditvi škode, ki jo povzroča divjad, in postopku pred odškodninskim razsodiščem, pravila o uporabljanju in upravljanju banovinskega lovskega sklada in ceniku za živo divjad. Poleg kazenskih in zaključnih določb je zakon vseboval še način odkupa in višino odkupnine za lovne rezervate¹⁵ ter predpise, po katerih so morali pastirski psi, ki so merili več kot štirideset centimetrov plečne višine, nositi lesene batiče (količke) na svoji ovratnici (vratu).

Po Zakonu o lovu iz leta 1931 so morala lastna lovišča obsegati najmanj 200 ha nepretrganega zemljišča, občinska lovišča pa niso smela biti manjša od 500 ha. Občinska območja, manjša od 500 ha, so splošno upravne oblasti prve stopnje lahko priključile lovišču sosednje občine, s katero so sestavljala najnaravnejšo enoto lovišča. Če je območje občine presegalo 5000 ha, je lahko splošno upravna oblast v soglasju z občinsko oblastjo in ZLD ozemlje občine razdelilo na dve lovišči, vendar pa nobeno od njiju ni smelo biti manjše od 2000 ha. Poleg tega je ban po 5. členu zakona smel več občin,

¹⁴ Službeni list kraljevske banske uprave Dravske banovine, št. 22–160/35.

¹⁵ Pridržane lovske pravice na (tujem) zemljišču.

SLIKA 1: *Zakon o lovu, št. 84/32. Prva stran Službenega lista kraljevske banske uprave Dravske banovine (Narodna univerzitetna knjižnica, Ljubljana)*

ne glede na velikost njihovega ozemlja, združiti v eno lovišče, ki pa ni smelo presegati 5000 ha. To je lahko storil v soglasju z ZLD ali po službeni dolžnosti ali na zahtevo ene ali več občin ali na zahtevo zakupnika občinskega ali lastnega lovišča.

V Dravski banovini so bila namreč do novega zakona o lovu dopuščena lastna lovišča, katerih površina je obsegala najmanj 115 ha strnjene površine. Tako majhnih lastnih lovišč je bilo okrog 280. Vsa ta lovišča naj bi po *Zakonu o lovu* združili oziroma priključili občinskim loviščem. Toda po silovitem in množičnem protestu lastnikov so ponovno predpisali 115 ha kot najmanjšo površino za t. i. lastno lovišče¹⁶.

Tudi t. i. polosredke¹⁷ so smele

¹⁶ Dr. Romana Erhatič Širnik, *Zgodovina lova, v: Divjad in lovstvo*, Uredila Boris Leskovic in Igor Pičulin, LZS, Ljubljana 2012 (Zlatorogova knjižnica, 37), str. 31.

¹⁷ Enklave ali osredki so bili deli zemljišč v izločenih lastnih loviščih, ki niso pripadali lastniku, lovstva pravica pa je lastniku pripadala tudi na njih, vendar je moral zanje plačevati odškodnino posebej. Pol enklave ali pol osredki pa so bili deli občinskega lovišča, ki so segali v lastna izločena lovišča. Če so to zahtevali interesi gojenja divjadi, so morali ta zemlji-

oblasti priključiti lastnemu lovišču, če so to zahtevali interesi gojenja divjadi, seveda za sorazmerno odškodnino. O priključitvi so morale oblasti pridobiti mnenje ZLD, pa tudi pri zaokrožitvi lovišč zaradi poprave mej.

Pravila ZLD Dravske banovine, št. 19.694, je odobril ban Dravske banovine 15. novembra 1935¹⁸. V letu 1935 so bili izdani še Pravilnik o obrazcu za lovsko zakupno pogodbo, Odredba o spremembi lovopusta in o zaščiti redke divjadi ter Predpis obrazcev za odškodninsko razsodišče za ocenitev škode, ki je povzročena na lovu ali od divjadi¹⁹.

Že od jeseni leta 1921 je SLD dejavno sodelovalo pri pripravi osnutka novega lovskega zakona za vso državo, pri tem pa se od-

ščja, seveda proti odškodnini, obvezno priključiti lastnemu izločenemu lovišču. Če je lastnik izločenega lovišča (lastnega lovišča) odklonil prevzem osredka, mu je grozil celo odvzem lovišča, njegovo lastno lovišče pa bi oddal v zakup na javni dražbi (7. in 15. člen predpisa Zakona o lovu).

¹⁸ Romana Erhatič Širnik, *Lov in lovci skozi čas*, str. 180.

¹⁹ Službeni list kraljevske banske uprave Dravske banovine, št. 22–161/35, 22–162/35 in 22–163/35.

ločno zavzelo, da bo v Sloveniji še naprej veljal zakupni sistem lova. Aktivnosti in usklajevanja so potekala na eni strani z oblastmi, na drugi strani pa s hrvaškimi, bosanskimi in srbskimi lovci. Po ustanovitvi Dravske banovine²⁰ je bilo v Kraljevini Jugoslaviji lovsko pravo načeloma izenačeno s sprejetjem Zakona o lovu (5. decembra 1931). Tako naj bi prvič v vsej kraljevini veljal dominalni zakupni sistem. Banove uredbe k zakonu naj bi bile sprejete v šestih mesecih po objavi zakona. Vendar pa je bila v zakonu določba, da bo na ozemlju banovine, tudi tam, kjer je veljal zakupni sistem lova, datum začetka zakupnega sistema lova določil izvoljeni banovinski svet. Toda po veljavnem zakonu banovinski sveti nikjer v kraljevini niso bili voljeni, temveč jih je imenoval ban. Šele po nepolnih štirih letih je bila s *Finančnim zakonom za leto 1935/36* sprejeta odločba²¹, ki je določila, da uredbo k zakonu o lovu lahko sprejmejo imenovani banovinski sveti. Banovinski svet Dravske banovine je tako šele 14. februarja 1935 sprejel banovinsko odredbo k lovskemu zakonu iz leta 1931. V istem letu je bila odredba sprejeta tudi na Hrvaškem, drugje pa je bila obvezna moč zakona zadržana za 10, 15 in celo 20 let²².

Glede reorganizacije po Zakonu o lovu je bila 29. marca 1936 ustanovljena ZLD Dravske banovine²³. Tako so bila do druge svetovne vojne Lovska društva organizirana v Zvezi lovskih društev banovine, vsa banovinska društva v kraljevini pa v Osrednji zvezi banovinskih lovskih društev s sedežem v Beogradu.

²⁰ Službeni list kraljevske banske uprave Dravske banovine, št. 100–399/29.

²¹ Finančni zakon za leto 1935/36 je pooblastil banske svete, da izda uredbo k novemu zakonu o lovu. Tako je Oddelek za gozdarstvo banske uprave Dravske banovine izdelal in predložil osnutek za banovinsko uredbo k Zakonu o lovu, osnutek za pravilnik o obrazcu za lovsko zakupno pogodbo, za uredbo o spremembi lovopusta in o zaščiti redke divjadi ter osnutek za obrazce za odškodninsko razsodišče. Oddelek za gozdarstvo je pripravil tudi okrožnice in navodila za izvrševanje zakona o lovu, ravno tako tudi navodila glede oddaje lovišč po spojitvi občin (ing. Anton Šivic, *Lovska statistika Dravske banovine za leto 1934*, Lovske razmere, Lovce, september 1935, str. od 340 do 360).

²² Ing. Mirko Šušteršič, *Naš lov, Drugi del*, str. 390.

²³ Ustanovitev Zveze lovskih društev v Dravski banovini, Lovce, april 1936, str. 157.

SLIKA 2: Okraji v Dravski banovini s prikazanimi nahajališči divjadi nekaterih vrst na območju Zveze lovskih društev (Lovski zbornik, 1944, str. 22)

Po Zakonu o lovu je bila naloga ZLD Dravske banovine, da oblastem in tudi drugim interesentom daje strokovna mnenja in predloge ter nasvete s področja lovstva²⁴. Največji dosežek Zakona o lovu in seveda ZLD Dravske banovine pa je bil zaveza oblasti, da so pri odločanju o lovskih zadevah morali upoštevati tudi mnenja krajevno pristojnih lovskih društev oziroma banovinske zveze lovskih društev, kar pa v posameznih primerih ni bilo brez težav.

Že v uvodniku prve številke glasila Lovce je bilo omenjeno, da se bo SLD kot z enim od glavnih ciljev programa društva ukvarjala tudi s kinologijo, dosežke pa opisovalo v glasilu. Tako je bila pod okriljem SLD kmalu ustanovljena kinološka sekcija, v katere okviru so vodniki psov ptičarjev vodili svoje pse. Toda šele po prvi svetovni vojni so se slovenski kinologi tesneje povezali in organizirali ter podobno, kot je bilo to že praksa v nekaterih državah po Evropi, tudi v razpadli Avstro-Ogrski pred vojno, začeli ustanavljati klube ljubiteljev različnih pasem psov, zlasti lovskih.

Kot prvi je bil 23. februarja 1921 v Ljubljani ustanovljen *Klub ljubiteljev ptičarjev*²⁵. Leta 1924 se je klub včlanil v *Österreichischer Kinologen Verband* s sedežem na Dunaju in tako postal mednarodno priznan kot pasemska organizacija tudi. Klub se je leta 1926 včlanil še v *Österr. Jagdgebrauchs Hundeverband*, prav tako s sede-

²⁴ Iz prošnje ZLD predsedniku Ljubljanske pokrajine, divizijskemu generalu Leonu Rupniku z dne 11. decembra 1943 (Anton Mladič, *Kronika lovske organizacije* od 12. aprila 1941 naprej, *Lovski zbornik* 1944, Ljubljana 1944, str. 5–7).

²⁵ Iz lovskega oprtnika, Lovce, junij 1921, str. 93.

žem na Dunaju. Ob desetletnici, 7. februarja 1931, se je klub na občnem zboru preimenoval²⁶ v *Društvo ljubiteljev ptičarjev*. V Ljubljani je bil 22. maja 1924 ustanovljen *Klub ljubiteljev brakov*²⁷, 4. marca 1926 je bil ustanovljen *Klub ljubiteljev jamarjev*²⁸, istega leta pa tudi *Klub ljubiteljev brak-jazbečarjev*²⁹, ki je dotlej deloval v okviru *Kluba ljubiteljev brakov* (goničev).

Jugoslovanska kinološka zveza (JKS) s sedežem v Ljubljani je bila ustanovljena 16. junija 1924. Namen JKS je bil voditi Rodovno knjigo psov za celotno zvezno državo in gojiti/vzrejati čistokrvne pse vseh pasem, hkrati pa navezati ali obdržati stike s podobnimi mednarodnimi organizacijami. Zvezo so ustanovili Klub prijateljev ptičarjev, *Klub ljubiteljev športnih psov*, ustanovljen 9. novembra 1922, in Klub ljubiteljev brakov. JKS je delovala v Ljubljani do leta 1953, nato pa je bil njen sedež premeščen v Beograd. Po vojni se je JKS preimenovala v *Kinološki savez FNRJ* (Kinološka zveza FLRJ). Pravila nove vrhovne kinološke organizacije je odobrilo Ministrstvo za notranje zadeve z odlokom, št. IV-11043/49 z dne 14. april 1949³⁰.

²⁶ Prof. dr. Jože Rant, *Ob štiridesetletnici društva ljubiteljev ptičarjev*, Lovce 12, marec 1961, str. 371.

²⁷ Iz lovskega oprtnika, *Klub ljubiteljev brakov* v Ljubljani, Lovce letnik XI 1924, št. 13–14, str. 243.

²⁸ Občni zbor in 40-letnica Kluba ljubiteljev jamarjev, Lovce, september 1966, str. 191.

²⁹ P. Ž. *Kinološke vesti*, *Ustanovni občni zbor Kluba ljubiteljev brakov-jazbečarjev*, Lovce, list za lov, kinologijo in ribarstvo, Letnik XVII, januar 1930, str. 33/34.

³⁰ *Naše delo o treh desetletjih*, *Priložnostna publikacija ob 30-letnici ustanovitve LKD Gorica – Nova*

Pri tem kratkem in povzetem pregledu seveda ni mogoče navesti vseh uspešnih organizacijskih dejavnosti, ki jih je Zveza lovskih društev opravljala na vseh področjih lovske dejavnosti. Uspešno začeto delo Zveze je spet prekinila vojna, tokrat druga.

Pripravil: **Vojko Rutar**

Gorica, Izdala LKD Gorica, Nova Gorica 2008, str. od 5 do 14.

Trophy 8 x 56

Daljnogledi **Trophy** so tržno najuspešnejša serija lovskih daljnogledov firme Bushnell. To so pravi lovski daljnogledi, namenjeni predvsem lovski uporabi. Daljnogled Trophy odlikuje čvrsta in sodobna zgradba s strehasto oz. roof postavitvijo optičnih prizem v telesu daljnogleda, kar omogoča elegantne ravne linije osnovnih optičnih cevi. Taka zgradba občutno zmanjša velikost in težo daljnogleda.

Optični deli daljnogleda so izdelani iz najboljšega barijevega BaK-4 stekla. Vsi optični elementi v daljnogledu so prevlečeni z več sloji posebne prevleke, ki izboljšuje svetlobno prepustnost, povečuje ostrino slike in kontrast. Notranjost je napolnjena z dušikom, kar preprečuje zameglitev leč. Pri opazovanju nudi prijetno sliko toplih barvnih tonov in ne utrujajo oči tudi pri daljšem opazovanju. Izostritev oz. »fokussiranje« na opazovani objekt poteka zelo hitro. So zelo preprosti za uporabo, morda najbolj od vseh Bushnellovih lovskih daljnogledov.

Daljnogledi Trophy so povsem vodotesni in odporni proti udarcem.

Serija Trophy je dokaj velika in predstavlja daljnogled s povečavami od 8-krat do 12-krat, tako da vsak lovec lahko najde model za svoje potrebe.

Tokrat predstavljamo model Trophy 8 x 56, ki je namenjen izključno evropskemu trgu. Značilnost evropske goste posejane pokrajine pogojuje lov pretežno v večernem mraku in ponoči. Temu se moramo prilagajati tudi lovci. Velikost leč v objektivu daljnogleda je zaradi tega posebno pomembna, večje leče omogočajo tudi večji svetlobni izkoristek daljnogleda v razmerah zmanjšane vidljivosti. Predstavljeni daljnogled tako omogoča izhodno svetlobno zenico velikosti 7 mm, največ, kar še lahko izkoristi zdravo človeško oko.

Daljnogledi Trophy so zelo ka-

Model: 230856, povečava: 8 x 56, vidno polje: 115m/1000 m, izhodna zenica: 7 mm, teža: 960 g

kovosten optični izdelek. So najboljši primer Bushnellovega uspeha na svetovnem trgu optičnih izdelkov in pomenijo poslovno usmerjenost firme Bushnell v najlepši luči. Le-ta se vedno kaže v prizadevanju, da se kupcu ponudi čim večjo kakovost za zelo ugodno ceno. Pri nakupu takega izdelka, kot je daljnogled Trophy, kupec vedno dobi občutek, da je dobil več, kot je plačal. Nič čudnega torej, da Bushnell prodaja največ daljnogledov na svetu. Pri tako veliki prodaji in prisotnosti na vseh svetovnih tržiščih si firma lahko privoščiti tudi ugodne cene.

Daljnogledi iz serije Trophy so med slovenskimi lovci zelo priljubljeni, saj so najbolj značilen primer lovskega daljnogleda za intenzivno vsakdanjo uporabo. Model 8 x 56 je v tej seriji idealen prav za lov z visoke preže v večernem mraku. Poleg optične kakovosti ga odlikuje še zmerna cena, ki znaša 449 evrov.

*Predstavitvena reportaža
Rodeoteam, d. o. o.*

Aimpoint - prvi in najboljši med »rdečimi pikami«

Na svetu je vrsta proizvajalcev opto-elektronskih naprav, imenovanih tudi »rdeče pike«, od katerih vsekakor izstopa švedsko podjetje **Aimpoint**, ki jih izdeluje že 35 let in je tudi izumitelj »rdeče pike«. Izum sega v leto 1974, ko je podjetje sklenilo pogodbo z ameriško vojsko za sploh prvi tak izdelek, ki ga je katera vojska uvedla v svojo oborožitev. Od takrat naprej so prav izdelki švedskega Aimpointa prva izbira tudi naslovcev. V uporabi in

neprestanem preizkušanju v vseh vremenskih in podnebni razmerah je že več kot milijon teh merilnih naprav, kar nedvomno priča o njihovih prednostih in kakovosti. Naprave Aimpoint imajo nekatere posebnosti in prednosti, ki jih ne najdemo pri izdelkih drugih proizvajalcev. Te prednosti so: so brez paralakse, izredno dolga življenjska doba baterije, ki se meri v letih, vrhunski materiali, preprosta montaža in modeli za prav vsak tip orožja ter način lova. **Prednosti** Aimpointovih merkov pred konkurenco, sploh pa pred poceni izdelki, so res številne.

Neomejeno vidno polje in neomejena razdalja očesa do okularja. Pri Aimpointu ni pomembno, kako daleč ali od strani je naše oko od okularja in ali vidimo samo del ali celoten okular – dokler vidimo tarčo in rdečo piko na tarči bomo natančno tja tudi zadeli!

Zaradi sistema dveh leč sploh ne poznajo problema paralakse, s katerim se srečujemo pri strelnih daljnogledih in tudi nekaterih drugih opto-elektronskih izdelkih. Aimpointov merki zaradi napredne refleksne tehnologije in sistema dveh leč nima paralakse in zato omogoča tudi zelo natančne strele. Pri cenejših izdelkih je namreč opaziti, da imajo zadetki na sto metrov zaradi paralakse tudi do pol metra odstopanja.

Optični merki Aimpoint so popolnoma **vodotesni, odporni proti udarcem** in imajo več nastavljivih stopenj osvetljenosti namerilne točke – rdeče pike. Prav okrogla rdeča pika je dokazano najbolj vidna in najbolj preprosta za uporabo pri merjenju na premikajoče cilje. **Življenjska doba baterije se meri v letih!** Tudi če je merki ves čas vklju-

čen, npr. na srednji nastavitvi, je čas delovanja kar 50.000 ur ali pet let! Skrbi glede robustnosti in napajanja so odveč. Aimpoint vse od leta 2005 uporablja napredno tehnologijo ACET (*Advanced Circuit Efficiency Technology*), ki ob izjemno nizki porabi energije omogoča odlični izkoristek in dolgo delovanje baterije, četudi je merki vključen neprekinjeno.

Aimpointovi izdelki so narejeni iz **visoko kakovostne aluminijeve zlitine**, leče so prekrte s posebno večslojno in protiodbojno prevleko. Za razliko od drugih leče ne popačijo naravnih barv in svetlobe. Zunanost merkov je matirana, kar lovca še dodatno skriva. Lovski modeli so popolnoma vodotesni do globine pet metrov. Pri gumbih za nastavitev ciljne točke in nastavitev osvetljenosti pike je jasno občuten in slišen »klik«. Z gumbom za vklop/izklop nastavljamo osvetljenost namerilne točke. Velikost namerilne točke lahko pri lovskih modelih izbiramo med 2 MOA in 4 MOA.

Različnost izdelkov omogoča

popolno svobodo pri različnih načinih montaž (dva obročka, en obroček, vgrajena (integrirana) montaža za na montažno letev Weaver/Picatinny ali z originalno Blaserjevo sedlasto montažo) za različne dolžine zaklepov.

Zato Aimpointovi merki zadovoljijo še tako zahtevnega in izbirčnega lovca. Zaradi svoje raznolikosti, odpornosti in vzdržljivosti so zelo priljubljeni med lovci in drugimi uporabniki. Zaradi svojih lastnosti so že več kot trideset let eni najbolj uporabljenih na lovih. Kar desetletni garancijski rok bo vsakemu lovcu dal še dodaten dober občutek.

V prihodnjih številkah vam bomo predstavili predvsem tri modele Aimpointovih merkov in njihove unikatne lastnosti: Aimpoint **Micro H-1**, Aimpoint **9000L** ter Aimpoint **Hunter**. Za vse informacije smo vam na voljo na telefonskih številkah (01) 420 22 22; 051/348-222 ali na našem zastopstvu v Babičevi 1 v Ljubljani. E-naslov: info@group22.si www.group22.si

**Reklamna predstavitev
Group 22, d. o. o.**

Vrste LD Krka je 2. 1. 2014 zapustil dolgoletni član **Anton Pečjak**.

Anton se je rodil 16. 1. 1937 na Ravnodolski planoti, sredi gozdov. V lovske vrste se je kot pripravnik včlanil v LD Taborska jama leta 1958 in leta 1959 opravil lovski izpit. Član LD Taborska jama je bil, dokler ga glas narave ni zvabil na Velike Vrhe, kjer si je ustvaril dom in se zato leta 1961 včlanil v LD Krka.

V LD Krka je Anton ves čas pridno deloval, pomagal in ni se mu bilo nikoli težko odzvati na klic LD, če je bilo treba postoriti kaj v korist družine ali divjadi. Še posebno ta lastnost je krasila njegovo ime in delo. Član UO je bil od leta 1971 do 1974 in od leta 1976 do 1984, vsega skupaj trinajst let, kar kaže na njegovo prizadevnost v LD. Pri gradnji lovskega doma je prispeval les in bil eden tistih, ki so prispevali največ. Leta 1985 ob odprtju novega lovskega doma je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge. Kmalu po dograditvi doma ga je prizadela bolezen; kljub temu se je po svojih najboljših močeh še vedno udeleževal del in ni manjkal tudi na posvetih. LD se mu je zahvalila za delovno prizadevnost z bronastim znakom leta 1991, s srebrnim 1996 in z zlatim za zasluge LD Krka leta 2009. Leta 2008 smo ga ponovno zaprosili za pomoč z lesom, ki smo ga potrebovali pri gradnji »jurčka« ob domu, kjer se je spet izkazal z dobrosrčnostjo in dobrodelnostjo.

Anton Pečjak je dolgoletne izkušnje z veseljem prenašal na mlajše lovce. Vedno je bil pripravljen priskočiti na pomoč. Bil je družaben človek, ki je s svojim humorjem velikokrat popestril naša srečanja in lovske običaje.

Za ves trud, skrb in prizadevnost do divjadi in dela v LD ter odlično sodelovanje z lovskeimi tovariši se mu člani LD Krka iskreno zahvaljujemo.

V našem spominu bo ostal zapisan kot drag prijatelj in lovec z veliko začetnico.

LD Krka – D. P.

V sedeminpetdesetem letu je 23. 10. 2013 nenadoma ugasnilo plemenito srce našega cenjenega lovskega tovariša **Igorja Simčiča**.

Vest nas je globoko prizadela; Igor je bil človek, ki je bil vedno in vsakomur pripravljen pomagati. Ni poznal besed ne morem, ne znam ... Ko se je leta 1980 včlanil v zeleno bratovščino LD Črna jama, so njegove vrline spoznali tudi tisti, ki ga dotlej niso poznali.

V 33-letnem obdobju članstva je skoraj petindvajset let opravljal pomembne funkcije v organih naše LD. Največkrat je bil izvoljen za tajnika (od leta 1984 do 1986, od 1986 do 2004) v mandatu od 1990 do 1994 pa za starešino. Dvakrat mu je bilo zaupano vodenje disciplinske komisije LD (od leta 2004 do 2008), leta 2012 pa je bil izvoljen za člana častnega razsodišča območne lovske zveze. Med prvimi člani naše družine je opravil izpit za lovskega čuvaja in dolžnosti vestno opravljal do zadnjega

dne. Dolga leta je bil tudi preglednik divjačine in bil aktiven med lovskimi kinologi. Svoje široko znanje je z veliko vnemo in odgovornostjo stalno prenašal na mlade člane, katerim je bil vzoren mentor.

Za vestno opravljanje odgovornih funkcij, vzorno delo v lovišču in nesebično prenašanje znanja in izkušenj na rodove mladih lovcev je med drugim prejel znak LZS za lovske zasluge, plaketo Postojnsko-Bistriške ZLD ter srebrni znak Kinološke zveze Slovenije.

Igor je bil dober lovski prijatelj in strokovnjak. V naravi je občutil sprostitve in zadovoljstvo. Užival je v lovski družbi, na skupnih lovih in v družbi svojega zvestega spremljevalca lovskega psa. Bil je spoštovan član, ki je s svojimi dejanji vplival na nas v taki meri, da so bila vsa dela, ki smo se jih lotili skupaj, mnogo lažja in preprostejša. Imel je tudi poseben občutek in odnos do narave. Tudi njej je priskočil v pomoč kot pravi ljubitelj in človek z velikim srcem. Za vse, kar je storil dobrega za LD in lovišče, mu velja naša globoka zahvala!

V spoštljiv in trajen spomin smo ga s pesmijo in melodijo lovskega roga ter utrinkom lovskega pogona v lanski pozni jeseni v velikem številu pospremili na njegovo zadnje stojišče, v večna lovišča nad Belskim. Njegov lik pa bo ostal med nami – na skupnih lovih, delovnih akcijah in družabnih srečanjih.

LD Črna jama – J. P.

Z žalostjo v srcih smo se lovci LD Golavabuka poslovili od spoštovanega lovskega tovariša in prijatelja **Franciška Pogorelničnika**, lovca z več kot 65-letnim stažem v zeleni bratovščini. Umrl je 28. 4. 2014. Izgubili smo človeka, velikega ljubitelja narave, ki je veliko prispeval k varstvu narave in divjadi.

Franček se je rodil 23. 3. 1930 kot četrti otrok na srednje veliki kmetiji na robu Graške gore. Otroštvo je preživel v družbi brata in dveh sester, s katerimi je delil lepe, a tudi težke trenutke gospodarskih razmer in krivične politične situacije, v katero so bili potisnjeni zavedni Slovenci pred bližajočo drugo svetovno vojno. Na domačiji je moral trdo delati, da je lahko končal osnovno šolo v Podgorju. Kot uspešnemu učencu mu ni bila dana možnost nadaljevati študija, saj je bila vojna pred vrati in začel se je boj za preživetje in obstoj. Komaj trinajst let starega fanta je NOB potegnila v svoje vrste za kurirja, kjer je že čutil

grenkobe vojne, zato se je leta 1944 aktivneje vključil v NOB.

Pogorelničnik pa ni bil samo dober in zavzet delavec, ampak je imel zelo rad naravo. Leta 1958 se je včlanil v LD Dobrava. Ko se je ta združila z LD Mislinja, je postal član združene, močnejše LD. Med leti je prišlo do ponovne razdružitve in oblikovale so se tri velike LD, in sicer LD Mislinja, LD Golavabuka z Dobravo in LD Podgorje. Franček se je odločil za LD Golavabuka, ki ji je ostal zvest vse do svoje smrti. Leta 1946 je bil časovno zelo blizu ustanoviteljev LD Golavabuka in izredno aktiven pri ustanavljanju LD kot tudi kasneje. Zaradi zaslug pri krmljenju ter izboljševanju življenjskega okolja divjadi ga je UO LD Golavabuka predlagal v tečaj za mentorje. Na podlagi opravljenega tečaja in kot preglednika uplenjene divjadi pa tudi zaradi izjemnih zaslug za krmljenje divjadi v težkih zimskih razmerah ga je LD imenovala za revirnega vodjo Graške gore II, ki jo je opravljal polnih sedemnajst let. V času od leta 1975 do 1979 je bil član UO LD s funkcijo strelskega referenta, od leta 1979 do 1983 pa je bil referent za strelstvo in statistiko ter dvanajst let tudi praporščak LD. Bil je vzor mladim generacijam lovcev v LD. Franček je bil zelo aktiven tudi v strelski tekmovalni ekipi LD Golavabuka in z njo dosegel številna strelska priznanja.

Za požrtvovalno delo na področju društvene dejavnosti in tudi pri upravljanju z divjadjo v lovišču je prejel številna priznanja LD Golavabuka in odlikovanja LZS in KZS; prejel je znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje. Že v letu 2014 je prejel zlato plaketo LZS za več kot 60-letno aktivno delo v slovenskem lovstvu. Matična LD mu je podelila več pohvalnih listin za požrtvovalno delo pri razvoju društvene dejavnosti in aktivnosti pri gradnji lovskega doma na Golavabuki.

Dragi Franček, v imenu LD Golavabuka se ti še enkrat iskreno zahvaljujemo za tvoj trud in delo pri ohranjanju narave, divjadi in vzdrževanju dobrih prijateljskih odnosov. Obljubljamo ti, da bomo nadaljevali tvoje delo, v katerega si v desetletjih članstva v LD Golavabuka vložil ogromno truda.

LD Golavabuka – J. G.

V spomladanskih dneh, ko se narava odeva v najlepše odtenke zelene barve, je med opoltniški lovci žalostno odjeknila novica, da se je 15. 4. 2014 za vedno poslovil

naš član **Anton Ambrož**. Bitko za življenje je izgubil le devet dni pred njegovim 83. rojstnim dnevom.

Rodil se je leta 1931 v Podpeči ob Dravinji, kjer je preživel otroštvo. Kot mlad fant se je najprej zaposlil v opekarni in nato na železnici. Želja po boljšem kosu kruha ga je pripeljala v Policijsko šolo v Begunje, kjer se je izšolal za policista. Delo v uniformi ga je vodilo po različnih krajih Slovenije, dokler ni pristal kot vodja varnostnega okoliša Oplotnica v Slovenski Bistrici.

Po očetu lovcu je podedoval veselje do lova in narave, ki ga je spodbudilo, da je leta 1950 kot pripravnik vstopil v LD Loče, kjer je leta 1952 opravil lovski izpit. Kasneje se je ob službovanju pridružil opoltniškim lovcom, ki jim je ostal zvest vse do danes.

V dolgem obdobju so mu bile zapuane številne odgovorne naloge v naši družini: starešina je bil od leta 1978 do 1984, predsednik NO je bil od leta 1994 do 2002, predsednik disciplinske komisije LD (od 1970 do 1973 in od 2006 do 2010) in nato še njen član polnih sedemnajst let. Bil je tudi strelski referent, član komisije za izobraževanje in član gradbenega odbora.

Za ogromen prispevek v 64-letnem delu v naši organizaciji ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge, redom III. in II. stopnje in jubilejnim znakom za šestdeset let članstva v naši organizaciji. Prejel je tudi družinsko priznanje LD Oplotnica ter srebrni znak kinološke zveze, saj je bil dolgoletni in uspešen vodnik lovskih psov, ki so ga vedno spremljali na njegovih lovskih poteh.

Lovske steze so se za Toneta za vedno končale. Nam, ki smo skupaj z njim stopali po njih, ostajajo lepi spomini na vse, kar smo doživeli skupaj.

Tone, hvala ti za vse, kar si dobrega storil za našo lovsko družino. Pogrešali te bomo!

LD Oplotnica – V. V.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov**. **Originalne fotografije in uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeili tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračevali petmesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 6/2012, str. 351, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Viljem Vegmaher, LD Oplotnica, * 11. 5. 1934, † 19. 5. 2014.
Ludvik Filipič ml., LD Mala Nedelja, * 24. 7. 1951, † 5. 5. 2014.
Martin Žalik, LD Predgrad, * 30. 11. 1928, † 23. 5. 2014.
Anton Šlosar, LD Zemon, * 31. 7. 1928, † 26. 5. 2014.
Branko Monetti, LD Puščava, * 11. 12. 1949, † 15. 5. 2014.

Janez Bitenc, LD Laze, * 12. 12. 1947, † 12. 5. 2014.
Julij Šauperl, LD Ruše, * 22. 3. 1925, † 6. 12. 2013.
Jožef Sernc, LD Ruše, * 30. 11. 1927, † 27. 4. 2014.
Milan Tkavčič, LD Kapele, * 14. 10. 1955, † 2. 5. 2014.
Janez Gumilar, LD Prosenjakovci, * 15. 1. 1939, † 2. 5. 2014.

Umrli časten spomin!

Preizkušnja psov ptičarjev v zanesljivosti prinašanja izgubljenega (PZPI)

Letos, 1. marca, je bila v Središču ob Dravi že četrta Preizkušnja zanesljivosti prinašanja izgubljenega (PZPI) v organizaciji **Društva ljubiteljev ptičarjev (DLP)** in v sodelovanju z **Lovsko družino Središče**. Preizkušnja je potekala na odličnih terenih središkega lovišča. Prav zaradi idealnih terenov in dobrega odnosa njenih članov ter vodstva do kinologije je DLP zaprosilo to LD za gostiteljico preizkušnje. Naj zapišem, da je bil v tej družini posebno pes ptičar vedno visoko uvrščen na spisek pravičnega lova. In prav iz te LD so bili že znani vzreditelji in uspešni vodniki lovskih psov (psarne Središka, Obrežka, Vodranska, Mladoleška, Nedeljska in Grabljenska).

Ugodne vremenske razmere so botrovale dobremu vzdušju na terenu, vendar z rahlim priokusom strahu in treme, saj so lastniki gozdov prav v tem času spravljali les. V veliko zadovoljstvo organizatorja je kljub temu preizkušnja uspela, končala se je brez vsakršnih zapletov.

Kot določa Pravilnik o tej preizkušnji, so vodniki pravočasno dostavili uplenjene lisice, ki so jih sodniku položili tako, kot velewa Pravilnik (glej Ptičarji, 1/2005, str. 24–25), stojišča pa predpisano označili. Vsak vodnik je imel priložnost, da je njegov pes prišel do »svoje« položene lisice, vendar bi se kaj lahko zgodilo, da bi prinesel tudi sosednjo. V takem primeru ni mogoče narediti nič konkretnega, saj sta pač pasji nos in trenutne razmere (smer vrtnčenja vetra) na terenu odločilna dejavnika pri

iskanju; naslednji po vrstnem redu bi se pač moral zadovoljiti s predhodno položeno lisico.

Na preizkušnjo se je prijavilo in se je dejansko udeležilo sedem vodnikov s svojimi ptičarji, od tega pet nemških kratkodlakih ptičarjev in dva nemška žimavca (nemški ostrodlaki ptičarji). Preizkušnjo so uspešno opravili le štirje vodniki s svojimi psi, od tega oba nemška žimavca in dva nemška kratkodlaka.

Preizkušnjo so uspešno opravili (po vrstnem redu nastopa): **Camilo vom Bodensee**, nemški žimavec – NŽ 001751, z vodnikom **Borutom Ingoličem** iz Ljubljane. Pes je odličen »prinašalec« lisice, ki ve, kaj hoče, tudi telesno je lepo grajen, vendar žal neznačilen za pasmo nemškega žimavca.

Amor Kralj lova, nemški kratkodlaka – NKP 003019, z vodnikom **Antonom Vuzmom** iz Ptuja, je uspešno opravil nalogo. Je odličen kratkodlaka, ki se je izkazal kot izjemen vodnikov pomočnik.

Foto: F. Krnjak

Camilo ni hotel pozirati, kar pa ne velja za njegovega vodnika.

Arko Ljutomerski, nemški žimavec – NŽ 001705, črni serec, atletsko grajen in značilen predstavnik svoje pasme, preudaren in odlično vođen, je z vodnikom

vodji preizkušnje pa je bil član domače LD **Miran Čurin**.

Sodniška četvorka je bila ob koncu preizkušnje zadovoljna s pokazanim na preizkušnji. Vsem

Foto: T. Kaučič

Arko Ljutomerski končuje svojo uspešno opravljeno nalogo.

Vojkom Pirherjem iz Ljutomers uspešno opravil zadano nalogo.

As Sebeborci, nemški kratkodlaka – NKP 0030028, z značilnimi ptičarskimi značilnostmi, vodnika **Ljuba Klemenčiča** iz Velike Nedelje, je prav tako kot zadnji nastopajoči uspešno opravil nalogo prinašanja lisice.

Da je vse potekalo po pravilih, je bil zadolžen sodniški zbor pod vodstvom **Franca Turnška**, njegovi »sotrudniki« pa so bili **Lidija Šmigoc** in sodniški podmladek **Goran Peršin** in **Sašo Ferencič**; pomočnik sodniškemu zboru in

Foto: T. Kaučič

As Sebebovski v prinašalskem elementu

*Na uporabnostni tekmi Lekenik 2014 v delu na divje prašiče v obori, ki je bila na Hrvaškem, je sodeloval tudi slovenski vodnik **Martin Kraševac** iz Metlike s svojo nemško lovsko terierko **Kano** od Špišiča (na fotografiji sta v sredini). Pšička je zasedla drugo mesto (rezervni CACT – HR).*

Foto: T. Kaučič

Foto: B. Habjan

Pred preizkušnjo

Foto: F. Krnjak

Tudi od petih sodnikov je bilo veliko odvisno.

uspešnim vodnikom je podelila spričevala in priložnostne nagrade, neuspešnim pa svetovala, naj pri nadaljnjem šolanju ne obupajo, saj je delo z vsestransko uporabnim ptičarjem čar, ki ga ni mogoče nadomestiti s še tako izpopolnjenim računalniškim programom ali katerimi drugimi tehničnimi pomagali.

Čeprav sem član omenjene LD, me je UO DLP zadolžil, da se v njihovem imenu javno in toplo zahvalim gostiteljici za izkazano gostoljubnost. Takšnih in podobnih družin si naša stanovska ptičarska organizacija (DLP) samo želi, kajti v pomenu lovske pravičnosti je lovsko uporaben pes nedeljiv

člen pri upravljanju divjadi in z loviščem. Tega se središka LD vsa leta svojega obstoja zelo dobro zaveda. DLP Slovenije se zato s tega mesta obrača na vse tiste družine, ki imajo še dobre razmere za izvedbo različnih preizkušenj (VUP, ŠPP, UP KS, PZPI ipd.), naj sodelujejo pri ponudbi svojega lovišča v tovrstno uporabo. Tako lahko dokažejo, da se zavedajo, da je lov brez lovsko uporabnega psa zgolj »šušmarjenje«; fraza ali včasih tudi izražena bojazen, da na preizkušnjam povzročamo le škodo (nemir) v lovišču, pa je privlečena iz praznega brloga.

Franc Krnjak,
vodja preizkušnje

Analiza iskanj za leto 2013

Spremljanje dela vodnikov lovskih psov za iskanje obstreljene velike divjadi in medveda

LIS – Lisjak z modulom Kinologija je last LZS. Vnos podatkov za lovsko kinologijo opravljajo pooblaščenici upravljalov lovišč – lovskih družin (LD). Podatki, če so natančni, pomenijo uporabne podatke, s katerimi lahko sklepamo o stanju v določenem segmentu lovske kinologije; v našem primeru o rezultatih dela vodnikov krvosledcev pri iskanju ranjene in obstreljene divjadi v minulem letu. Prva splošna ugotovitev tudi zadnje analize je, da izražajo povečanje števila vodnikov uporabljenih krvosledcev (mišljeni so vsi psi, ki so ustrezno šolani in preizkušeni za delo po krvni sledi) v primerjavi s predprejšnjim

letom (2012), in sicer se je njihovo število povečalo za 25. Vodniki so s svojimi krvosledci iskali ranjeno divjad v loviščih 357 LD od 416, ki so članice LZS (torej so ranjeno divjad iskali v 86 % LD). V letu 2013 je bilo 2.822 evidentiranih iskanj (v letu 2012 jih je bilo 3.242), kar priča, da se je število iskanj kljub povečanemu številu psov zmanjšalo za 420 iskanj. Tudi uspešnost opravljenih iskanj je izkazano manjša, saj je bilo v letu 2013 najdenih 1.116 glav obstreljene velike divjadi (1.342) ali 39,55 % (41,39 %). Na uspešnost lahko vpliva več dejavnikov. Eden izmed njih je vsekakor tudi več opravljenih kontrolnih iskanj po

Konec letošnjega februarja, leta 2014, smo prejeli vse zbrane podatke Komisije za lovski informacijski sistem LZS – Lisjak za leto 2013 in opravili analizo opravljenega dela v lovski kinologiji, konkretno tudi o »krvosledništvu«, ki je sestavni del lovske dejavnosti, saj vemo, da je iskanje obstreljene/ranjene divjadi po strelu z zakonom in podzakonskim aktom izrecno zahtevana obveznost lovcev. Analizo podatkov je opravila **Delovna skupina za spremljanje dela vodnikov lovskih psov za iskanje ranjene in obstreljene divjadi**, ki deluje v okviru Komisije LZS za lovsko kinologijo (KLK LZS). Vodi jo **Ervin Feregotto**, ki je tudi za lani zbral vse podatke (aplikacija Lisjak) in pripravil spremljajoče preglednice in grafe. Besedilo in oblikovanje analize sta prispevek **Janeza Šumaka**. Ervinu velja za opravljeno delo posebna zahvala!

Število iskanj divjadi (spol, vrsta in star. kategorija) in uspešnosti iskanj v letu 2013

DIVJAD	RU	RN	RU/VRTI (%)	KU	KN	SU	SN	SU/VI (%)	SKUPAJ št. iskanj
SRNJAK 2+, 1+	299	94	75,70	53	410	352	504	41,12	856
SRNA 2+, 1+	148	44	77,08	27	164	175	208	45,69	383
SRNJI MLADIČ	97	47	67,36	23	209	120	256	31,91	376
JELEN 2+, 1+	44	41	51,76	12	61	56	102	35,44	158
KOŠUTA 2+, 1+	34	22	60,71	14	25	48	47	50,53	95
JELENJE TELE	30	15	66,67	3	60	33	75	30,56	108
MUFLON	3	3	50	0	8	3	11	21,43	14
M. OVCA	1	2	33,33	2	4	3	6	33,33	9
M. JAGNJE	2	2	50	0	3	2	5	28,57	7
DIVJI PRAŠIČ	225	126	64,10	47	280	272	406	40,12	678
GAMS-KOZEL	22	7	75,86	4	19	26	26	50	52
G. KOZA	12	4	75	0	23	12	27	30,77	39
GAMS-MLADIČ	5	2	71,43	2	23	7	25	21,88	32
MEDVED	1	2	0,33	0	3	1	5	16,67	6
DRUGO	4	0	100	2	3	6	3	66,67	9
SKUPAJ	927	411	69,28	189	1.295	1.116	1.706	39,55	2.822

Pomen kratic v preglednici 1:

RU – ranjeno, uspešno
RN – ranjeno, neuspešno
VRTI – vsa iskanja ranjene divjadi

KU – kontrolno, uspešno
KN – kontrolno, neuspešno
SU – skupaj, uspešno

SN – skupaj, neuspešno
VI – vsa iskanja

domnevno zgrešenih strelj, ki so po ugotovljeni večletni statistiki okrog 10 % uspešna. Zanimive podatke posredujejo tudi *preglednice*, v katerih predstavljamo vrednost mesa (divjačine) in vrednost trofejnih delov najdene velike divjadi. Vodniki krvosledcev so s svojimi pasjimi pomočniki po-iskali oz. našli (glede na na-

knadno finančno ovrednotenje) vsaj za 187.038 evrov vrednosti divjačine in trofej.

Seznam vodnikov krvosledcev je objavljen na osnovnih spletnih straneh LZS (za člane) in se zaradi posodobitve oz. nadgradnje programa (v sodelovanju Komisije LZS za informacijski sistem in KLK LZS v letu 2013) avtomat-

sko prenaša iz modula Kinologija. Zaradi strogih določb *Zakona o varstvu osebnih podatkov (UL RS, 94/2007)* in *Pravilnika o vodenju ter postopkih in ukrepih za varovanje osebnih podatkov v organizacijskem sistemu LZS*, sprejetem 24. 5. 2008, pa analiza ne vsebuje več seznama vodnikov krvosledcev.

da imajo ustrezno preizkušene psa za delo po krvni sledi in da so tudi vodniki večji in usposobljeni za to delo.

Janez Šumak
Predsednik Komisije LZS
za lovsko kinologijo

Primerjava števila iskanj v letu 2013 s prejšnjimi leti

DIVJAD	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
DIVJI PRAŠIČ	416	341	413	606	456	623	693	1105	678
SRNJAK	561	595	546	596	809	832	969	829	856
SRNA	221	216	233	233	286	320	412	339	383
SRNJI MLADIČ	215	201	231	326	376	397	491	466	376
GAMS	87	93	75	74	148	110	166	129	123
MUFLON	19	27	30	33	33	29	43	47	30
JELEN	103	155	115	113	119	118	137	125	158
KOŠUTA	57	75	83	41	65	66	63	80	95
JEL. TELE	76	92	64	92	77	92	114	101	108
MEDVED	17	32	22	27	6	6	4	14	6
DRUGO	3	4	9	6	8	11	15	7	9
SKUPAJ	1.775	1.831	1.821	2.147	2.391	2.602	3.107	3.242	2.822

Število iskalcev, iskanj, najdene divjadi in uspešnost iskanj za obdobje od leta 1992 do 2013

Leto	Število evidentiranih iskalcev	Število evidentiranih iskanj	Število najdene divjadi	Uspešnost iskanj v %
1992	48	386	234	60,62
1993	48	591	347	58,71
1994	67	736	456	61,96
1995	72	823	448	54,43
1996	84	824	455	55,22
1997	125	1040	624	60,00
1998	145	1246	666	53,45
1999	124	1250	681	54,50
2000	97	1197	635	53,86
2001	86	1159	606	52,30
2002	101	1363	719	52,75
2003	104	1319	629	47,70
2004	126	1613	797	49,41
2005	133	1775	837	47,15
2006	142	1831	858	46,86
2007	127	1821	801	43,87
2008	147	2147	997	46,44
2009	220	2391	1089	45,55
2010	273	2602	1099	42,24
2011	300	3107	1295	41,68
2012	314	3242	1342	41,39
2013	339	2822	1116	39,55

Ocenjena vrednost mesa/divjačine najdene velike divjadi in medveda (v evrih)

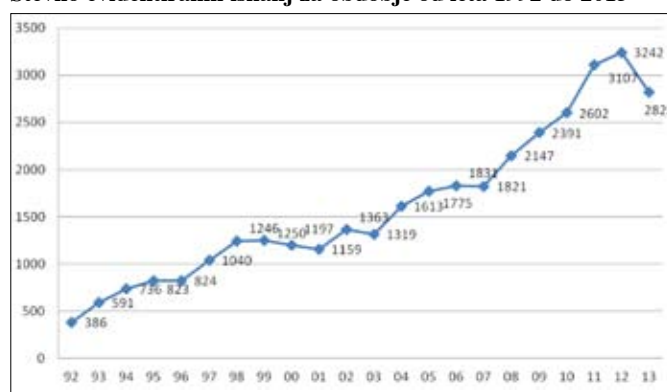
DIVJAD	ŠTEVILO ŽIVALI	POVPREČNA TEŽA (kg)	POVPREČNA ODKUPNA CENA (kg)	VREDNOST (€)
DIVJI PRAŠIČ	272	38,3	1.30 EUR	13.543
SRNJAK	352	15,6	2.95 EUR	16.199
SRNA	175	14,7	2.95 EUR	7.589
SRNIN MLADIČ	120	9	2.95 EUR	3.186
GAMS	45	16,8	3.50 EUR	2.646
MUFLON	8	18,3	1.425 EUR	209
JELEN	56	105,8	1.75 EUR	10.368
KOŠUTA	48	69,3	1.75 EUR	5.821
TELE	33	39,4	1.75 EUR	2.275
MEDVED	1	27	11 EUR	297
SKUPAJ	1.110			62.133

Veljavna in strokovno neoporečna iskanja obstreljene divjadi lahko opravljajo tudi drugi vodniki (ne glede na to, da niso vpisani na ta seznam), seveda s pogojem,

Iskanja po pasemskih skupinah lovskih psov

Pasemska skupina	Št. iskanj
Krvosledci	1.609
Goniči	575
Jamarji	264
Ptičarji	193
Šarivci	172
Prinašalci	2

Število evidentiranih iskanj za obdobje od leta 1992 do 2013

Ocenjena vrednost trofejnih delov najdene velike divjadi

DIVJAD	ŠT. NAJDENE TROFEJNE DIVJADI	TROFEJNIH ŽIVALI	OCENJENA TROFEJNA VREDNOST
DIVJI PRAŠIČ	17	9	15.270
SRNJAK	259	223	54.550
GAMS	43	35	28.560
MUFLON	3	3	2.200
JELEN	40	26	24.325
SKUPAJ	362	296	124.905,00 €

Upoštevan je cenik odkupovalca divjačine **Nimrod, d. o. o.**, za leto 2013, povprečna odkupna cena je izračunana kot povprečje posameznih kategorij divjačine.

Upravljalke lovišč (LD) so od 362 najdenih trofejnih osebkov velike divjadi ocenile 296 lovskih trofej. Za izračun trofej vrednosti je upoštevan Cenik Lovske zveze Slovenije. Vodniki krvosledcev so s svojimi psi poiskali oz. našli glede na finančno ovrednotenje – vrednosti mesa divjačine in oceno lovskih trofej vsaj za **187.038.00 evrov** vrednosti.

Pri kontrolnih iskanjih velike divjadi (**graf**), ko strelec pri pregledu nastrela s psom ni mogel ugotoviti nobenih znakov zadetka, je odstotek nato najdene divjadi vseeno kar 13 %!

Iz podatkov v **preglednici** je razvidno, da so iskalci v letu 2013 največ iskali jelene (17,32 % od celotnega odstrela), najmanj pa so v loviščih LD iskali srnje mladiče (le 3,81 % od celotnega odstrela!).

Sklepne ugotovitve

V letu 2013 je bilo evidentiranih nekaj več kot štiristo iskanj manj kot v letu 2012. Skupno je bilo vseh iskanj ranjene divjadi 2.822. Vodniki psov krvosledcev so bili s svojimi psi uspešni v 1.116 primerih, kar pomeni skupno **39,55 % uspešnost**. Žal moramo ugotoviti, da se skupna uspešnost vsako leto

Delež opravljenih iskanj v posameznih LUO (OZUL) v letu 2013

OZUL	Število iskanj	Skupen odstrel	Delež opravljenih iskanj glede na odstrel
Gorenjsko OZUL	286	3.410	8,39
Kamniško – Savinjsko OZUL	209	2.178	9,60
Kočevo – Belokranjsko OZUL	206	2.717	7,58
Notranjsko OZUL	193	2.456	7,86
Novomeško OZUL	104	1.904	5,46
Pohorsko OZUL	365	3.568	10,23
Pomursko OZUL	142	2.985	4,76
Posavsko OZUL	111	2.331	4,76
Primorsko OZUL	247	5.012	4,93
Ptujsko – Ormožsko OZUL	58	2.885	2,01
Savinjsko – Kozjansko OZUL	234	3.692	6,34
Slovensko – Goriško OZUL	30	1.845	1,63
Triglavska OZUL	98	1.536	6,38
Zahodno visoko kraško OZUL	350	3.740	9,36
Zasavsko OZUL	183	2.434	7,52

Delež iskanj velike divjadi posamezne vrste glede na odstrel

Divjad	Odstrel	Št. iskanj	Delež iskanj glede na odstrel
Srnjak	11.539	856	7,42
Srna	8.498	383	4,51
Srnji mladič	9.859	376	3,81
Jelen	912	158	17,32
Košuta	877	95	10,83
Jelenje tele	1.134	108	9,52
Gams	1.666	123	7,38
Muflon	475	30	6,32
Divji prašič	7.713	678	8,80

zmanjšuje, kar je po naših ocenah posledica tudi neprestanega povečevanja števila kontrolnih pregledov nastrelcev in iskanj. Kar zadeva iskanja, kjer so bili na »nastrelu« ugotovljeni očitni znaki obstrelitve živali, pa je bila uspešnost **69,28 %**.

V letu 2013 je ranjeno divjad s psi iskalo 339 vodnikov krvosledcev. Pri iskanjih še vedno največ uporabljajo pse barvarje oz. »specialiste« dveh pasem – bavarski barvar in hanovški barvar. Delež obeh pasem pri iskanjih je 57 %. Vodniki uporabljajo pri

iskanjih obstreljene ali kako drugače ranjene divjadi usposobljene in preizkušene pse kar 27 različnih pasem lovskih psov.

Vodniki krvosledcev so bili največkrat (856) poklicani na iskanje/zasledovanje srnjakov 2+ in lanščakov (1+), sledijo iskanja divjih prašičev (678) in srn 2+ ter mladice (1+), 383 iskanj. Glede na izkazani odstrel so vodniki krvosledcev največkrat iskali jelene 2+ in jelene lanščake (1+), kar je zajelo 17,32 % od vsega odstrela; sledijo košute 2+ in junice 1+, kar je zajelo 10,83 % ter jelenja teleta 9,52 %.

Vodniki so s svojimi psi upravljalcam lovišč (LD) našli skupaj za več kot 120.000 evrov trofejno vredne divjadi, ocenjena vrednost mesa te divjadi oz. divjačine pa je znašala več kot 60.000 evrov.

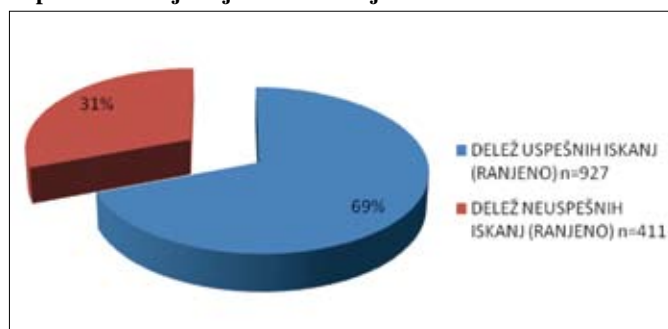
Letos (2014) je bila aplikacija LIS – Lisjak v modulu kinologija glede vnosov iskanj posodobljena. KLK LZS je sprejela tudi nekatere dopolnitve podatkov, tako da bo analiza za leto (2014), ki jo bomo predstavili v naslednjem letu, lahko še podrobnejša in obširnejša.

Vsem iskalcem obstreljene in kako drugače ranjene divjadi želim pri iskanjih v letu 2014, ki so že v polnem teku, čim več uspešnih iskanj.

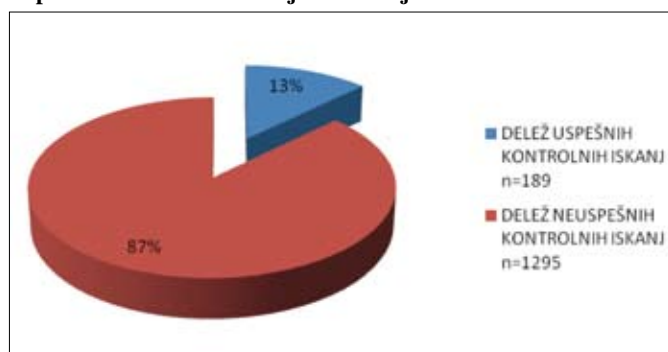
Ervin Feregotto,

član Komisije LZS za lovsko kinologijo in vodja DS za spremljanje dela vodnikov lovskih psov za iskanje ranjene in obstreljene divjadi

Uspešnost iskanj ranjene velike divjadi

Uspešnost kontrolnih iskanj velike divjadi

Predvidena legla lovskih psov

Resasti jazbecarji (SLRJr):

O: 5/I, m: 4/II, 26. 5.,
Andrej Puželj,
Lipovšica 14, 1317 Sodražica.

Mali modri goskonjski gonič (SLRGmm):

O: 5/II, m: 5/I, 19.7.,
Iztok Tomšič,
Rudarsko nas. 11, 1330 Kočevje.

Pes svetega Huberta (SLRCSH):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 23. 5.,
Gregor Komauer,
Kolomanova cesta 37,
2312 Orehova vas.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/III, m: 3/II, 3. 7.,
Vinko Trunkelj,
Gorenje Kamenje 15,
8211 Dobnič.
O: 4/I, m: 5/I, 24. 5.,
Matjaž Rajtek,
Markovo 4 g, 1240 Kamnik.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 18. 6.,

Ivan Jurak,
Dol. Kamence 69, 8000 Novo mesto.
O: 5/I, m: 4/I, 8. 7.,
Franc Krašovec,
Prapreče 15, 8351 Straža.
O: 4/I, m: 5/I, 15. 5.,
Lado Rastresen,
Lučine 32, 4224 Gorenja vas.
O: 5/I, m: 5/I, 10. 5.,
Nenad Mikunovič,
Marin Dol 20, 8341 Adlešiči.

Beagli (SLRBig)

O: 5/I, m: 5/I, 22. 6.,
Tomaž Obad,
Kumen 57,
2344 Lovrenc na Pohorju.
O: 5/I, m: 5/I, 24.5.,
Matjaž Mojšker,
Aljaževa 7, 1358 Log pri Brezovici.
O: 5/I, m: 5/I, 8.7.,
Martin Keblič,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.

Bavarski barvarji (SLRBb):

O: 4/II, m: 4/I, 20. 6.,
Ivan Fišer,
Slape 29/a, 2323 Ptujška Gora.

O: 3/II, m: 3/I, 20. 6.,
Ivo Leban,
Volče 94, 5220 Tolmin.
O: 4/I, m: 4/III, 8. 7.,
Milan Fortuna,
Govejek 18, 5281 Sp. Idrija.
O: 4/II, m: 5/I, 30. 6.,
Jure Pagon,
Godovič 178, 5275 Godovič.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

(jelenje rdeči)

O: 5/I, m: 5/I, 19. 7.,
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.
O: 5/I, m: 5/I, 21. 7.,
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.
O: 5/I, m: 5/II, 5. 7.,
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.
O: 4/I, m: 5/I, 13.6.,
Martin Keblić,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.

Kdl. madžarska vižla (SLRMvk):

O: 5/JZP-152, PZP-37,
m: 5/JZP-165, 21.6.,
Jure Dmrošek,
Ključevica 7, 1423 Dobovec.

Nemški ptičarji - žimavci

(SLRNŽ):

O: 5/5-PZP-50,
m: 5/3-PZP-52, JZP-188, 2.7.,
Viktor Čuden,
Podpeška c. 277,
1357 Notranje Gorice.

Gladkodlaki prinašalci (SLRFR):

O: tuj plemenjak, m: 5/TPR, 13.7.,
Katja Poljšak,
Avgustinčičeva 21,
1260 Ljubljana - Polje.

Koker španjeli (SLRKš):

O: 4/I, m: 5/I, 4.6.,
Stanko Lihtenvalner,
Ilovci 15, 2275 Miklavž pri Ormožu.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Rjavci

O: 5/I, m: 5/I, 14. 6.,
Tone Markič,
Krakovo 35, 4202 Naklo.

Serci

O: 5/I, m: 4/I, 24. 5.,
Jure Nahtigal,
Trebelno 11, 8231 Trebelno.

Kinološka zveza Slovenije

JULIJ									
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)						
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec			
1. To	9:21	22:56	5:15	20:57	3:45	22:27			
2. Sr	10:20	23:22	5:15	20:56	3:45	22:26			
3. Če	11:19	23:48	5:16	20:56	3:46	22:26			
4. Pe	12:20	---	5:16	20:56	3:47	22:25			
5. So	13:21	0:14	5:17	20:56	3:48	22:24			
6. Ne	14:25	0:42	5:18	20:55	3:49	22:24			
7. Po	15:29	1:13	5:18	20:55	3:50	22:23			
8. To	16:36	1:48	5:19	20:54	3:51	22:22			
9. Sr	17:42	2:30	5:20	20:54	3:52	22:21			
10. Če	18:45	3:20	5:21	20:53	3:53	22:20			
11. Pe	19:42	4:20	5:22	20:53	3:55	22:20			
12. So	20:33	5:27	5:22	20:52	3:56	22:19			
13. Ne	21:17	6:41	5:23	20:51	3:57	22:18			
14. Po	21:56	7:57	5:24	20:51	3:58	22:16			
15. To	22:31	9:13	5:25	20:50	4:00	22:15			
16. Sr	23:3	10:29	5:26	20:49	4:1	22:14			
17. Če	23:34	11:42	5:27	20:48	4:2	22:13			
18. Pe	---	12:52	5:28	20:48	4:4	22:12			
19. So	0:6	14:0	5:29	20:47	4:5	22:10			
20. Ne	0:40	15:5	5:30	20:46	4:7	22:9			
21. Po	1:16	16:7	5:31	20:45	4:8	22:8			
22. To	1:56	17:4	5:32	20:44	4:10	22:6			
23. Sr	2:41	17:55	5:33	20:43	4:11	22:5			
24. Če	3:29	18:42	5:34	20:42	4:13	22:3			
25. Pe	4:22	19:22	5:36	20:41	4:14	22:2			
26. So	5:17	19:59	5:37	20:40	4:16	22:0			
27. Ne	6:15	20:31	5:38	20:38	4:17	21:58			
28. Po	7:13	21:0	5:39	20:37	4:19	21:57			
29. To	8:12	21:26	5:40	20:36	4:21	21:55			
30. Sr	9:11	21:53	5:41	20:35	4:22	21:54			
31. Če	10:11	22:19	5:43	20:33	4:24	21:52			

AVGUST									
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)						
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec			
1. Pe	11:11	22:46	5:44	20:32	4:25	21:50			
2. So	12:13	23:14	5:45	20:31	4:27	21:48			
3. Ne	13:15	23:47	5:46	20:29	4:29	21:47			
4. Po	14:20	---	5:47	20:28	4:30	21:45			
5. To	15:23	0:25	5:49	20:27	4:32	21:43			
6. Sr	16:26	1:9	5:50	20:25	4:33	21:41			
7. Če	17:25	2:2	5:51	20:24	4:35	21:39			
8. Pe	18:19	3:4	5:52	20:22	4:37	21:37			
9. So	19:7	4:14	5:54	20:21	4:38	21:35			
10. Ne	19:49	5:28	5:55	20:19	4:40	21:33			
11. Po	20:26	6:46	5:56	20:18	4:41	21:32			
12. To	21:1	8:4	5:57	20:16	4:43	21:30			
13. Sr	21:34	9:20	5:59	20:14	4:45	21:28			
14. Če	22:7	10:35	6:0	20:13	4:46	21:26			
15. Pe	22:41	11:46	6:1	20:11	4:48	21:24			
16. So	23:17	12:54	6:2	20:9	4:49	21:22			
17. Ne	23:57	13:58	6:4	20:8	4:51	21:20			
18. Po	---	14:57	6:5	20:6	4:53	21:18			
19. To	0:40	15:51	6:6	20:4	4:54	21:16			
20. Sr	1:27	16:40	6:7	20:3	4:56	21:14			
21. Če	2:19	17:22	6:9	20:1	4:57	21:12			
22. Pe	3:13	18:0	6:10	19:59	4:59	21:10			
23. So	4:9	18:33	6:11	19:57	5:0	21:8			
24. Ne	5:7	19:3	6:12	19:55	5:2	21:6			
25. Po	6:6	19:31	6:14	19:54	5:3	21:3			
26. To	7:5	19:58	6:15	19:52	5:5	21:1			
27. Sr	8:4	20:24	6:16	19:50	5:6	20:59			
28. Če	9:4	20:50	6:17	19:48	5:8	20:57			
29. Pe	10:5	21:18	6:19	19:46	5:9	20:55			
30. So	11:7	21:49	6:20	19:44	5:11	20:53			
31. Ne	12:10	22:25	6:21	19:42	5:12	20:51			

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj polrisanico, »biksarico«, Simson Suhli, kal. 9,3 x 72 - 16, s str. daljnogledom Swarovski 3 - 10 x 42. Tel.: 041/763-789.

Prodaj unikatni, ročno izdelan, **flobert, sistem Mauser**. Cena po ogledu. Tel.: 040/274-147.

Prodaj izredno dobro ohranjeno puško **kombinirko**, kal. 12/7 x 57 R, z novim str. daljnogledom Swarovski-Habicht 6 x 42 Nova. Za lovce, ki stavijo na kakovost! Možnost odprodaje tudi samo strelnega daljnogleda. Tel.: 031/322-560.

Prodaj repetirno risanico s str. daljnogledom, staro sto let, češko **kombinirko** s str. daljnogledom Swarovski (Suhlova montaža) in **šibrenico**. Tel.: 041/746-525.

Prodaj češko kombinirko, kal. 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom. Cena 300 €. Tel.: 041/949-133.

Prodaj polavtomatsko **pištolo** Ruger, kal. .22 LR, model Mark II. Cena 300 €. Tel.: 041/592-933.

Prodaj bok **šibrenico** Sabatti, kal. 12/12, kupim pa **MK-puško**, kal. .22 LR, s str. daljnogledom. Tel.: 041/267-577.

Prodaj malo rabljeno polavtomatsko **risanico** Browning Bar 2 long Trach, kal. .30-06 Spr. Na puško je montirana optična pika Bushnell Holo Sihht, III. generacije. Tel.: 041/560-107.

Prodaj Suhlovo **kombinirko**, kal. 12/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Swarovski 4 x 32. Puška je kot nova. Tel.: 041/785-656, Matjaž.

Ugodno prodaj ravnopotezno repetirno risanico Browning, kal. .30-06 Spr., zelo primerno za pogone. Puška je kot nova. Tel.: 068/194-932.

Prodaj strelni daljnogled Zeiss Variapoint 2,5-10 x 50 z rdečo piko. Tel.: 068/194-932.

Ugodno prodaj strelni daljnogled Docter 8 x 56 z rdečo piko. Tel.: 068/194-932.

Prodaj lepo gravirano bok **šibrenico** Merkel-Suhli, kal. 16/16, mod. 201. Tel.: 068/194-932.

Prodaj odlično ohranjeno **repetirno risanico**, kal. .270 Win., z naprožilom in str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 031/577-764.

Prodaj repetirno risanico Mauser, kal. .308 Win. Cena po dogovoru. Tel.: 041/929-000.

Prodaj strelni daljnogled Vortex 6-18 x 44 z rdečo piko ali ga **zamenjam** za strelni daljnogled z navpično konico (»nemški križ« št. 1). Tel.: 041/ 887-502, Slavko.

Prodaj Suhlovo **zračno puško** z dioprom. Tel.: 031/678-648.

Prodaj MK-puško Vombacher, brez daljnogleda za 175 €. Tel.: 041/505-716.

Prodaj kombinirko Sabatti, kal. 12/30-06 Spr. (skupaj s Suhlovimi montažnimi deli, brez daljnogleda), cena 750 € in **šibrenico** Toz 57 (dva para cevil), cena 250 €. Tel.: 040/218-920.

Prodaj kombinirano puško CZ, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 4 x 32 in **repetirno risanico** CZ, kal. .300 Win. Mag. s str. daljnogledom Habicht 6 x 42. Cena po dogovoru. Tel.: 041/636-291.

Kupim ohranjeno puško **šibrenico** - brezpetelinsko s privznenimi cevmi, kal. 16 ali 12 (Suhlovo ali rusko), in ohranjen **lovski krog** številka 50, **prodaj** pa **revolver** Armenius, kal. .22 WMR, in ohranjeno zelo redko in unikatno **repetirno risanico** CZ Češkoslovska zbrojovka A.S. Brno VZ. 24, z dolgo cevjo 800 mm, letnik 1937, v kal. 7,9 mm. Tel.: 070/321-426 ali menussana@gmail.com.

Lovski psi

Prodaj istrske kratkodlake goniče, odličnih staršev v delu in zunanosti. Prvo leglo; mladiči so stari dva meseca. Telefon: 041/446-282, Jani.

Prodaj nemško lovsko terierko, staro šest let. Opravljeno ima UP po krvni sledi, VUP, I. nagradni razred, tekma na divje prašiče I. n. r. Tel.: 041/406-471.

Prodaj mladiča (m+ž) alpskihbrak-jazbečarjev, staršev odličnjakov - preizkušenih 'prašičarjev'. Tel.: 040/566-981.

Prodaj mlade nemške prepeličarje - serce, polezene 30. 5. 2014, delovnih staršev. Tel.: 041/960-314.

Prodaj mlade nemške prepeličarje - serce (leglo 18. 5. 2014) odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/267-245.

Naprodaj so beagli; mama: Boni Slovenka 5/I; oče: Wasco (Ceh) ocena 5/I. Mladiči bodo na voljo konec julija, začetek avgusta. Vse preostale informacije po tel.: 041/736-751 Matjaž.

Prodaj mlade vajmarčane delovnih in telesno odličnih staršev. Tel.: 031/582-848, Nika.

Prodaj leglo bavarskih barvarjev izredno dobre delovne linije. Tel.: 041/533-822.

Prodaj nemške kratkodlake ptičarje, polezene 25. 5. 2014. Mati: Fakra vom Leimbachtal, odl., PZP 55 točk, JZP 171 točk, Ch.J.-SLO, Ch.-SLO, 3 x PRM, 10 x CAC, 5 x CACIB, 5 x BOB, 2 x BOG, HD-A; Oče: Visnyei-Vadasz Nils, odl., D-I(108t), S-I(277t), VUP-(364t), IKP-(136t), Ch.J.-H, Ch.-H, Ch.-RO, Ch.-SRB, Ch.-INT, 2 x PRM, 15 x CAC, 5 x CACIB, 9 x BOB, HD-A0. Mladiči so potomci psov vrhunske nemške vzrejne linije Hege Haus (60 %) za katero sta značilni vsestranska uporabnost pri lovu in izjemna telesna skladnost s standardom. Poleg tega imajo mladiči prednike še naslednjih vzrejnih linij: Engholms, Altenbruch, Hiller Moor, Hinschen Hof, Zista ... Od 32 prednikov do pete generacije jih ima kar devetnajst opr-

vljeno Klemanovo preizkušnjo. plaznikb@gmail.com, Tel.: 041/753-877, www.pticarji.com, deutsch-kurzhaar.si

Prodaj leglo beaglov, potomce odličnih delovnih (lovskih) staršev, poleženi 6. 6. 2014. V psarni Lipovski pričakujemo tudi **leglo resastih jazbečarjev** in **resastih foksterijerjev**. Ogled mogoče kadarkoli, po predhodni najavi. Tel.: 040/354-590 ali andrej.puzelj@gmail.com

Prodaj kratkodlake vajmarske ptičarje vrhunskih staršev, lovsko/razstavne linije. Skoteni so bili 28. 5. 2014. Mati: 5/JZP-180 t; oče: 5, večkratni šampion / JZP-180 t. Tel.: 041/621-633.

Prodaj mladiče parson rusel terier (leglo 27. 5. 2014), potomce odličnih delovnih staršev. Tel.: 040/538-304.

za ptice (več vrst) in **netopirnice**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Prodajmo novo, trenutno najboljšo in najbolj napredno **lovsko kamero** na trgu. Nevidna IR-bli-skavica, MMS- in GPRS-funkcija, 12 MP-fotoapar, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in majhnih mer. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletna garancija in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajmo nov, še zapakiran **na-stavek za strelni daljnogled** ATN PS22-21A, dnevno-nočni sistem (Night vision) 2+ GEN. Ugodno. 041/937-863.

Oddam dva kakovostna na-

vadna jelena in damjaka. Tel.: 031/773-464; samo resni in-teresenti.

Prodajmo novo in rabljeno avtomatsko krmilnico. Tel.: 041/785-656, Matjaž.

Prodajmo kakovostno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave! Tel.: 051/652-682.

Prodajmo kovinski pesjak velikost 2,00 x 2,00 x 2,00 m s streho in kočo za psa velikost 0,60 x 1,00 x 0,60 cm. Cena 720,00 € ali po dogovoru. Tel.: 040/624-078.

Prodajmo terensko vozilo Toyota Land Cruiser, 3.0 D, 3 vrata; 2004, 125.000 km, kovinsko srebrne barve, drugi lastnik. Tel.: 041/844-662 ali (01) 427-16-66.

VRHUNSKSE SEKS KAPSULE

NAROČILO NA:
051 874 574
POŠTNA DOSTAVA ALI OSEBNI PREVZEM!

4PLAY
VRHUNSKSE NARAVNE SEKS KAPSULE
10 KAPSUL

NOVO!
NAJBOLJŠE NARAVNE KAPSULE!
www.4play.si

✓ MOČNEJŠA POTENCA IN ORGAZMI!
✓ BREZ STRANSKIH UČINKOV
✓ ZA MOŠKE IN ŽENSKE!

NAPRODAJ NA VSEH SERVISIH PETROL! Na blagajni.

AKCIJSKA PONUDBA: 20 KAPSUL SAMO 59 EUR, 10 KAPSUL STANE 32,40 EUR + poštni str.

Lovska družina Rečica pri Laškem
prireja
v nedeljo, 17. 8. 2014, ob 8.30 na strelišču na Šmohorju

**TRADICIONALNI, 47. MEMORIAL
»VEZJAK – HORJAK«**

Pravila tekmovanja:

- 20 glinastih golobov (poljuben položaj)
- 10 strelav na tarčo srnjaka (po pravilniku LZS)
- 10 strelav na pomično tarčo merjasec (po pravilniku LZS)

Ekipo bodo sestavljali trije strelci, člani matične LD. Tekmovali bodo za prestižni **prehodni kristalni pokal**. Poleg tega bodo tri najboljše uvrščene ekipe prejele **spominske kristalne pokale** v trajno last.

Posamezniki se bodo pomerili za privlačne nagrade (do petnajstega mesta) v vrednosti 2.500 €.

1. mesto: kristalni pokal in odstrel jelena (le trofeja)
2. mesto: odstrel gamsa (trofeja)
3. mesto: odstrel d. prašiča z mesom

Zaradi velikega zanimanja bomo organizirali tudi **tekmo veteranov**, ki se bodo pomerili v kombinaciji:

- 20 umetnih golobov (poljubni položaj)
- 3 + 10 strelav na tarčo MK (pravilnik LZS)

Tudi za **veterane** bodo pripravljene bogate nagrade:

- pokali za prva tri mesta in pet praktičnih nagrad

1. mesto: letalski panoramski polet za dve osebi
2. mesto: lov na malo divjad
3. mesto: darilna torba Focchia

Po tekmi bo **tradicionalno streljanje na glinaste golobe na izpadanje** za tri lepe nagrade.

Dan pred tekmovanjem bo mogoč preizkus strelišč od 15. ure naprej.

Na eno najstarejših tradicionalnih strelskih tekmovanj v Sloveniji **vabimo tudi vaše družinske člane**, saj neokrnjena narava na Šmohorju nudi obilo možnosti za lep družinski nedeljski izlet.

Za jedačo in pijačo bo poskrbljeno tudi letos.

Dodatne **informacije** so na voljo na telefonski številki: **041/657-421**.

Lovska družina PREBOLD
prireja tradicionalno

**LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE
ZA ČLANE IN VETERANE,**

ki bo v nedeljo, 28. 7. 2014, pri lovskem domu na Golavi z začetkom ob 9. uri.

Pot do strelišča bo primerno označena.

Prijave **tričlanskih ekip** iste LD in posameznikov ter veteranov bomo sprejemali do 12. ure na mestu tekmovanja. Najboljše ekipe in posamezniki bodo prejeli pokale in bogate praktične nagrade.

Ekipo in posamezniki: strelci bodo streljali na

- 15 golobov – **lovski položaj**,
- 5 strelav MK – tarča merjasca,
- 5 strelav MK – tarča gamsa ob premičnem kolu ter
- 5 strelav MK – na bežečega merjasca.

VETERANI (od 55 do 65 let) in SUPERVETERANI (starejši od 65 let)

Veterani: petnajst golobov (lovski položaj) ter deset strelav MK-tarča risanica sede ob fiksnem kolu.

Za okusen srnjakov golaž in prijetno počutje bo dobro poskrbljeno.

Trening bo v soboto, 27. 7. 2013, od 16. do 18. ure.

Vse dodatne informacije dobite na GSM:
051/312-590 (Benjamin Novak) in
041/737-453 (Marko Rehar).

VABLJENI!

Tajnik LD Prebold
Jurij Vedenik

ŠOLSKI CENTER POSTOJNA
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

vabi k vpisu in na informativni dan
za program višješolskega
strokovnega študija

GOZDARSTVO IN LOVSTVO
(VI. št. izobrazbe)
za študijsko leto 2014/15

**Predstavitve študijskih programov
bo v torek, 2. 9. 2014, ob 16.30
na Višji strokovni šoli v Postojni,
Ljubljanska 2.**

Informacije o programih dobite tudi na
naši spletni strani: www.vspo.si

Lovska farma DAMERON Namibija

V oktobru organiziram najcenejši lov in safari
v mojem spremstvu.
Bivanje v enoposteljni sobi z WC in tušem,
poln penzion in pet dni lova
z odstrelom kapitalne divjadi.
1 x kudu, 1 x oriks, 1 x springbok,
1 x svinja bradavičarka, šakal in pavijan
(neomejeno) za ceno 2.680,00 €.
Odstrel preostale divjadi je po ceni.

Informacije po tel.: 031/636-191
Roman Setnikar

**Na Mašunu bo 17. 8. 2014
z začetkom ob 11. uri
lovsko-kulturna prireditev-jubilejna
XX. HUBERTOVA MAŠA**

ob 40-letnici Zasavskih rogov iz Litije.

Po maši bo lovsko družabno srečanje.

Informacije po telefonu 031/623 053 ali 031/832 596, e-naslov: info@masun.si.

Vabljeni!

590 € za odstrel jelena v roku (trofejna vrednost do 150 CIC)

Kje? Na Hrvaškem. In še: jelen 150–160 CIC za 790 €, v medalji 1.300 €.

11-dnevni safari v Južnoafriški republiki vključno z odstrelom 7 glav divjadi za 3.590 €, vključno z vizo in letalskim prevozom. Ugodne cene odstrelav dodatne divjadi. Odhod skupine v našem spremstvu bo 19. 9. 2014.

Kozorog v Kirgiziji: 9 dni v lovišču, 7 dni lova z osebnim vodnikom, vsi prevozi, tudi letalski iz Ljubljane, za ceno 3.200 €. Odstrel kozoroga je 1.600 € brez omejitve trofejne vrednosti. Termin lova skupine v našem spremstvu je 17.–30. 8.

Los v Kanadi: 7 dni v lovišču, 6 dni lova in odstrel enega losa za 3.990 €.

Srnjak (Hrvaška, Slovenija): 300 € v pavšalu, brez omejitve trofejne vrednosti.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR, d.o.o.
Brnčičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

Nikon

Monarch
8,5-10x50
Akcijska cena:
~~340,00 €~~
sedaj 490,00 €

NIKON Prostaff
3-9x40 NP
Akcijska cena:
~~209,00 €~~
sedaj 190,00 €

SERVIS:
dvogledov
in strelnih
daljnogledov

Cene veljajo do
razprodaje zaloge

AKCIJA

Brit

Hrana **Brit Astor** je hranljiva, okusna in cenovno zelo dostopna hrana za pse. Bogata je z mesnimi sestavinami, vitamini in esencialnimi elementi, ki jih telo potrebuje.

Trenutno v akciji
5+1 GRATIS

Strošek za prehrano srednje velikega psa znaša od 0,42 € na dan. Na voljo so 15 kg pakiranja.

Distributer: D.J.Don, d.o.o. Prebold Več informacij: 031554719 ali e-mail: komerciala@djdon.si

Lovski daljnogled Sanju 8 X 42 WPR

Povečava: 8 x
Premer leče: 42 mm
Dobra vidljivost v mraku
Čista in jasna slika
Povsem vodotesen
10-letna garancija
Ugodna cena: **187,00 €**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

KROJASTVO

ROŽMAN

Slavostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Savage Arms
Proudly made in USA

cene že vključujejo 10% popust

308 in 30-06 ŽE OD 422,10 €
.22LR in .17HMR ŽE OD 269,10 €

Nočna Optika
ŽE OD **539,10 €**

NITE SITE
Viper (100m) - 539,10 €
Wolf (300m) - 782,10 €
Eagle (500m) - 1043,10 €

Ljubljanska c. 32, Novo mesto
T: 07-3942-200 E: info@rojal.si

ROJAL
www.rojal.si

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIŠOLOV IN REKREACIJO

BIROS, d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
www.biros.si

Pentaflex
CAZORLA JAGER 1.5-5x44 IR

- POVEČAVA: 1.5-5x44
- PREMER OBJEKTIVA: 44 mm
- JASNA SLIKA PRI ŠIBKI SVETLOBI
- PREMER TUBE: 30 mm
- OSVETLJENA PIKA
- JAKOST SVETLOBE JE
- NAŠTAVLJIVA S POTENCIOMETROM
- POLNIJEN Z DUŠKOM
- VIDNO POLJE NA 1000 m: 4.8-19.5 m
- DOLŽINA: 31 cm
- TEŽA: 680 g
- VODOODPORN
- PAKIRAN V ALUMINIJASTEM KOVČU

Stara cena: 260,00 €
NOVA CENA: 228,80 € - 12 %

AKCIJA

POLO MAJICA Z MOTIVOM
Stara cena: 19,00 €
NOVA CENA: 15,29 € - 20 %

STOJALO ZA PUSKO TRIPOD
Stara cena: 8,00 €
NOVA CENA: 7,12 € - 10 %

PRODAJA NA OBROKE!

Stara cena: 448,00 €
NOVA CENA: 134,90 € - 70 %

DOG
TRACE

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

akcija
-20%

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760
www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

SlovArms

Uvoznik in distributer - SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00

Tel.: 040 126 500, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

GunCoating®

Tehnološko napredno keramično mazivo

- ✓ Brez vonja in barve, ne pušča ostankov in ne masti.
- ✓ Zelo primeren za vse vrste strelnega orožja in nožev.
- ✓ Zaradi suhe površine se na orožje ne lepi prah.
- ✓ Dolgotrajni efekt z visoko protikorozivno zaščito.
- ✓ Za zaščito zadostuje majhna količina - zelo ekonomično.
- ✓ Odporen na vodo, znoj in kri.

IZBRALI SO GA: BLASER, MAUSER, TITAN, STEYR MANNLICHER, ANSCHÜTZ, SAUER.
Na prodaj v vseh boljše založenih lovskih trgovinah.

prvi partizan
GROM - na zalogi!

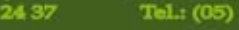
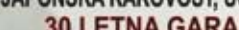
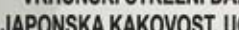
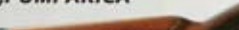
RÖWA
Röbber | AUSTRIA

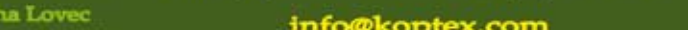
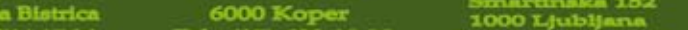
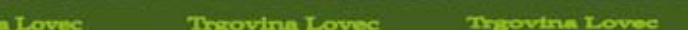
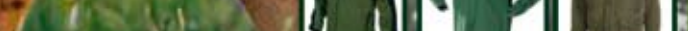
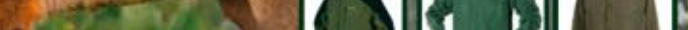
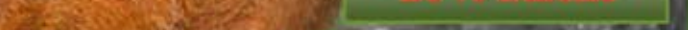
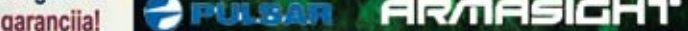
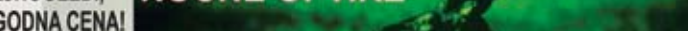
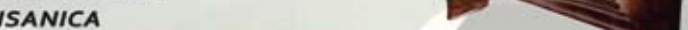
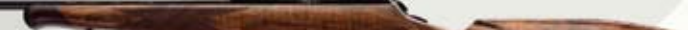
Verney-Carron

PREMOPOTEZNA RISANICA

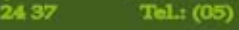
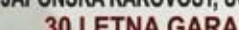
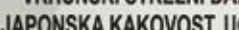
"PUMPARICA"

TITAN 6 TITAN 16 TITANalpha

STEYR MANNLICHER

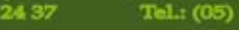

Vixen®

VRHUNSKI STRELNI DALJNOGLEDI,

JAPONSKA KAKOVOST, UGODNA CENA!

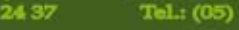
30 LETNA GARANCIJA!

HAWKE®

Strelni daljnogledi in dvogledi...

Odlična cena - 10 letna garancija!

**ŠIROK IZBOR
NOČNE OPTIKE**

